

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΔΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

Πρόεδρος τῆς διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς + ὁ Δαρδανελλίων ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

Ἐπίτιμος διευθυντῆς καὶ συντάκτης
ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος Μ. Ι. Γεδεών

Διευθυντῆς καὶ συντάκτης
Β. Ἀντωνιάδης καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας

Συνδρομὴ ἑτησίᾳ προκαταβαλλομένη λίραι τουρκ. 2. Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. 55.

ΟΙ ΕΡΑΝΟΙ ΕΞ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Ἡ Κορνηλία, ἡ μήτηρ τῶν δύο ἀδελφῶν Γράκχων, ἐρωτηθεῖσά ποτε ὑπὸ γυναικὸς ματαιόφρονος, τίνα εἶναι καὶ ποῦ ἔχει τὰ κοσμήματα αὐτῆς, μετ' εὐνοήτου ὑπερηφανείας ἀπήντησεν, ἰδοὺ τὰ κοσμήματά μου, δεικνύουσα τοὺς δύο αὐτῆς υἱούς. Ἐάν τις ξένος ματαιόφρων καὶ ἐπὶ τοῖς ἰδίοις κοσμήμασι καὶ πλεονεκτήμασιν ἐπηρμένος ἀπηύθυνε νῦν πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Μητέρα Πατρίδα ὁμοίαν ἐρώτησιν, θὰ ἠδύνατο ἑκατέρα ἀναπεπταμένῳ μετώπῳ καὶ μετὰ δικαίας ὑπερηφανείας νὰ ἀπευθύνῃ ὁμοίαν ἀπάντησιν, ἰδοὺ τὰ κοσμήματά μου, ἰδοὺ οἱ θησαυροί μου, δεικνύουσα νὰ τέκνα αὐτῆς τὰ ὑπὸ τὴν ὑφήλιον, τὰ τέκνα αὐτῆς τὰ διεσκορπισμένα μὲν ἀνὰ τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος καὶ

μακρὰν τῆς μητρὸς διατρίβοντα, ἀλλὰ μὴ λησμονοῦντά ποτε τὴν μητέρα τὴν ἀγαπητὴν, μηδὲ ἀδιαφόρως ἔχοντα πρὸς τὰ παθήματα καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς κοινῆς μητρὸς καὶ τῶν κοινῶν ἀδελφῶν. Δὲν ἦσαν βεβαίως ἄψογοι κατὰ πάντα οἱ ἀδελφοὶ Γράκχοι, διεστίζοντο μάλιστα ποικιλοτρόπως ὑπὸ ἀντιθέτων κομμάτων καὶ φρονημάτων ἀνθρώπων, πλὴν ἀπεδείχθησαν τοιοῦτοι, ὥστε νὰ ἀποτελῶσι τὸ καύχημα καὶ ἀγλάϊσμα τῆς ἰδίας μητρὸς. Οὕτω καὶ τὰ τέκνα τῆς κοινῆς Μητρὸς. Δὲν εἶναι βεβαίως οὐδὲ οὗτοι κατὰ πάντα ἄψογοι, ὑπάρχουσι μάλιστα οἱ καιροφυλακτοῦντες καὶ ζητοῦντες ἀφορμὰς καὶ προφάσεις πρὸς αὐστηρὰν κρίσιν καὶ ἐπίκρισιν παντὸς διαβήματος αὐτῶν, παρὰ πάντα ὅμως ταῦτα, παρὰ τὰς κρίσεις καὶ ἐπιτιμήσεις τῶν ἄλλοφρονούντων καὶ καλοθελητῶν, παρέχουσι τῇ ἰδίᾳ μητρὶ τὸ δικαίωμα νὰ σεμνύνηται καὶ νὰ ἐγκαλλωπίζεται ἐπὶ τοῖς ἰδίοις τέκνοις δι' ἄλλα τε καὶ δι' ἃ τρέφουσι

φιλόστοργα αἰσθήματα πρὸς τὴν κοινὴν μητέρα καὶ τοὺς κοινούς ἀδελφούς κατὰ τε τὴν πίστιν καὶ τὴν καταγωγὴν.

Ἐάν τις ἤθελε νὰ βαθμολογήσῃ κατὰ τοῦτο τοὺς ἀπανταχοῦ ὁμογενεῖς καὶ ὁμοδόξους, βεβαίως δὲν θὰ ἐλάμβανον τὸν τελευταῖον βαθμὸν οἱ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Βορείου Ἀμερικῆς ἐγκατεστημένοι καὶ ἐργαζόμενοι ἐκ τῶν ἡμετέρων. Δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορὰ οὐδὲ ἡ δευτέρα, καθ' ἣν παρέχουσιν ἀπτά καὶ ἀξιόζηλα δείγματα τῆς φιλογενείας αὐτῶν, τῆς ζωηρᾶς αὐτῶν φιλοστοργίας πρὸς τοὺς μακρὰν ἀδελφούς καὶ τῆς ἐτοιμότητος εἰς τὸ ἐπικουφίσειν τὰ βάρη καὶ πληροῦν τὰς ἀνάγκας τῶν ὑπὸ παντοίας ἐπηρείας δεινοπαθόντων ἀδελφῶν. Πάντοτε πρόθυμοι, ἀναμένουσι τὸν προσκαλοῦντα, τὸν λαμβάνοντα τὴν πρωτοβουλίαν πρὸς συλλογὴν ἐράνων γενικῶν, καὶ πρὸ ὀλίγων ἐτῶν κατὰ δύναμιν καὶ ὑπὲρ δύναμιν ἐκ τῶν πρώτων προσελθόντες ἀρωγὰ εἰς τοὺς σεισμοπαθεῖς τῆς Θωράκης, οἱ αὐτοὶ ἔρχονται νῦν νὰ ὑπερακοντίσωσιν ἑαυτοὺς κατὰ τε τὴν προθυμίαν καὶ τὴν γενναιότητα. Τὴν φορὰν ταύτην τὴν πρωτοβουλίαν ἔχουσιν ὁ ὑπὸ τὰς γνωστὰς περιστάσεις ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Ἀμερικὴν μεταβὰς Μ]λίτη· Μελέτιος Μεταξάκης καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὡς προέδρου ἀποτελέσαντες τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν (ἐπταμελῆ) πρὸς ἐνέργειαν τῶν δεόντων ὑπὲρ Ἑλληνικοῦ Ἐθνικοῦ Ἐράνου ἀνὰ τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν. Ἔχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν ἐκκλησίαν τῆς εἰρημένης Ἐπιτροπῆς πρὸς τὸν φιλόχριστον καὶ φιλόπατριν ἑλληνικὸν λαὸν καὶ κληρὸν τῆς Ἀμερικῆς, ἀπολυθεῖσαν ἀπὸ τῆς 25 Μαρτίου, καὶ συνιστῶσαν μὲν τὴν ἐκασταχοῦ ἐπὶ τούτῳ σύστασιν εἰδικῶν Ἐπιτροπῶν καὶ ὑποεπιτροπῶν, ὀρίζουσας δὲ τὰς ἡμέρας καὶ τὸν τρόπον τῆς συλλογῆς τοῦ γενικοῦ ἐράνου. Λυπεῖται ἡ «Ἑκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» μὴ δυναμένη νὰ δημοσιεύσῃ ὁλόκληρον τὸ κείμενον τῆς ἐκκλήσεως. Δὲν δύναται ὁμως νὰ μὴ

παραθέσῃ τινὰ, ἔστω καὶ ἐκ μόνης τῆς ἀποστοφῆς αὐτῆς.

«Ἀδελφοί, στῶμεν καλῶς, στῶμεν μετὰ φόβου· εἶναι ἡ ἱερωτέρα στιγμή τῆς Ἐθνικῆς Λειτουργίας. Μαζύ μας συμπροσεύχονται αἱ χιλιάδες τῶν ἡρωϊκῶς πεσόντων καὶ αἱ μυριάδες τῶν μαρτύρων Ἀφήσωμεν πρὸς στιγμήν κατὰ μέρος ὅλα τὰ χωρίζοντα ἡμᾶς ζητήματα. Πληρώσωμεν τὰς ψυχὰς, ὅλοι ἀνεξαιρέτως, ἀπὸ τὸ ἅγιον αἶσθημα τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν κοινὴν πατρίδα, καὶ ἃς ἐνώσωμεν ὅλοι τὰς καρδίας ἡμῶν εἰς μίαν προσευχὴν διάθερμον πρὸς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ὅπως ὀδηγήσῃ τὸν φιλόχριστον στρατόν μας Ἀλλὰ τὸ καθήκον μας δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὴν προσευχήν. Ἔχομεν καὶ ἄλλην ἐξ ἴσου ἱερὰν ὑποχρέωσιν, ν' ἀνακουφίσωμεν τοὺς ἀδελφούς μας τοὺς ἀμεσώτερον πληττομένους ἐν ταῖς συμφοραῖς τοῦ πολέμου. Ἀναλογισθῆτε τὰς χήρας καὶ τὰ ὀρφανὰ, τὰ ὅποια ἀφίνουν ὀπίσω των οἱ πίπτοντες εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν. Ἀναλογισθῆτε τὰς χιλιάδας τῶν τραυματιῶν, οἱ ὅποιοι πληροῦσι τὰ νεσοκομεῖα, περιμένοντες ἐν ἰδιαιτέρον δείγμα συμπαθείας καὶ τιμῆς. Ἀναλογισθῆτε τοὺς πρόσφυγας, γυναῖκας καὶ παιδιά καὶ γέροντας, οἱ ὅποιοι φεύγοντες τὸν ἐχθρὸν, συρρέουν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἀναλογισθῆτε ἀκόμη τὰς χιλιάδας τῶν οἰκογενειῶν, αἱ ὅποια διὰ τῆς ἐπιστρατεύσεως τῶν στηριγμάτων των ἔχουσιν ἀνάγκην περιθάλψεως».

Ὡς τελευταῖον ὄριον τοῦ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις κατὰ Κυριακὰς διενεργηθησομένου γενικοῦ ἐράνου τίθεται ἡ μεθεπομένη Κυριακὴ, ἡ τῶν Μυροφόρων. Βεβαίως δὲν ἀποκλείεται ἡ παράτασις τῆς προθεσμίας. Ἔχουσι καὶ οἱ ἔρανοι οὗτοι, παρὰ τὰς διαφορὰς τῶν περιστάσεων καὶ ἀφορμῶν καὶ παρὰ τὸ μέγεθος τῶν προσφορῶν, ἀναλογίαν πρὸς τὰς λογίας ἐκεῖνας, αἵτινες ἐν τῇ πρωτογόνῳ Ἐκκλησίᾳ διενηγοῦντο ἀνὰ τὰς κοινότητας τῶν ἐξ ἐθνικῶν

πιστῶν χάριν τῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Ἱερουσαλὴμ δεινοπαθόντων ἀδελφῶν, πρωταγωνίστει δὲ καὶ ἐν τούτῳ ὁ Μέγας τῶν Ἐθνῶν Ἀπόστολος. Εἶναι ἐφαρμόσιμα καὶ εἰς τοὺς νῦν προθύμως ἔχοντας πρὸς πᾶν καλὸν ὅσα ἔγραφε πρὸς τοὺς τότε· «ὁ σπείρων φειδομένως, φειδομένως καὶ θερίσει, καὶ ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις (δαψιλῶς), ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει. Ἐκαστος καθὼς προαιρεῖται τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἰλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός. Δυνατὸς δὲ ὁ Θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν».

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

ΠΕΡΙ ΦΙΛΙΑΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

ΔΙΑ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Τὸ Βρεττανικὸν συμβούλιον τοῦ «Παγκοσμίου Συνδέσμου περὶ φιλίας τοῦ κόσμου διὰ τῶν Ἐκκλησιῶν» ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς ἀφίξεως εἰς Λονδίνον τοῦ ἀοιδίου Τοποτηρητοῦ ἐξέφρασε διὰ τοῦ Γεν. Γραμματέως τοῦ ὡς ἄνω Συνδέσμου *Sir W. H. Dickinson* τὴν παράκλησιν, ὅπως ἐν μῇ ἐπὶ τούτῳ συνελύσει τῶν μελῶν αὐτοῦ χαιρετήσῃ αὐτὸν ἐπισήμως ἐπὶ τῇ ἀφίξει αὐτοῦ εἰς Λονδίνον καὶ εὐχαριστήσῃ αὐτὸν ἐπὶ τῇ ἀποδοχῇ τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ ὡς ἐνὸς τῶν ἀντιπροέδρων τοῦ ὡς ἄνω Συνδέσμου.

Τοῦ ἀοιδίου Τοποτηρητοῦ εὐχαριστήσαντος καὶ δηλώσαντος ὅτι προθύμως θέλει παραστῇ εἰς μίαν τοιαύτην συνέλευσιν, τόσῳ μᾶλλον ὅσῳ ταύτης ἐπρόκειτο νὰ προεδρεύσῃ ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας, ἐπίτιμος Πρόεδρος τοῦ Παγκοσμίου Συνδέσμου, τὸ ὡς ἄνω Βρεττανικὸν συμβούλιον ὥρισε τὴν 4)17

Μαρτίου ἐ. ἔ. (Πέμπτην καὶ ὥραν 4 μ. μ.) ὡς ἡμέραν συνελεύσεως διανεῖμαν καὶ σχετικὰ προσκλητήρια καὶ εἰς διάφορα ἐξέχοντα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ κοινωνίᾳ πρόσωπα. Συνεπεῖα ὁμως τῆς ἀσθενείας τοῦ ἀοιδίου Τοποτηρητοῦ ἔλαβεν παρ' αὐτοῦ τὴν ἐντολὴν ὁ Ὑπογραμματεὺς τῆς Ι. Συνόδου κ. Γερμανὸς ὅπως ἀντιπροσωπεύσῃ αὐτὸν κατὰ τὴν ὡς ἄνω συνέλευσιν καὶ ἀναγνώσῃ τὴν προσφώνησιν, τὴν ὁποίαν ὁ ἴδιος ἐσκόπει νὰ ἀπαγγεῖλῃ.

Ἡ συνέλευσις ἐγένετο ἐν τῇ μεγάλῃ αἵθουσῃ τοῦ *Sion College (Victoria Embankment, πλησίον τοῦ σταθμοῦ Blackfriars)*. Τὴν προεδρικὴν θέσιν κατεῖχε ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας, δεξιόθεν αὐτοῦ ὡδήγῃ καὶ ἔλαβε θέσιν ὁ Ὑπογραμματεὺς καὶ μετ' αὐτὸν ὁ πανοσ. προϋστάμενος Λονδίνου Ἀρχιμ. κ. Κ. Παγώνης καὶ ἄλλοι κληρικοὶ ἄγγλοι, ἀριστερόθεν δὲ αὐτοῦ ἔλαβον θέσιν ὁ ἐπίσκοπος πρ. Ὁξφόρδης, ἄλλοι κληρικοὶ ἄγγλοι, ὁ ἐξοχ. Ἐπίτιμος πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος ἐν Λονδίνῳ κ. Ι. Γεννάδιος καὶ τελευταῖος ὁ Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Συνδέσμου κ. *Dickinson*. Κατὰ τὴν συνεδρίαν ταύτην, ἐκτὸς πλείστων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν μελῶν τοῦ Βρεττανικοῦ συμβουλίου, παρέστησαν πολλαὶ ἀγγλίδες κυρίαι καὶ δεσποινίδες, ἐκ δὲ τῶν ἡμετέρων οἱ κκ. Κ. Μαζαράκης, στρατηγὸς, Η. Καραθεοδωρῆς, Κ. Σπανούδης, Κ. Κωνσταντινίδης, Λ. Ἰασωνίδης, Δ. Μαρκέτης, Λ. Καλβοκόρης καὶ ἄλλοι πολλοί.

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος ἔκαμεν ἑναρξιν τῆς συνεδρίας διὰ συντόμου προσευχῆς, παρακάλεσας συγχρόνως τοὺς παρισταμένους ὅπως προσευχηθῶσιν ὑπὲρ ἀναρρώσεως τοῦ ἀσθενούντος Τοποτηρητοῦ, μεθ' ὃ ἀπήγγειλεν ὡραίαν καὶ θερμὴν προσφώνησιν, τὴν ὁποίαν ἐπηκολούθησεν ἡ ὑπὸ τοῦ Ὑπογραμματέως ἀναγνωσθεῖσα ἐλληνιστὶ—μεταγλωττισθεῖσα δ' ἀμέσως εἰς τὸ ἀγγλικόν—προσφώνησις τοῦ ἀοιδίου Τοποτηρητοῦ, ταύτην δὲ πάλιν κατὰ σειράν οἱ λόγοι τοῦ Δεκάνου *Worcester*, τοῦ

ἐπισκόπου πρ. Ὁρθόδοξος Gore, τῶν κληρικῶν J. Scott Lidgett καὶ Thomas Phillips, τοῦ ἐξοχ. κ. I. Γενναδίου καὶ τελευταῖον τοῦ Δεκάνου τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγ. Παύλου. Οἱ λόγοι τῶν ὡς ἄνω ὁμιλητῶν ἐνεπνέοντο ἀπὸ ἑνα βαθὺν σεβασμὸν καὶ ἀδελφικὴν συμπάθειαν πρὸς τὴν ἡμετέραν Ἑκκλησίαν.

Ἐν τέλει δὲ ἡ συνέλευσις παμψηφεί ἐνέκρινε τὴν ἐξῆς ἀπόφασιν:

«Ἡ παροῦσα συνέλευσις τοῦ Παγκοσμίου Συνδέσμου περὶ φιλίας τοῦ κόσμου διὰ τῶν Ἑκκλησιῶν χαιρετᾷ λίαν ἐγκαρδίως τὴν εἰς Ἀγγλίαν ἀφίξιν τοῦ Σεβ. Τοποτηρητοῦ τοῦ Πατριαρχείου Κ[α]π[ο]λόλεως καὶ ἐκφράζει τὰς εὐχαιρῶν αὐτοῦ εὐχαριστίας πρὸς Αὐτὸν καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς Ὁρθοδόξου Ἑκκλησίας διὰ τὴν συμπάθειαν αὐτῶν καὶ τὴν συνεργασίαν ἐν τῷ ζητήματι περὶ διεθνούς εἰρήνης καὶ ἀδελφωσύνης, μὲ τὸ ὅποιον ἀσχολεῖται ὁ Σύνδεσμος οὗτος».

Γ. Α.

* * *

Κατωτέρω δημοσιεύομεν κατὰ σειρὰν τοὺς ἐκφωνηθέντας κατὰ τὴν ὡς ἄνω συνέλευσιν λόγους, ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς προσφωνήσεως τοῦ ἀοιδίου Τοποτηρητοῦ:

Σεβασμιώτατε καὶ ἀγαπητέ ἐν Χριστῷ ἀδελφὲ, ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, καὶ τεκνία ἐν Κυρίῳ,

Ἡ εἰρήνη τοῦ κόσμου ὑπῆρξε τὸ πρῶτον χαροποιὸν ἄγγελμα, τὸ ὅποιον ἡ μελωδικὴ τῶν ἀγγέλων φωνὴ μετέδωκεν ἀνὰ τὴν ὑπ' οὐρανὸν ἅμα τῇ Γεννήσει τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ.

Ἡ ἀγάπη τῶν ἀνθρώπων ἀπετέλεσε τὸ προσφιλέστερον κήρυγμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ τὸ ὡραιότερον ἐνασχόλημα τῶν Ἀποστόλων Αὐτοῦ.

Ἡ φιλία τῶν ἐθνῶν ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν ἱερῶν τῆς Ἑκκλησίας πατέρων καὶ ὑπῆρξε πάντοτε καὶ πόθος διακαῆς καὶ πάσης καθόλου ἀγνῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς.

Ἡ δὲ ἡμετέρα Ἑκκλησία ἐξ κολουθεῖ διαρκῶς καὶ ἐνθέρμως νὰ εὐχεται πρὸς τὸν Ὑψιστον «ὑπὲρ εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου, εὐσταθείας τῶν ἀγίων τοῦ Θεοῦ Ἑκκλησιῶν καὶ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως».

Διότι τὸ ἀγαθὸν τοῦτο τῆς ἐνώσεως καὶ ἀγάπης πάντων τῶν ἀνθρώπων, τῆς φιλίας καὶ εἰρήνης μεταξὺ τῶν λαῶν τῆς γῆς, εἶνε πάμμεγα, ἡ δὲ ἐξ αὐτοῦ θετικὴ καὶ ἀρνητικὴ ὠφέλεια ἀνυπολόγιστος. Διὰ τοῦ ἀγαθοῦ τούτου θὰ παύσῃ μικρὸν κατὰ μικρὸν αἰ μεταξὺ αὐτῶν ἔριδες καὶ διχοστασίαι, καὶ θὰ σβεσθῇ σιγὰ καὶ κατ' ὀλίγον τὸ πολεμικὸν αὐτῶν μένος καὶ θὰ ἐξευρεθῶσι τὰ μέσα πρὸς ἐν εἰρήνῃ καὶ δικαιοσύνῃ διευθέτησιν τῶν ἐκάστοτε ἀναφυομένων πολιτικῶν καὶ ἐθνικῶν διαφορῶν καὶ θὰ γενικευθῇ τέλος ἡ εὐγενὴς ἄμιλλα πρὸς ἐλευθέραν καὶ ἀνενόχλητον ἐνὸς ἐκάστου ἀτόμου καὶ ἔθνους ἐπίδοσιν εἰς τὰ ἔργα, τὰ ἐξασφαλίζοντα τὴν πνευματικὴν, ἠθικὴν, κοινωνικὴν καὶ οἰκονομικὴν αὐτοῦ πρόοδον, ἄνευ βεβαίως οἰαςδήτινος βλάβης τοῦ πλησίον. Αὐτὰ εἶνε ἐν μεγάλαις γραμμαῖς τὰ ὥραϊα καὶ δυνατὰ ἀποτελέσματα μιᾶς ἀληθοῦς ἐπικρατήσεως ἐν τῷ κόσμῳ τῆς φιλίας καὶ εἰρήνης, καὶ διὰ τὸν λόγον ἀκριβῶς τοῦτον ἐξηγεῖται εὐκόλως καὶ δικαιολογεῖται πλήρως ὁ πόθος καὶ ἡ τάσις ἐκείνων, οἱ ὅποιοι διὰ τῆς ιδρύσεως ἐπὶ τούτῳ εἰδικῶν σωματείων ἐπιζητοῦσι τὴν καλλιέργειαν καὶ κατίσχυσιν τοῦ ὡς ἄνω ἀγαθοῦ ἐπὶ τῆς γῆς

Ὁ πόθος αὐτὸς διαφλέγει καὶ τὸ Ὑμέτερον Σωματεῖον, τὸ ὅποιον μὲ προσωνυμίαν καὶ μὲ διοργάνωσιν παγκόσμιον καὶ μὲ σκοπὸν, ὁποῖος ἀνωτέρω διεγράφη, ἤρξατο ἀπὸ τινος χρόνου ἐργαζόμενον βραδέως μὲν ἀλλὰ σταθερῶς καὶ δὴ οὐχὶ κατὰ τρόπον ἀνεξάρτητον τῶν ἐπὶ μέρους Ἑκκλησιῶν, ἀλλὰ τοῦναντίον παραλλήλως πρὸς τὰς σχετικὰς ἐνεργείας αὐτῶν, καὶ ἵνα ἀκριβέστερον εἴπω: δι' αὐτῶν τούτων τῶν Ἑκκλησιῶν.

Τὸ γεγονὸς τοῦτο τῆς ιδρύσεως τοῦ ὑμετέρου Συνδέσμου εὗρε τὴν εὐκρινεστέραν ἀπήχησιν καὶ ὑποδοχὴν καὶ ἐν τῇ κατ' Ἀνατολὰς Ὁρθοδόξῳ Ἐκ[κ]σία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἧς ταπεινῶς προίσταμαι, τόσῳ δὲ μᾶλλον ὅσῳ καὶ Αὕτη εἰς τὸν αὐτὸν κατ' οὐσίαν ἀποβλέψασα σκοπὸν ἀπέλυσεν τῷ 1919, κατὰ πρότασιν ἡμετέραν, πρὸς πάσας τὰς Ἑκκλησίας τοῦ Χριστοῦ Ἐγκύκλιον «περὶ κοινωνίας τῶν Ἑκκλησιῶν».

Ἀμα δηλ. τῇ ἐπισήπῳ ἀναγγελίᾳ τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ ὑμετέρου Συνδέσμου, γενομένη ἡμῖν καὶ προφορικῶς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Δρ Γεωργίου Nasmyth, τοῦ ἀκαταπονήτου τούτου διοργανωτοῦ τῶν κατὰ χώρας τμημάτων τοῦ ἐν λόγῳ Συνδέσμου, ἐχάρημεν λίαν ἐπὶ τῷ γεγονότι τούτῳ, ἀπὸ κοινοῦ δὲ μετὰ τῆς περὶ ἡμᾶς ἀγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου ἐπευλογήσαντες τοὺς τε σχόντας τὴν πρωτοβουλίαν καὶ πάντας τοὺς συμβάλλοντας εἰς τὴν ἐπίτευξιν

τοῦ ἱεροῦ τούτου ἔργου, παρεπέμψαμεν τὸ ζήτημα εἰς διαρκῆ Ἐπιτροπὴν ὅπως αὕτη συνεργάζεται μεθ' ὑμῶν διὰ πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸ ἔργον τοῦ ὑμετέρου Συνδέσμου. Πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν ταύτην, προεδρευομένην νῦν ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Σεβ. Μητροπολίτου Κυζίκου κ. Κωνσταντίνου καὶ ἀποτελουμένην ἐκ κληρικῶν καὶ εἰδικῶν λαϊκῶν, δύναται νὰ ἀποταθῇ τὸ ὑμέτερον Συμβούλιον διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ θεωροῦμεν καθήκον ὅπως εὐχηθῶμεν ἔτι ἅπαξ ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ πρώτου εὐαγγελίσαντος ἡμῖν προφορικῶς τὴν ἰδρυσιν τοῦ ὑμετέρου Συνδέσμου, ἀειμνήστου Dr Nasmyth.

Ἀργότερον δὲ πάλιν, τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας προσκληθείσης ὅπως ἀντιπροσωπευθῇ καὶ ἔν τινι ἐν Beatenberg τὸν παρελθόντα Αὐγουστον λαβούσῃ χώραν συνελεύσει τοῦ ἐν λόγῳ Συνδέσμου, προθύμως ἀπεδέχθημεν τὴν πρόσκλησιν ταύτην ὀρίσαντες Συνοδικῶς καὶ ἐξουσιοδοτήσαντες τὸν Πανιερώτατον Μητροπολίτην Σελευκείας καὶ Διευθυντὴν τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολ. Ἀκαδημείας κ. Γερμανὸν, ὅπως ἐξ ὀνόματος τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας παραστῇ κατὰ τὴν ὥς ἄνω συνέλευσιν. Ὁ ἡμέτερος ἀντιπρόσωπος ὑπέβαλεν ἐγκαίρως ἡμῖν σχετικὴν ἔκθεσιν, ἐξ ἧς ἠδυνήθημεν ὅπως σαφεστεράν περὶ τοῦ ὑμετέρου Συνδέσμου σχηματίζωμεν γνῶμην.

Καὶ ἤδη εὐρισκόμεθα εἰς θέσιν νὰ δηλώσωμεν Ὑμῖν ὅτι μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος παρακολουθεῖ ἡ καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησία τὸ ἔργον τοῦ ὑμετέρου Συνδέσμου, ἔχει δὲ καὶ τὸν πόθον ὅπως παράσχῃ τὴν δυνατὴν Αὐτῆς συμβολήν, ἵνα οὕτως εἰρηνεύσῃ ὁ κόσμος ὁλόκληρος καὶ πάντες οἱ ἄνθρωποι «λέγωσι τὸ αὐτὸ κατηγορησμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοί καὶ τῇ αὐτῇ γνώμῃ» (Α' Κορινθ. 1, 10).

Πλὴν ἀλλὰ βαρὺς ἀπ' αἰώνων ἐπέπρωτο ὁ κλῆρος τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας. Τὰ μαρτύρια τῶν τέκνων Αὐτῆς ἐξακολουθοῦσιν ἀγρίως καὶ ἡ αἱματοβαφὴς πορφύρα καλύπτει καὶ σήμερον ἀκόμῃ τὸ τίμιον Αὐτῆς σῶμα. Οἱ διωγμοὶ τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν λοιπῶν κληρικῶν εἶνε εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν, ἡ δὲ τιμὴ καὶ ζωὴ τῶν εὐσεβῶν ἡμῶν χριστιανῶν ἀποτελοῦσιν ἀθύρματα εἰς τὰς χεῖρας τῶν τυράννων τῆς Ἀνατολῆς. Ἐλλείπει παρ' ἡμῖν πᾶσα ἐλευθερία ἐκκλησιαστικῆς ἐνεργείας, διότι δὲν ὑφίσταται ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία. Ἐλλείπει δὲ καὶ ὁ ἀπαιτούμενος καιρὸς ὅπως μᾶλλον ἐμπράκτως μετᾴχωμεν παγκοσμίου χριστιανικῆς κινήσεως πρὸς εἰρήνευσιν τοῦ κόσμου, ἀφοῦ ὁ ὑπάρχων τοιοῦτος μόλις ἐπαρκεῖ εἰς ἐπούλωσιν τῶν

ἐκάστοτε καταφερομένων πληγμάτων κατὰ τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν. Διὰ τοῦτο καὶ περιοριζόμεθα ἐν γὰρ τῷ παρόντι, ἵνα διαπιστώσωμεν τὸ θερμὸν αὐτῆς ἐνδιαφέρον ὑπὲρ εὐοδόσεως τοῦ ἐπιδιωκομένου παρὰ τοῦ ὑμετέρου Συνδέσμου ἱεροῦ σκοποῦ, ὑπὲρ οὗ ἄλλως καὶ ἡμεῖς προσωπικῶς αἰσθανόμεθα ὅλως ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον, ἀφοῦ ἡ εὐγενὴς ὀλομέλεια τοῦ ὑμετέρου Συνδέσμου εὐηρεστήθη ὅπως συγκαταριθμῇ καὶ ἡμᾶς μετὰ τῶν ἐπιτίμων Ἀντιπροέδρων αὐτοῦ, δι' ὅπερ ἔτι ἅπαξ ἐκφράζομεν τὰς θερμοτάτας ἡμῶν εὐχαριστίας.

Θερμοτάτας ἐπίσης εὐχαριστίας ἐκφράζομεν πρὸς τὸ Βρετανικὸν τμήμα τοῦ Συνδέσμου καὶ ἰδιαίτερως πρὸς τὸν ἐντιμότατον Sir Willoughby H. Dickinson, διὰ τὴν τιμὴν ἣν περιεποιήσαντο εἰς ἡμᾶς προκαλέσαντες τὴν ὡραίαν ταύτην συγκέντρωσιν, διὰ τὴν ὁποίαν αἰσθανόμεθα ἡμᾶς λίαν εὐτυχῇ καὶ διὰ τὸν ἐξῆς λόγον, διότι εἶνε ἡ πρώτη φορὰ καθ' ἣν συνεδριάζομεν ὑπὸ τὴν ἐπίτιμον προεδρείαν τοῦ Σεβασμ. Ἀρχιεπισκόπου Κανταουρίας καὶ λίαν ἡμῖν ἀγαπητοῦ ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ κ. Randall, πρὸς τὸν ὁποῖον καὶ ἅπαξ ἔτι δραττόμενοι τῆς εὐκαιρίας ταύτης ἐκφράζομεν τὰς ὁλοθέτους εὐχαριστίας τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας, ἀνθ' ὧν ὑπὲρ τῶν ἐν Ἀνατολῇ χριστιανικῶν πληθυσμῶν συνήγόρησε καὶ συνηγορεῖ.

Τελευτώντες εὐχόμεθα ἀπὸ ψυχῆς ὅπως ὁ Ὑψιστος ἐνισχύῃ ἕνα ἕκαστον ὑμῶν καὶ πάντας ὁμοῦ πρὸς εὐόδωσιν τοῦ ωραίου καὶ χριστιανικοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον ἐπιδιώκει ὁ ὑμέτερος Σύνδεσμος, πρὸς δόξαν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καὶ πρὸς ὄφελος τῆς καθόλου ἀνθρωπότητος. Ἀμήν.

Παροράματα τοῦ 14ου φύλλου:

Σελ. 106 στ. 2 σειρ. 11 ἄνωθ. ἀνάγν. γενικὴν ἀντιλογικὴν. Σελ. 106 στ. 2 σειρ. 3 κάτωθ. ἀνάγν. ».... αὐτήν, διότι τὴν ἤδη ἐξ.... Σελ. 107 στ. 2 σειρ. 16 ἄνωθ. ἀνάγν. ὑπηρετῶν ἀντὶ ὑπηρεσιῶν. Σελ. 108 στ. 1 σειρ. 20 ἄνωθ. ἀνάγν. ὑπόθεσις ἀντὶ ὑπόθεσιν. Σελ. 109 στ. 1 σειρ. 14 κάτωθ. ἀνάγν. Προσυπεδηλώθη ἀντὶ πρὸς ὑποδήλωσιν. Σελ. 109 στ. 1 σειρ. 6 κάτωθ. ἀνάγν. ἀποτρίψωμεν ἀντὶ ἀποτρέψωμεν. Σελ. 109 στ. 2 σειρ. 6 ἄνωθ. ἀνάγν. ἄλλως ἀντὶ ἄλλοι.

Ὑπεύθυνος Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΑΙ ΠΡΩΤΑΙ ΓΕΝΕΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΙΝ

(συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Τοιούτους κινδύνους διέτρεχεν ἡ ὀρθοδοξία ἐν ταῖς χώραις ταύταις, ὅτε παρουσιάζεται πρόμαχος αὐτῆς τὸ Πατριαρχεῖον Κ]πόλεως, εἰς ὃ ὑπῆγοντο ἅπασαι αἱ ἐν ταῖς Ἑνετικαῖς κτήσεις ἑλληνικαὶ ἐκκλησίαι ἐξαιρέσει τῆς αὐτοκεφάλου ἐκκλησίας Κύπρου. Ἐπὶ τῶν 8 πρώτων πατριαρχῶν, πατριαρχευσάντων ἐπ' αὐτοῦ ἐτι τοῦ πορθητοῦ, δὲν παρατηροῦμέν τινα σχέσιν τοῦ πατριαρχείου πρὸς τοὺς Ἑλλήνας τῶν κτήσεων τούτων. Αἱ ἀδιάκοποι σχεδὸν ἐχθρικαὶ σχέσεις τῆς Πύλης πρὸς τὴν Βενετίαν ἐπὶ Μωάμεθ τοῦ Β' ὑπῆρξε ξεδαίως ἐν τῶν κυριωτάτων κωλυμάτων. Ἀλλὰ περὶ τὰ τέλη τῆς βασιλείας αὐτοῦ τὰ πράγματα ἐτράπησαν ἐπὶ τὸ εἰρηνικώτερον, ἐπὶ δὲ Βαγιαζήτ καὶ συνωμολογήθη ἡ εἰρήνη(*). Τοῦτο ἔσπευσε νὰ ἐπωφεληθῇ πολυμαθὴς πατριάρχης Μάξιμος ὁ ὁμολογητῆς (1481—8) καὶ ἔγραψεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν δόγην τῆς Βενετίας Ἰωάννην Μοτζενίγον μεσιτεύων νὰ περιορισθῇ ἡ παράνομος καὶ καταθλιπτικὴ ἀνάμιξις τῆς λατινικῆς ἱεραρχίας εἰς τὰ πράγματα τῶν ὀρθόδοξων, ἐν ταῖς χώραις ταύταις, συγχρόνως δὲ ζητῶν νὰ ἐπιτραπῇ αὐτῷ νὰ ποιῇται χρῆσιν τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ ἐν τῷ μέρει τούτῳ τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ. Φρονοῦσιν ὅτι ἡ Ἑνετικὴ κυβέρνησις ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν τὴν αἴτησιν ταύτην, ἐπειδὴ βλέπομεν ἀκολουθῶς ὅτι ὁ πατριάρχης Κ]πόλεως ἐξασκεῖ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ἐν ταῖς ἑλληνολατινικαῖς κτήσεσι(**). Ἡ ἀναγνώρισις αὕτη τῆς ἐξουσίας τοῦ Κ]πόλεως δὲν ἠδύνατο νὰ ἀρέσῃ τῇ Ρώμῃ καὶ τῇ λατινικῇ ἱεραρχίᾳ, καὶ ἡ Ἑνετικὴ κυβέρνησις πρὸς καθυσύχασιν τῆς Ρώμης δι' ἣν ἐδείκνυε προστασίαν τοῖς Ἑλλήσι, ἦτο πρόθυμος νὰ παραστήσῃ αὐτοὺς ὡς ἰούνιτας ἡ

νὰ ὑποστηρίξῃ τὸ ἔργον τῆς ἐνώσεως. Πρὸς ἄρσιν τοῦ σκανδάλου καὶ ἀπὸ τοῦ μέρους τούτου ὁ Μάξιμος συνεκάλεσε τῷ 1484 σύνοδον ἐν Κων]πόλει, ἐν ᾗ ἐτι ἅπαξ κατεδικάσθη ἡ ἐν Φλωρεντία ἐνωσις, τοῦθ' ὅπερ ἀναμφιδόλως ἐγένετο οὐχὶ διὰ τοὺς ἐν Τουρκίᾳ Ἑλλήνας, μεταξὺ τῶν ὁποίων δὲν εἶχεν ἡ ἐνωσις οὔτε πράκτορας οὔτε ὁπαδοὺς, ἀλλὰ κυρίως διὰ τοὺς δυτικούς Ἑλλήνας τοὺς ζῶντας ἐν ταῖς λατινικαῖς κτήσεσι(*). Μετὰ 30 περίπου ἔτη ἀνεφύη ὑπόθεσις, ἥτις μάλιστα ὑποστηρίζει, ὅτι καὶ αὕτη ἡ Βενετία ἦτο πρόθυμος, ἀναλόγως τῶν περιστάσεων, χάριν τῆς Ρώμης τὰ συμφέροντα τῆς ἐνώσεως καὶ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῆς μεταξὺ τῶν ὑποτελῶν ἐαυτῇ ἑλλήνων. Ἡ ὑπόθεσις αὕτη εἶναι Ἀρσενίου Ἀποστόλου, ὅστις ἔζη ἐν Βενετίᾳ καὶ ἦτο διάκονος τῆς αὐτόθι ἐκκλησίας· ἦτο μὲν λόγιος, ἀλλὰ πανοῦργος ἀγύρτης. Ἐλθὼν εἰς Ρώμην ἐπὶ Ἰουλίου τοῦ Β' ἐπεσπάσατο τὴν προσοχὴν διὰ τῆς παιδείας του ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἐξευτελιστικῆς ἐπατείας, πρὸς πάντας προσερχόμενος δι' ἐλεημοσύνην καὶ ἀποκαλῶν ἐαυτὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως τῶν πτωχῶν. Διὰ τὰ τῆς ἐνώσεως ἦτο πρόσωπον κατάλληλον. Ἀποδεχθεὶς τὴν ἐνωσιν ὁ Ἀρσένιος ἦλθεν εἰς τὴν Βενετίαν, ἐνθα κατ' ἐντολὴν τοῦ πάπα ὁ ἐξαρχος αὐτοῦ ἐξητήσατο ἀπὸ τὴν βενετικὴν γερουσίαν διὰ τὸν Ἀρσένιον τὴν μητρόπολιν τῆς Μονεμβασίας ἐν ταῖς ἐν Πελοποννήσῳ κτήσεσι τῆς Βενετίας. Ὁ Ἀρσένιος ἀφίκετο εἰς Μονεμβασίαν φέρων γράμματα τῆς γερουσίας ἐν οἷς αὐστηρῶς καὶ διὰ διαφόρων ἀπειλῶν διετάσσοντο οἱ τε λαϊκοὶ καὶ ὁ κληρὸς νὰ ὑπακούσωσι τῷ Ἀρσενίῳ. Οἱ Ἑλλήνες τὸν ὑπεδέχθησαν μετὰ τιμῶν μαθόντες ἄλλως καὶ τὴν παιδείαν αὐτοῦ, ἀλλὰ περιέμενον τί γενήσεται περαιτέρω, ἐπειδὴ ἐβλεπον ἐνώπιόν των ἓνα ἀπλοῦν διάκονον, οὐχὶ δὲ ἐπίσκοπον καὶ μητροπολίτην. Ἐν Ρώμῃ τὴν φορὰν ταύτην ἀπέσχον νὰ χειροτονήσωσι τὸν Ἀρσένιον βεβαίως συνεπείᾳ τῆς προτέρας πείρας, ὅτι τοὺς ἐν Ρώμῃ χειροτονουμένους οἱ ἑλληνοσυνῆται δὲν

(*) Acta et diplomata Mikl. τόμ. III, σελ. 298-313.

(**) Τοῦ ἀγ. Μαξίμου πατριάρχου Κ]πόλεως, ἀρχιμ. Ἀρσένιος ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐπιθεωρήσει τοῦ 1868, μην. Μάιος.

(*) Τὴν ἐν Κ]πόλει τῷ 1484 σύνοδον ἐν τῇ ἰδωδεκαβίβλῳ αὐτοῦ δις μνημονεύει ὁ Δοσίθεος σελ. 910 καὶ 1199.

ἀναγνωρίζουσιν. Ἦτο λοιπὸν ἀνάγκη νὰ λάβῃ ὁ Ἀρσένιος τὴν χειροτονίαν ἐν αὐτῇ τῇ Ἑλλάδι. Δὲν ἐσκέφθη ἐπὶ πολὺ· προσεκάλεσε τὸν ἐπίσκοπον τῆς γείτονος πόλεως Ἐλους, ἀνηκούσης εἰς τὴν μητρόπολιν Μονεμβασίας, καὶ ἐχειροτονήθη ὑπ' αὐτοῦ πρεσβύτερος. Ἐπειτα προσεκλήθησαν δύο ἱερεῖς ἐκ Λακεδαίμονος καὶ Χριστιανοπόλεως διὰ νὰ χειροτονήσωσι τὸν Ἀρσένιον ἐπίσκοπον καὶ μητροπολίτην. Μετὰ τὸν ἑσπερινὸν ἐγένετο ἡ μικρὰ ἀναγόρευσις, τῇ δὲ ἐπαύριον κατὰ τὴν λειτουργίαν καὶ αὐτὴ ἡ χειροτονία μετὰ τῆς ἀναφωνήσεως Ἀρσενίου μητροπολίτου. Ἡ τολμηρὰ αὕτη ἀντικανονικὴ ἐγκατάστασις ἦτο τοσούτῳ μᾶλλον παράνομος, ὅσῳ ὁ πραγματικὸς μητροπολίτης ἦτο ζῶν, ἀλλ' ἐκδιωχθεὶς τῆς Μονεμβασίας ὑπὸ τῆς ἐνετικῆς κυβερνήσεως, πιθανώτατα ὡς μὴ θελήσας νὰ ἦναι ἢ νὰ φαίνεται οὐνίτης καὶ ἀποχωρήσας εἰς τὴν πλησιόχωρον ἐπισκοπὴν, εἰς τὴν πόλιν Κορώνην, πρὸ ὀλίγου τῷ 1500 ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τῶν Βενετῶν περιελθοῦσαν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Τούρκων. Ἀναμφιβόλως ἡ ἀπειλητικὴ ἐπιστολὴ τῆς γερουσίας καὶ ἡ ἰσχὺς τῆς ἐπιτοπίου λατινικῆς ἐξουσίας ἐπέβαλον σιγὴν εἰς τὸν ὀρθόδοξον λαὸν ἀπέναντι τοιαύτης παρανομίας, τὰ δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπαίτου Ἀρσενίου συλλεγέντα χρήματα ἐπόρισαν αὐτῷ κοινωνοὺς τῆς παρανομίας τὸν ἐπίσκοπον καὶ τοὺς δύο ἱερεῖς. Ὁ Ἀρσένιος δὲν ἤρκεσθαι εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς Μονεμβασίας, ἀλλὰ παρέστησεν ἑαυτὸν μητροπολίτην πάντων τῶν ἐν ταῖς Βενετικαῖς κτήσεις Ἑλλήνων, διορίσας ἀναγνώστας, διακόνους καὶ ἱερεῖς διὰ τὴν Πελοπόννησον, τὰς Ἰονίους νήσους καὶ τὴν Κρήτην. Τὰ πράγματα ἐλάμβανον ἐπικίνδυνον χαρακτῆρα· ἦτο ἔτοιμον νὰ ἀναφανῇ ὀλόκληρος οὐνιτικὴ ἱεραρχία. Πληροφρονηθεὶς περὶ τοῦ πράγματος ὁ Πατριάρχης Κιπύλεως Παχώμιος ἐδοκίμασε νὰ νουθετήσῃ τὸν Ἀρσένιον δι' ἐπιστολῆς, ἀλλ' ἐκεῖνος ἀπῆντησεν ἀγερῶχος καὶ περιφρονητικῶς. Τότε συνεκάλεσεν ὁ πατριάρχης κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1509 σύνοδον, καθήρεσε καὶ ἀφώρισε τὸν ἀπατεῶνα, ἐξέδωκε συνοδικὴν περὶ αὐτοῦ ἐπιστολὴν, καὶ ἔπειτα ἐπεμψεν ἄγκυκλίους ἐπιστολάς πρὸς ἅπαντας τοὺς ἐν ταῖς Ἑνετικαῖς κτήσεις Ἑλλήνας, κηρύττων

ἀκύρους τὰς ὑπὸ τοῦ Ἀρσενίου γενομένας χειροτονίας, προσκαλῶν τοὺς κεχειροτονημένους εἰς μετάνοιαν, καὶ ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦτον παρέχων αὐτοῖς τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσωσι νέαν χειροτονίαν παρ' ὀρθοδόξων ἀρχιερέων. Αἱ ἐπιστολαὶ δὲν ἔμειναν ἀνενέργητοι. Πανταχοῦ ὁ λαὸς ἔδειξε τὴν ἀγανάκτησιν αὐτοῦ κατὰ τοῦ οὐνίτου ἄρπαγος καὶ πρὸς τοὺς ὁπαδοὺς αὐτοῦ. Ὁ Ἀρσένιος ἠναγκάσθη κατεσπευσμένως νὰ ἀπάρῃ τῆς Μονεμβασίας καὶ ἐβάνη εἰς Ρώμην μετὰ παραπόνων τῷ πάπα καὶ τοῖς καρδινάλιοις, ἀναφέρων ἅμα ὅτι οἱ Ἕλληνες ὀνομάζουσιν αὐτοὺς αἰρετικούς. Τοῦτο παρώξυνε τὸν πάπαν καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἐκτενὴ ἐπιστολὴν πρὸς τὴν γερουσίαν τῆς Βενετίας, σφοδρῶς κατηγοροῦσαν τοὺς Ἑλλήνας καὶ ἀπαιτοῦσαν νὰ ἐξαναγκάσῃ αὐτοὺς νὰ ὑπακούσωσι τῷ Ἀρσενίῳ. Ἐλθὼν δὲ οὗτος μετὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης εἰς Βενετίαν προὔξενεσε φόβον εἰς τοὺς αὐτόθι Ἑλλήνας. Μάλιστα δὲ ἦτο βαρὺ τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν ἀδελφότητα τοῦ ἁγίου Γεωργίου, τὴν ὁποίαν ἐζήτει νὰ ὑποτάξῃ ὁ Ἀρσένιος. Ὑποστηριζόμενος καὶ ὑπὸ τῆς ἐνετικῆς κυβερνήσεως, ἥτις περιεπλάκη εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ Ἰούλιον τὸν Β', ὄντα πρὸ μικροῦ μὲν ἐπικίνδυνον τῆς Βενετίας ἐχθρὸν, τότε δὲ συνάψαντα μετ' αὐτῆς τὴν ἱερὰν συμμαχίαν κατὰ τῆς Γαλλίας, ὁ Ἀρσένιος ἄλλους μὲν ἐβασάνιζεν ἄλλους δὲ ἠπειλεῖ διὰ θανάτου. Ἐγένετο δὲ τοῦτο ἀκριβῶς καθ' ὃν χρόνον ἡ ἀδελφότης τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἐφρόντιζε νὰ λάβῃ τὴν ἄδειαν τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Γεωργίου, τὸν ὁποῖον καὶ διενоеῖτο νὰ καταλάβῃ ὁ Ἀρσένιος. Ἀλλ' ἡ κατ' αὐτοῦ μῆνις τῶν Ἑλλήνων ἐνέπνευσε τῇ γερουσίᾳ τῆς Ἑνετίας εἶτα δὲ, ὡς φαίνεται, καὶ τῷ νέῳ πάπα Λέοντι τῷ Ι' νὰ παραιτηθῶσι τῆς υποθέσεως ταύτης, ἥτις οὕτω παντελῶς ἀπέτυχεν. Ὁ Ἀρσένιος διαμένων ἐν Βενετίᾳ ἔστρεψε τὴν προσοχὴν του εἰς ἐνασχολήσεις φιλολογικὰς περὶ ὧν ἐροῦμεν κατωτέρω. Ἐγραφεν ἔτι εἰς Ρώμην πρὸς τοὺς πάπας, ὅπου προσεκαλεῖτο δι' οἰονδήποτε ἔργον, ἀλλὰ δὲν ἀπῆρχετο πλέον. Περὶ τὰ τέλη τῆς ζωῆς του ὁ Ἀρσένιος ἀν μὴ μετενόησεν, ἀλλὰ ἀπεγοητεύθη διὰ τὴν πρὸς τὸν καθολικισμόν καὶ οὐνιτισμὸν συνάφειαν αὐτοῦ.

Ἐν ἐπιστολῇ αὐτοῦ πρὸς τὸν πάπαν Παῦλον τὸν Γ', εἰς τὸν ὁποῖον ὡς προσφώνησιν ἐπὶ τῇ εἰς τὸν θρόνον ἀναρρήσει (1534) ἀφιέρωσε τὰ εἰς τὸν Εὐριπίδην σχόλια αὐτοῦ, λέγει ὅτι ἡ πο-
δάγρα καὶ ἡ ἐνδεια δὲν ἐπιτρέπουσιν αὐτῷ νὰ ἔλθῃ εἰς Ρώμην καὶ προσωπικῶς νὰ προσαγο-
ρεύσῃ τὸν πάπαν· παραπονεῖται ὅτι οἱ Λατῖνοι, αὐτοὶ εἰς πολυτέλειαν καὶ ἀσωτείαν θυσιζόμενοι εἰσὶν ἀδιάφοροι πρὸς τοὺς δυστυχεῖς Ἕλληνας, τοὺς καταβιβρωσκομένους ὑπὸ τῶν ἀγαρνῶν. Δὲν ζητοῦμεν, λέγει, οὔτε ἀρχιεπισκοπὰς οὔτε ἡγου-
μενίας, ἀλλὰ μόνον μικρὰν βοήθειαν καὶ φιλίαν· παραπονεῖται τέλος ὅτι οἱ Λατῖνοι δὲν ἀποδέ-
χονται εἰς ἀδελφικὴν ἰσότητά τοὺς Ἕλληνας, οὐδὲ τοὺς προσελθόντας εἰς τὴν ἐκκλησίαν αὐ-
τῶν. «Οὐδεὶς, λέγει, ὑπάρχει ἕλλην μεταξὺ τοιούτων καρδιναλίων, τῶν περιβαλλομένων πο-
λυτελεῖ καὶ λαμπρὰ ἐνδύματα». Ἐν φοβερᾷ με-
λαγχολίᾳ ἀπέθανεν ἔπειτα ὁ Ἀρσένιος τῷ 1535. Ὁ ἕλλην χρονογράφος προστίθῃσιν, ὅτι ἀπέθανεν ἀμετανόητος καὶ ὅτι τὸ σῶμα αὐτοῦ πρὸς φρίκιν πάντων τῶν βλέπόντων ἐμαύρισε καὶ ἐξωγκώθη ὡς τύμπανον. Διὰ τῆς φρίκης ταύτης ἤθελεν ὁ χρονογράφος νὰ ἐμπνεύσῃ φρίκην εἰς αὐτὸ τὸ ἔργον τοῦ Ἀρσενίου, ἔργον ἄρπαγος καὶ οὐ-
νίτου, προσκαλῶν αὐτὸν τὸν ἥλιον νὰ φρίξῃ καὶ τὴν γῆν νὰ στενάξῃ(*).

(ἔπεται συνέχεια)

(*) Τὰ κατὰ τὸν Ἀρσένιον ἐν ἐκτάσει εὐρίσκονται ἐν τῇ Ἑκκλησίᾳ. Ἱστορία τοῦ Μαλαξοῦ (Turcograec. σελ. 146—151). Ἐνταῦθα κάτωθεν τῆς συνοδικῆς ἐπιστολῆς τοῦ Παχωμίου σημειοῦνται μόνον ὁ μὴν καὶ ὁ Ἰνδικτιῶν, καὶ δὴ IB' Ἰνδικτιῶν, ἡτις ἐπὶ τοῦ Παχωμίου ἦτο τῷ 1509. Πρὸς τούτοις ὁ χρονογράφος ὑποδεικνύει ὅτι ὁ Ἀρσένιος ἀπεχώρησεν ἐκ Μονεμβασίας εἰς Ρώμην ἅμα λαβὼν εἴδησιν τῶν ἐγκυκλίων ἐπιστολῶν τοῦ πατριάρχου. Αἱ ἐπιστολαί, ὡς πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν, ἀπεστάλησαν ὅχι πολὺ μετὰ τὴν συνοδικήν· ἐπομένως ἡ ἄφιξις τοῦ Ἀρσενίου εἰς τὴν Ρώμην καὶ ἐκεῖθεν εἰς Βενετίαν δυνατόν νὰ ἀναχθῇ εἰς τὰ 1510 ἢ 1511. Ἐν τούτοις ὁ χρονογράφος λέγει ὅτι ὁ Ἀρσένιος κατεδίωξε τοὺς χριστιανούς τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἡτις ὠκοδομήθη τῷ 1526. Ἡ δὲν ἐγνώριζε τὸν χρόνον τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ τούτου, ἢ ἐννόει ναὸν προσχεδιαζόμενον ἐπειδὴ ἢ πρὸς οἰκοδόμησιν ἄδεια ἐδόθη ἀκόμη τῷ 1511, ἢ ἀντὶ τοῦ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Συμμεριζόμεθα τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ ὁργάνου τῆς Σιωνιστικῆς Ἐνώσεως τῆς Ἀνατολῆς «Νατιὸν» δι' ὅσα καταγγέλλει ὅτι ἐγένοντο ἐν Μάλτεπε, κατὰ τὴν Μ. Παρασκευὴν, ἀπὸ μέρους χριστιανοπαίδων εἰς βάρος τῶν συμπολιτῶν ἡμῶν Ἑβραίων, καὶ διαβεβαιοῦμεν ὅτι τὸ Πατριαρχεῖον δὲν θὰ παραλείψῃ νὰ προβῇ εἰς τὴν πρέπουσαν τιμωρίαν τῶν ἐνόχων, ἐὰν ἐξακριβωθῇ ὅτι πράγματι συνέβησαν τὰ καταγγελλόμενα, θὰ ἐπιτραπῇ ὁμως νὰ παρατηρήσωμεν εἰς τὴν συνάδελφον ὅτι προκειμένου περὶ ἐπεισοδίων **μονομερῶν**, ἐπεισοδίων μάλιστα τὰ ὁποῖα δημιουργεῖ, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, μερὶς τοῦ παιδικοῦ κόσμου, ἀναξία λόγου ἀπὸ ἀπόψεως ἀριθμητικῆς καὶ ποιοτικῆς, δὲν εἶνε καθόλου δίκαιον καὶ ὀρθὸν ἀπὸ πάσης ἀπόψεως νὰ παρίστανται εἰς τὸ δημόσιον ὡς «**ἀνθεβραϊκὰ ἐκδηλώσεις τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ**». Διαμαρτυρόμεθα ἐντονώτατα διὰ τὸν τοιοῦτον χαρακτηρισμὸν τὸν ὁποῖον δὲν δυνάμεθα βεβαίως νὰ θεωρήσωμεν ὡς **σκόπιμον**, ἀλλ' ὡς ἀπόρροϊαν ὑπερεκχειλίσουσης ἀγανακτήσεως. Ἄλλοί-
μονον ἂν καὶ οἱ χριστιανοὶ κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἐγενίκευον ὅσα κατηγγέλθησαν εἰς τὸ Πατ[ρι]αρχεῖον ὅτι ἔπραξαν ἐν Μαρμαρᾷ ὅχι πλέον παῖδες ἀλλ' ἄνδρες, ἐπίσημον μάλιστα ἰδιότητα ἔχοντες ἐκ τῶν ἐκεῖ Ἑβραίων εἰς βάρος τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, διὰ τὸν ἐκεῖθεν ἐκτοπισμὸν τῶν ὁμογενῶν.

ναοῦ ἐννόει τὴν ἀδελφότητα φέρουσιν ἤδη τὸ ὄνομα τῆς ἀδελφότητος τοῦ ἁγίου Γεωργίου κατὰ τὸν προ-
σχεδιαζόμενον νὰ οἰκοδομηθῇ ναόν. Δυνατὸν νὰ εἰκά-
σωμεν ὅτι τὰ κατὰ τὸν Ἀρσένιον ἐβράδυναν τὴν ἀπὸ μέρους τοῦ πάπα ἐπικύρωσιν τοῦ διατάγματος τῆς οἰκοδομήσεως τοῦ ναοῦ, ληφθεῖσαν μόνον τῷ 1514. Αἱ περὶ τοῦ Ἀρσενίου ὑπὸ τοῦ χρονογράφου διδόμε-
ναι εἰδήσεις συμπληρωτέαι ἀπὸ τοῦ Κρουνίου(σ. 199), le Quien (τομ. II, σελ. 219—221) Σάθα (σελ. 126—130) Ἐν τοῖς ρωσικοῖς ἀρθροῖς περὶ τῆς ἱστορίας τῆς νεοελληνικῆς ἐκκλησίας ὑπάρχουσι σημειώσεις καὶ περὶ τοῦ Ἀρσενίου (Χριστ. ἀνάγν. 1861 ἀριθ. 2, σελ. 75—76. 1862 ἀριθ. 1, σελ. 622—3), σύντομοι ἄλλως, οὐδὲ ἀπηλλογμένοι σφαλμάτων καὶ ἀνακριβειῶν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΔΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

Πρόεδρος τῆς διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς + ὁ Δαρδανελλίων ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

Ἐπίτιμος διευθυντῆς καὶ συντάκτης
ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος Μ. Ι. Γεδεών

Διευθυντῆς καὶ συντάκτης
Β. Ἀντωνιάδης καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας

Συνδρομὴ ἑτησίᾳ προκαταβαλλομένη λίρακι τούρκ. 2. Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. 55.

Ο ΜΥΘΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΥΠΟΙΜΕΝΟΣ

Ἀποδίδεται εἰς τὸν Μέγαν Ναπολέοντα ἡ ρῆσις, ὅτι ὅσῳ προχωρεῖ ὁ ἄνθρωπος, τόσον ὑποχωρεῖ ἡ ἔρημος. Ἐφήρμοσαν τὸ αὐτὸ οἱ νεώτεροι ἱστορικοὶ καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν. Ὅσῳ ἀνέρχονται οἱ ἱστορικοὶ λεγόμενοι χρόνοι, τόσον ἀπομακρύνεται ἡ μυθικὴ ἐποχὴ. Πλὴν καὶ αὐτοὶ οἱ μῦθοι τῶν ἀρχαίων δὲν ἦσαν ἀπλᾶ τινὰ πλάσματα, καθ' ὁμοιότητα τῶν Αἰσωπείων μύθων ἢ τῶν ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ ἀπαντώντων ἀπολόγων ἢ καὶ παραβολῶν (*parabolas*), ἀλλὰ μετεῖχον καὶ ἱστορικῆς τινος βάσεως, καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἀπεδίδετο ὅλως ἀτομικὸς χρωματισμὸς εἰς ὃ,τι εἶχε τυχὸν γενικώτερον χαρακτῆρα. Τὴν τελευταίαν ταύτην ἐκδοχὴν προσκρίνει καὶ ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη, θέλουσα τοὺς συγκεκριμένους μύθους ὡς τόσας τυπικὰς ἢ ἀλληγορικὰς παραστάσεις πραγμα-

τικῶν σκέψεων, ἰδεῶν καὶ καταστάσεων τῶν χρόνων ἐκείνων. Εἰς ταύτην τὴν ἐρμηνείαν δύνανται νὰ ὑποβληθῶσι καὶ τὰ κατὰ τὸν Πολυποίμενα Προκρούστην. Κατὰ τὴν ἀρχαίαν τοῦ μύθου ἔκδοσιν καὶ ἐκδοχὴν πράγματι πρόκειται περὶ τινος ληστοῦ τῶν ὁρέων, ἐν τοῖς πέριξ τῆς Ἐλευσίνος, πρῶτως μὲν καὶ κυρίως ὀνομαζομένου Πολυποίμενος, ὕστερον δὲ προσλαβόντος τὸ ἐπώνυμον τοῦ Προκρούστου ἐκ τοῦ ἔργου, εἰς ὃ ἐνησμένιζε, ἐκ τοῦ ὅλως ἐξεζητημένου καὶ ἰδιορρύθμου τρόπου, καθ' ὃν ἠρέσκετο νὰ βασανίζῃ τοὺς εἰς χεῖρας αὐτοῦ περιπίπτοντας δυστυχεῖς. Λέγεται ὅτι εἶχε κλίνην ὀρισμένου μεγέθους. Ὅσοι τῶν διαβατῶν εἶχον τὸ μῆκος τῆς κλίνης του, ἦσαν ἐκτὸς παντὸς κινδύνου, καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἠξιοῦντο ξενίας δαψιλοῦς. Οὐαὶ ὅμως εἰς τοὺς ἔχοντας τὸ ἀνάστημα μικρότερον ἢ μακρότερον τῆς κλίνης. Τῶν πρώτων εἵλκοντο τὰ μέλη καὶ ἐσφυρηλατοῦντο οἱ πόδες, ἕως

οὗ ἐξισωθῶσι πρὸς τὸ μῆκος τῆς κλίνης. Τῶν δευτέρων περιεκόπτοντο τὰ ἄκρα ἕως οὗ λάβωσι καὶ αὐτοὶ τὸ μῆκος τῆς κλίνης. Εἶχε, λέγεται, καὶ συνεργάτας εἰς τὸ ἔργον καὶ ὅτι προέβαινε καὶ εἰς ἄλλας ἐγχειρίσεις ἐπὶ τοῦ λοιποῦ σώματος, ἐὰν ἐτόλμων οἱ βασανιζόμενοι νὰ ἐκδηλῶσι τοὺς πόνους διὰ κραυγῶν καὶ ὀδυρμῶν. Ἡξίου νὰ μὴ πονῶσιν, ἢ τοῦλάχιστον νὰ μὴ ἐκδηλῶσι τοὺς πόνους. Ἀπήλλαξε τὸν τόπον ἀπὸ τοῦ φοβεροῦ ἀνθρώπου ὁ Θεσεὺς, καὶ τὸ γεγονὸς τοῦτο ἀναφέρει ἡ παράδοσις ὡς ἐν τῶν ἄθλων τοῦ ἥρωος.

Ἄλλως θὰ ἐκληφθῇ ὁ μῦθος κατὰ τὴν νεωτέραν ἐρμηνείαν. Κατὰ ταύτην ὁ Πολυποίμην-Προκρούστης δὲν θὰ εἶναι κοινὸς τις ληστής τῶν ὁρέων, ἀλλὰ τύπος πολιτεύματος τυραννικοῦ ἐκ τῶν ὑπαρξάντων κατὰ τοὺς παναρχαίους ἐκείνους χρόνους καὶ σχόντων ἀνάλογον διοργάνωσιν καὶ ἀνάλογα μέσα πρὸς ἐπιβολὴν μὲν τῆς ἰδίας γνώμης καὶ θελήσεως ὡς νόμου καὶ κανόνος πρὸς πάντας, κατάπνιξιν δὲ πάσης ἄλλης ἀντιλήψεως καὶ γνώμης, ἰδίας τε καὶ κοινῆς. Συνεπῶς δὲ καὶ ὁ Θεσεὺς δὲν θὰ εἶναι ἀναιρέτης ἐνός τινος κακοποιοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ καταλυτὴς τῆς τυραννίδος ὡς τοιαύτης μετὰ πάσης τῆς ἀκολουθίας αὐτῆς καὶ πομπῆς, εἰσηγητὴς δὲ ἐν τῇ Ἀττικῇ τῆς ἐλευθερίας ἐκείνης καὶ ἰσοπολιτείας, ἧς θεματοφύλαξ ἐγένετο ἕκτοτε ἢ τότε τὸ πρῶτον συνοικισθεῖσα ἐκείνη πόλις τῆς Παλλάδος Ἀθηνᾶς, καίτοι δὲν ἔλειπον ἐκάστοτε ἔξωθεν ἢ ἔσωθεν, ἄνωθεν ἢ κάτωθεν νὰ ἐπιφαίνωνται ἀναβλαστήσεις τῆς ἀρχαίας καὶ Προκρουστείου ἐκείνης ρίζης. Καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἡ ἀρχαία ἐκδοχὴ εἶναι ἀληθεστέρα, ἢ ποιητικωτέρα καὶ τυπικωτέρα αὐτῆς ἐρμηνεία καὶ παράστασις εἶναι πολλῶ διδακτικωτέρα, κατὰ τὸν Ἀριστοτέλειον ὀρισμὸν, ὅτι ἡ ποίησις εἶναι ὀφωτέρα καὶ σπουδαιότερα τῆς ἱστορίας, ὡς ἀφορῶσα εἰς τὰ γενικώτερα καὶ πάντοτε ἐφαρμογὴν ἔχοντα εἰς τὰς ἐπὶ μέρους περιστάσεις (Περὶ ποιητ. τέχνης § 9).

Κατὰ τοῦτο ἴσως ὀλίγοι τῶν ἀρχαίων μύθων ἀπέβησαν οὕτω πολύχρηστοι ὡς ὁ παρὼν, ἐφαρμογὴν ἔχων καὶ ἐπ' αὐτῶν ἔτι τῶν ἐπιστημῶν, καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς κριτικῆς, ὅταν ὁ ἐπιστήμων ἢ ὁ φιλόσοφος ἢ ὁ κριτικὸς ὁρμᾶται ἐκ τινος θεωρίας ἢ προϋποθέσεως εἴτε λίαν στενῆς εἴτε λίαν εὐρείας, καὶ κατ' αὐτὴν κρίνων περὶ πάντων ἐξ ἀνάγκης ἀκρωτηριάζῃ, διαστρέφῃ καὶ παραμορφῇ τὰ ὑπὸ ἐξέτασιν ζητήματα, προβαίνων πολλάκις εἰς τὴν ἄρνησιν καὶ τῶν μάλιστα μεμαρτυρημένων γεγονότων, ἐὰν τυχὸν φαίνωνται ταῦτα μὴ συνάδοντα τῇ ἰδίᾳ ἢ δανείῳ θεωρίᾳ καὶ ὑποθέσει. Ἐπρεπε νὰ συμβαίνῃ τὸ ἐναντίον. Νὰ ἀπερρίπτετο ἡ θεωρία, ἐὰν εὐρίσκετο ἀσυμβίβαστος ἔστω καὶ πρὸς ὀλίγα τινὰ ἀσφαλῆ καὶ βέβαια πράγματα. Αἱ κλίνει κατὰ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ὅχι οἱ ἄνθρωποι κατὰ τὰς κλινάς. Δὲν ἐλλείπουσι δυστυχῶς οὐδὲ παρ' ἡμῖν σεβαστοὶ ἄλλως λόγιοι καὶ ἐπιστήμονες, ὁμοίως κρίνοντες περὶ σπουδαιοτάτων ζητημάτων τοῦ βίου καὶ τῆς ὑπάρξεως. Ὁρμῶνται ἐκ τῆς θεωρίας (πρόκειται δὲ περὶ ἀπλῆς ὑποθέσεως), ὅτι ὑπόστασιν ἔχει μόνον τὸ δεκτικὸν πειραματίσεως. Τὸ ἄμεσον συμπέρασμα εἶναι ὅτι τὰ μὴ πειραματιστὰ οὐδὲ ὑφίστανται, καὶ ὅτι ἀνεμώλιοι εἶναι αἱ τῶν πολλῶν δοξασαί περὶ Θεοῦ καὶ ψυχῆς καὶ τῶν τοιούτων ἐν γένει πνευματικῶν πραγμάτων, ὡς ἐχόντων ἰδίαν οὐσίαν καὶ ἐνέργειαν παρὰ τὴν τῆς πειραματιζομένης ὕλης. Ἔσχεν ἔκπαλαι καὶ ἡ κλίνη αὕτη τὰ ἴδια θύματα, οὔτε ὀλιγώτερα οὔτε ὀλιγωτέρου οἴκτου ἄξια παρὰ τὰ θύματα τῆς ἄλλης κλίνης, τῆς Προκρουστείου. Πότε ἄρα γε θὰ εὕρῃ καὶ αὕτη τὸν ἴδιον Θεσέα, ὅπως ἐκείνη εὗρε τὸν ἑαυτῆς, τὸν υἱὸν τοῦ Αἰγέως καὶ τῆς Αἰθρας;

ΑΙ ΠΡΩΤΑΙ ΓΕΝΕΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΙΝ

(συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Τὰ κατὰ τὸν Ἀρσένιον παραγαγόντα τοσοῦτον θόρυβον μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Λατίνων ἐν τῇ Βενετίᾳ καὶ ταῖς ἑλληνικαῖς αὐτῆς κτήσεσι, δὲν ἔμειναν ἄνευ ἀποτελεσμάτων. Εἰς μὲν τοὺς Ἑλληνας ὑπεδείκνυσεν ὅτι πρέπει νὰ φυλάττωνται ἀπὸ τοὺς Λατίνους καὶ τοὺς φίλους αὐτῶν τοὺς λατινόφρονας Ἑλληνας, εἰς δὲ τὴν ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς χώραις κυριαρχοῦσαν λατινικὴν ἱεραρχίαν ἔδωκεν ἀφορμὴν μετὰ πλείονος βίας νὰ φέρωνται πρὸς τοὺς Ἑλληνας, ὥς σαφῶς πληροφορήσαντος αὐτοὺς περὶ τῆς ἀντιπαθείας εἰς τὴν ἑνωσιν. Αἱ διοπραγίαι τῆς λατινικῆς ἱεραρχίας ἐξεδηλώθησαν πανταχοῦ τῶν ἐνετικῶν κτήσεων ἐν Ἑλλάδι. Οἱ Ἑλληνες ἔκαμαν παράπονα εἰς τὴν Βενετίαν καὶ εἰς τὴν Ρώμην πρὸς Λέοντα Ι.. Οὗτος ἐνομίζετο φιλέλληνα καὶ παρὶς ταῦτα αὐτὸν προστάτην τῶν Ἑλλήνων τῶν προϋποτιθεμένων οὐνιτῶν, ἄλλως δὲ ἠκολούθει τῷ παραδείγματι τῆς Ρωμαϊκῆς αὐλῆς, ἐπιθυμούσης οἱ Ἑλληνες οἱ ὑποτιθέμενοι οὐνῖται νὰ ἐξαρτῶνται ἀμέσως ἀπὸ τῆς Ρώμης καὶ ὄχι ἀπὸ τῆς ἐπιτοπίου λατινικῆς ἱεραρχίας, ἵνα οὕτω ἐκείνη ἀπολαμβάνῃ τοὺς καρποὺς τῆς ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς κυριαρχίας καὶ ὄχι αὕτη. Κατὰ ταῦτα Λέων ὁ Ι' ἀνέλαβε τὴν προστασίαν τῶν Ἑλλήνων, καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐξέδωκε τὴν ἀπὸ τῆς 18 Μαΐου 1521 βούλλαν. Ὑπομνησκὼν τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ σύνοδον καὶ τὰς ἐν αὐτῇ δοθείσας τοῖς Ἕλλησι χάριτας διὰ τὴν ἑνωσιν, μέμφεται ὅτι οἱ ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς χώραις εὐρισκόμενοι λατῖνοι ἀρχιερεῖς δὲν σέβονται τὰς χάριτας ταύτας, ἀλλὰ καθ' ἐκάστην ταραττοῦσιν, ἀνησυχοῦσι καὶ θλίβουσι τοὺς Ἑλληνας, ἀναγκάζοντες αὐτοὺς νὰ ἀναβαπτίζωσι τὰ τέκνα τῶν κατὰ τὸν λατινικὸν τύπον, ἀπαγορεύουσι τὴν κοινωνίαν ὑπ' ἀμφότερα τὰ εἶδη. τὴν κοινωνίαν τῶν παίδων, καὶ αὐτὴν τὴν τέλεσιν τῆς εὐχαριστίας δι' ἐνζύμου ἄρτου καὶ ὄχι δι' ἀζύμων· τοῖς ἱερωμένοις ἀπαγορεύουσι τὸν γάμον κλ. Ἐκ τούτου γεννῶνται

ἀδιάρλειτοι ταραχαὶ καὶ σκάνδαλα, δυνατόν δὲ νὰ ἀναφυῶσι καὶ μεγαλείτεροι κίνδυνοι, ἐὰν μὴ ἐγκαίρως θεραπευθῇ τὸ κακόν. Ὁ πάπας διατάσσει τοὺς λατίνους ἐπισκόπους νὰ παύσωσι διαιοπραγοῦντες, νὰ ἀφῶσι τοὺς Ἑλληνας νὰ ζῶσι κατὰ τὰ ἴδια ἔθιμα καὶ τοὺς ἐπισκόπους αὐτῶν καὶ τοὺς ἄλλους κληρικούς ἐλευθέρως νὰ τελῶσι τὰ τῆς θείας λατρείας, μὴ ἔλκοντες αὐτοὺς εἰς τὰ ἴδια αὐτῶν δικαστήρια ἢ τὰ πολιτικά· νὰ μὴ ἀναμιγνύωνται αὐτοῖς εἰς τὴν συλλογὴν τῶν ἐλεῶν ἀπὸ τοῦ ποιμνίου αὐτῶν. Ὅπου ὑπάρχουσι Λατῖνοι καὶ Ἑλληνες ἐπίσκοποι, μήτε οἱ μὲν νὰ διορίζωσιν Ἑλληνας ἱερεῖς, μήτε οἱ δὲ λατίνους ἱερεῖς. Ὅπου εἶναι λατῖνος μόνον ἐπίσκοπος, πρέπει νὰ διορίσῃ Ἕλληνα βικάριον, ἀλλ' Ἕλληνα ἀρεστὸν τοῖς Ἕλλησι ἢ ἐκκληλεγμένον ὑπ' αὐτῶν τούτων. Εἰς τὰς ἐφέσεις, ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ Ἕλληνα μητροπολίτης, ὁ λατῖνος πρέπει νὰ ἔχῃ παρ' ἑαυτῷ κληρικὸν δικαστὴν ἐξ Ἑλλήνων. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἑλληνες καὶ οἱ λατῖνοι εἶχον κοινούς ναοὺς καὶ θυσιαστήρια, οἱ δὲ Ἑλληνες κατὰ τὴν συνήθειαν αὐτῶν ἐπὶ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ θυσιαστηρίου ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ μίαν μόνον λειτουργίαν τελοῦσι, διὰ τοῦτο οἱ λατῖνοι ἔσπευδον ἐνωρίτερον νὰ τελῶσι τὴν λειτουργίαν καὶ οὕτω καθίστων ἀδύνατον εἰς τοὺς Ἑλληνας νὰ τελῶσι λειτουργίαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καὶ τοῦτο ἐγίνετο κατὰ τὰς ἐορτὰς εἰς μεγάλην θλίψιν αὐτῶν. Ὁ πάπας λοιπὸν ἀπαιτεῖ τοῦ λοιποῦ νὰ μὴ γίνηται τοῦτο. Ἀπαγορεύει εἰς τοὺς λατίνους ἱερεῖς καὶ μοναχοὺς νὰ ἱεουργῶσι βιαίως ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς ναοῖς, καὶ διατάσσει νὰ πράττωσι τοῦτο μόνον τῇ συγκαταθέσει αὐτῶν. Ἀπαριθμῶν ἔτι καταχρήσεις τινὰς τῶν λατίνων καὶ τὰς παραχωρηθείσας τοῖς Ἕλλησι χάριτας, ἀπαιτεῖ ὁ πάπας νὰ δημοσιευθῇ ἡ βούλλα αὕτη εἰς ὅλας τὰς ἑλληνολατινικὰς χώρας, καὶ ἀπειλεῖ τιμωρίας τοῖς παραβάταις αὐτῆς, ὑποσχόμενος νὰ προστατεύσῃ τοὺς ἀδικουμένους(*). Ἡ βούλλα τοῦ Λέοντος ἐπεκυρώθη καὶ ὑπὸ τῶν παλῶν

(*) Ἡ βούλλα αὕτη μετ' ἄλλων ὁμοίων τῶν παπῶν ὑπὲρ τῶν τελετῶν τῶν Ἑλλήνων οὐνιτῶν, εὐρίσκεται ἐν τῇ ἐκδόσει Bullae et brevium summorum pontificum, sacramentorum congregationum decreta et et. 1767 typis Pocratio-viensibus.

Κλήμεντος (1526) καὶ Παύλου Γ' (1540). Συνεπεία νέων παραπόνων τῶν ἐν ταῖς Ἰονίοις νήσοις ἐλλήνων κατὰ τῶν λατίνων, γενομένων εἰς Ρώμην ὑπὸ τοῦ πρωθιερέως Λούτζη Παρτούρου, καὶ ἡ ἐνετικὴ κυβέρνησις ὑπεστήριξε τὰς διατάξεις ταύτας τῶν παπῶν, μολονότι δὲν ἠδύνατο νὰ χαλιναγωγήσῃ τοὺς λατίνους ἐπισκόπους, ἔχοντας σχέσεις μετὰ ἰσχυρῶν οἰκογενειῶν τῆς Βενετίας. Ἐν πάσῃ περιπτώσει τὰς πρὸς τοὺς Ἕλληνας προστατευτικὰς ταύτας σχέσεις τῆς Ρώμης καὶ τῆς Βενετίας ἀποδοτέον πρὸ πάντων εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν σταθερότητα, ἣν ἔδειξαν οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν θρησκείαν αὐτῶν καὶ τὴν ἐθνικότητα, εἰς τοὺς ὁποίους ἠναγκάσθησαν νὰ φέρονται μετὰ φειδοῦς ἡ μὲν Ρώμη ἐπ' ἐλπίδι τῆς ἐνώσεως, ἡ δὲ Βενετία ἐκ πολιτικῶν λόγων καὶ αἱ ὁποῖαι ἦσαν οὕτως ἰσχυραὶ, ὥστε ἐνιαχοῦ τῶν ἑλληνολατινικῶν κτήσεις δὲν ἐξελατινίσθησαν οἱ Ἕλληνες, ἀλλ' οἱ λατῖνοι ἐξελληνίσθησαν, ὅπερ ἀνυσύχως παρετήρουν οἱ προῖστάμενοι τῶν λατίνων. Τοιοῦτος ἐξελληνισμὸς τῶν λατίνων ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς χώραις ἐγένετο κυρίως δι' ἐπιγαμίας ξένης μειονότητος μετ' ἰθαγενεῶς πλειονότητος. Συχνότατα λατῖνοι ἐνυμφεύοντο ὠραίας ἑλληνίδας, οὐχὶ δὲ καὶ ἀντιστρόφως. Καίτοι δὲ ὁ λατινικὸς κληρὸς ἠναντιοῦτο, καὶ ἐζήτουν τοὺς μετὰ τῶν ἐλλήνων γάμους νὰ ἐπιτρέπωσιν ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς εἰς τὴν λατινικὴν ἐκκλησίαν ἐπιστροφῆς αὐτῶν, ἀλλ' ἡ τῶν πραγμάτων δύναμις ἄλλως ἐνήργει. Ἐὰν τὰς ἑλληνίδας δὲν ἠκολούθουν οἱ σύζυγοι, ἀλλ' ἠκολούθουν τὰ τέκνα, τοῦτέστιν ἐξελληνίζοντο τὰ τέκνα, τρεφόμενα τῷ γάλακτι αὐτῶν παρ' αὐτῶν πρὸ πάντων διδασκόμενα καὶ τὸ ὁμιλεῖν καὶ τὸ προσεύχεσθαι. Ἐν Κερκύρᾳ ἐκ τῶν πολυαρίθμων οἰκογενειῶν, ὅσαι ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἐνετικῆς κυριαρχίας ἀπετέλεσαν τὸ οὕτω λεγόμενον λατινικὸν ἔθνος, τῷ 1577 δύο μόναι ἐτήρουν τὴν λατινικὴν ὁμολογίαν(*).

Κατὰ τὴν ἐν Φλωρεντία σύνοδον ἡ Ρώμη ἐσπευσε νὰ ἐπιτύχῃ τὴν μετὰ τῆς ἀνατολῆς ἔνωσιν ἵνα προλάβῃ τὴν μετ' αὐτῶν ἔνωσιν τῆς ἐν

Βασιλείᾳ ἀναμορφωτικῆς συνόδου. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Λέοντος τοῦ Ι' ανεφάνησαν ἐν τῇ δύσει ἀναμορφωταὶ ἀσυγκρίτως ἀποφασιστικώτεροι, ἀποσπῶντες ἀπὸ τῆς Ρώμης ὁλόκληρα ἔθνη. Ἀπειλουμένη ὑπ' αὐτῶν καὶ ὑπὸ τῆς πρὸς αὐτοὺς πάλης ἀπορροφωμένη ἡ Ρώμη δὲν εἶχεν ἀποχρῶντα καιρὸν καὶ ἀποχρῶσαν δύναμιν νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς εἰς τὴν Ἀνατολὴν, καὶ ἦτο ἠναγκασμένη εὐγενέστερον νὰ διάκῃται πρὸς αὐτήν, βλέπουσα ὅτι οἱ ὑπ' αὐτὰ τὰ τεῖχη τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ἀναφανέντες σχισματικοὶ ἔλεγον κατ' αὐτῆς πολλῶν πλείονα καὶ ἐχθρικώτερα τῆς ἀνατολῆς, τὴν μὲν Ρώμην καλοῦντες Βαβυλῶνα, τὸν δὲ πάπαν ἀντίχριστον. Τοῦτο ἦτο τιμωρία τῆς Ρώμης διὰ τὴν ὑπερηφανίαν καὶ οἴησιν καὶ διότι παρέδωκε τὴν ἀνατολὴν εἰς ἀράς καὶ ὀλεθρον ὡς ἀπερριμμένην ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Ἀναμφιδόλως καὶ τοῦτο τὸ περιστατικόν, τοῦτέστιν ἡ ἐμφάνισις τοῦ προτεσταντισμοῦ ἐπίσης ἔσχεν ἐπιρροὴν εἰς τὴν ὑπὸ τῆς Ρώμης ἀπὸ τοῦ πάπα Λέοντος τοῦ Ι' δειχθεῖσαν πρὸς τοὺς Ἕλληνας προστασίαν, περὶ ἧς εἶπομεν ἀνωτέρω, καὶ ἦν ἐνέπνεεν ἡ ἐλπίς ὅτι ἴσως ἔχωσιν αὐτοὺς συμμάχους κατὰ τῶν νέων ἐχθρῶν καὶ κινδύνων ἵνα μὴ οὗτοι ἔχωσιν ἐκείνους συμμάχους.

Πρὸς περιφρούρησιν καὶ εἰρήνευσιν τῆς κλυδωνιζομένης δυτικῆς Ἐκκλησίας συνήλθεν ἡ ἐν Τριδέντῳ σύνοδος. Μετὰ στενοχωρίας ἐνέδωκεν εἰς τὴν οὐχὶ ἀκίνδυνον αὐτῇ σύνοδον ταύτην, ἐπὶ πολὺ παρέτεινεν αὐτήν, ἕως οὗ εἶδε τὸ δυνατόν νὰ ἐπωφεληθῇ αὐτήν εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ παπισμοῦ, ἅτινα καὶ πράγματι ἐπαγίωσεν ἡ σύνοδος εἰς τὴν λήξιν αὐτῆς τῷ 1564. Ἐν τῇ συνόδῳ ἐγένετο λόγος καὶ περὶ τῆς ἐνώσεως μετὰ τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ὑπῆρχον δὲ καὶ τινες λατινόφρονες Ἕλληνες, ἐν οἷς Διονύσιος Ζανέττος, οὐνίτης ἐπίσκοπος ἐκ Κρήτης, ὅστις ἐν ταῖς ὑπογραφαῖς αὐτοῦ ἐν τῇ συνόδῳ εἰς τὸ ὄνομα καὶ τὸν τίτλον αὐτοῦ προσθέτει πάντοτε graecus, καὶ ὅπως ὁ Ἀρσένιος, ὑπερησπίσθη τῇ προνόμῳ τῶν ἐλλήνων ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλ' ὑπέδειξαν αὐτῷ ὅτι Ἕλληνας ἐπίσκοπος, καὶ οὐνίτης ὢν, δὲν εἶναι ὅ,τι ὁ λατῖνος. Ὁ Ζανέττος ὀνομαστικὸς ἐπὶ παιδείᾳ ὁμιλεῖ πολλὰ ἐν τῷ μέσῳ τῶν πατέρων τῆς

(*) Ἡ κατάσταση τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἐν ταῖς Ἰονίαις νήσοις ἐπὶ τῆς κυριαρχίας τῶν Βενετῶν. Ἐκκλησ. Ἀγγελιοφόρος 1863, τόμ. Δ' σελ. 277.

συνόδου, ἅπαξ ἐνώπιον αὐτῶν ἐτόλμησε νὰ ὁμιλήσῃ ὀλίγον τολμηρότερον περὶ τῶν καταχρήσεων τῶν λατίνων ἱεραρχῶν. Τότε εἰς ἐξ αὐτῶν, κάποιος Καβένσιος παροργισθεὶς δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν ἐπελάβετο τῆς γενειάδος τοῦ Ζανέττου, καὶ δὲν ἀπέστη πρότερον πρὶν ἢ ἀπέσπασε πλόκαμον τριχῶν. Οἱ ἐπίσκοποι συνεταράχθησαν, ἢ εὐπρέπεια ἀπῆτει τὴν τιμωρίαν τοῦ Καβενσίου· ἀλλ' ὑπὲρ αὐτοῦ γονυκλιτὶ παρεκάλεσε τοὺς πατέρας τῆς συνόδου αὐτὸς ὁ Ζανέττος, ἐννοῶν ὅτι προτιμότερον νὰ συνδιαλλαγῇ καὶ ἀνεχθῇ τὴν ὕδριν(*). Ἡ ἐν Τριδέντῳ σύνοδος, ἥτις ἀναγνωρίζεται ὡς βάσις τῆς Ρωμαϊκῆς Ἑκκλησίας, νέα ἐπέβαλε δεσμὰ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν συνείδησιν καὶ τὸν ἐκκλησιαστικὸν βίον τῶν καθολικῶν χριστιανῶν. Οὐχὶ ἀλόγως καθολικαί τινες χῶραι ἐπὶ πολὺ πεισματωδῶς ἀντέστησαν εἰς τὴν παρ' αὐταῖς ἀνακέρυξιν τῶν διατάξεων τῆς συνόδου ταύτης. Ἀλλ' ἡπεῖλει ἡ σύνοδος αὕτη καὶ τοῖς ἑλλήσι νέους κινδύνους, χάριν τῶν ὁποίων οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ λατινόφρονες ἑλλήνες ἐν οἷς καὶ ὁ Ζανέττος, δὲν ἤργησαν νὰ ἐκδώσωσιν ἐν μεταφράσει τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς. Ἐν γένει δὲ ἡ ἐν Τριδέντῳ σύνοδος ἐνίσχυσε τὰς δυνάμεις τοῦ παπισμοῦ, εὐρόντος ἥδη περὶ τοὺς χρόνους τούτους καὶ κατ' αὐτὴν τὴν σύνοδον νέαν ἰσχυρὰν δύναμιν ἐν τῷ νέῳ τάγματι τῶν Ἰησουϊτῶν, ὅπερ ἐπεσκίασε πάντα τὰ πράγματα διὰ τῶν ἀγώνων αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ προσηλυτισμοῦ οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν κακουργημάτων αὐτοῦ, σαγηνεύσαν πράκτορας καὶ μεταξὺ τῶν ἐλλήνων τῶν περιπλανωμένων ἀνὰ τὴν Δύσιν. Ἐν συναισθήσει τῶν νέων αὐτῆς δυνάμεων ἡ ρωμαϊκὴ προπαγάνδα ἐπεξέτεινε καὶ ἐπολλαπλασίασε τὰς ἐνεργείας αὐτῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ, προχωροῦσα καὶ εἰς τὰς ἀπωτάτας αὐτῆς ἐσχατίας. Γίνεται τοῦτο μάλιστα ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ πάπα Γρηγορίου ΙΓ' καὶ τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολιμοῦ Β', καθ' ἣν ἐποχὴν καὶ ἐπὶ τῆς φυλακῆς τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας ἀναφαίνονται ἐπὶ μᾶλλον πρόσωπα ἰσχυρὰ ἐκ τῶν ἐλλήνων, ἐν οἷς καὶ Μελέτιος ὁ Πηγᾶς.

(ἔπεται συνέχεια)

ἈΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ

Τὰ δύο Διοικητικὰ τῆς Ἑκκλησίας Σώματα λαθόντα γνῶσιν, ὅτι τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ μετὰ τὴν Θεῖαν καὶ ἱερὰν Λειτουργίαν ἐν τῷ περιθόλῳ τοῦ Πατριαρχικοῦ Ναοῦ ὁμᾶς χριστιανῶν προέβη εἰς βορῶδη διαδήλωσιν ἐναντίον κληρικῶν, ἀπαίτοῦσα τὴν ἀπομάκρυνσιν αὐτῶν ἀπὸ τῶν Πατριαρχείων, ἐκφράζουσι τὴν λύπην αὐτῶν ἐπὶ τοῖς οὕτως ἀντικανονικῶς ἐπιδιωκομένοις κινήμασι, πρὸς μεγάλην ζημίαν καὶ μείωσιν τοῦ τε κύρους καὶ τοῦ γοήτρου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν Ἑθνικῶν συμφερόντων.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ὡς ἀνωτάτῃ πνευματικῇ καὶ Ἑθνικῇ ἀρχῇ τῶν Ἀλυτρώτων διακηρύξαν πολλάκις τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ ἰδεολογίαν, ἥς ἔχεται στερεῶς καὶ ἐν ἣ ἐμμένει ἀκλονήτως τοῦτο, ἐν πλήρει ὁμοφωνίᾳ ἐναντι τῶν ἐκτρόπων τοιοῦτων κινήματων εὔρηται εἰς τὴν ὑποχρέωσιν νὰ δηλώσῃ εἰς τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα, ὅτι πᾶσα τοιαύτη ἐκνομος καὶ ὑπὸ ἀνευθύνων κύκλων χειρονομία καὶ πρᾶξις οὐ μόνον ἐξασθενεῖ τὴν ὑπέροχον σημασίαν τῆς πολιτικῆς ἰδεολογίας, ἣν τὸ Πατριαρχεῖον ἔταξεν ὡς πρόγραμμα αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν ὅλην Ἑθνικὴν ὑπόθεσιν οὐδόλως ἐξυπηρετεῖ.

Συνιστᾶται ὅθεν θερμῶς πᾶσι τοῖς χριστιανοῖς ἐνα ἀποφεύγοντες παρόμοια λυπηρὰ καὶ αὐτοκαταδικαστῆα κινήματα ἀτενίζωσι μετὰ πλήρους ἐμπιστοσύνης καὶ πεποιθήσεως πρὸς τοὺς τεταγμένους ὑπευθύνους ἐν τῷ Ἑθνικῷ Κέντρῳ ἀντιπροσώπους αὐτῶν, οἵτινες συναισθάνονται ὅλην τὴν βαρύτητα τῶν ὑποχρεώσεων, ἃς ἀπέναντι τοῦ Ἑθνικοῦ ἀνέλαθον ἐν ταῖς κρισιμώταταις ταύταις περιστάσεσι καὶ ὡς πρῶτον καὶ κύριον μέλημα λογίζονται ν' ἀνταποκρίνωνται εἰς τὰ αἰσθήματα αὐτῶν μετὰ πάσης τῆς προσηκούσης εἰς τὸ γόητρον καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ Ἑθνικοῦ Κέντρου σοβαρότητος καὶ περισκέψεως.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 4 Μαΐου 1921

Ἐκ τοῦ Γραφείου

(*) Le Quien III, 918. Σάθας σελ. 173—5.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΑ:

Ἐπὶ Συνόδου ἀνεγνώσθη ἡ παρὰ πόδας ἐπιστολὴ τοῦ Σεβ. Ἐπισκόπου Harrisburg κ. Darlington:

Ἐπαρχία Χαρρισβούργου 20 Ἀπριλίου 1921

Τῇ Α. Ἀγιότητι τῷ Τοποτηρητῇ

ἁγίῳ Καισαρείας κ. Νικολάφ

Σεβασμιώτατε καὶ ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφε, εἶθε ἡ χάρις καὶ ἡ εἰρήνη νὰ ᾧσι διὰ παντός μεθ' ὑμῶν καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Ὁ εὐπρόσδεκτος πασχαλινὸς ἀσπασμός σας τῆς 4ης Μαρτίου ἐλήφθη μετὰ χαρᾶς καὶ εὐγνωμοσύνης· εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ χαρμόσυνον προσφώνησίν σας «Χριστὸς ἀνέστη» δύναμαι νὰ ἀπαντήσω «ἀληθῶς ἀνέστη».

Ἐκτιμῶμεν ἐν Ἀμερικῇ τὸν ἀδελφικὸν χαιρετισμόν σας καὶ τὸ ὅτι μᾶς ἐνθυμεῖσθε ἐν ταῖς προσευχαῖς σας. Εὐχόμεθα ὅπως τὸ Πάσχα σας, ἐλθὼν μετὰ τὸ ἡμέτερον, ᾗ εὐλογημένον, καὶ ὅπως τὸ τρέχον ἔτος ᾗ εὐτυχέστερον διὰ τὸν πιστὸν κληρὸν σας καὶ λαόν σας, ἄλλων προηγουμένων ἔτων. Αἱ καρδίαι ἡμῶν διάκεινται συμπαθῶς πρὸς Ὑμᾶς κατὰ τοὺς χαλεποὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ διωγμοῦ.

Σᾶς διαβιβάζομεν ἐπίσης τὰ βαθύτατα καὶ εἰλικρινῇ συλλυπητήριά μας ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀειμνήστου προκατόχου ὑμῶν ἐν Δονδίνῳ. Ἦτο ἔμπλεως ἱεροῦ ζήλου καὶ ἐνέτεινε τὰς τελευταίας του δυνάμεις πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἀγίας Σοφίας καὶ τοῦ λαοῦ τοῦ ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ τῶν Τούρκων. Εἶθε ὁ Θεὸς νὰ ἀξιῶσῃ ἡμᾶς νὰ ἀκολουθήσωμεν τὸ παράδειγμα τόσον διασήμου ἀγίου καὶ σοφοῦ ἀνδρός.

Θὰ εἰλάβετε ἐν τηλεγράφημα πρὸ μιᾶς ἐβδομάδος δι' οὗ ζητεῖται ἡ μὴ ἐπαναφορὰ τῶν Ἀρμενίων καὶ Ἑλλήνων χριστιανῶν ὑπὸ τὴν κυδίερν-
σιν τῶν τούρκων. Μετ' ἑμοῦ ὑπέ-

γραψαν ὁ Δρ Μάνιγκ ἐπίσκοπος Νέας Ὑόρκης καὶ ἀρχηγοὶ διαφορῶν Σωματείων ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις. Ἀπεστάλη ταῖς Ἀγγλικάις καὶ Γαλλικάις Ἀρχαῖς παρὰ τῇ Συνδιασκέψει τῆς Εἰρήνης, τῷ Προέδρῳ Χάρδιγκ, τῷ κ Χοῦγκ καὶ τῷ κ. Βιβιάνη.

Εἶθε ὁ Θεὸς νὰ στέψῃ δι' ἐπιτυχίας τὰς προσπάθειάς ἡμῶν. Ἐτηλεγραφήθη ἐπίσης πρὸς ὑμᾶς καὶ

πρὸς τὸν Ἀρμένιον Πατριάρχην ἵνα γνωρίζητε ὅτι πράττομεν πᾶν ὅ,τι δυνάμεθα.

Ἀναθέτοντες Ὑμᾶς καὶ τὴν Σύνοδον (ἥς ἀναμνησκόμεθα τῆς εὐγενοῦς ὑποδοχῆς, ἥς ἠξίωσε τὸ παρελθὼν θέρος τὴν ἡμετέραν Ἐπιτροπὴν) εἰς τὴν χάριν καὶ προστασίαν τοῦ Ὑψίστου, διατελῶ τῆς Ὑμετέρας Ἀγιότητος ὑμέτερος ἐν τοῖς δεσμοῖς τῆς χριστιανικῆς πίστεως

James H. Darlington

Ἐπίσκοπος Χαρρισβουργκ

Ἐνεκρίθη ὅπως σταλῇ κατάλληλον ἀπαντητικὸν γράμμα.

Ἐκφράσεις συλλυπητηρίων. — Διὰ γράμματος αὐτοῦ ὁ Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Παγκοσμίου Χριστιανικοῦ Συνεδρίου κ. Gardiner ἐκφράζει τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰ θερμὰ συλλυπητήρια τοῦ ὡς ἄνω Συνδέσμου ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀοιδίμου Τοποτηρητοῦ τοῦ Οἴκου. Θρόνου Μητροπολίτου Προύσης Κυροῦ Δωροθέου

Ἐνεκρίθη ὅπως γένηται κατάλληλος ἀπάντησις διὰ τοῦ Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱ. Συνόδου.

— Ὡσαύτως ὁ Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Παγκοσμίου Συνδέσμου περὶ φιλίας τοῦ κόσμου διὰ τοῦ Ὑπογραμματέως τῆς Ἱ. Συνόδου διεβίβασεν ἀπόφασιν τοῦ ἐν Γενεύῃ συνελθόντος Διοικ. Συμβουλίου τοῦ ἐν λόγῳ Συνδέσμου περὶ ἐκφράσεως συλλυπητηρίων ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀοιδίμου Τοποτηρητοῦ, ὡς ἐνὸς τῶν ἀντιπροέδρων τοῦ Σωματείου τούτου.

Ἐνεκρίθη ὅπως σταλῇ εὐχαριστήριον γράμμα διὰ τοῦ Ὑπογραμματέως.

— Ὡσαύτως καὶ τὸ Προεδρεῖον τῆς ἐν Γενεύῃ Διεθνοῦς Ἐνώσεως τῶν παιδων διὰ γράμματος αὐτοῦ διαβιβάζον ὅμοια συλλυπητήρια ἐκφράζει τὴν ἐλπίδα ὅτι ὁ διαδεξάμενος τὸν ἀοιδίμον Τοποτηρητὴν Σεβ. Γέρον ἅγιος Καισαρείας κ. Νικόλαος θὰ δεχθῇ νὰ ἀντικαταστήσῃ αὐτὸν ὡς μέλος τῆς Ἐπιτίμου Ἐπιτροπῆς, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἐνεκρίθη συνοδικῶς.

Μνημόσυνον

Ἀποφάσει τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου αὐριον Κυριακὴν 9 Ἀρξάμ. μηνός, τελεσθήσεται ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ τεσσαρακονθήμερον συνοδικὸν μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀοιδίμου Τοποτηρητοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Σεβ. Μητροπολίτου Προύσης Κυροῦ Δωροθέου, προεξάρχοντος τοῦ Σεβ. Τοποτηρητοῦ Μητροπολίτου Καισαρίνης κ. Νικολάου.

Ἐφ' ᾧ ἐξεδόθη καὶ τὸ παρὰ πόδας σχετικὸν ἀγγελτήριον:

Ἡ Ἀγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος καὶ τὸ Διαρκὲς Ἐθνικὸν Μικτὸν Συμβούλιον ἀγγέλλουσιν ὅτι τὴν προσεχῇ Κυριακῇ, 9 τρέχ. τελεσθῆσεται ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ τεσσαυρακονθήμερον μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ αἰοδίου Τοποτηρητοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, Μητροπολίτου Προύσης

ΚΥΡΟΥ ΔΩΡΟΘΕΟΥ

προεξάρχοντος τοῦ Σεβασμ. Τοποτηρητοῦ τοῦ Οἴκου. Θρόνου, Μητροπολίτου Καισαρείας κ. Νικολάου μετὰ τῶν μελῶν τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 6 Μαΐου 1921.

Ἐκ τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας

Ἐθνικὸς ἔρχνος ἐν Ἀμερικῇ.— Ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Μελετίου Μεταξάκη κατηρτίσθη Ἐπιτροπὴ ἐν Ν. Ὑόρκῃ, ἡ ὁποία θέλει διαβιβάσει καὶ σχετικὴν ἐγκύκλιον πρὸς σύμπαντα τὸν ἐν Ἀμερικῇ Ἑλληνισμόν, ὅπως ἔλθῃ ἀρωγὸς εἰς τὰς ἀνάγκας περιθάλψεως ὀρφανῶν, χηρῶν καὶ οἰκογενειῶν προσφύγων καὶ ἐπιστράτων τῆς Ἀνατολῆς. Τὸ προῖόν τοῦ ἐνεργηθησομένου ἐράνου θὰ στέλληται τηλεγραφικῶς κατὰ τὸ ἥμισυ εἰς Ἀθήνας εἰς διαταγὴν τῆς ἐπὶ τῶν ἐράνων πολεμικῆς Περιθάλψεως Ἐπιτροπῆς, κατὰ δὲ τὸ ἄλλο ἥμισυ ἐνταῦθα εἰς διαταγὴν τοῦ Σεβ. Τοποτηρητοῦ. Ἐνεκρίθη ὅπως ἀποσταλῇ κατάλληλος ἀπάντησις εἰς τὸν πρόεδρον τῆς ὡς ἄνω Ἐπιτροπῆς, ὅστις διὰ γράμματος αὐτοῦ κατέστησε τὰ ἀνωτέρω γνωστὰ τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐξαιτούμενος τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας αὐτῆς.

Ὁρθόδοξοι Πολωνίας.— Τὸ παρελθὸν Σάββατον ἐπεσκέψατο τὸν Σεβ. Τοποτηρητὴν ἡ Α. Ἐξοχ. ὁ πρεσβευτὴς τῆς Πολωνίας κ. Γιότκο, γενόμενος δεκτὸς μετὰ τῶν προσηκουσῶν τιμῶν. Κατὰ τὴν συνέντευξιν, ἣς ἀμφοτέρωθεν ὑπῆρξε λίαν ἐγκάρδιος, ἐθίχθη τὸ ζήτημα τῶν ἐν Πολωνίᾳ ὀρθοδόξων, ἀνερχομένων εἰς ἑξ. περίπου ἑκατομμύρια καὶ ἀποτελούντων ἑξ. ἐπισκοπὰς, τέως δὲ ὑπαγομένων τῇ ἀρχιεπισκοπῇ Κιέβου καὶ εἶτα τῇ ἀρχιεπισκοπῇ Μόσχας, ὧν ὁ ἑξοχ. πρεσβευτὴς διηρμήνευσε τὸν ζωηρὸν πόθον τῆς ἰδρύσεως αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας ὑπὸ τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Μ. Ἐκκλησίας μετὰ τὴν ἐπιτευχθεῖσαν πολιτικὴν αὐτῶν ἀνεξαρτησίαν. Ἡ Α. Σεβ. ὑπέδειξεν ὅπως ὑποβλήθῃ σαφὴς αἵτησις τῶν ἐν Πολωνίᾳ ὀρθοδόξων πρὸς τὴν Μ. Ἐκκλησίαν, ἣτις, ἐκλεγομένου μετ' οὐ πολὺ καὶ τοῦ Οἴκου. Πατριάρχου, θέλει ἐπιληφθῇ ἐν καιρῷ τοῦ ἐν λόγῳ ζητήματος

Τσεχοσλαβικὴ Ἐκκλησία.— Κατὰ πληροφορίας ἐκ Πράγας ὁ Σέρβος ἐπίσκοπος Νύσσης Δοσίθεος

ἀφίκετο ἐκεῖ πρὸς συνεννόησιν μετὰ τῆς ἀποσπασθείσης ἀπὸ τοῦ Καθολικισμοῦ μερίδος τῆς Τσεχοσλαβικῆς Ἐκκλησίας καὶ καθορισμὸν τῶν ὅρων, ὑφ' οἷς θὰ συντελεσθῇ ἡ συγγώνευσις ταύτης μετὰ τῆς Αὐτοκεφάλου Ὁρθοδόξου Σερβικῆς Ἐκκλησίας.

Ἐπιτροπὴ ἀρχιερ. περιουσιῶν.— Παρουσία τοῦ Σεβ. Γέροντος ἀγίου Κυζίκου, προέδρου τῆς ἐπὶ τῶν Ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν Ἐπιτροπῆς, τὴν παρελθούσαν ἑβδομάδα, ἐκτεθέντα εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν ἐξεποιήθησαν τὰ ἱερὰ ἄμφια τῶν αἰοδίων Μητροπολιτῶν Ἐφέσου Ἰωακείμ, Προύσης Δωροθέου, Μαρωνείας Μελισσηνοῦ καὶ Προικοννήσου Νικοδήμου.

Ἀρχιερατικὴ προϋσταμενία Κοινότητος Γαλατῶν.— Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινε τὸν διορισμὸν τοῦ θεοφ. ἐπισκόπου Μυρέων κ. Φιλοθέου τέως ἀρχιερ. προϋσταμένου Κοντοσκαλίου, ὡς ἀρχιερατικοῦ προϋσταμένου Γαλατῶν.

Ἰ. Μονὴ Σπηλαίου.— Συνοδικῇ ἀποφάσει διωρίσθη ἱεροεπιστάτης προσωρινῶς τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Δρυϊνουπόλεως ἱ. μονῆς Σπηλαίου ὁ δσιώτ. ἱερομ. Μιχαὴλ Παπαδόπουλος.

Καθαιρέταις.— Ὑπὸ τῆς ἱ. Συνόδου καθηρέθησαν ὁ ἐκ τοῦ χωρίου Μανδαμίδου τῆς ἐπαρχίας Μηθύμνης ἱερεὺς Γεώργιος Χατζησταύρου καὶ ὁ ἐκ Δαρδανελλίων διάκονος Κωνσταντῖνος Ἐπιτρόπου, ἀδελφὸς τῆς ἱ. μονῆς Μ. Λαύρας, ὁ ἐκ Δαρδανελλίων ὡσαύτως δομώμενος διάκονος Εὐστάθ. Χονδρόπουλος.

Μνημόσυνον.— Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ τῶν Μυροφόρων ἐτελέσθη ἐν τῷ Πυχικῷ Ναῷ μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ Γεωργίου Κορωναίου, συλλειτουργούντων τῶν Μητροπολιτῶν Πισσιδείας καὶ Δαρδανελλίων. Ὁ αἰμνηστὸς ἐν Φιλαδελφείᾳ τῆς Ἀμερικῆς ἐργαζόμενος, νεώτατος ἀπέθανεν ἀφήσας κενὸν ἐν τῇ οἰκογενείᾳ του καὶ βαθεῖαν ἀλγεινὴν αἰσθησιν μεταξὺ τῶν ὁμογενῶν. Πλουσιώτατος εἰς αἰσθήματα χριστιανικά καὶ δαψιλῆς εἰς φιλογενεῖς πράξεις, δὲν προέλαβε νὰ ἐκδηλώσῃ εἰς ὅλον τὸ πλάτος ὅλους τοὺς ὥραίους καρπούς τῆς εὐγενείας καὶ τῆς ἀγάπης του πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ εὐσεβὲς ἡμῶν ἔθνος. Εἶθε ἡ ψυχὴ του νὰ καταταχθῇ μετὰ τῶν δικαίων.

Παροράματα τοῦ ὑπ' ἀριθ. 15ου φύλλου

Σελ. 114 στ. 1 σειρ. 6 ἄνωθ. ἀνάγν. προδοσίαν ἀντὶ προδότην. Σελ. 114 στ. 1 σειρ. 6 κάτωθ. ἀνάγν. εἰπεῖν ἀντὶ εἰπόντος. Σελ. 115 στ. 1 σειρ. 15 κάτωθ. ἀνάγν. ἀνεδῆλ ἀντὶ ἀνεδοίη. Σελ. 115 στ. 2 σειρ. 7 ἄνωθ. ἀνάγν. δὲν γνωρίζω τί..... Σελ. 115 στ. 2 σειρ. 10 ἄνωθ. ἀνάγν. κάμνει ἀντὶ κάμνω. Σελ. 115 στ. 2 σειρ. 11 κάτωθ. ἀνάγν. ὡς ἕτερον ἀντὶ ὡς μέτρον.

Δ' ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

συνδρομητῶν Ἐπιτροπῆς Ἑλεῶν.

Κατὰ μῆνα : Οἱ ἀξιότιμοι κύριοι Υἱοὶ Θ. Μαυρογορδάτου εὐηρεστήθησαν ν' ἀδξήσωσι τὴν ἐξ 100 λρ. μηνιαίαν εἰσφορὰν τῶν εἰς γρ. 1000—Οἱ κύριοι Πεταλᾶς καὶ Εὐείδης γρ. 200—Χ. Καραγιαννόπουλος καὶ Ἀβρ. Νατσαρίδης, Γ. Λαζαρέτος, Πρ. Κενάνογλου, Χρ. Ψιλᾶκης, Ἀδελφοὶ Καπετανίδαι, Ἰωάνν. Τοπούσογλου, Γρ. Ἀστηνάνογλου, Κ. Πασχαλίδης, Πρ. Χαριτόπουλος, Ἀδελφοὶ Σόμογλου, Χ. Γ. Τσιλιγκίρογλου, Γ. Μ. Πετρομπούλης, Γ. Μ. Καρακουλίδης, Σταμ. Λάλιος, Πρ. Ἀλτσιάδης, Γ. Χιλιαρχόπουλος, Ν. Λαζόπουλος, Δ. Παπαγιαννόπουλος, Δ. Πασχαλίδης, Στεφ. Τοπτσήογλους, Ἑλ. Κοσμίδης, Ἀθαν. Κυρίτης, καὶ Δημ. Μυστελίδης ἀνὰ 100—Κλεοβ. Χρηστίδης καὶ Καραγιαννόπουλος, Ἀντωνιάδης, Ἰωακ. Ξανθόπουλος, Βασιλειάδης καὶ Σα, Εὐγ. Παπακωνσταντίνου, Κιονστ. Δεληόγλους, Ἀρ. Κασάπογλους, Νεόφ. Καλήνογλους, Ἀναστ. Χατζηθεοδώρου, Ἰωάνν Ὀδοιπορίδης, Δ. Καλυβόπουλος, Δημ. Φωτιάδης, Ἀσκλ. Κλειδόπουλος, Ν' Βαλαβάνης, Στέφ Γεωργίου, Ἀντ. Συναδινός, Ἰωάνν. Ἀναστασιάδης, Ἀσκλ. Μαζαράκης, Ἀντ. Ἀρνίδης, Γ. Γκιנדολίδης, Ἀρ. Νικολόπουλος, Κωνστ. Σουβατζίδης, καὶ Σπ. Καλογρίδης ἀνὰ 50—Κυρ. Βρεφίδης 40—Σ. Ὠραιόπουλος 30—Γ. Πολυκράτης, Στέφ. Στεφανίδης, Δημ. Μυκωνιάτης, Ζαχ. Ψυλόπουλος, Δημ. Παπαγεωργάκης, Π. Κατσιμπίδης, καὶ Γ. Π. Σαγκήλογλου ἀνὰ 25—Β. Κογιούνογλους, Μιχ. Παπαδόπουλος, Κ. Ἰβανάκης, Στέλιος Μάτζαρης, Ἰωρην. Παῖρης, Α. Ἀπέργης, Ε. Ρουμπάνος, Α. Βίτσος, Ἀλα. Οἰκονομίδης, Δ. Παπανικολάου, Ἰωάνν, Ρουμπάνος, Γαβρ. Πατρώνας, καὶ Μεθόδιος Μεθοδιάδης ἀνὰ 20—Λεων. Θεοχαρίδης γρ. 10.

Κατὰ τριμηνίαν : Βασ. Ρωδάτος καὶ Καρακιούλογλου ἀνὰ γρ. 50—Παντ. Στιφτόπουλος γρ. 20.

Καθ' ἑξαμηνίαν : Ν. Κοζᾶς, Εὐμολπίδης-Μπακλαδζόγλου-Παπαδόπουλος, καὶ Πρῆστιελης Βελέτσος ἀνὰ 300—Χρ. Κουτσουράδης 250—Ι. Β. Πουπίδης καὶ Π. Κ. Μπόλος ἀνὰ 180—Β. Παπαδόπουλος καὶ Ἀβρ. Ἀβραμίδης ἀνὰ 150—Ν. Κηρόπουλος, Ἀντ. Χαϊδόπουλος, Ν. Δ. Παπαθανασίου, Α. Παχωμιάδης Σοφ Γενήδουνις, Ἰωάνν Βλαχόπουλος, καὶ ὁ αἰδεσ. Πάτερ Παῖσιος ἀνὰ 100—Σταῦρος Σφαιρίδης 75—Ἑλ. Μανρόπουλος καὶ Υἱοὶ 60—Νικόδημος Χρηστίδης καὶ Δημ. Γεωργίου ἀνὰ 50.

(ἀκολουθεῖ)

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ἀριθ. Πρωτ. 2928

(Διατακτικὸν τῆς ὑπ' αὐξ. ἀριθμ. 46 καὶ ἡμερομην. 5 Ἀπριλίου 1921 ἀποφάσεως τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου ἐπὶ τῆς περὶ διαζεύξεως ἐρήμην δίκης Αἰκατερίνης Γ. Καλομοίρας, τὸ γένος Ἀποστόλου Χατζηχρήστου, κατὰ Γεωργίου Καλομοίρα).

Δ ε ἄ τ α ὤ τ α

Ἰδὼν καὶ τὰ ἄρθρα 77, 79, 155, 156, 201 καὶ 207 τῶν Πατριαρχικῶν Δικονομικῶν Ὁδηγίων,

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφασίζον παμψηφεῖ,

Δέχεται τὴν ὑπὸ κρίσιν ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 7588 καὶ ἡμερομ. 23 Σεπτεμβρίου 1920 περὶ διαζεύξεως ἀγωγὴν τῆς Αἰκατερίνης Γ. Καλομοίρας κατὰ Γεωργίου Καλομοίρα, ὡς νόμιμον καὶ ἀποδεδειγμένην,

Κηρύττει διαλυτέον τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων ὑφιστάμενον γάμον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου,

Διατάσσει τὴν δημοσίευσιν τοῦ Διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως εἰς τρεῖς κατὰ συνέχειαν ἀριθμ. τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Νεολόγου», καὶ

Καταδικάζει τὸν ἐναγόμενον ὥς τε ἐρημοδικήσαντα καὶ ὥς ἡττηθέντα ἐν τῇ δίκῃ εἰς τὴν καταβολὴν τῶν δικαστικῶν ἐξόδων καὶ τελῶν τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων ἀνιόντα εἰς γρόσια πεντακόσια ἐξήκοντα ἑξ (ἀριθ. 566) προκαταβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐκρίθη, ἀπεφασίσθη καὶ ἀπηγγέλθη αὐθημερόν.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 1 Μαΐου 1921.

Ὁ Πρόεδρος

(ὑπογρ.: Ὁ Φιλιππουπόλεως Βενεαμὴν

2

Ὁ Α' Γραμματεὺς

Ἀρμόδιος Δ. Χαμουδόπουλος

ΔΗΛΩΣΙΣ

Παρακαλοῦνται οἱ ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ κκ. συνδρομηταὶ ὅπως ἐντὸς τριῶν μηνῶν σπεύσωσι νὰ ἀποστείλωσι τὰς καθυστερουμένας συνδρομὰς τῶν, ἄλλως θέλει διακοπῇ ἡ ἀποστολὴ τοῦ φύλλου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

Πρόεδρος τῆς διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς † ὁ Δαρδανελλίων ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

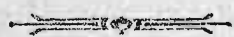
Ἐπίτιμος διευθυντῆς καὶ συντάκτης
ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος Μ. Ι. Γεδειών

Διευθυντῆς καὶ συντάκτης
Β. Ἀντωνιάδης καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας

Συνδρομὴ ἑτησίᾳ προκαταβαλλομένη λίραι τουρκ. 2. Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. 55.

Ο ΝΕΟΣ ΜΟΣΧΟΣ

Φαίνεται ὅτι εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἁλ-
λοτε Μεγάλης Γαλατίας ἐπικρατεῖ νῦν ἄκρα
θυμηδία. Ἔχουσι τὴν καλωσύνην νὰ θέλωσι
καὶ ἡμᾶς μετόχους καὶ κοινωνοὺς τῆς ἰδίας
θυμηδίας. Μόνον λυπηρὸν ὅτι δὲν εὐρισκόμεθα
εἰς τὰς αὐτὰς συνθήκας. Ἡμᾶς διαθέτουσι
δυσθύμους πολλὰ, πάμπολλα, αἱ ἀναμνήσεις
τοῦ παρελθόντος, αἱ ἀγωνίαι τοῦ παρόντος
καὶ οἱ φόβοι τοῦ μέλλοντος. Τὰ αὐτὰ ταῦτα
φαίνεται ὅτι εἶναι θυμηδίας πρόξενα εἰς τοὺς
ἐκεῖ. Πάντως ἐναμβρύνονται ἐφ' οἷς ἤδη κατώρ-
θωσαν, ἐφ' οἷς διέπραξαν κατὰ ἀνθρώπων πλα-
σμάτων καὶ πληθυσμῶν. Ἄλλη ὑπόθεσις χαρᾶς
καὶ ἐγκαυχήσεως χρησιμεύουσιν αὐτοῖς ὅσα
ἔτι ἐξακολουθοῦσι διαπράττοντες κατὰ τῶν

αὐτῶν. Ἡ ἐλπίς τῆς ἐπιτυχίας ἐκείνων, ὅσα
μελετῶσι νὰ πράξωσιν εἰς τὸ ἐπὶδόν, εἶναι ἄλλη
ὑπόθεσις εὐφροσύνης. Προαπολαύουσι τῶν ἐσο-
μένων. Δὲν δύνανται νὰ ἐξηγηθῶσιν ἄλλως
τὰ θυμῶν τὰ ἐκεῖθεν ἀγγελλόμενα καὶ δια-
σαλπίζόμενα, ὅτι αἱ ἐκεῖ ἀρχαὶ καὶ ἡ ἐκεῖ ἐθνο-
συνέλευσις, ἀφ' οὗ διεκανόνισαν κατ' εὐχὴν τὰ
λοιπὰ πάντα, ἐπελήφθησαν τῆς διάρρουθμί-
σεως πραγμάτων ἄλλης φύσεως, πραγμάτων
ἐχόντων χαρακτῆρα θρησκευτικὸν καὶ ἐκκλη-
σιαστικόν, καὶ τοῦτο ὅχι τῆς ἰδίας αὐτῶν θρη-
σκείας, ἀλλὰ τῆς ἡμετέρας, τῆς ὀρθοδόξου.
Διὰ τοῦτο ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» δὲν
δύναται νὰ ἀγνοῇ καὶ νὰ παρέλθῃ ἐν σιγῇ τὰ
ἐξ Ἀγκύρας προερχόμενα ἐκκλησιαστικῆς φύ-
σεως εἴτε ἀγγέλματα εἴτε καὶ διαβήματα.

Εὐρισκόμεθα ἀπέναντι νέας ὁλως ἀνακα-
λύψεως.

νῦν χριστιανοὶ. πληθυσμοὶ τῆς Ἀνατολῆς οὐδὲν πλέον καὶ οὐδὲν ἑλάσσον εἶναι ἢ τοῦρκοι ἐκχριστιανισθέντες. Λοιπὸν τὸ αἷμα δὲν γίνεται νερό, λέγει ἡ κοινὴ παροιμία. Δὲν δύνανται οἱ τοῦρκοι νὰ μὴ ἐνδιαφέρονται περὶ τῶν ιδίων ὁμαιμόνων, ἔστω καὶ μὴ ὁμοθρόσκων. Εὐχῆς βεβαίως ἔργον εἶναι, νὰ ἐπανέλθωσιν οἱ κατὰ σάρκα συγγενεῖς εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν θρησκείαν καὶ νὰ γίνωσιν ἀδελφοὶ καὶ κατὰ πίστιν. Ἀδύνατον βεβαίως δὲν εἶναι τὸ πρᾶγμα. Μόνον αἱ παροῦσαι περιστάσεις δὲν εἶναι εὐνοϊκαὶ καὶ πρόσφοροι εἰς τοῦτο. Δύναται ὅμως νὰ ἐπιδιωχθῇ ἄλλο τι πρὸς τὸ παρόν. Νὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ διάρρηξις τοῦ δεσμοῦ τοῦ συνδέοντος τοὺς ἐν Ἀνατολῇ ὀρθοδόξους μετὰ τοῦ ἐν Φαναρίῳ κέντρου αὐτῶν, μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, δι' ἰδρύσεως ἄλλου αὐτοκεφάλου καὶ ὅλως ἀνεξαρτήτου Πατριαρχείου Μικρασιατικοῦ, ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν καὶ κηδεμονίαν τῆς ἐν Ἀνατολῇ τουρκικῆς ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας. Εἶναι περίεργος ἡ σύμπτωσις!

Τὸ αὐτὸ ἐπιποθοῦσι καὶ ἐπιδιώκουσι καὶ αὐτοὶ οἱ τουρκοχριστιανοὶ τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ ἀπόδειξιν τῆς τοιαύτης αὐτῶν ἐπιθυμίας καὶ θελήσεως ἀποτελοῦσιν αἱ καθ' ἑκατοντάδας καὶ χιλιάδας ἀριθμούμεναι ὑπογραφαὶ αἱ καλύπτουσιν τὰς αἰτήσεις, ἃς ἐπὶ τούτῳ καὶ οἴκοθεν ὑπέβαλον τῇ Κεντρικῇ Κυβερνήσει τῆς Ἀγκύρας οἱ νόμιμοι τῶν ἐν λόγῳ πληθυσμῶν ἀρχαί, ἐκκλησιαστικά τε καὶ κοινοτικά.

Δὲν εἶναι μόνον τοῦτο. Ἀνάγκη καὶ ἐξωτερικῶς νὰ διακρίνονται οἱ κληρικοὶ τοῦ ἐκεῖ Πατριαρχείου ἀπὸ τῶν κληρικῶν τοῦ ἐνταῦθα

Πατριαρχείου. Πρῶτον βῆμα πρὸς τοῦτο εἶναι ἡ τοῦ σχήματος διαφορὰ, ἡ ἀλλαγὴ τῆς περιβολῆς, ἀφ' οὗ οἱ παρ' ἡμῖν μεταρρυθμίζονται οὐδὲν ἥσουςαν κατὰ τοῦτο. Λέγεται ὅτι ἡ ἐκεῖ ἐθνοσυνέλευσις ἐθέσπισεν ἤδη ὡς διακριτὴν στολὴν τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ ράσου διὰ τῆς σταμπουλίνης καὶ τοῦ καλυμμαυχίου διὰ φρεσίου μελάγχρου. Δὲν ὑπάρχει φόβος μήπως εὖρη ποτε ζηλωτὰς παρὰ τοῖς ἐνταῦθα ἢ τοιαύτη μεταμφίεσις. Ὑποτίθεται καὶ εἶναι εὐνόητον ὅτι ἡ ὑπὸ τῶν ἐν Ἀγκύρᾳ ἀρξαμένη νῦν ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν νομοθετικῇ καὶ μεταρρυθμιστικῇ κίνησις καὶ ἐνέργεια δὲν θὰ περιορισθῇ εἰς μόνον ταῦτα. Μάτην ἀναμένουσι τὴν λύσιν αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἄλλων ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν ἄλλα ζητήματα, καὶ ἐκ τῶν πρώτων τὰ τοῦ γάμου τῶν χηρευόντων τε κληρικῶν καὶ τῶν ἐπισκόπων, ἐν ᾧ καὶ εἰς ταῦτα δὲν θὰ καθυστερήσῃ ἡ αὐτὴ μεταρρυθμιστικὴ καὶ νομοθετικὴ ἐνέργεια τῶν ἐν Ἀγκύρᾳ. Δὲν εἶναι ἀπίθανον νὰ εὐρίσκωνται ἤδη ὑπὸ συζήτησιν τὰ περὶ τῶν νηστειῶν, περὶ τῶν ἀκολουθιῶν, περὶ τῶν βαθμῶν τῆς συγγενείας, περὶ τῶν διαζυγίων, περὶ τῶν μικτῶν ἢ ἐπιμίκτων συνοικεσίων καὶ εἴ τινων ἄλλων τοιούτων. Εἶχον καὶ ἄλλοι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἀρχίσει νὰ νομοθετῶσι καὶ ἐπὶ τῶν τοιούτων. Ἀλλὰ συνέβη τὸ τοῦ ἐπιγράμματος «Ἐνθάδε κεῖται Μόσχος, ὃν προλαβὼν θάνατος οὐκ εἴασε βοῦν γενέσθαι».

ΔΗΛΩΣΙΣ

Παρακαλοῦνται οἱ ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ κκ. συνδρομηταὶ ὅπως ἐντὸς τριῶν μηνῶν σπεύσωσι νὰ ἀποστείλωσι τὰς καθυστερουμένους συνδρομὰς των, ἄλλως θέλει διακοπῇ ἡ ἀποστολὴ τοῦ φύλλου.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

ΠΕΡΙ ΦΙΛΙΑΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

ΔΙΑ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Δημοσιεύομεν κατωτέρω τὴν ἀγόρευσιν τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας κ. Randall, κατὰ τὴν συνεδρίασιν τοῦ Βρεττανικοῦ τμήματος τοῦ Παγκοσμίου Συνδέσμου ἐν Λονδίῳ.

(βλ. σελ. 131 καὶ ἐξ.)

«Θὰ ὁμολογήσητε βεβαίως μετ' ἐμοῦ ὅτι κατεχόμεθα ἅπαντες ὑπὸ ἀθυμίας κατὰ τὴν σημερινὴν συνάθροισίν μας ἐνταῦθα, ἀποβλέπουσαν εἰς τὴν δεξιῶσιν τοῦ κλεινοῦ ἱεράρχου κυρίου Λωροθέου, Τοποτηρητοῦ τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, ὅστις, ὥς γνωστὸν, εὐρίσκεται σήμερον ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἦτο ἕτοιμος νὰ παραστῇ ἐνταῦθα, ἀλλὰ δυστυχῶς ἐκωλύθη πάσχων ἐκ βρογχίτιδος καὶ διατελεῖ κλινήρης. Ἀντιλαμβάνεσθε βεβαίως, ὅπως καὶ ἐγὼ, τὴν ἀπώλειαν ἣν ὑφίστάμεθα καὶ τὴν δυσκολίαν ἣν ἀπαντῶμεν, ἄνευ τῆς παρουσίας ἐν τῇ παρουσίᾳ συνεδρία τοῦ περιφανοῦς τούτου ἀνδρός. Συνεφωνήσαμεν ὅμως ἀπὸ κοινοῦ μετ' αὐτοῦ ὅτι ἡ συνεδρία ἔδει νὰ λάβῃ χώραν.

Καίτοι συνήλθομεν σήμερον ἐπὶ τῷ εἰδικῷ σκοπῷ τῆς δεξιώσεως τῆς Αὐτοῦ Σεβασμιότητος ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, οὐχ ἥτιον ὁ σκοπὸς οὗτος ἐνέχει καὶ ἐξαιρετικὴν σημασίαν, προκειμένου ἵνα λάβῃ χώραν τοιαύτη συνάθροισις κατὰ πρώτην φορὰν ἐν Ἀγγλίᾳ.

Κατὰ τὴν συνεδρίαν ταύτην ὀφείλομεν νὰ ἐξετάσωμεν τὸν γαρακτῆρα, τὰ μέσα καὶ τὰς πρακτικὰς προσπάθειάς τοῦ Παγκοσμίου Συνδέσμου περὶ βελτιώσεως καὶ ἐνισχύσεως τῆς μεταξὺ τῶν ἐθνῶν φιλίας διὰ τῶν Ἐκκλησιῶν. Οἱ λόγοι τῆς τοιαύτης ἡμῶν ἐνεργείας εἶνε, ὥς εἰκὸς, μοναδικόν, ἱστορικῶς καὶ πρακτικῶς. Δὲν ὑπάρχει προηγούμενον ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἱστορίᾳ, τὸ νὰ ἐπισκεφθῇ δηλ. τὴν χώραν ταύτην ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἢ ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Πατριαρχείου. Οἱ διάσημοι ἄνδρες οἱ ἀνελθόντες κατὰ καιροὺς εἰς τὸ μέγα καὶ ὑψηλὸν τοῦτο ἀξίωμα, οὐδέποτε ἐπεσκέφθησαν τὴν δυτικὴν Εὐρώπην, ὥς ἱστορικῶς ἀποδεικνύεται.

Ἡ μόνη περίπτωσις, καθ' ἣν ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἢ ὁ ἀντιπρόσωπος Αὐτοῦ μετέβη εἰς τὴν δυτικὴν Εὐρώπην, ἦτο ἡ παρουσία Αὐτοῦ ἐν τῇ Συνόδῳ τῆς Φλωρεντίας κατὰ τὸ ἔτος 1439—1440. Ἐν πάσῃ περιπτώσει τὸ γεγονός τῆς ἐνταῦθα παρουσίας τοῦ

Οἰκουμ. Πατριάρχου εἶνε μοναδικὸν καὶ πλήρες ἐνδιαφέροντος ἀπὸ πρακτικῆς ἀπόψεως, διότι διὰ τῆς παρουσίας τοῦ ἐξέχοντος τούτου ἀντιπροσώπου, δυνάμεθα νὰ συμμετάσχωμεν μετὰ τοῦ λαοῦ, ὥς ἐν ὅλον, τοῦ ἔργου τοῦ ἀφορῶντος εἰς τὴν εὐημερίαν τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἐν Ἀνατολῇ.

Ἐὰν δυνηθῶμεν νὰ συμβάλλωμεν εἰς τὰς προσπάθειάς τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς, μικρῶν καὶ μεγάλων ὁμοίως, ἐννοεῖτε, βεβαίως, ὅποιαν σπουδαιότητα προσλαμβάνει ἡ προσπάθεια αὕτη, ὅποταν ἔχομεν μετ' ἡμῶν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ τὸν ἀρχηγὸν τῆς Ἐκκλησίας τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Εἶμαι ὅθεν ἐντελῶς βέβαιος ὅτι δυνάμεθα νὰ διαβεβαιώσωμεν αὐτὸν περὶ τῆς συμπαθείας ἡμῶν καὶ περὶ τῆς ἐλπίδος ἡμῶν διὰ τὴν ταχεῖαν αὐτοῦ ἀνάρρωσιν ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ ὅτι θέλει τιμῆσαι ἡμᾶς διὰ τῆς παρουσίας του, πρὸ τῆς ἐξ Ἀγγλίας ἀναχωρήσεώς του, εἴτε κατὰ τινὰ ἱεροτελεστείαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, εἴτε ἀλαχοῦ, ὅποτε ἐπιφυλασσόμεθα νὰ τὸν δεξιωθῶμεν καὶ νὰ δεχθῶμεν τοὺς χαιρετισμοὺς καὶ τὰς εὐλογίας του.

Ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Πατριαρχείου εἶνε μία ἐξέχουσα προσωπικότης περιβεβλημένη μὲ ἐξαιρετικὴν χάριν καὶ ἰσχὺν καὶ ἐκεῖνοι ἐξ ὑμῶν οἵτινες, ὅπως καὶ ἐγὼ, ἔσχον τὸ εὐτύχημα νὰ συνδιαλεχθῶσι μετ' αὐτοῦ, θὰ διατελῶσιν ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τοῦ χαρακτῆρός του, τῆς ἀξιοπρεπείας καὶ τοῦ ὑψηλοῦ σκοποῦ, ὅστις χαρακτηρίζει τὸ ἱερὸν ἔργον του. Ὁφείλω νὰ τονίσω ὅτι οὗτος συμπαθεῖ μεγάλως πρὸς τὸν ἱερὸν σκοπὸν, δι' ὃν ὑφίσταται ὁ σύνδεσμος. Εἶνε ἀντιπρόεδρος δεχθεὶς τὴν θάσιν ταύτην, πρὸς τὸν σκοπὸν ἵνα συντελέσῃ εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς διεθνoῦς φιλίας μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν. Ζήτημα οὐχὶ μικροτέρας σπουδαιότητος τυγχάνει καὶ ὅτι ἡ Μ. Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἔδει νὰ συμμετάσχῃ καὶ αὕτῃ ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς ἀπόψεως εἰς τὸ ἔργον τῆς ἐνισχύσεως τῆς διεθνoῦς φιλίας μεταξὺ τῶν ἐθνότητων, διὰ τῆς θρησκευτικῆς αὐτῆς ζωῆς.

Ἐσχομεν πολλὰς εὐκαιρίας, κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη, τοῦ νὰ ἔλθωμεν εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῶν ἐν Ἀνατολῇ, οἵτινες εἶχον τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐν τῇ καρδίᾳ των. Οὐχὶ πρὸ πολλοῦ καιροῦ εἶχομεν αἰσθανθῇ ὅλοι χαρὰν ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ ἐνταῦθα μιᾶς κυρίας ἐργασθείσης ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνός μας, τῆς Miss Surma, ἀδελφῆς δύο Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς. Οἱ εὐτυχήσαντες νὰ γνωρίσωσι τὴν ἑσοχὸν ταύτην κυρίαν θὰ ἀναμνησθῶσι τοὺς ὑπ' αὐτῆς λεχθέντας λόγους ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ δημοσίᾳ, καὶ ἰδιαιτέρως διὰ τὴν ἐν Ἀρμενίᾳ κατάστασιν.

Ὁφείλω ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ νὰ ὑπομνήσω ὑμῖν διὰ μίαν στιγμὴν τὴν σημασίαν, ἣν ἔχει ἡ συνάθροισις

αὕτη ἐν τῷ ἐπισήμῳ αὐτῆς χαρακτηρὶ καὶ διὰ τίνα σκοπὸν συνήλθομεν ἐνταῦθα, διότι πλείστοι ἐξ ἡμῶν ἐξωκειώθησαν πρὸς τὸν τίτλον τοῦ συνδέσμου, ἀλλ' ἴσως ἀγνοοῦσι τὴν μέχρι σήμερον γενομένην ἐργασίαν. Εἶνε ἀξιοσημεῖωτον ὅτι ὁ Παγκόσμιος Σύνδεσμος περὶ προαγωγῆς διεθνoῦς φιλίας διὰ τῶν Ἑκκλησιῶν ἔλαβε σάρακα καὶ ὁσιᾶ ὑπὸ συνθήκας πάθους καὶ τραγικότητος, ἐξαιρετικῆς καὶ ἱστορικῆς φύσεως.

Ἀκριβῶς κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐκρήξεως τοῦ πολέμου ὁ Σύνδεσμος συνήρχετο εἰς διεθνῇ συνδιάσκεψιν ἐξ ἀντιπροσώπων ἐκ διαφόρων Ἑκκλησιῶν, ἐν Constance κατὰ τὴν 1ην Αὐγούστου τοῦ 1914. Εἶνε πολὺ ἀξιοσημεῖωτον γεγονός ὅτι ἡ συνεδρία αὕτη ἐπέπρωτο νὰ λάβῃ χώραν, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ κόσμος ἐβυθίζετο εἰς τὸν φοβερώτερον τῶν πολέμων. Τὸ γεγονός τοῦτο εἶχε τραγικὴν σημασίαν, καθόσον ἔκτοτε ὁ λαὸς ἠσθάνθη ὅτι ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἤρξατο ἡ μεγάλη τραγωδία, ἐπιστεύομεν δὲ ὅτι μετὰ μακρὸν ὁδοιπορίαν ἢ διεθνῆς φιλίας τοῦ κόσμου θὰ ἐπιτύγχανε τὴν σύσφιγξιν τῶν δεσμῶν τῆς συναδελφώσεως διὰ τῆς συναθροίσεως ταύτης, καὶ ὅτι ἡ Ἑκκλησία τοῦ Χριστοῦ θὰ ὑπερεπήδα ἀπάσας τὰς διεθνεῖς δυσκολίας.

Ἡ κατὰ τὴν ἀξιοσημεῖωτον ταύτην στιγμὴν λαβοῦσα χώραν συνδιάσκεψις αὕτη ἦτο, ὡς εἰκός, τὸ ἀποτέλεσμα προηγουμένης ἐργασίας ὀλίγων ἀνθρώπων, οἵτινες ἐνεφοροῦντο ὑπὸ τῆς ιδέας ὅτι ἡ εἰρήνη τοῦ κόσμου ἠδύνατο νὰ ἐξασφαλισθῇ διὰ τῆς προσαρμοσῆς ἐπὶ τῆς διεθνoῦς ζωῆς τῶν ἀρχῶν τῆς χριστιανικῆς συναδελφώσεως καὶ διὰ τῆς χρησιμοποιοῦσεως τῶν ὑφισταμένων θρησκευτικῶν ὁργανώσεων ἐν ὅλαις ταῖς χώραις, ὡς μέσων πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἀποτελέσματος τούτου. Δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἐπιτύχωμεν πρακτικόν τι ἀποτέλεσμα ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ διὰ πολλοὺς προφανεῖς λόγους.

Ἀκριβῶς κατὰ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν συνήλθεν ἡ συνδιάσκεψις, ἐξεργάγη ὁ μέγας πόλεμος καὶ ἐπὶ τέσσαρα ἔτη τὰ πάθη τῶν ἀνθρώπων ἀφένθησαν ἐλεύθερα σχεδὸν καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην. Ἀπέναντι τῆς καταιγίδος ταύτης, ἡ νηπιώδης ὁργάνωσις, ἡ δημιουργηθεῖσα ἐν Constance, ἦτο ἀνίσχυρος καὶ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον οἱ ἰδρυταὶ αὐτῆς ἠδύναντο νὰ πράξωσιν ἦτο νὰ ἐλπίσωσι καὶ εὐχηθῶσιν ὑπὲρ ἡρεμωτέρων καὶ εὐνοϊκωτέρων περιστάσεων καὶ συνθηκῶν. Αἱ δύο κυριώτεραι ἀποφάσεις αἱ ληφθεῖσαι ἐν Constance εἰσὶν αἱ ἑξῆς:

1) Ἐφ' ὅσον τὸ ἔργον τῆς συνδιαλλαγῆς καὶ συσφίξεως τῆς φιλίας εἶνε ἐν θεμελιώδεσ χριστιανικὸν

καθῆκον, ἀρμόζει ὅπως ἀπασαὶ αἱ Ἑκκλησίαι ἐν ἀπάσαις ταῖς χώραις ἐξασκήσωσι τὴν ἐπιρροὴν αὐτῶν ἅμα μετὰ τοῦ λαοῦ, τῶν κοινοβουλίων καὶ κυβερνήσεων τοῦ κόσμου, πρὸς ἐπίτευξιν στενῶν φιλικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν ἐθνότητων, οὕτως ὥστε ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ εἰρηνικοῦ πολιτισμοῦ, νὰ ἐξαρθῶσιν εἰς τὸ ὕψος ἐκεῖνο τῆς καλῆς θελήσεως, τὴν ὁποίαν ἐδίδαξεν ὁ χριστιανισμὸς εἰς τὴν ἀνθρωπότητα νὰ φιλοδοξῇ.

2) ὅτι ἐφόσον ὅλαι αἱ Ἑκκλησίαι τοῦ Χριστοῦ συνδιαφέρονται ἐξ ἴσου ὅσον ἀφορᾷ τὴν διατήρησιν τῆς εἰρήνης καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τῶν καλῶν αἰσθημάτων μεταξὺ ὅλων τῶν φυλῶν τοῦ κόσμου, συμφέρει καὶ εἰς αὐτὰς νὰ συνεργασθῶσι καὶ καταβάλωσι προσπάθειας πρὸς πραγματοποίησιν τῶν ὡς ἄνω ἀποφάσεων.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας ἐξακολουθῶν εἶπε:

Διαρκοῦντος τοῦ πολέμου εἶχε σχηματισθῇ μία διεθνῆς ἐπιτροπὴ συγκειμένη ἐξ ἀντιπροσώπων ἐκ 12 χωρῶν, εἰς ἑκάστην τῶν ὁποίων εἶχον συστηθῇ ἐθνικαὶ ἐπιτροπαὶ, καθῆκον ἔχουσαι νὰ συγκαλῶσι χριστιανικὰ σωματεῖα ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, τὰ ὁποῖα θὰ προπαρασκευάζουν τὴν ὁδὸν πρὸς ὀριστικὴν δρᾶσιν, ὅτε ἡ εἰρήνη θὰ καθίσταται οὕτην δυνατὴν. Ἡ διεθνῆς ἐπιτροπὴ συνήλθεν ἐν Βέρνη τῷ 1915, ἐν Χάγῃ κατὰ 8]βριον τοῦ 1919 καὶ ἐν Beateinberg κατ' Αὐγούστον τοῦ 1920. Σήμερον σύγκειται αὕτη ἐξ 100 μελῶν, ἀντιπροσωπευόντων 23 χώρας καὶ ἀνηκόντων εἰς διάφορα θρησκευτά.

Ἐν ἔτει 1919 ὁ Δόκτωρ George Nasmyth, εἰς ὃν εἶχεν ἀνατεθῇ ἡ ἐντολὴ νὰ προσπαθῇ νὰ ἐργασθῇ διὰ τὴν Ἀνατολήν, εἶχε διορισθῇ διεθνῆς ὁργανωτῆς, καὶ κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1920 ἐταξείδευσε διὰ τὴν ἀνατολικὴν Εὐρώπην, κατωρθώσας νὰ συστήσῃ τὸν Σύνδεσμον εἰς τὰ ἐξέχοντα μέλη τῆς Ἀνατολικῆς ὁρθοδόξου Ἑκκλησίας. Ἐσχημάτισεν ἐπιτροπὰς ἐν Ἑλλάδι, Τσεχοσλοβακίᾳ, Αὐστρίᾳ, Οὐγγαρίᾳ, Βουλγαρίᾳ, Ρουμανίᾳ, Γιουγκοσλαβίᾳ καὶ τελευταίως ἐπεσκέφθη τὴν Κων]πολιν, ἔνθα ἐγένετο δεκτὸς μετὰ τῆς μεγαλειέρας εὐνοίας ἐπὶ τοῦ Τοποτηρητοῦ τοῦ Οἴκου. Πα]χείου κ. Δωροθέου, Μητροπολίτου Προύσης. Καίτοι δὲ δὲν τῷ ἐπέτρεψεν ὁ χρόνος νὰ συμπληρώσῃ τὸν σχηματισμὸν ἐθνικοῦ συμβουλίου τοῦ Συνδέσμου ἐν Τουρκίᾳ, οὐχ ἦτον ἔκαμε τὰ πρῶτα βήματα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον καὶ θὰ εἶχεν ἤδη συμπληρώσῃ τὸν σπουδαῖον τοῦτον κλάδον τοῦ ἔργου του, ἐὰν δὲν ἐπῆρχετο ὁ αἰφνίδιος θάνατός του ὀλίγον μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του εἰς Γενεύην.

Οὕτω διὰ τῶν προσπαθειῶν τοῦ Dr Nasmyth εἰς τὴν συνεδρίαν τῆς διεθνοῦς ἐπιτροπῆς τὴν γενομένην κατ' Αὐγούστον τοῦ 1920, παρέστησαν καὶ ἀντιπρόσωποι τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Οὐχὶ ὀλιγώτεροι τῶν 10, διακεκριμένα μέλη τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, ἐκ πέντε διαφόρων χωρῶν, ἔλαβον μέρος εἰς τὴν συζήτησιν ἐν Beateberg. Ὁ Παγκόσμιος Σύνδεσμος ἀπέδειξεν ὅτι εἶνε δυνατὴ ἡ ἔνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν τῷ ζητήματι τῆς διεθνοῦς εἰρήνης καὶ ὅτι ὁ σκοπός, ὃν ἐπιδιώκει οὗτος, εἶνε νὰ κάμῃ ἔκκλησιν εἰς τὴν συνειδησιν τῶν ἀνὰ τὸν κόσμον χριστιανῶν.

Ἡ Ἀνατολὴ εἶνε στενῶς συνδεδεμένη μετὰ τῆς Δύσεως ἐν τῇ προσπαθείᾳ νὰ κατορθώσῃ τοῦτο. Ἐν τῷ σπουδαίῳ ζητήματι τῆς συναδελφώσεως τῶν ἀνθρώπων ἅπασαι αἱ Ἐκκλησίαι τοῦ Χριστοῦ δύνανται νὰ συνεργασθῶσι.

Τὸ καθήκον, ὅπερ σήμερον πρόκειται εἰς τὸν Σύνδεσμον, εἶνε νὰ ἀναπτύξῃ καὶ καταστήσῃ πραγματικὴν αὐτὴν τὴν διάθεσιν πρὸς συνεργασίαν. Εἶνε ἀνάγκη ὅπως εἰς ἅπασας τὰς χώρας συστηθῶσιν ἰσχυρὰ συμβούλια ἐκπροσωποῦντα τὰς διαφόρους θρησκευτικὰς ὁργανώσεις ἐν αὐταῖς. Διὰ τούτων θὰ καταστήθῃ δυνατὴ ὅχι μόνον ἡ ἐξασφάλις τῆς εἰρήνης μεταξὺ τῶν ἔθνων, ἀλλ' ἐπίσης καὶ ἡ καλλιέργεια αἰσθημάτων ἀνοχῆς καὶ καλῆς διαθέσεως μεταξὺ ὅλων τῶν τάξεων τοῦ λαοῦ. Ἡ ἔνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν θὰ ἐπιφέρει τὴν ἔνωσιν τῶν καρδιῶν καὶ πραγματικὴν αὐξήσιν τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης.

Ἐὰν ταῦτα εἶνε ἀληθῆ ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ παρέλθῃ πολὺς καιρὸς ὅποτε θὰ ἀρχίσῃ ἡ πραγματοποιήσις τῶν ὧς ἄνω σκέψεών μας, ἡ δὲ παρουσία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου φαίνεται εἰς ὅλους ἡμᾶς ἀπόδειξις τῆς ἀπαρχῆς τῆς πραγματοποιήσεως ταύτης. Εἶνε περιττὸν νὰ τονίσωμεν τὴν παγκόσμιον σημασίαν τῆς ἐργασίας ταύτης, καθόσον οἱ κύριοι ἀντιπρόσωποι οἱ συναθροισθέντες σήμερον ἐνταῦθα ἐννοοῦσιν ἡδη τοῦτο. Ὁ σκοπός μας δὲν εἶνε πολιτικός. Δὲν εἶνε διεθνὴς ἐν τῇ ἀπλῇ πολιτικῇ ἐννοίᾳ, ἀλλ' εἶνε διεθνὴς διότι εἶνε χριστιανικός. Ὁ χριστιανισμὸς ὑπερβαίνει τὸν ἔθνισμόν. Συνηθροίσθημεν δὲ σήμερον ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ ὅπως ἐπικαλεσθῶμεν τὴν θείαν ἀντίληψιν ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ ἔργου, ὅπερ ἀνελάβομεν καὶ τὸ ὁποῖον πιστεύσατε ὅτι θὰ ἐπιστευθῇ διὰ τῶν θείων εὐλογιῶν.

Ἐσχον τὴν ὑψηλὴν τιμὴν νὰ ἐκλεγῶ πρόεδρος τῆς ἐν Ἑλβετίᾳ συνδισκέψεως τοῦ Συνδέσμου καὶ πιστεύω ὅτι ὁπότεν οἱ λαοὶ ὅλων τῶν χωρῶν συμπράξωσι, πρᾶγμα ὅπερ πιστεύω ὅτι μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ θὰ γίνῃ, θὰ ἐπιτύχωμεν τὴν πραγματοποίησιν ἐνὸς Παγκοσμίου Συνδέσμου πρὸς προαγωγὴν τῆς διεθνοῦς φιλίας διὰ τῶν Ἐκκλησιῶν.

ΑΙ ΠΡΩΤΑΙ ΓΕΝΕΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΙΝ

(συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Α.

Μέχρι τοῦδε ὑπεδείξαμεν μίαν μόνην δύναμιν, δι' ἧς διεφυλάχθη ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησία καὶ ἐβίωθη τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἐν μέσῳ δεινῶν δοκιμασιῶν καὶ δυσμενῶν στοιχείων, ἅτινα ἐπέδρασαν εἰς τὸν βίον αὐτῶν ἐν τῇ νέᾳ αὐτοῦ περιόδῳ ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ΙΕ' αἰῶνος. Καὶ αὕτη μὲν εἶναι ἡ ἄμεσος δύναμις τῆς ὀρθοδόξου πίστεως· ἀλλ' ἀπαιτεῖτο ἑτέρα συγγενὴς αὐτῇ δύναμις, μεθ' ἧς καὶ ἡ πρώτη λαμβάνει μεγαλειτέραν δύναμιν καὶ ἐνεργητικότητα· αὕτη δὲ εἶναι ἡ δύναμις τῆς ἐπιστήμης, τῆς παιδείας, τῶν φώτων.

Εἰς τὴν δύναμιν τῆς κλασσικῆς αὐτῶν ἐπιστήμης, ἣν φιλοσοφίαν ὀνομάζοντες οἱ πατέρες τῆς ἐκκλησίας ἀπεκάλουν ὁδὸν εἰς Χριστὸν, ὠφειλὸν οἱ Ἕλληνες τὸ ὅτι ὑπῆρξαν τὸ πρωτεῦον ἔθνος ἐν τῷ χριστιανισμῷ εἰς τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἡ γλῶσσα αὐτῶν ἐγένετο ἡ πρωτότυπος γλῶσσα τοῦ θείου λόγου τῆς Κ. Διαθήκης καὶ πάσης τῆς ἀρχαίας ἐκκλησιαστικῆς φιλολογίας. Ὁ τέταρτος αἰὼν, αἰὼν τῶν οἰκουμενικῶν διδασκάλων, ἦτο ἡ ἐποχὴ τῆς ὑψίστης ἀναπτύξεως τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης τῶν ἐλλήνων. Οἱ μέγιστοι λατῖνοι θεολόγοι, διδάσκαλοι τῆς ἐποχῆς ταύτης, ὡς ὁ Ἱερώνυμος καὶ Αὐγουστίνος, μετὰ βαθέος σεβασμοῦ ἀναφέρονται εἰς τὴν ἑλληνικὴν θεολογίαν, καὶ δὴ ὁ πρῶτος ἔθετεν αὐτὴν πάλυ ὑπερτέραν τῆς λατινικῆς. Ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ Ε' αἰῶνος ἡ ἑλληνοχριστιανικὴ παιδεία ἀρχεται κατ' ὀλίγον παρακμάζουσα, τὸ μὲν ἐκ τῆς λήθης τῶν παραδόσεων τῆς κλασσικῆς παιδείας, ἥτις μετὰ τὸν θρίαμβον τοῦ χριστιανισμοῦ δὲν ἐφαίνετο πλέον ἀναγκαία, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπιβλαβὴς αὐτῇ ὡς ἐκ τοῦ ἐθνικοῦ πνεύματος, τὸ δὲ συνεπείᾳ τῆς ἐπιδόσεως τῶν ἐλλήνων εἰς τὸν πολιτικὸν βίον μετ' ἐπιμονῆς ξένης εἰς τὸ πνεῦμα αὐτῶν, τὸ δὲ ἕνεκα τῶν βαρβαρικῶν καὶ μουσουλμανικῶν ἐπιδρομῶν, καὶ τέλος διὰ τοὺς διωγμοὺς τῶν εἰκονομάχων. Πλὴν δὲν ἀπεσβέσθη

παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἡ παιδεία· οἶονεὶ συνέζων μετ' αὐτῆς· καὶ αὐτὴ δὲ ἡ γλῶσσα αὐτῶν, καὶ αὐτὰ τὰ μνημεῖα τῆς πατρίου αὐτῶν φιλολογίας παρεῖχον αὐτοῖς τὴν κλεῖδα εἰς τὰ ἄδυτα τοῦ πνευματικοῦ κόσμου καὶ εἰς τὴν ἀνεξάντλητον παιδείας σχοῦσης ἐπίδρασιν καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν ἀραβομουσουλμάνων. Παραλλήλως πρὸς τὴν ἐξασθένειαν τῶν βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν, πρὸς τὴν ἀνύψωσιν τῆς ἀξίας τῆς ἑλληνικῆς παιδείας παρ' αὐτοῖς τοῖς ἄραβι, πρὸς τὴν εἰσρηνευσιν τῆς ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας καὶ ἐκκλησίας ἀπὸ τῶν ταραχῶν τῆς εἰκονομαχίας, καὶ τέλος πρὸς τὴν ἔγχυσιν εἰς τὸ ἐξισθενημένον τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ὀργανισμὸν ἀναγκαίων δυνάμεων ἀπὸ τῶν Σλαύων, ἡ ἑλληνικὴ παιδεία πάλιν ἀνέλαβε κατὰ τὸν Θ' αἰῶνα, τὸν αἰῶνα τοῦ Φωτίου, Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου καὶ τῆς ἐμφανίσεως τῆς μακεδονικῆς δυναστείας, καὶ διατηρεῖται ἐν τῷ αὐτῷ σχεδὸν ὕψει κατὰ τοὺς ἐξῆς 10—11 αἰῶνας, καὶ δὴ ἐν Κ]πόλει, ἔνθα ὡς εἰς κέντρον συνήγετο ὅ,τι εἶχεν ὑπολειφθῆ ἀπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ βίου, τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ ὅπου ἐπάλλετο ἡ καρδιά τῆς Ἑλλάδος, ὡς λέγει σύγχρονός τις ἱστορικὸς αὐτῆς(*). Ἀλλ' ἡ ἑλληνικὴ αὕτη παιδεία δὲν εἶχε πλέον τοιαύτην ἀκμὴν, τοιοῦτον ὕψος ἐξάρσεως καὶ ἐκτάσεως τοῦ περιεχομένου ὡς ἐν τῷ παρελθόντι. Ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ πολυμαθὲς συμπίλνσις, ἥτις εἶχε μὲν ἑξοχὸν μνημεῖον τὴν μυριόβιβλον τοῦ Φωτίου, ἀλλὰ τὴν ἐπιστημονικὴν αὐτῆς ἔνδειαν ἐξεδήλου ἐν τῇ πληθύνει ἐπιπολαίων, συχνὰ συνειρομένων συλλογῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ρητορεία καὶ ἡ σχολαστικὴ τυπικότης, πλουσία μὲν λέξεων καὶ σοφισμάτων, ἀλλ' ἐνδεὲς ἐννοιῶν, καὶ τέλος ἡ ἀνάμιξις δεισιδαιμονιῶν ληθθῆσιων ἐκ τῆς ἐπαφῆς πρὸς βαρβάρους, καὶ δι' ἑλλειψιν καλλιτέρας τροφῆς τρεφουσῶν τὸν νοῦν, τοιαῦτα εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς παιδείας ταύτης, ἐχούσης μὲν καὶ καλλιτέρους ἀντιπροσώπους, ἀλλ' ὀλίγους, δυνηθέντας νὰ ἀνυψωθῶσιν ὑπὲρ τὸ ἐπικρατοῦν κοινὸν ρεῦμα. Ἡ Δύσις, ἀριθμοῦσα ἤδη ὁλόκληρον ἰστέραν λατίνων θεολόγων καὶ συγγρα-

φῶν, δὲν ἐξετίμα, ὡς πρότερον, τὴν ἑλληνικὴν παιδείαν. Ἐὰν οἱ Ἕλληνες καὶ τῶρα ἀπεκάλουν τοὺς λατίνους βαρβάρους καὶ ἀμαθεῖς, ἐκεῖνοι ἔλεγον *vana sapientia graecorum*. Ἡ διαίρεσις ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἔτι μᾶλλον ἀπέτρεπεν αὐτοὺς τῶν ἑλλήνων συγγραφέων, περὶ ὧν παρὰ τοῖς ἀγγελικοῖς καὶ σεραφειμικοῖς διδασκάλοις τῆς σχολαστικῆς θεολογίας ἐμορφώθη ἡ ἀμαθὲς παροιμία, *graecus est, non legitur*. Αἱ ἀβελτηρίαι τῆς σχολαστικῆς θεολογίας, ἥτις ἀπὸ τῶν ἑλλήνων ἐγνώριζε σχεδὸν μόνον τὸν Ἀριστοτέλη, καὶ τοῦτον ἀκατάληπτον, καὶ ἥτις ἐδνημιούργησε σχεδὸν πᾶν ὅ,τι ἀπετέλεσε τὰ διακριτικὰ γνωρίσματα τῆς λατινικῆς θεολογίας, ἦσαν ἐν μέρει συνέπεια τῆς τοιαύτης ἀρνητικῆς σχέσεως πρὸς τὰ μνημεῖα τῆς ἑλληνικῆς παιδείας. Ἀλλ' ἡ λατινικὴ παιδεία, ἀναπτυχθεῖσα παρ' ἀκμαίοις καὶ ἰσχυροῖς ἔθνεσι, εἶχε μέλλον, καὶ ὡς τοιαύτη ἦτο ἀναγκαία τοῖς Ἕλλησιν, ὅπως καὶ ἡ ἑλληνικὴ ἦτο ἀναγκαία τοῖς λατίνοις διὰ τὸ παρελθὸν αὐτῆς. Αἱ σταυροφορίαι συνετέλεσαν εἰς τὴν προσέγγισιν τῆς ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς παιδείας. Ἀπὸ τοῦ ΙΔ', ἰδίᾳ δὲ τοῦ ΙΕ' αἰῶνος, οἱ Ἕλληνες ἔχοντες καὶ λατινικὴν παιδείαν, θεωροῦν τοῦτο εἰς ἰδιαίτερον αὐτῶν πλεονέκτημα, τοσοῦτῳ μᾶλλον, ὅσῳ ὀλίγοι ὑπῆρχον τοιοῦτοι. Περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους οἱ λατῖνοι λόγιοι, ὅσοι ἀνῆκον εἰς τὴν ἤδη ἐκδηλωθεῖσαν μεταρρυθμιστικὴν κίνησιν, προπαρασκευάζοντες τὴν οὕτω λεγομένην ἐποχὴν τῆς ἀναγεννήσεως τῶν γραμμάτων, ἀρχονται νὰ ἐκτιμῶσι καὶ νὰ σπουδάζωσι τὰ μνημεῖα τῆς ἑλληνικῆς παιδείας. Ἀλλὰ τότε ἐπηκολούθησεν ἡ πτώσις τοῦ Βυζαντίου καὶ μεγάλου μέρους τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ζοφεροῦ ἰσλαμισμού, ὅστις, καθὼς φαίνεται ἡπείλει νὰ καταπνίξῃ τὴν ἑλληνικὴν ἐπιστήμην ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτῆς ἐδάφει. Θρηνῶν τὰ δεινὰ τῆς τουρκικῆς ὑποδουλώσεως ὁ πατριάρχης Γεννάδιος ἀναφωνεῖ· ἀποῦ νῦν τὰ παιδευτήρια τῆς σοφίας(*) Ὁ δὲ φιλέλληνας Αἰνέας Σίλβιος ἐν τῷ περιφήμῳ αὐτοῦ λόγῳ περὶ τῆς καταστροφῆς τῆς Κ]πόλεως, ἐκφράζεται· «ἐν Κ]πόλει μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ὑπελείποντο

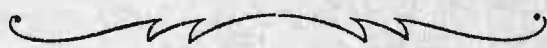
(*) K. M. Bartholdy, αὐτ. σελ. 1.

(*) Turcograec. σελ. 100.

μνημεῖα τῆς ἀρχαίας σοφίας· ἐκεῖ ὑπῆρχεν οἶον εἰς
 δούλον τῶν ἐπιστημῶν καὶ καταφύγιον τῆς ἀνω-
 τέρας φιλοσοφίας. Οὐδεὶς τῶν λατίνων ἐνομίζετο
 ἀρκούντως πεπαιδευμένος, ἐὰν μὴ ἐδιδάσκετό τι
 ἐν Κ]πόλει. Ὅπως κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς Ρώμης
 αἱ Ἀθηναῖοι ἐλέγοντο πόλις τῶν γραμμάτων, οὕτω
 κατὰ τοὺς ἡμετέρους χρόνους τὸ αὐτὸ ὄνομα
 εἶχεν ἡ Κ]πολις. Ἐντεῦθεν ἐλάβομεν ἡμεῖς πολ-
 λὰ συγγράμματα τῶν ἀρχαίων σοφῶν, ἡλπίζομεν
 δὲ νὰ λάβωμεν καὶ ἕτερα. Νῦν ὅτε οἱ τοῦρκοι
 ἐκυρίευσαν πᾶν ὅ,τι ποτὲ ἐτήρουν οἱ Ἕλληνες
 ὑπὸ τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν, φοβοῦμαι μὴ ἐπέστη
 ἤδη τὸ τέλος τῆς ἑλληνικῆς παιδείας». Θὰ ἐπ' αὐ-
 τῇ, λέγει ἐν ἄλλῃ τοῦ ἐπιστολῆ, δεύτερος θάνα-
 τος τοῦ Ὁμήρου, τοῦ Πινδάρου, τοῦ Μενάνδρου
 καὶ πάντων τῶν περικλεῶν ποιητῶν, θὰ ἀπο-
 λεσθῶσι διὰ παντός καὶ οἱ Ἕλληνες φιλόσοφοι(*).
 Πράγματι δὲ ἡ καταστροφὴ τῶν ἐκκλησιῶν, τῶν
 μοναστηρίων, τῶν σχολῶν, τῶν βιβλιοθηκῶν,
 ἡ ἐξαφάνισις πολλῶν μνημείων τῆς παιδείας, τὸ
 βάρος τῆς δουλείας καὶ ἐνδεείας, ἡ ἀμεσος ἀντε-
 νέργεια τῶν τούρκων εἰς τὴν παιδείαν τῶν ἑλ-
 λήνων, ἐξ ἧς ἐφοβοῦντο κακὰς εἰς ἑαυτοὺς συνε-
 πείας, τέλος αὐτὴ ἡ ζῶν μεταξὺ ἔθνους βαρβάρου
 καὶ ἀμαθοῦς, ταῦτα πάντα, ἐφαίνετο ὅτι
 ἐμελλον ἐὰν μὴ παντάπασιν νὰ ἐξαλείψωσιν, ἀλλὰ
 νὰ περιστείλωσιν εἰς τὰ ἔσχατα ὅρια τὴν παι-
 δεῖαν μεταξὺ τῶν ἐλλήνων. Ὀλίγοι μόνον πεπαι-
 δευμένοι διεσώθησαν παρ' ἡμῖν ὥς τι ζώπυρον
 τῶν πρὶν εὐτυχῶν ἡμερῶν, παρατηρεῖ ὁ λόγιος
 Κρῆς Μάρκος Μουσσοῦρος (1478—1517), τοὺς
 ἄλλους μάτην θὰ ἐμέμφετό τις ὅτι δὲν ἀγορά-
 ζουσι βιβλία καὶ δὲν παιδεύονται. Καταγίνονται
 οὗτοι εἰς τὴν ἐξεύρεσιν τῆς ἀναγκαίας τροφῆς,
 ἀγωνίζονται πῶς νὰ ἀποτίσωσι τῷ βαρβάρῳ τὸν
 βαρὺν φόρον (**). Θεοδόσιος Ζυγομαλάς, ἐν τῇ
 πρὸς τὸν Κρούσιον (1573) ἐπιστολῇ αὐτοῦ ὁμι-
 λῶν περὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς τιμῆς, ἧς ἀπο-
 λαύει ἐν Γερμανίᾳ ἡ παιδείσις ὑπὸ τὴν προ-
 στασίαν πεφωτισμένης κυβερνήσεως, παρατηρεῖ
 προσέτει· «Ἐχοντες βασιλείαν, ἔχετε καὶ σοφίαν.

Ἐκάτερον γὰρ ἐκατέρου δεῖται, ὡς σῶμα ψυχῆς,
 καὶ ψυχὴ σώματος.... Τοιούτου καιροῦ οἱ δυστυ-
 χεῖς ἡμεῖς Ἕλληνες χρῆζομεν μὲν, οὐκ εὐτυχού-
 μεν δὲ τυχεῖν.... ἀπολέσαντες γὰρ ἡμεῖς βασι-
 λείαν, καὶ σοφίας ἐστερήθησαν, βαρβαρωθέντες
 ἐν βαρβάροις χρόνιως, καὶ ἀνανεῦν ταῖς δυστυ-
 χίαις κωλυόμενοι». Ὁ αὐτὸς δὲ ὁμιλῶν ἄλλοθι
 περὶ πόλεων καὶ τόπων, ἄλλοτε ἐστὼν ἐπιστή-
 μης καὶ σοφίας, λέγει ὅτι πάντα ταῦτα κεῖνται
 νῦν δεδουλωμένα δουλείᾳ Ἀγαρηνῶν καὶ οὐκ
 ἔχει τὰς ἐλευθέρους ἐπιστήμας. Τὸ δὲ αἷτιον
 ὅτι αἱ κακώσεις καὶ αἱ ζητήσεις τῶν τυραννούν-
 των δειναί. Παρόμοια πικρὰ παράπονα διὰ τὴν
 δυσχέρειαν καὶ τὴν κατάπτωσιν τῆς παιδείας
 ἐπαναλαμβάνουσι πολλοὶ Ἕλληνες συγγραφεῖς
 ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κ]πόλεως(****). Ἀλλ'
 εἶναι ἤδη πολὺ σημαντικὰ αὐτὰ ταῦτα τὰ πικρὰ
 καὶ συχνὰ παράπονα. Ἡ βαθεῖα αὕτη θλίψις ἐπὶ
 τῇ ἀποσβεσθείσῃ παιδεῖᾳ δὲν ἠδύνατο νὰ ἦναι
 ἀτελεσφόρητος. Παρὰ λαῶ, ὅστις οὐχὶ αἰῶνας,
 ἀλλὰ χιλιετηρίδας, ἦτο μεμορῆσμένος, δὲν ἠδύ-
 νατο νὰ ἀποσβεσθῇ τὸ πνεῦμα τῆς παιδείας.
 Καὶ τὸ ἀγαθὸν τοῦτο πνεῦμα ἀναφαίνεται νέος
 αὐτοῦ σωτήρ.

(ἔπεται συνέχεια)

(Συνέχεια ἐκ τοῦ Δ' Καταλόγου συνδρομητῶν τῆς
 Ἐπιτροπῆς Ἑλεῶν).

* *

Ἐν Διπλοκινίῳ κατὰ μῆνα: Οἱ κύριοι Κ. Τριαν-
 ταφυλλίδης καὶ Ἰωάνν. Παπαδανιῆλ ἀνὰ 100 γρ.—
 Κ. Χ. Οὐζούνογλους, Μιχ. Ζαχαριάδης, Ἀν. Μοσ-
 χόπουλος, Κ. Παπαδανιῆλ, Β. Ραπτόπουλος, Ν. Ζα-
 χαριάδης, καὶ Ἀν. Θώμογλου ἀνὰ 50 γρ.—Σωτ.
 Ἡλιάδης 25—Ἀν. Θώμογλου, Γ. Ἀθανασιάδης,
 Κυρ. Διαπούλας, Ἀντ. Παπαδόπουλος, Μιχ. Κομνη-
 νός, καὶ Ν. Ζαχαριάδης ἀνὰ 20—Ν. Νουσιάδης γρ.
 10.—Κατὰ τριμηνίαν: Ἰωάνν. Τριανταφυλλίδης γρ.
 50.—Ἐτησίως οἱ κύριοι Στ. Δενδογλου γρ. 500, Μιχ.
 Π. Μαργαρίτης 250, Δημ. Δήμογλου 100 καὶ Ν.
 Ράκας 50.

(*) Oratio de Constantinopolitana clade epist. 135.
 ἐπίσης 195 αὐτόθι 417-18.

(**) αὐτόθι σελ. 492.

(***) Turcograec. 437. αὐτόθ. 93-94.

(****) Turcograec. σελ. 216. 449. 537. Σάθ. σελ.
 84. 88-89 καὶ ἄλλ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Αὐτόγραφον τοῦ Σεβ. Τοποτηρητοῦ πρὸς τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ ὑπὲρ τῶν παίδων Διεθνoῦς Συνδέσμου.

Εἴπερ ἡ πρὸς τοὺς πάσης ἡλικίας δυστυχοῦντας ἀγαθοεργία ἱερὸν ἔστι καθήκον, τοῖς γε τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην ζῶσαν ἔχουσι, πολλαπλασίως δήπου ἱερωτέρας ὀφειλῆς αὕτη ἔστιν ἐκπλήρωσις, πρὸς τοὺς ὀρφανοὺς παῖδας ἐνασκουμένη. Οἱ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων ἡλικιῶν βοηθείας χρῆζοντες δυστυχεῖς ἴσως ἂν καὶ ἀφ' ἑαυτῶν πολλάκις ἐκ τῶν ἐνόντων ἐπικουρήσειαν ἑαυτοῖς· οἱ δ' ἐν τῇ ἀώρῳ ἡλικίᾳ διατελοῦντες παῖδες, ὅταν ἐστερημένοι τύχῃσι τῶν γονέων αὐτῶν, πολλοῖς ἐκτεθειμένοι σωματικοῖς τε καὶ ἠθικοῖς κινδύνοις, διὰ μόνης τῆς τῶν φιλανθρώπων μερίμνης, τὴν ἐπὶ γῆς πανάγαθον τοῦ Θεοῦ Πρόνοιαν ἐκπροσωπούσης, τῶν τε εἰρημένων κινδύνων διασώζονται, πολλήν τε εἰς τοῦπιόν τὴν ὠφέλειαν τῇ κοινωνίᾳ παρασχεῖν δύνανται.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῇ 12ῃ Μαΐου 1921.

Ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου
Καίσαρεῖας Νικόλαος

ΚΛΗΣΙΣ

Ἀριθ. Πρωτ. 3060

Ἡ Εὐανθία ἢ Μελάνη Ἡλ. Καρακιοζογλου ἢ Τελλή, τὸ γένος Χατζῆ Ἰωάννου, χριστιανὴ ὀρθόδοξος ὑπήκοος ὀθωμανῇ, τέως κάτοικος Χάσκιοι, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, καλεῖται ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 9 π. μ. μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς (ἀρ. 31) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐναγομένη ὑπὸ τοῦ ἑαυτῆς συζύγου Ἡλία Γ. Καρακιοζογλου ἢ Τελλή, χριστιανοῦ ὀρθόδοξου, ὑπηκόου ὀθωμανοῦ κατοίκου Πέραν, ἐπὶ διαζεύξει· ἄλλως ἢ κατ' αὐτῆς ἀγωγὴν ἐκδικασθήσεται ἐρήμην αὐτῆς.

Ἡ παρούσα δημοσιευθήσεται εἰς τρεῖς κατὰ συνέχειαν ἀριθμοὺς διὰ τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων «Ἑκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Προόδου».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 12 Μαΐου 1921.

Ὁ Πρόεδρος

(Ὑπογρ.) Ὁ Φιλίππουπόλεως Βενιαμὶν

Ὁ Α' Γραμματεὺς Ἀρμόδιος Δ. Χαμουδόπουλος

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ἀριθ. Πρωτ. 2928

(Διατακτικὸν τῆς ὑπ' αὐτῆς ἀριθμ. 46 καὶ ἡμερομην. 5 Ἀπριλίου 1921 ἀποφάσεως τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου ἐπὶ τῆς περὶ διαζεύξεως ἐρήμην δίκης Αἰκατερίνης Γ. Καλομοίρας, τὸ γένος Ἀποστόλου Χατζηχρήστου, κατὰ Γεωργίου Καλομοίρα).

Διὰ τὰ ὅσα

Ἰδὼν καὶ τὰ ἄρθρα 77, 79, 155, 156, 201 καὶ 207 τῶν Πατριαρχικῶν Δικονομικῶν Ὁδηγίων,

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφασίζον παμψηφεῖ,

Δέχεται τὴν ὑπὸ κρίσιν ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 7588 καὶ ἡμερομ. 23 Σεπτεμβρίου 1920 περὶ διαζεύξεως ἀγωγὴν τῆς Αἰκατερίνης Γ. Καλομοίρας κατὰ Γεωργίου Καλομοίρα, ὡς νόμιμον καὶ ἀποδεδειγμένην,

Κηρύττει διαλυτέον τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων ὑφιστάμενον γάμον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου,

Διατάσσει τὴν δημοσίευσιν τοῦ Διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως εἰς τρεῖς κατὰ συνέχειαν ἀριθμ. τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων «Ἑκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Νεολόγου», καὶ

Καταδικάζει τὸν ἐναγόμενον ὡς τε ἐρημοδικήσαντα καὶ ὡς ἡτηθέντα ἐν τῇ δίκῃ εἰς τὴν καταβολὴν τῶν δικαστικῶν ἐξόδων καὶ τελῶν τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων ἀνιόντα εἰς γρόσια πεντακόσια ἐξήκοντα ἑξ (ἀριθ. 566) προκαταβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐκρίθη, ἀπεφασίσθη καὶ ἀπηγγέλθη αὐθημερόν.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 1 Μαΐου 1921.

Ὁ Πρόεδρος

(Ὑπογρ.) Ὁ Φιλίππουπόλεως Βενιαμὶν

I

Ὁ Α' Γραμματεὺς

Ἀρμόδιος Δ. Χαμουδόπουλος

Ὑπεύθυνος Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΔΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

Πρόεδρος τῆς διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς † ὁ Δαρδανελλίων ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

Ἐπίτιμος διευθυντῆς καὶ συντάκτης
ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος Μ. Ι. Γεδεών

Διευθυντῆς καὶ συντάκτης
Β. Ἀντωνιάδης καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας

Συνδρομὴ ἐτησίᾳ προκαταβαλλομένη λίρᾱι τουρκ. 2. Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. 55.

Ο ΚΥΚΛΟΣ

Ὁ κύκλος, ὅστις ἀπὸ αἰώνων καὶ κατὰ καθήκον ἀπασχολῶν τὸ Οἶκουμ. Πατριαρχεῖον, ἀπέβη κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τὸ πρωτεύον αὐτοῦ μέλημα, ἀπασχολεῖ δὲ ἐκ διαλειμμάτων καὶ κατ' ἀνάγκην καὶ τὸ ὄργανον τὸ Πατριαρχικόν, ἔχει ἰδίαν φύσιν καὶ ἰδίους νόμους καὶ τρόπους υπάρξεως καὶ ἐνεργείας, ὅπως διαφόρους ἐκείνων, ὅσα νοοῦμεν συνήθως ὁμιλοῦντες περὶ κύκλου ἢ περὶ κύκλων. Ἐννοεῖται ὅτι οὐδὲν ἔχει κοινὸν πρὸς τὴν καμπύλην ἐκείνην γραμμὴν, τὴν ἐπιστρέφουσαν εἰς ἑαυτὴν κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἕκαστον αὐτῆς σημεῖον νὰ ἀπέχη ἐξ ἴσου, ἀπὸ τινος σημείου ἐν τῷ μέσῳ κειμένου καὶ φέροντος τὸ ὄνομα τοῦ κέντρου. Εἶναι τῶν μαθηματικῶν ὁ κύκλος οὗτος, καὶ ἐν περιπτώσει ἀθειήσεως τοῦ εἰρη-

μένου ὅρου ὑπόκειται εἰς ποινὴν ἀνώδυνον, τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἰδίου ὀνόματος. Εἶναι διάφορος ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος κύκλος καὶ τοῦ κύκλου ἐκείνου, τὸν ὁποῖον ἡ λογικὴ καταλέγει εἰς τὰ βαρέα καθ' ἑαυτῆς ἁμαρτήματα, καὶ ἐν πάσῃ εὐκαιρίᾳ συνιστᾷ εἰς τοὺς τροφίμους αὐτῆς τὴν φυγὴν τοῦ μεγάλου τούτου παραπτώματος, ἐπὶ ποινῇ μὲν, ἀλλ' ἀναιμάκτῳ, ἐπὶ ποινῇ ἐκβολῆς εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον τῆς ἀλογίας, ἐάν τις καὶ ἄκων, καὶ ἐξ ἀπλῆς ἀνεπιστάσις, ἢ θελεν ὀρίσει τὸ Α ὡς Β, καὶ τὸ Β πάλιν ὡς Α, ἢ ἐὰν ἤθελεν ἐπιχειρήσει νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἀλήθειαν τοῦ Α διὰ τοῦ Β, καὶ πάλιν τὴν ἀλήθειαν τοῦ Β διὰ τοῦ Α. Ἄσχετος εἶναι καὶ πρὸς τὸν κύκλον ἐκείνον, εἰς τὸν ὁποῖον ἐνέπεσεν ἐν τῇ ἀμηχανίᾳ αὐτοῦ φιλόσοφος τις, θελήσας νὰ παραστήσῃ πῶς νοητέος ὁ θεὸς ὁ πανταχοῦ παρὼν, καὶ ὀρίσας αὐτὸν ὡς κύκλον, οὗ τινος τὸ μὲν κέντρον εἶναι πανταχοῦ, ἢ δὲ περιφέρεια οὐδαμοῦ. Ἐχει καὶ

τούτου τοῦ κύκλου ἡ ὀλιγωρία ποιήν, ἀλλ' ἀναίμακτον ἐπίσης, εἶναι δὲ αὕτη τὸ μένειν ἐν τῷ σκότει τῆς ἀμαθείας καὶ ἀγνοσίας, καὶ μηδέποτε ἐξελθεῖν ἀπ' αὐτῆς. Εἶναι τῆς ὑψηλῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ὑψηλῆς θεολογίας ὁ κύκλος οὗτος. Ἐχει ὁ ἡμέτερος κύκλος ἀναλογίαν πρὸς ἄλλον τινὰ κύκλον, τὸν κύκλον τῆς ὑψηλῆς οἰκονομικῆς, ὅπως αὕτη νοεῖται καὶ ἐπιτηδεύεται ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν, καὶ μάλιστα, ἐν τοῖς κλίμασι τοῖς ἡμετέροις. Δι' ἐργασίαν, 10 γροσίων ἀξίαν, ἀξιοὶ καὶ λαμβάνει σήμερον ὁ ἐργάτης ὡς ἀμοιβὴν 300 γρόσια, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἀγοράζει κατ' αὐτὰς τὸν ἄρτον ἀντὶ 12—15 γροσίων τὸ κοιλόν, ἐν ᾧ πρὶν ἐπλήρωνε διὰ τὸ αὐτὸ μόνον 1 γρόσιον. Πρὸς τὰς ἀξιώσεις ταύτας τοῦ ἐργάτου, ἀφορῶν θεωρεῖ ἑαυτὸν δικαιούμενον ὁ ἀρτοποιὸς νὰ αὐξήσῃ ἀναλόγως τὴν τιμὴν τοῦ ἄρτου. Πρὸς τοῦτο ἀφορῶν θεωρεῖ πάλιν ὁ ἐργάτης δίκαιον νὰ αὐξήσῃ τὴν τιμὴν τῆς ἰδίας ἐργασίας· πρὸς τοῦτο δὲ πάλιν ἀποβλέπων ἀξιοὶ ὁ ἀρτοποιὸς ἄλλην αὐξήσιν τῆς τιμῆς τοῦ ἰδίου ἄρτου. Δὲν εἶναι ἀνώδυνος ὁ κύκλος οὗτος. Αἱ τιμαὶ τῶν ἀπαραιτήτων θὰ προέβαινον εἰς δυσθεώρητα ὕψη καὶ θὰ κατέληγον εἰς τὴν *starvation* πάντος μὴ ἐργάτου καὶ μὴ πωλητοῦ, ἐὰν μὴ εὗρισκον ὅρια εἰς τινὰ πρόνοιαν καὶ ἐπέμβασιν τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας.

Τοιοῦτος καὶ πολλῷ ἐπωδυνώτερος εἶναι ὁ κύκλος ὁ νῦν ἀπασχολῶν τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ὁ κύκλος τῆς ὑψηλῆς πολιτικῆς, τῆς πολιτικῆς πρὸ τινος μὲν τοῦ γνωστοῦ κόμματος, τώρα δὲ τῶν ἐν Ἀγκυρᾷ ζηλωτῶν αὐτοῦ, τῶν πάντων ἐπινοούντων καὶ πραττόντων, ὅπως παρέχωσιν ἀφορμὴν ἐπὶ τε τὸν ταλαίπωρον χριστιανικὸν πληθυσμὸν τῆς χώρας ἐκείνης καὶ εἰς τὴν ἀνεγνώρισμένην αὐτῶν πνευματικὴν ἀρχὴν νὰ ἀθυμῶσιν ἐπὶ τοῖς τελουμένοις καὶ νὰ εὐχῶνται ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς ἀφορήτου καταστάσεως. Χρησιμεύει τοῦτο ἐκείνοις ὡς εὐπρόσδεκτος πρόφασις νὰ ἐπιτείνωσιν ἐπὶ μᾶλλον τὴν ἰδίαν αὐθαιρεσίαν καὶ

σκληροπραγίαν, καὶ τὸ κακὸν ἀπειλεῖ νὰ καταλήξῃ ὅχι ἀπλῶς εἰς τὴν *starvation*, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο εἰς τὴν *strangulation* τοῦ ἐκεῖ ὀρθοδόξου πληθυσμοῦ, ἐὰν μὴ σπεύσῃ ἡ Κοινωνία τῶν Ἑθνῶν, ἐὰν μὴ θελήσῃ ἡ ἀνωτέρα ἀρχὴ καὶ ἐξουσία, ἡ νῦν τὰς τύχας τῶς λαῶν διέπυσα, νὰ θέσῃ ὅρια εἰς τὰ τελούμενα ἐν τῇ δυστήνῳ ἐκείνῃ χώρᾳ κατὰ τῶν δυστήνων χριστιανῶν. Δὲν πρόκειται περὶ πολιτικῆς, οὐδὲ περὶ τοῦ περιπύστου ἡμῶν πολιτισμοῦ, ἀλλὰ περὶ ἀπλοῦ ἀνθρωπισμοῦ, περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ ζῆν καὶ ζῆν κατὰ τὰ πάτρια.

Ὡς ἐὰν μὴ ἤρκουν τὰ λοιπὰ πάντα, ἀπεφάσισεν ἡ Ἀγκυρα, ἡ Ἑθνοσυνέλευσις ἡ ἐκεῖ, νὰ ἐνεργήσῃ καὶ ὡς σύνοδος ἐκκλησιαστικῆ, καὶ νὰ κανονίσῃ τὰ θρησκευτικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα τῶν ὑπηκόων χριστιανῶν, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἐπανειλημμένοις καὶ αὐθορμήτοις αἰτήσεσι καὶ ἀναφοραῖς τῶν ὀρθοδόξων αὐτῶν, ὅπως ἀποσχιθῶσι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ ἀποτελέσωσιν ἴδιον Πατριαρχεῖον, ὅπως ἀλλάξωσι σχῆμα καὶ περιβολὴν, ὅπως.... ὅπως.... τελευταῖον δὲ καὶ τοῦτο, ὅπως ἐγκριθῇ ἡ ἰδία αὐτῶν αὐθόρμητος καὶ ἀνεπηρέεστος ἀπόφασις νὰ ἀποκηρύξωσι τοὺς ἰδίους αὐτῶν Μητροπολίτας, νὰ παύσωσιν μνημονεύοντες αὐτῶν, βεβαίως δὲ νὰ προβῶσι καὶ εἰς τὴν ἀντικατάστασιν αὐτῶν. *Credat Judaeus Apelles*, θὰ ἔλεγεν ὁ Ρωμαῖος ποιητής. Θὰ ἦσαν ἀνεκτὰ τὰ ἀγγελλόμενα, ἐὰν προῦκειτο μόνον περὶ ἀνωδύνου τινὸς ἢ ἰλαρᾶς κωμωδίας. Ἐπειδὴ ὅπως πρόκειται καὶ περὶ τραγωδίας, περὶ εἰρομένων καὶ ἐπαλλήλων κύκλων αἱματηρῶν τραγωδιῶν, δὲν δύνανται νὰ μὴ ρήξωσι κραυγὴν ὀδύνης ἐπὶ τοῖς ἐκεῖ τελουμένοις οὔτε τὸ Οἰκ. Πατριαρχεῖον, οὔτε οἱ ἐν τῇ πίστει καὶ τῇ καταγωγῇ ἀδελφοὶ αὐτῶν. Ἄλις τῶν κύκλων τούτων τῶν αἰμοφύριων καὶ αἰμοσταγῶν. *Satis, sepeque.*

ΑΙ ΠΡΩΤΑΙ ΓΕΝΕΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΙΝ

(συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ἀναγεννᾶται δὲ τὸ πνεῦμα τοῦτο ἐν τῇ πρώτῃ γενεθλίῳ αὐτοῦ πατρίδι, ἐν τῇ πατρίδι τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ τῆς ἑλληνικῆς παιδείας, τούτέστιν ἐν τῷ πρωτογόνῳ κλασικῷ ἐδάφει τοῦ ἑλληνικοῦ βίου. Ἡ Ἀττικὴ, ἡ Πελοπόννησος μετὰ τῶν νήσων τοῦ Ἰονίου καὶ τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ τῆς μεσογείου θαλάσσης, μετὰ τῶν μεσημβρινῶν ὀρίων τῆς Ἡπείρου, Μακεδονίας, Θεσσαλίας ἦσαν τοιοῦτον ἔδαφος. Ἐνταῦθα πρὸ πάντων μετνήχθη, κατὰ τὸν Μουσοῦρον εἰπεῖν, τὸ ζώπυρον ἐκεῖνο τῆς ἑλληνικῆς παιδείας, ὁποῖον διεφυλάχθη ἀπὸ τῶν τελευταίων χρόνων, μετνήχθη δὲ διὰ τῶν πρὸ τῆς ἀλώσεως ἔτι μεταναστευσάντων αὐτόσε ἐλλήνων. Ἐνταῦθα εὐρέθη καὶ τὸ προσφορώτερον εἰς αὐτὸ ἔδαφος. Ἐνταῦθα ἔκπαλαι ἦδη ὁ ἑλληνικὸς πληθυσμὸς ἦτο συμπαγέστερος, οἶονεὶ ἀκμαιότερος καὶ ζωηρότερος. «Δεκτικώτατοι εἰσὶ, γράφει πρὸς τὸν Κρούσιον ὁ αὐτὸς Ζυγομαλᾶς, οἱ τοῖς τοιούτοις τόποις ἐνοικοῦντες, ὅταν διδασκάλου τύχωσι, τῶν μαθημάτων λαμβάνειν, διὰ τὴν ἐνοῦσαν, ὥς οἶμαι, τῷ ἑλληνικῷ γένει εὐγένειαν καὶ τὴν κρᾶσιν καὶ θέσιν τῶν τόπων αὐτῶν· ἃ πλεονεκτήματα εἰσι θεόθεν ἐμπεφυκότα καὶ σχεδὸν ἀνεξάλειπτα· τὰ νέφη δὲ τῶν ἐπισυμβαινουσῶν καθ' ἡμέραν συμφορῶν τὸν ἥλιον τῶν καλῶν τούτων λάμπειν οὐκ ἔβ· καὶ τὴν σοφίαν θάλλειν. Δῶν δὲ Θεός ποτε ἄνεσιν καὶ ἐλευθερίαν τὴν τε εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀποκατάστασιν(*). Καὶ ἐν τῇ Δύσει τούτους μάλιστα τοὺς ἑλληνας ὠνόμαζον γνησίους ἑλληνας. Νεαρὸς τρόφιμος τῆς ἐν Τυδίγγῃ Ἀκαδημίας, ὁ Ἰωάννης Τραχέας, ἐν ἐπιστολῇ πρὸς τὸν Ζυγομαλᾶν, γεγραμμένην ἐξ ὀνόματος αὐτοῦ τε καὶ τῶν συμμαθητῶν, ἐραστῶν τῆς ἑλληνικῆς παιδείας, λέγει· «εἶσαι γνήσιος Ἕλλην, καὶ διαφερόντως τὴν πατριὸν τῶν ποτὲ ἐλλήνων πεπαιδευμένος φωνήν. Πελοποννήσιος γὰρ σύ γε, Ναύπλιος τὸ γένος, ὥς τοῦ διδασκά-

λου ἡμῶν ἠκούσαμεν»(*). Περιπλέον μέρος τῶν ἀρχαιοελληνικῶν τούτων χωρῶν ὕστερον ἢ ἡ Κωνσταντινούπολις αὐτὴ περιῆλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν τούρκων, τούτου δὲ ἔνεκα μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Βυζαντίου, οἱ Ἕλληνες ἐξηκολούθουν μεταναστεύοντες εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη, τοῦθ' ὅπερ συνετέλει εἰς τὴν ἐκεῖ συμπύκνωσιν τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ(**). Δι' αὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ οἱ τοῦρκοι αὐτοὶ δὲν μετηνάστευον προθύμως εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, καὶ ἐκοῦσα ἄκουσα ἡ τουρκικὴ κυβέρνησις ἄφινε τοῖς αὐτόθι Ἕλλησι πολιτικὴν τινα αὐτοδιοίκησιν, ἐν ᾗ σπουδαῖον μέρος εἶχεν ὁ κληρὸς. Τοιουτοτρόπως ἐν ταῖς χώραις ταύταις πλέον ἢ ἄλλοθι διετῆρουν οἱ Ἕλληνες τὸ πνεῦμα τῆς ἀνεξαρτησίας, ὑποστηριζόμενον ὑπὸ τοῦ συμπαγούς τοῦ ὁμοεθνούς πληθυσμοῦ, ὑπὸ τῆς σχετικῆς εὐδαιμονίας, ὑπὸ τῶν ἐνδόξων ἀναμνήσεων τῆς κλασικῆς χώρας, ἅτινα πάντα ἠδύναντο νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν διέγερσιν τῆς ἀνάγκης τῆς παιδείσεως καὶ νὰ διευκολύνωσι τὰ πρὸς ἀναζήτησιν αὐτῆς μέσα, τῆς θαλάσσης διανοιγούσης τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν γείτονα Ἰταλίαν. Γνωρίζομεν προσέτι ὅτι μέρος τῶν κλασικῶν τούτων χωρῶν τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ πλεῖστον ἢ καθ' ὅλου δὲν ὑπέπεσεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν τούρκων, μέινασα ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν Λατίνων καὶ δὴ τῆς Βενετίας, κράτους χριστιανικοῦ καὶ δὴ μεμορφωμένου, προσπαθοῦντος νὰ φέρηται πρὸς τοὺς ὑποτελεῖς ἑλληνας καλλίτερον καὶ ἐπιεικέστερον ἢ οἱ τοῦρκοι, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἔπαυον αἱ εἰς τὰς βενετικὰς κτήσεις μεταναστεύσεις τῶν ἐλλήνων, καὶ δὴ τῶν πεπαιδευμένων. Τοιουτοτρόπως ἡ τουρκικὴ κατάκτησις δὲν ἐσταμάτησεν, ἀλλ' οἶονεὶ ἐνίσχυσε τὴν προσέγγισιν τῆς ἑλληνικῆς παιδείας πρὸς τὴν λατινικὴν τὴν ἀμοιβαίαν ἐνέργειαν τῶν ἐλλήνων καὶ τῶν λατίνων ἐν τῷ κοινῷ ἔργῳ τῆς παιδείας, εἰσελ-

(*) Turcograec. σελ. 451.

(**) Ἐν τούτοις τῷ 1460 ἐπίσημοι οἰκογένειαι ἀρχόντων μετηνάστευσαν ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Μετὰ ταῦτα δὲ αἱ Ἀθηναὶ παρήκμασαν, καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ζυγομαλᾶ εὐρίσκετο ἐν παρακμῇ, ὥς ἔγραφεν οὗτος πρὸς τὸν Κρούσιον· ἀλλὰ νοτιώτερον ὁ ἑλληνικὸς πληθυσμὸς διεφυλάττετο.

(*) Turcograec. σελ. 94.

θούσης νῦν εἰς τὴν περίοδον ἐκείνην τῆς ἀναγεννήσεως τῶν ἐπιστημῶν, ἐν ᾗ ἕνα τῶν οὐσιωδῶν χαρακτήρων ἀπετέλει ἡ σπουδὴ τῶν κλασικῶν, καὶ δὴ τῶν ἐλλήνων. Ὅσῳ καὶ ἂν περιορίσῃ τις τὴν ἐπιρροὴν τῆς ἐλληνικῆς Ἀνατολῆς εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐν τῇ Δύσει παιδείας κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, εἶναι βέβαιον ὅτι ὑπῆρχεν αὕτη, καὶ ὑπῆρχεν ἐπαισθητῶς. Ἡρξάτο πρὸ τῆς πτώσεως τοῦ Βυζαντίου, ὅτε κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Αἰνέα Σιλουίου οὐδεὶς ἐθεώρει ἑαυτὸν ἀρκούντως πεπαιδευμένον μὴ διατρίψας ἐν Κ]πόλει, ὅτε οἱ ἐν Ἀνατολῇ διατρίβοντες λατῖνοι ἐλάμβανον γνῶσιν τῶν μνημείων τῆς ἐλληνικῆς παιδείας, ἐπρομηθεύοντο αὐτὰ δι ἀρπαγῆς, ἢ δι' ἀγορᾶς, ὅτε τέλος οἱ ἐν τῇ Δύσει ζήσαντες Ἕλληνες ἢ οἱ νεωστὶ ἐλθόντες αὐτόσε μετέδιδον τοῖς λατίνοις καὶ τὴν γνῶσιν τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης καὶ τὰ μνημεῖα τῆς ἐλληνικῆς φιλολογίας. Μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Βυζαντίου ἅπας ὁ κόσμος, κατὰ τὴν φράσιν τοῦ Καμαριώτου, ἐπλήσθη φυγάδων ἐλλήνων· ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἔφευγον εἰς τὴν Δύσιν καὶ δὴ τὴν Ἰταλίαν. Αἱ εἰς τὴν Δύσιν μεταναστεύσεις τῶν ἐλλήνων ἐξηκολούθουν καὶ ἔπειτα, ἰδίᾳ δὲ ἐκ τῶν χωρῶν τῆς κλασικῆς Ἑλλάδος. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ μεσαιωνικὴ παροιμία *graecus est, non legitur*, ἔχασε τὴν σημασίαν ἐν τῷ λογίῳ κόσμῳ τῆς Δύσεως. Ἡ ἐλληνικὴ παιδεία μεγάλως ἐξετιμᾶτο, καὶ ὑπὸ τινων ἐτίθετο ἀνωτέρα τῆς ρωμαϊκῆς· ὁ φόβος μὴ ἀπολεσθῇ αὕτη μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν τούρκων κατάκτησιν τῆς Ἑλλάδος παρὰ τοῖς πεφωτισμένοις τῆς Δύσεως νύξανε τὰς φροντίδας περὶ τῆς υποστηρίξεως αὐτῆς, περὶ τῆς διαφυλάξεως καὶ ἀποκαταστάσεως τῶν μνημείων αὐτῆς. Ἡ ἀνακαλυφθεῖσα τυπογραφία ἔδωκε νέαν ἐμψύχωσιν εἰς τοιαύτων εὐγενῆ ἐνέργειαν τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ἐλληνικῆς παιδείας ἐν τῇ Δύσει. Ἀλλ' ἐν ταύτῃ δὲν ἠδύναντο νὰ μὴ συναισθάνωνται ἅπασαν τὴν ἀνάγκην, ἅπασαν τὴν σπουδαιότητα, ἣν εἶχον δι' αὐτοὺς ἡ ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ βοήθεια καὶ ἀντίληψις αὐτῶν τῶν Ἑλλήνων, τῶν προσφύγων καὶ τῶν παροίκων. Οἱ τελευταῖοι, ὑπηρετοῦντες τοῖς πρώτοις ἐν τῷ ὑποδειχθέντι σταδίῳ, εὗρισκον καὶ τὰ μέσα τῆς ζωῆς, καὶ ἐν γένει τὸν τρόπον

πρὸς ἐπικερδῇ καὶ ἐντιμῶν θέσιν. Οἱ καλλίτεροι τῶν ἐλλήνων ὑπ' αὐτῆς τῆς φιλοπατρίας παρωρῶντο νὰ ἐργάζωνται ὑπὲρ τῆς ἐλληνικῆς παιδείας ἐν τῇ Δύσει, συνειδότες ὅτι οὕτω θὰ ὠφελήσωσι καὶ τὴν ἰδίαν πατρίδα καὶ τὸ ἔθνος.

Καὶ διὰ τοῦτο σχεδὸν πανταχοῦ ἐν τῇ Δύσει βλέπομεν τοὺς Ἕλληνας ὡς βοηθοὺς καὶ ἐργάτας τῆς ἐλληνικῆς παιδείας. Πρὸ πάντων, καὶ δὴ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἐν λόγῳ περιόδου, βλέπομεν αὐτοὺς ἐν Ἰταλίᾳ, κατεσπαρμένη ὑπὸ γυμνασίων, πανεπιστημίων, ἐκπαιδευτικῶν οὕτως εἰπεῖν οἰκῶν καὶ ἐταιριῶν. Βλέπομεν ὡσαύτως ἐν Γαλλίᾳ, Ἰσπανίᾳ, Γερμανίᾳ, ἔπειτα δὲ ἐν Ὁλλανδίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ. Ἀπὸ τῶν ἐλλήνων ἢ διὰ τῶν ἐλλήνων, ἐνίοτε ἐπίτηδες ἀποστελλομένων εἰς τὴν Ἀνατολὴν, ἐπορίζοντο ἐλληνικὰ χειρόγραφα. Ἐν τῇ ἀναγνώσει καὶ ἀντιγραφῇ τῶν χειρογράφων εὐρέθη ἡ πρώτη ἐνασχόλησις εἰς τοὺς Ἕλληνας. Ἕλληνες ἀντιγραφεῖς καὶ καλλιγράφοι ἦσαν εἰς χρῆσιν. Σὺν τῇ ἐξαπλώσει τῆς τυπογραφίας οἱ Ἕλληνες εὗρον ἐργασίαν ἐν τοῖς τυπογραφείοις ὡς στοιχειοθέται, διορθῶται, συντάκται τῶν ἐκδιδομένων χειρογράφων. Οἱ λογιώτεροι αὐτῶν ἐγίνοντο σχολιασταί, ὑπομνηματισταί, μεταφρασταί τῶν κλασσικῶν, οἱ δὲ εὐπορώτεροι καὶ ἐκδόται. Ἐπίσης βλέπομεν Ἕλληνας βιβλιοθηκάρχους εἰς τὰς βιβλιοθήκας ἐπισήμων προσώπων, ἐταιριῶν καὶ ἐστεμμένων κεφαλῶν. Τέλος οἱ Ἕλληνες ἐγίνοντο διδάσκαλοι τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης, οὐχὶ σπανίως δὲ καὶ ἄλλων πραγμάτων εἰς τὰ σχολεῖα καὶ τὰ πανεπιστήμια, ἐγίνοντο ἐπίσης καὶ διευθύνται αὐτῶν ὡς καὶ μέλη ἐπιστημονικῶν ἐταιριῶν. Προπαρασκευάζον τὴν ὁδὸν καὶ ἠτοίμαζον τὰ μέσα εἰς τὴν παιδείαν καὶ τῶν συμπολιτῶν αὐτῶν νέων, οἵτινες ἀπερχόμενοι εἰς τὰ σχολεῖα καὶ τὰ πανεπιστήμια τῆς Δύσεως (ἰδίᾳ δὲ εἰς Ἰταλίαν καὶ ἔπειτα Γαλλίαν, Γερμανίαν) εὗρισκον ἐνταῦθα ὁμοεθνεῖς διδασκάλους καὶ ἐπιστημονας Ἕλληνας.

(ἔπεται συνέχεια)

Ὑπεύθυνος Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΝ ΕΚΛΟΓΗΝ

Ἀποφασισθέντος ὑπὸ τῶν Δύο Σωμάτων ὡς διεξαχθῇ ἡ ἐκλογή Πατριάρχου, ἐστάλη πρὸς τοὺς Μητροπολίτας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἡ παρὰ πόδας ἐγκύκλιος:

Πανιερώτατε καὶ Θεοπρόβλητε Μητροπολίτα
ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητέ
ἡμῖν ἀδελφεῖ κύριε
τὴν φιλίαν ἡμῖν αὐτῆς Πανιερότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμεθα.

Ὅρισθέντος, ἀποφάσει τῶν Δύο Σωμάτων, ὅπως αἱ ἀνασταλεῖσαι διὰ τὰς περιστάσεις ἐργασίαι τῆς ἐκλογῆς Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, αἱ καθοριζόμεναι ὑπὸ τῶν Ἐθνικῶν Κανονισμῶν, ἐπαναληφθῶσι καὶ συνεχισθῶσι, διεξαγομένης τῆς ἐκλογῆς, προτρέπεται καὶ ἡ Πανιερότης αὐτῆς ὅπως μέχρι τῆς 8ης τοῦ προσεχοῦς μηνὸς Ἰουνίου φροντίσῃ ἵνα εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, συνωδὰ ταῖς διατάξεσι τῶν Ἐθνικῶν Κανονισμῶν, τὸ δελτίον τῆς ψήφου αὐτῆς τὸ περιέχον τὸ ὄνομα τοῦ κατὰ τὴν γνώμην αὐτῆς καταλληλοτέρου ὑποψηφίου ἐκ τοῦ συνόλου τῶν ἱεραρχῶν τῶν φερόντων τὰ προσδιωρισμένα ὑπὸ τῶν Κανονισμῶν καὶ εἰς διαδοχὴν τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου ἀπαιτούμενα προσόντα, ἐγκλείουσα τὸ δελτίον τοῦτο, ἀνυπόγραφον, ἐντὸς φακέλλου τρισσῶς ἐσφραγισμένου καὶ φέροντος ἀπλῶς τὴν ἐπιγραφὴν «Δελτίον ψήφου», τὸν δὲ φακέλλον τοῦτον περικλείουσα ἐντὸς ἰδιαίτερου γράμματος πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Τοποτηρητὴν, περὶ οὐδεμιᾶς ἄλλης ὑποθέσεως ἀναφέροντος, εἰ μὴ ὅτι περιέχει τὸ δελτίον, σημειουμένων καὶ ἐπὶ τοῦ φακέλλου τοῦ γράμματος τῶν λέξεων «περιέχει τὸ Δελτίον».

Πρὸς τοῦτοις, ἐπειδὴ προκειμένου περὶ τῶν λαϊκῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐπαρχιῶν τῶν συμμεθεζόντων τῆς ἐκλογῆς, ληφθείσης ὑπ' ὅψιν τῆς ἐπελθούσης πολιτικῆς μεταβολῆς, ὡρίσθη ὅπως τοιοῦτοι ἀντιπρόσωποι ἀποσταλῶσι μόνον ἐκ τῶν ὑπολειφθεισῶν καὶ εἰς τὴν ἄμεσον καὶ ἐφεξῆς

ἐξάρτησιν τοῦ Πατριαρχείου ὑπαγομένων ἐπαρχιῶν, ἐπεκτεινομένου τοῦ δικαιώματος τῆς τοιαύτης ἀντιπροσωπεύσεως εἰς πάσας ἀνεξαιρέτως τὰς ἐπαρχίας ταύτας καὶ αὐξανομένου καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀντιπροσώπων ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ, κατὰ, ταῦτα δὲ ὡρίσθη ὅπως ἐκ τῆς ἐπαρχίας τῆς Πανιερότητος αὐτῆς ἐκλεγῇ καὶ ἀποσταλῇ εἰς τὴν Ἑκλογικὴν Συνέλευσιν λαϊκὸν ἀντιπρόσωπον, προτρέπομεθα ὅπως κατὰ ταῦτα φροντίσῃ ἵνα ἐγκαίρως ἐκλεγῇ κατὰ τὸν ἰσχύοντα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τρόπον οὗτ' λαϊκὸν ἀντιπρόσωπον τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς καὶ φέρῃ τὸ ἐπίσημον τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ πρακτικὸν δεόντως ἐπικεκυρωμένον καὶ ἰδιαιτέραν συστατικὴν ἐπιστολὴν τῆς Πανιερότητος αὐτῆς παρ' ἐνταῦθα μέχρι τῆς 13 Ἰουνίου καὶ ἐμφανισθῇ ἐντὸς τῆς προθεσμίας ταύτης εἰς τὰ Πατριαρχεῖα πρὸς ἀναγνώρισιν, ἵνα οὕτω προσκαλούμεν ἐν καιρῷ τῷ δέοντι μετὰσχ' αὐτῆς Ἑκλογῆς Συνελεύσεως.

Εἶεν δὲ τὰ ἔτη τῆς Πανιερότητος αὐτῆς ὡς πλεῖστα, ὑγιεινὰ καὶ σωτήρια.

αἴκα', Ἀπριλίου 16'

- † Ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμ. Θρόνου Καίσαρ-εἰας **Νικόλαος** ἐν Χριστῷ ἀγαπ. ἀδελφός.
- † Ὁ Κυζίκου **Κωνσταντῖνος** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.
- † Ὁ Ἀμασείας **Γερμανὸς** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.
- † Ὁ Πισιδίας **Γεράσιμος** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.
- † Ὁ Ἀγκύρας **Γερβάσιος** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.
- † Ὁ Αἰνίου **Ἰωακείμ** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.
- † Ὁ Βιζύης **Ἀνθίμος** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.
- † Ὁ Σηλυβρίας **Εὐγένιος** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.
- † Ὁ Σαράντα-Ἐκκλησιῶν **Ἀγαθάγγελος** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.
- † Ὁ Τυρολόης καὶ Σερεντίου **Χρυσόστομος** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.
- † Ὁ Δαρδανελλίων καὶ Λαμψάκου **Εἰρηναῖος** ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.

—Ὡσαύτως δι' ἐγκυκλίου προσεκλήθησαν ὅπως μετάσχωσιν ἐν καιρῷ τῆς ἐκλογῆς οἱ κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ θρόνου παραίτησιν τοῦ ἀοιδίου Πατριάρχου πρώην Κ]πόλεως Κυροῦ Γερμανοῦ Ε', εὐρισκόμενοι ἐν τῇ βασιλευούσῃ Μητροπολὶτι Ἡρακλείας, Χαλκηδόνος, Δέρκων, Νεοκαισαρείας, Φιλιππουπόλεως, Σμύρνης, Φιλαδελφείας, Κυδωνιῶν, Καλλιουπόλεως, Ἰμβρου, Δυρραχίου, Κρήνης, Λέρου, Ἀνέων, Ἀγχιάλου, Μεσημβρίας, Μετρῶν καὶ Βάρνης.

Προσεκλήθησαν ἐπίσης καὶ αἱ διάφοροι κοινότητες τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ὅπως ἐντὸς τῆς ὁρισθείσης προθεσμίας ἐκλέξωσι τοὺς δώδεκα αὐτῶν ἀντιπροσώπους.

Διὰ καταλλήλων ἐπιστολῶν ἐκλήθησαν αἱ κάτωθι ἐπαρχίαι ὅπως ἀποστείλωσι τοὺς λαϊκοὺς αὐτῶν ἀντιπροσώπους, ὀφείλοντας νὰ εὐρεθῶσιν ἐνταῦθα μέχρι τῆς 13 Ἰουνίου.

Ἐπαρχίαι

Ἀντιπρόσωποι

Καισαρείας	2
Ἐφέσου	9
Κυζίκου	3
Νικομηδείας	3
Νικαίας	2
Χαλκηδόνος	4
Δέρκων	2
Ἀμασείας	7
Προύσης	2
Νεοκαισαρείας	4
Ἰκονίου	3
Πισιδίας	2
Τραπεζοῦντος	3
Φιλιππουπόλεως	1
Ρόδου	3
Σμύρνης	11
Ἀγκύρας	1
Φιλαδελφείας	2
Σηλυβρίας (τμήμα Καδήκιοι Σινεκλῆ)	1
Βάρνης	1
Δυρραχίου	1
Κορυτσᾶς	2
Βελεγράδων	1
Χαλδείας	4
Προικοννήσου	2
Δρυϊνουπόλεως	3
Κολωνίας	3

Ἡλιουπόλεως	3
Ροδουπόλεως	2
Κρήνης	4
Τυρολόης (τμήμα Στράντζης Καρατζάκιοι)	1
Κυδωνιῶν	2
Μετρῶν	1
Δαρδανελλίων	2
Ἀνέων	2

Ἐλήφθησαν τὰ ψηφοδέλτια τῶν Μητροπολιτῶν Ξάνθης, Χίου Γάνου καὶ Χώρας, Νικαίας, Ρόδου καὶ Κῶου.

Ἡ θέσις τῶν ἐν Τουρκίᾳ ὁμογενῶν.—Καθ' ἑκάστην σχεδὸν ἐκ διαφόρων χωρίων τῶν ἐπαρχιῶν Δέρκων, Χαλκηδόνος καὶ τοῦ τμήματος τῆς Θράκης πολυμελεῖς ἐπιτροπαὶ προσερχόμεναι εἰς τὰ Π]χεῖα διὰ ζοφερῶν χρωμάτων περιγράφουσι τὴν ὁσημέραι ἐπιδεινυμένην θέσιν τοῦ ὁμογενοῦς στοιχείου τῶν ὡς ἄνω μερῶν, ὧν πολλοὶ κάτοικοι ἤρξαντο ἐγκαθιστάμενοι ἐνταῦθα.

Ἑκκλησία Ἀμερικῆς.—Τελεσθείσης τῆς εἰθιμμένης λειτουργίας ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ ὑπὲρ τῶν ἐν Ἀμερικῇ ὁμογενῶν ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, ἀπεστάλη πρὸς τὸν θεοφ. ἐπίσκοπον Ροδοστόλου τὸ ἐξῆς τηλεγράφημα:

«Τελέσαντες σήμερον ἱερὰν μυσταγωγίαν ἐν Πατριαρχικῷ Ναῷ ὑπὲρ προσφιλεστάτων ὁμογενῶν Ἀμερικῆς, δεηθέντες ὑπὲρ ὑγείας καὶ εὐημερίας αὐτῶν διαβιβάζομεν διὰ παρόντος εὐχὰς, εὐλογίας Μητρὸς Ἑκκλησίας καὶ ἡμῶν. Κύριος Θεὸς εὐλογοίη ἀκραίφνεστάτην αὐτόθι ὁμογένειαν καὶ ἅπαν εὐσεβῆς Γένους εὐδοώσει καὶ μέγαν ἀγῶνα τελειωτικῆς ἀπολυτρώσεως πρὸς χαρὰν κοινήν.

Προτρέπεσθε ἀνακοινῶσαι παρὸν ὁμογενέσι.

Τοποτηρητῆς Οἰκουμενικοῦ Θρόνου
Καισαρείας Νικόλαος

Εἰς τοῦτο ὁ θεοφ. ἐπίσκοπος Ροδοστόλου κ. Ἀλέξανδρος ἀπήντησε διὰ τοῦ ἐξῆς τηλεγραφήματος:

«Εὐχαὶ Μητρὸς Ἑκκλησίας ὑπὲρ Ἑλλήνων Ἀμερικῆς ἐκοινοποιήθησαν. Ἑλληνισμὸς ὑποβάλλει βαθύτατα σέβη ἀπεκδεχόμενος πλήρη ἐκπλήρωσιν δεήσεων Ἑκκλησίας πρὸς θρίαμβον γενναίου στρατοῦ, ἀπολύτρωσιν ἀλυτρώτων».

Κίνησις ἀρχιερέων.— Εἰς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Θεσσαλονίκης κ. Γεννάδιον ἐν Ἱεροσολύμοις ἐπ' ἀδείᾳ διατρίβοντα, ἐπετράπη ὅπως μεταβῇ εἰς Σιγὴν, τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ πατρίδα.

— Ὡσαύτως ἐδόθη τρίμηνος κανονικὴ ἀδεια εἰς τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Μογλενῶν καὶ Βοδενῶν ὅπως μεταβῶσιν εἰς Εὐρώπην χάριν θεραπείας.

— Τυχὸν κανονικῆς ἀδείας ἀφίκετο εἰς βασιλεύουσαν ὁ θεοφ. ἐπίσκοπος Ἀρδαμερίου κ. Ἰωακείμ, τέως ἐπόπτης τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἑλασσῶνος.

Μ. Πρωτοσυγκελλία.— Παρὰ τῆς Συνελεύσεως τῶν Δύο Σωμάτων ἀπελύθη τῆς ὑπηρεσίας ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος Ἀθηναγόρας. Ὁ Σεβ. Τοποτηρητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Μητροπολίτης Καισαρείας κ. Νικόλαος, εἰς ὃν εἶχεν ἀνατεθῇ ὁ διορισμὸς καταλλήλου προσώπου διὰ τὴν χηρεύουσαν θέσιν τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας διώρισεν ὡς τοποτηρητὴν τῇ Μ. Πρωτοσυγκελλίας τὸν ἐνταῦθα παρεπιδημοῦντα Σεβ. Μητροπολίτην Νεοκαισαρείας καὶ Κοτυώρων κ. Πολύκαρπον.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

ΚΑΝΕΙΣ

Ἀριθ. Πρωτ. 3060

Ἡ Εὐανθία ἡ Μελάνη Ἡλ. Καρακιοζογλου ἡ Τελλή, τὸ γένος Χατζῆ Ἰωάννου, χριστιανὴ ὁρθόδοξος ὑπήκοος ὀθωμανή, τέως κάτοικος Χάσκοϊ, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, καλεῖται ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 9 π.μ. μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς (ἀρ. 31) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διορισμένου πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Παλαιοῖς Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐναγομένη ὑπὸ τοῦ ἐαυτῆς συζύγου Ἡλία Η. Καρακιοζογλου ἡ Τελλή, χριστιανοῦ ὁρθόδοξου, ὑπηκόου ὀθωμανοῦ κατοίκου Πέραν, ἐπὶ διαζεύξει· ἄλλως ἢ κατ' αὐτῆς ἀγωγὴ ἐκδικασθῇσεται ἐρήμην αὐτῆς.

Ἡ παρούσα δημοσιευθήσεται εἰς τρεῖς κατὰ συνέχειαν ἀριθμοὺς διὰ τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων «Ἑκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Προόδου».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 12 Μαΐου 1921.

Ὁ Πρόεδρος

(ὑπογρ.) Ὁ Φιλίππουπόλεως Βενιαμὴν

Ὁ Α' Γραμματεὺς Ἀρμόδιος Δ. Χαμουδόπουλος

Ἀριθ. Πρωτ. 2928

(Διατακτικὸν τῆς ὑπ' αὐξ. ἀριθμ. 46 καὶ ἡμερομην. 5 Ἀπριλίου 1921 ἀποφάσεως τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου ἐπὶ τῆς περὶ διαζεύξεως ἐρήμην δίκης Αἰκατερίνης Γ. Καλομοίρας, τὸ γένος Ἀποστόλου Χατζηχρήστου, κατὰ Γεωργίου Καλομοίρα).

ΔΙΔΑΤΑ

Ἰδὼν καὶ τὰς ἀρθρα 77, 79, 155, 158, 201 καὶ 207 τῶν Πατριαρχικῶν Δικονομικῶν Ὁδηγίων,

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφασίζον παμψηφεῖ,

Δέχεται τὴν ὑπὸ κρίσιν ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 7588 καὶ ἡμερομ. 23 Σεπτεμβρίου 1920 περὶ διαζεύξεως ἀγωγὴν τῆς Αἰκατερίνης Γ. Καλομοίρας κατὰ Γεωργίου Καλομοίρα, ὡς νόμιμον καὶ ἀποδεδειγμένην,

Κηρύττει διαλυτέον τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων ὑφιστάμενον γάμον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου,

Διατάσσει τὴν δημοσίευσιν τοῦ Διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως εἰς τρεῖς κατὰ συνέχειαν ἀριθμ. τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων «Ἑκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Νεολόγου», καὶ

Καταδικάζει τὸν ἐναγομένον ὡς τε ἐρημοδικήσαντα καὶ ὡς ἡττηθέντα ἐν τῇ δίκῃ εἰς τὴν καταβολὴν τῶν δικαστικῶν ἐξόδων καὶ τελῶν τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων ἀνιόντα εἰς γρόσια πεντακόσια ἐξήκοντα ἐξ (ἀριθ. 566) προκαταβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐκρίθη, ἀπεφασίσθη καὶ ἀπηγγέλθη αὐθημερόν.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 1 Μαΐου 1921.

Ὁ Πρόεδρος

(ὑπογρ.) Ὁ Φιλίππουπόλεως Βενιαμὴν

Ὁ Α' Γραμματεὺς

Ἀρμόδιος Δ. Χαμουδόπουλος

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ἀριθ. Πρωτ. 3232.

(Διατακτικὸν τῆς ὑπ' αὐξ. ἀριθ. 50 καὶ ἡμερομ. 2 Μαρτίου 1920 ἀποφάσεως τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου ἐπὶ τῆς περὶ διαζεύξεως ἐρήμην δίκης μεταξὺ τοῦ Ἡλία Καρακιοζογλου ἢ Τελλῆ καὶ τῆς Εὐανθίας ἢ Μελάνης Η. Καρακιοζογλου ἢ Τελλῆ, τὸ γένος Χατζῆ Ἰωάννου).

Δ ε ἄ τ α ὕ τ α

Ἰδὼν καὶ τὰ ἀρθρ. 77, 78, 201 καὶ 207 τῶν Πατριαρχικῶν Δικονομικῶν Ὁδηγιῶν,

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐνάγοντος καὶ ἀποφασίζον παμψηφεί,

Ἀπορρίπτει τὴν ὑπὸ κρίσιν ὑπ' ἀριθμ. Πρωτ. 3578 καὶ ἡμερομ. 1 Μαΐου 1919 περὶ διαζεύξεως ἀγωνὴν τοῦ ἀπολειφθέντος Ἡλία Καρακιοζογλου ἐπὶ τῇ αἰτήσει τῆς παραστάσης ἐναγομένης Μελάνης ἢ Εὐανθίας Η. Καρακιοζογλου, τὸ γένος Χατζῆ Ἰωάννου, καὶ

Ἐπιτίθησι τῷ ἐνάγοντι ὡς ἐρημοδικήσαντι, τὰ δικαστικά ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων ἀνιόντα εἰς γρόσια διακόσια ἑξήκοντα δύο (ἀριθ. 262) προκαταβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐκρίθη, ἀπεφασίσθη καὶ ἀπηγγέλθη αὐθημερόν.

Ὁ Πρόεδρος

(Ὑπογρ.) Ὁ Φιλιππουπόλεως Βενιαμὶν

Ὁ Α'. Γραμματεὺς καὶ ἀ. α.

Ὁ Β' Γραμματεὺς

Ἀθανάσιος Ε. Καρούλης

Υ. Γ. Γνωσθέντος ἀρμοδίως διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 998 καὶ ἡμερομ. 7 Μαΐου 1921 πιστοποιητικοῦ τῆς ἐνορίας Σταυροδρομίου ὅτι ἡ Εὐανθία ἢ Μελάνη τὸ γένος Χατζῆ Ἰωάννου, τυγχάνει ἀγνώστου διαμονῆς, ἐνεκρίθη ἵνα ἀντίγραφον τοῦ Διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως δημοσιευθῇ εἰς τρεῖς κατὰ συνέχειαν ἀριθμοὺς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας καὶ «Προόδου».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 13 Μαΐου 1921. 2

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Κ λ ῆ σ ι ς

Ἀριθ. Πρωτ. 3174

Ἡ Ἀννα Εὐαγγ. Ποταμιάνου, τὸ γένος Βλαδημίρου Ζιμπεργ. χριστιανὴ ὁρθόδοξος, ὑπήκοος Ἑλληνίς, τέως κάτοικος Ὁδησοῦ, νῦν δέ ἀγνώστου διαμονῆς, καλεῖται ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέρου καὶ ὥραν 9 π. μ. μετὰ παρέλευσιν τριάντα καὶ μιᾶς (ἀριθ. 31) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως εἶδε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισθένου πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου ὡς ἐν ἐναγομένη ὑπὸ τοῦ ἐαυτῆς συζύγου Εὐαγγέλου Ποταμιάνου χριστιανοῦ ὁρθοδόξου, ὑπηκόου Ἑλλήνος κατοίκου Κωνσταντινουπόλεως (Πέρα Κιρὲζ σοκὰκ ἀριθ. 4), ἐπὶ διαζεύξει. Ἄλλως ἢ κατ' αὐτῆς ἀγωγὴ ἐκδικασθῆσεται ἐρήμην αὐτῆς.

Ἡ παρούσα κλῆσις δημοσιευθήσεται διὰ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ ἀναρτηθήσεται πρὸ τοῦ ἐνταῦθα Ρωσικοῦ Προξενείου.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 12 Μαΐου 1921

Ὁ Πρόεδρος

(Ὑπογρ.) Ὁ Φιλιππουπόλεως Βενιαμὶν

Ὁ Α' Γραμματεὺς

Ἀρμόδ. Δ. Χαμουδόπουλος

ΔΗΛΩΣΙΣ

Παρακαλοῦνται οἱ ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ κκ. συνδρομηταὶ ὅπως ἐντὸς τριῶν μηνῶν σπεύσωσι νὰ ἀποστείλωσι τὰς καθυστερουμένας συνδρομὰς των, ἄλλως θέλει διακοπῇ ἡ ἀποστολὴ τοῦ φύλλου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

Πρόεδρος τῆς διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς † ὁ Δαρδανελλίων ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

Ἐπίτιμος διευθυντῆς καὶ συντάκτης
ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος Μ. Ι. Γεδεών

Διευθυντῆς καὶ συντάκτης
Β. Ἀντωνιάδης καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημείας

Συνδρομὴ ἑτησίᾳ προκαταβαλλομένη λίραι τουρκ. 2. Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. 55.

ΑΝΑΒΟΛΗ

Πρὸ ἔτους ἀκριβῶς, ἐν ἐπὶ τούτῳ ἄρθρῳ («Μετὰ χρηστῶν ἐλπίδων») ἐμακάριζεν ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» τὴν Ἐπισκοπιανὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀμερικῆς «πρῶτον μὲν διότι ἔσχεν ἐν καιρῷ τὴν ἔμπνευσιν καὶ ἔλαβεν ἐσχάτως τὴν πρωτοβουλίαν νὰ προσκαλέσῃ εἰς παγκόσμιον Χριστιανικὸν Συνέδριον ἀντιπροσώπους τῶν ἀπανταχοῦ χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, ὁμολογιῶν καὶ ομάδων ἐπὶ σκοπῷ στενωτέρας γνωριμίας καὶ ἐκ τοῦ σύνεγγυς συσκέψεως ἐπὶ ζητημάτων κοινοῦ ἐνδιαφέροντος, ἔπειτα δὲ διότι νῦν κατὰ τὸ ἥμισυ εἶναι ἔργον ὅ,τι ἐν ἀρχῇ ἐφαίνετο ὡς ἀπλοῦς πόθος, ὡς ἀπλῇ εὐχῇ». Πράγματι δὲ ἡ φιλοτιμία καὶ δραστηριότης τῆς ἐπὶ τούτῳ ἐν καιρῷ καταρτισθείσης κεντρικῆς ἐπιτροπῆς κατώρθωσε νὰ συνενώσῃ ἐν Γενεύῃ κατὰ τὸν παρελ-

θόντα Αὐγούστιον εἰς πρώτην τινὰ καὶ προκαταρκτικὴν συνέλευσιν τοῦ σχεδιασθέντος Παγκοσμίου Συνεδρίου περὶ πίστεως καὶ τάξεως πολυάριθμον ἀντιπροσωπείαν ἀπὸ πολλῶν καὶ διαφόρων μερῶν, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Μ. Ἐκκλησίας. Εἶχε προταθῇ τότε καὶ ἐγκριθῇ πρὸς ἐξακολουθήσιν τοῦ θεοφιλοῦς ἔργου νὰ διορισθῇ εἰδικὴ ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν μετασχουσῶν τῆς συνελεύσεως ἀντιπροσωπειῶν (Continuation Committee), καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη ἔμελλεν ἐν ὁλομελείᾳ νὰ συνέλθῃ εἰς σύσκεψιν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ κατὰ τὸν προσεχῆ Αὐγούστιον. Φαίνεται ὅτι ἐκρίθη ἐπιβεβλημένη ἀναβολὴ τις, ὡς ἀγγέλλει ἡ γραμματεία ἀπὸ 10 Μαΐου. Ὡς λόγοι τῆς ἀναβολῆς ἀναφέρονται μὲν καὶ ἄλλοι, ἡ παγκόσμιος καὶ ἔτι ἀνώμαλος καὶ ἀκαθόριστος κατάστασις, καὶ ἡ εἰς τὸν αὐτὸν χρόνον σύμπτωσις πλειόνων συνελεύσεων, φαίνεται ὅμως ὅτι πρωτεύουσιν οἱ λόγοι οἱ οικονομικοί. Συνέδρια

καὶ συνελεύσεις τοιούτου εἶδους ἔχουσι τὰς οἰκείας δαπάνας, κοινὰς τε καὶ ἰδίας. Οὐκ εὐκαταφρόνητοι καθ' ἑαυτὰς, ἠϋξήθησαν ἀπὸ τοῦ μεγάλου πολέμου καὶ ἐξῆς εἰς τὸ δεκαπλάσιον, ἢ μὴ καὶ πλέον. Τὰς ἰδίας δαπάνας, τὰς τε ὁδοιπορικὰς καὶ τὰς ἄλλας, εἶχον αἱ ἀντιπροσωπεῖαι ἐκάστη καθ' ἑαυτήν. Τὰς κοινὰς εἶχεν ἐξοικονομήσει ἡ Κεντρικὴ ἐπιτροπὴ, ἡ λαβοῦσα τὴν πρωτοβουλίαν καὶ ἀναλαβοῦσα τὰ τῆς προετοιμασίας καὶ προπαρασκευῆς τῆς μεγάλης Συνελεύσεως. Εἶχε πάντοτε τὴν καλὴν θέλησιν νὰ διευκολύνῃ πως καὶ τὰς ἰδίας δαπάνας τῶν μελλόντων νὰ συνέλθωσι κατὰ τὸν προσεχῆ Αὐγούστον, καὶ ἐπὶ τούτῳ εἶχε πρὸ καιροῦ ἐπικαλεσθῇ τὴν κατὰ δύναμιν συναντίληψιν τῶν Ἑκκλησιῶν ἢ κοινοτήτων ἢ κατὰ μέρος ἐπιτροπῶν ὅσαι εἶχον μετὰσχει πέρυσι τῆς προκαταρκτικῆς συνελεύσεως δι' ἀντιπροσώπων. Παρὰ τὰς δυσχερείας τῶν περιστάσεων ἀνταπεκρίθησάν τινες, καὶ ἐξ αὐτῆς ἔτι τῆς Γερμανίας, ὡς ἐξαίρεται ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ. Δὲν θὰ καθυστέρει βεβαίως ἡ Μεγάλῃ Ἑκκλησίᾳ. Φαίνεται ὅμως ὅτι καὶ ἐνταῦθα τὰ πράγματα ἀπέδειξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ λόγου τοῦ Σωτῆρος «τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενὴς» καὶ ἐπέβαλον τὴν εἰς εὐθετώτερον καιρὸν ἀναβολὴν τῆς ἐπισήμου συνελεύσεως. Ἀνεπίσημοι συνελεύσεις τῶν ἐγγὺς μελῶν ἐπὶ κοινᾷ προσευχαίᾳ καὶ κοινῇ συσκέψει δὲν ἀποκλείονται βεβαίως. Ἀλλὰ πεποιθήμεν ἐν Κυρίῳ ὅτι καὶ ἡ ἀναβολὴ τῆς προκαθορισθείσης ἐπισήμου συνελεύσεως δὲν θὰ εἶναι ἀναβολὴ *ad graecas calendae*, ἀλλ' ὅτι ὁ Θεὸς θάτιον πορίσει πόρον ἐκ τῶν ἀπόρων. «Οἱ πεποιοῦντες ἐπὶ Κύριον οὐ καταισχυνθήσονται εἰς τὸν αἰῶνα».

Ὑπεύθυνος Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

Αἱ Πρῶται Γενεαὶ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΙΝ

(συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ἀναγκαιότερον πρὸς τὸν σκοπὸν ἡμῶν εἶναι νὰ δεῖξωμεν ἰδίᾳ τὰ τρία ἐν τῇ Δύσει κέντρα τῆς ἑλληνικῆς παιδείας, τὴν Βενετίαν, τὸ Πάριον καὶ τὴν Ρώμην. Ἐὰν εἰς τὴν Βενετίαν τὰ μάλιστα μετὰνάστευον οἱ Ἕλληνες, αὐτόθι καὶ ἐν μεγίστῃ ἀφθονίᾳ μετεκομίζοντο τὰ μνημεῖα τῆς ἑλληνικῆς παιδείας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Πολλὰ τούτων ἐλάμβανον αὐτοὶ οἱ Βενετοὶ, πολλὰ δὲ ἔφερον καὶ οἱ Ἕλληνες. Ὁ γνωστὸς Βησσαρίων, εὐγνωμονῶν τῇ ἐνετικῇ κυβερνήσει δι' ἣν ἔδειξεν ἰδιάζουσαν συμπάθειαν εἰς τοὺς μετανάστας Ἕλληνας, ἐδώρῃσατο αὐτῇ τὴν μεγάλην αὐτοῦ βιβλιοθήκην, τιμωμένην ἀντὶ 30000 χρυσῶν δουκάτων. Μετὰ τὸν Βησσαρίωνα ἀπὸ ἔρωτος πρὸς τὴν ἑλληνικὴν παιδείαν ἐν Βενετίᾳ ἰδίως εἰργάσθη ὁ Μάρκος Μουσούρος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἡ Βενετία ἐφημίζετο ὡς δεύτεραι Ἀθῆναι(*). Περιπλέον σπουδαίας ἐκδουλεύσεις τῇ ἑλληνικῇ παιδείᾳ παρέσχεν ἡ Βενετία διὰ τῶν τυπογραφείων αὐτῆς. Εἰς τοῦτο δὲ ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ νέα Ἀλδεῖος Ἀκαδημία, ἡ ἀκριζέστερον εἰπεῖν, ἡ ἐταιρία τῶν ἐκδοτῶν, ἡ συστηθεῖσα ὑπὸ Ἀλδου Μανούτζη, καὶ ὑποστηρικθεῖσα ὑπὸ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐκγόνου. Πολλοὺς Ἕλληνας εὐρίσκομεν συγκαταλεγόμενους μετὰ τῶν μελῶν τῆς ἐταιρίας ταύτης, ἡ τοῦλάχιστον συνεργάτας αὐτῆς εἰς τὴν ἀντιγραφὴν καὶ παρασκευὴν τῶν εἰς ἐκδόσιν προκειμένων ἑλλήνων συγγραφέων. Αἱ ἐκδόσεις αὐτῶν, αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο ἐν διαστήματι τῆς ὑπὲρ τὴν μίαν ἑκατονταετηρίδα ὑπάρξεως τῆς ἐταιρίας (1488—1597) ἀπέκτησαν πάγκοινον φήμην. Τέλος ἐν Βενετίᾳ, ὡς εἶδομεν, διωργανοῦτο ἀνεξάρτητος ἑλληνικὴ κοινότης, ἐπὶ κεφαλῇ τῶν ὁποίων ἵστατο ἡ ὀρθόδοξος ἑλληνικὴ ἀδελφότης ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Γεωργίου.

(*) Αἱ ἐν Βενετίᾳ ἐνέργειαι τοῦ Βησσαρίωνος συντόμως μὲν, ἀλλὰ καλῶς ἐκτίθενται παρὰ τῷ Σάθῃ σελ 31—32.

Ἐν τῇ κοινότητι ἐξ ἀρχαίων χρόνων ὑπῆρχεν ἑλληνικὴ σχολή. Ὑπῆρχον καὶ ἑλληνικὰ τοῦτ' αὐτὸ τυπογραφεῖα ἐν Βενετία, τὰ ὅποια ἔσχον τοσοῦτ' αὖ μείζονα σπουδαιότητα, ὥσθ' τὰ ἑλληνικὰ βιβλία, ἰδίᾳ δὲ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἐξετυποῦντο ἐνταῦθα δαπάναις καὶ ὑπὸ τὰ δῆματα τῆς ὀρθοδόξου κοινότητος, ἡ ὁποία εἶχε ἐκκλησιαστικὸν διοργανισμόν καὶ ἐκ τούτου ἠδύναντο νὰ ἀπολαύσῃ πλείονα πίστιν ἢ αἱ ἐκδόσεις τῶν ξένων τυπογραφείων(*). Ἐὰν ἐν Βενετία ὑπῆρχεν μεγάλη βιομηχανικὴ ἑλληνικὴ κοινότης, ἐν Παταυίῳ, ἀνήκοντι εἰς τὴν αὐτὴν ἐνετικὴν δημοκρατίαν, ἡ ἑλληνικὴ ἀποικία ἀπετελεῖτο ἰδίᾳ ἐκ διδασκομένων καὶ διδασκόντων. Ἐκάτεροι οὐδαμοῦ ἦσαν τοιοῦτοι, ὅσοι ἐν Παταυίῳ. Ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Παταυίου εἶπερ που καὶ ἄλλοι κατελάμβανον σπουδαίας θέσεις Ἕλληνες, καὶ εἰς διαφόρους τοῦ πανεπιστημίου σχολὰς (faculté) ἐγίνοντο καὶ διευθύνται τοῦ πανεπιστημίου. Ἐνταῦθα ἐδιδάσκοντο Ἕλληνες καὶ εἰς τὸν κλῆρον ἀνήκοντες. Ἀληθὲς μὲν ὅτι δι' ἑλλησπιν τοιαύτης ὑποστηρίξεως διὰ τε τὴν ὑλικὴν καὶ ἠθικοθρησκευτικὴν αὐτῶν ἀνεξαρτησίαν, ὁποῖαν παρεῖχε τοῖς διδάσκουσι καὶ διδασκόμενοις Ἕλλησι ἡ πλουσία καὶ καλῶς διοργανισμένη ἐνετικὴ κοινότης, οἱ ἐν Παταυίῳ Ἕλληνες ὑπέφερον στερήσεις, ὥς διωγμούς καὶ καταπίσεις εἰς τὰ τῆς πίστεως(**), οὐχ ἥττον παλαίοντες

(*) Περὶ τῶν ἐλλήνων, τῶν μελῶν τῆς Ἀλδείου Ἀκαδημίας καὶ τῶν ἐν Βενετία ἑλληνικῶν ἐκδόσεων, ἴδ. Φάβρικ. XIII, σελ. 605—14. Σάθα σελ. 94, 96, 111, 112, 119, 142, 153, 178, 205, 216, 229, καὶ ἄλ. Ἐκ τῶν ἐν Βενετία ἐλλήνων ἐκδοτῶν ἰδίως ἀξιοσημείωτος εἶναι ὁ Ἀνδρέας Κουδάντος, ὅστις ἀπὸ τοῦ 20 ἔτους τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος ἐξέδωκε πολλὰ βιβλία, ἐν οἷς **λειτουργικά**. Ἑλληνικαὶ τῆς Βενετίας ἐκδόσεις, καίτοι μεταγενέστεραι, εὗρίσκονται ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἡμετέρας Ἀκαδημίας (τοῦ Κιέβου).

(**) Παράδειγμα τοῦ πῶς ἐπάλειον πρὸς τὰς στερήσεις οἱ ἐν Παταυίῳ σπουδάζοντες Ἕλληνες νέοι παρέχει ὁ διάκονος Συμεὼν Καβάσιλας. Κατὰ τὴν μαρτυρίαν συσπουδαστοῦ τινος Γερμανοῦ Schwartz τοῦνομα, φίλου τοῦ Κρουσίου, δὲν εἶχεν ὁ Συμεὼν οὐδὲ τροφήν τακτικὴν, ἀλλ' ἐτρέφετο παρὰ τοῖς συ-

πρὸς τὰς δυσχερείας δὲν ἔπαυον νὰ μένωσιν ἐν Παταυίῳ ἐκ τοῦ πρὸς τὰ γράμματα ἔρωτος. Ἐὰν δὲ νῦν ἀναμνησθῶμεν ὅτι τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Παταυίου κατὰ τὸν ΙΣΤ' αἰῶνα συγκατελέγετο μετὰ τῶν ἐπισημοτάτων ἐν τε Ἰταλία καὶ Εὐρώπῃ, ἔτι μᾶλλον θὰ ἀποδώσωμεν ἔπαινον τοῖς Ἕλλησι, διότι εἶχον ἐν αὐτῷ οὐ μικρὰν σπουδαιότητα, καὶ θὰ ἐκτιμήσωμεν τὴν παιδείαν ἐκείνην, ἣν ἔλαβον ἐντεῦθεν(*). Τέλος καὶ ἐν Ρώμῃ περιεποιοῦντο καὶ ἐπροστάτευον τοὺς λογίους Ἕλληνας διδάσκοντας τε καὶ διδασκομένους.

Τὸ μὲν πρῶτον τοῦτο ἦτο καρπὸς οὐ μόνον τῆς ἐλπίδος πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἐν Φλωρεντία ἐνώσεως, ἀλλὰ καὶ τοῦ ὅτι κοινῶς ἠλαύνοντο ὑπὸ συμφερόντων τῆς ἑλληνικῆς παιδείας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, τοῦθ' ὅπερ παρατηρεῖται καὶ παρὰ τισι πάπαις, ὁποῖοι εἶναι οἱ ἤδη γνωστοὶ ἡμῖν ἐκ τῶν ἐπὶ τῇ Κ]πόλει καὶ τῶν ἐλλήνων θρῆνων αὐτῶν Νικόλαος ὁ Ε' καὶ Πῖος ὁ Β' (Αἰνέας Σιλούτιος), ἰδίᾳ δὲ Λέων ὁ Ι' Μέδικος ἀκολουθήσας τὸν τοιοῦτον γνωστὸν εἰς τὸ γένος αὐτοῦ ἔρωτα καθόλου μὲν εἰς τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὰ ἑλληνικὰ γράμματα. Ἐπ' αὐτοῦ ὁ περιφανὴς Ἰάνος Λάσκαρις, ὁ συναγαγὼν καθ' ἅπασαν τὴν Ἀνατολὴν ἑλληνικὰ χειρόγραφα διὰ τὸν Λαυρέντιον Μέδικον, προσεκήθη ἐκ τῶν Παρισίων, ἐνθα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λαυρεντίου ἔζη ὥς καθηγητὴς τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας, εἰς τὴν Ρώμην, καὶ ἐνταῦθα παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ κυρινίου λόφου ἵδρυσεν ἑλληνικὸν γυμνάσιον χάριν νέων ἐκ διαφόρων

σπουδασταῖς, οἵτινες εἰς συμπαθείας πρὸς τὰ δεινὰ αὐτοῦ τὸν προσεκάλουν εἰς τὴν τράπεζαν. Περιήρχετο τὴν Ἰταλίαν, ἐσχόπει δὲ νὰ ὑπάγῃ καὶ εἰς Γερμανίαν, διὰ νὰ συλλέξῃ τὰ τῆς τροφῆς, ἀλλὰ πιθανῶς μὴ ἐπιτυχὼν εἰς τοῦτο θὰ ἀπέστρεψεν εἰς τὴν Ἑλλάδα μὴ συμπληρῶσας τὰς σπουδὰς του (Turcogr. σ. 457-500).

(*) Ὑπάρχει ἰδιαίτερον σύγγραμμα Historia gymnasii Patavini Nikolai Papadopuli, ἐν ᾧ ἰδιάζουσα προσοχὴ ἐφιστᾶται εἰς τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Παταυίου, καὶ ὑπάρχουσιν ἐντελεγμένα πολλὰ ὀνόματα ἐλλήνων γνωστῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ. Δὲν ἠδυνήθημεν νὰ προμηθευθῶμεν τὸ σύγγραμμα τοῦτο, ἀλλ' ἐπωφελήθημεν κατὰ τὰς εἰς αὐτὸ παραπομπὰς παρὰ τῷ Σάθα.

τῆς Ἑλλάδος χωρῶν. Μετὰ φλογερᾶς πατριωτικῆς ἀγάπης ἐκοπίασεν ὁ Λάσκαρις ὑπὲρ τοῦ γυμνασίου του, καὶ διέμενον ἐν αὐτῇ διδάσκαλοι καὶ νέοι Ἕλληνες, ἰδίᾳ δὲ ἐκ τῶν νήσων, ἀμέριμνοι γινόμενοι ἐν τῷ γυμνασίῳ διὰ κατοικίαν, τροφήν, ἐνδυμασίαν εἰς λογαριασμὸν τοῦ πεφωτισμένου καὶ ἀφειδοῦς Πάπα. Μετ' εὐγνωμοσύνης ἀνέφερον οἱ πεπαιδευμένοι Ἕλληνες τὰς τοιαύτας ἀγαθοεργίας τοῦ Πάπα, τοσοῦτῳ δὲ μᾶλλον, ὅσον ἐν τῷ γυμνασίῳ, ὅπερ προσεῖλκυσε ταχέως καὶ μαθητὰς μὴ Ἕλληνας, καθὰ φαίνεται δὲν ἤθελον νὰ θίγῃσι τὰς περὶ τὴν ὁμολογίαν διαφορὰς, ἐφιστῶντες τὴν προσοχὴν εἰς τὴν σπουδὴν τῶν κλασικῶν(*). Μετὰ τὸν θάνατον Λέοντος τοῦ Ι' τὸ γυμνάσιον παρήκμασε, καίτοι μεταξὺ τῶν παπῶν ὑπῆρχον ἔτι ἐρασταὶ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ προστάται τῶν λογίων ἑλλήνων, οἷοι ἐπὶ παραδείγματι Παῦλος ὁ Γ', ὁ τέως καρδινάλιος Ἀλέξανδρος Φαρνέζης. Κατὰ τοὺς χρόνους καὶ ἐν τῷ πνεύματι τῆς ἐν Τριδέντῳ συνόδου ἐπὶ τῶν παπῶν Παύλου Δ' (1555—9) καὶ Πίου Δ' (1555—65) ἐξεδόθησαν διατάξεις ἀπειλήσασαι νὰ περιστείλῃσι τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν ἑλλήνων ἐν Ρώμῃ καὶ Ἰταλίᾳ. Παῦλος ὁ Δ' ἐκ νέου διωργάνωσε τὸ δικαστήριον τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως πρὸς ἐξέτασιν καὶ καταδίωξιν τῶν αἵρετικῶν γνωμῶν καὶ βιβλίων, ἐσχεδίασε τὸν καθαρτήριον κατάλογον διὰ τὰ ὑποπτα βιβλία, ἡ δὲ σύστασις αὐτοῦ ὠρίσθη καὶ ὑπὸ συνόδου. Πίος ὁ Α' ὑποστηρίζων τὰ μέτρα ταῦτα ἐξέδωκε τύπον ὁμολογίας τῆς πίστεως, τὸν ὁποῖον ἔπρεπε νὰ ἀπαγγέλλωσιν οἱ ἐν τοῖς καθολικοῖς πανεπιστημίοις ζητοῦντες νὰ ὑποστῶσι διδακτορικὰς ἐξετάσεις, διὰ νὰ λάβωσι βαθμὸν ἐπιστήμονος καὶ δίπλωμα. Διὰ τοὺς Ἕλληνας τοὺς ζῶντας καὶ διδαχθησομένους ἐν Ἰταλίᾳ καὶ δὴ ἐν Ρώμῃ ἐδημιούργησε τοιοῦτοτρόπως ὁ παπισμὸς νέον εἶδος πάλης ἢ συμβιβασμοῦ μεταξὺ τῶν θρησκευτικῶν αὐτῶν πεποιθήσεων καὶ τῶν συμφερόντων ἐκείνων, ὅποια παρεῖχεν αὐτοῖς ἡ λατινικὴ παιδεία. Τοῦτο δὲν ἐκώλυσε τοὺς Ἕλληνας ἀπὸ τοῦ νὰ ζητῶσι νὰ παιδεύωνται ἐν τῇ Δύσει, ἀλλὰ πολλοὶ

ἐξ αὐτῶν θέλομεν ἰδεῖ ὅτι προσέκρουσαν ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ. Ἐν τοσοῦτῳ δὲ ἡ Ρώμη ἐπὶ Γρηγορίου ΙΓ' ἔστησε νέαν φανεράν ἡδὴ Ἰησουϊτικὴν παγίδα εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐν τῇ λατινικῇ ἐκπαιδεύσει, ὡς θέλομεν ἰδεῖ περαιτέρω.

(ἔπεται συνέχεια)

ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

Ἐπῆρχε κατὰ τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Μονὴ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου; Οὐδεὶς ἠδυνήθη νὰ τὸ βεβαιώσῃ. Καὶ αὐτὸς ὁ Γεδεὼν ἀγνοεῖ «εἴπερ ἠγείρετο ἐντὸς τῆς Κων]πόλεως ἡ ἐν τοῖς πέριξ αὐτῆς». Ἰδοὺ τί γράφει εἰς τὸ Βυζαντινὸν Ἑορτολόγιον: «Μονὴν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Μ. Βασιλείου μεγαλοπρεπῆ ἀνήγειρεν ὁ κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν τοῦ αὐτοκράτορος Βασιλείου Β' παρακοιμώμενος Βασίλειος (ὁ νόθος υἱὸς Ρωμανοῦ τοῦ Λεκαπηνοῦ), αὐτάρκεις ἀποτάξας αὐτῇ προσόδους. Φαίνεται ὅτι ὁ Βασίλειος ὁ Β' ἀφείλε μέρος τοῦ πλούτου τούτου τῆς Μονῆς, ἥτις ἄγνωστον εἶπερ ἠγείρετο ἐντὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἡ πέριξ αὐτῆς. Ἐπίσης οὐδεὶς δύναται νὰ βεβαιώσῃ ἂν αὐτὴ ᾖ ἡ τῷ 1347 ἐν Κ]πόλει ὑπάρχουσα ἐν ᾗ περιωρίσθη πρὸς ὀλίγον ὁ Πατριάρχης Ἰωάννης ΙΔ' ὁ Καλέκας, καὶ ἐν ᾗ ἐτάφη τῷ 1283 ὁ Πατριάρχης τῆς Νέας Ρώμης Ἰωσήφ ὁ Α'. Κατὰ τὸ 1401 τὴν Μοιὴν τοῦ Ἀγίου Βασιλείου διηύθυνε Θεοδόσιος, ὁ ἡγούμενος τῆς Μονῆς τοῦ Παντοκράτορος».

Καὶ ἐν τούτοις εἶναι πλέον ἢ βέβαιον ὅτι ἡ ἐν λόγῳ Μονὴ ἔκειτο ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ Θεοδοξάστῳ καὶ Θεομεγαλύντῳ Κωνσταντινουπόλει, ὑπάρχουσα ἐν τῇ ζωῇ κατὰ τὸ ἔτος 1354., συνεπῶς καὶ τὸ ἔτος 1401 ὅτε διηύθυνεν αὐτὴν ὁ ἡγούμενος τοῦ Παντοκράτορος Θεοδόσιος. Τὴν πολῦτιμον ταύτην πληροφορίαν μᾶς δίδει τὸ 126 χειρόγραφον τῆς ἐν Χάλκῃ Μονῆς

(*) Σάθα, σελ. 113—117.

τῆς Ἀγίας Τριάδος, περιέχον ἐρμηνείας τοῦ Ἰωάννου Χρυσοστόμου εἰς τὰς ἐπιστολάς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Εἰς τὸ τέλος τοῦ χειρογράφου τούτου, χαρτῶν ἐκ φύλλ. 381, μήκους 0,28 καὶ πλάτους 0,20 ἀναγινώσκουμεν τὰ ἑξῆς:

«Ἐποιήθη παρ' ἐμοῦ τοῦ εὐτελοῦς ἱερέως καὶ ἁμαρτωλοῦ Δημητρίου τοῦ Ἀνατολικῷ ἐν τῇ θεοδοξίᾳ καὶ θεομεγαλύντῳ Κωνσταντινουπόλει, ἐν τῇ σεβασμίᾳ Μονῇ τοῦ Ἀγίου Βασιλείου, ἐνταῦθα γενομένου καὶ τῷ πόθῳ τρωθέντος. Ἐπεὶ βουλευθεὶς διεξιέναι τὴν τῶν ἐπιστολῶν ἐξηγήσιν τοῦ Χρυσοστόμου, πατὴρ, ἡρξάμην καὶ ὁ πόθος μοι προσεγένετο, οἷος θερμὸς καὶ οὐ καθεκτός, πρὸς τὸ μὴ ἐπιχειρῆσαι ποιῆσαι γράψαι, καὶ δὴ καὶ πεπόνηται Θεοῦ συναραμένου καὶ ἐπισπεύσαντος διὰ τῶν πρεσβειῶν τοῦ μεγάλου Παύλου καὶ τοῦ Χρυσορρήμονος Ἰωάννου, μάλιστα διὰ τὸ ἐνδεὲς τῆς ἐμῆς πατρίδος, ὑστερουμένης τῆς ταύτης τῶν ἐπιστολῶν ἐξηγήσεως, ἥδη δὲ ἀπὸ τοῦ νῦν ἔσται αὐτῇ ὄλβος ψυχικὸς ἀναφαίρετος, μόνον εἰ μετ' ἐπιμελείας οἱ οἰκήτορες διεξιέναι βούλονται, καὶ τὴν ὠφέλειαν καρποῦσθαι ὃ καὶ εὐχομαι ποθοῦντας ἐγκύπτειν καὶ τοὺς καρποὺς τρυγᾶν καὶ ναμάτων ἀρύεσθαι τῶν εἰς ζωὴν αἰώνιον ἀλλαμένων· ἐτελειώθη ἐν ἔτει ἡωζβ (=1354) Ἰνδικτιῶνος ζ' μηνὶ Ἰουλίῳ τριακοστῇ, ἡμέρᾳ Τετάρτῃ».

Τὸ χειρόγραφον τοῦτο τοῦ λογίου καὶ εὐλαβοῦς καὶ φιλοπάτριδος ἱερέως Δημητρίου τοῦ Ἀνατολικοῦ, ἄγνωστον ποίας περιπετείας ὑποστάν, περιήλθεν ἐπὶ τέλους εἰς χεῖρας τοῦ φιλοβίβλου Πατριάρχου Μητροφάνους, τοῦ καὶ ἀνακαινιστοῦ καὶ κτήτορος τῆς ἱερᾶς Μονῆς τῆς Ἀγίας Τριάδος ἐν Χάλκῃ καὶ ἰδρυτοῦ τῆς λαμπρᾶς αὐτῆς Βιβλιοθήκης, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἀφιέρωσεν αὐτὸ, ἐπιγράψας ἰδιοχείρως τὴν γνωστὴν ἐπιγραφὴν «Ἡ βίβλος αὕτη πέφυκε τῆς παντουργοῦ Τριάδος, τῆς ἐν τῇ νήσῳ Χάλκῃ τε μονῆς τῆς τοῦ Ἐσόστρου» κτλ.

Γνωσθέντος ἤδη ἀριδῆλως ὅτι ἡ Μονὴ τοῦ Μ. Βασιλείου ἔκειτο ἐν αὐτῇ τῇ Κωνσταντινουπόλει καὶ ὅτι ὑφίστατο ἐτι κατὰ τὸ ἔτος 1401 ὑπολείπεται νὰ μάθωμεν εἰσέτι ποῦ τῆς Πόλεως

ἔκειτο καὶ πότε ἀκριβῶς ἔπαυσε νὰ ζῇ, πρὸ ἢ μετὰ τὴν ἄλωσιν; Ἐλπίζωμεν ὅτι καὶ τοῦτο ὁ χρόνος συντόμως θὰ μᾶς ἀποκαλύψῃ.

Ἐν Χάλκῃ τῇ 14ῃ Μαΐου 1921.

† Μ. Π. Α.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΠΕΡΙ ΦΙΛΙΑΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΔΙΑ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας ἀποχωρήσαντος τῆς συνεδρίας τοῦ Βρεττανικοῦ τμήματος τοῦ ὡς ἄνω Συνδέσμου, μετὰ τὸν λόγον τοῦ ἀοιδίμου Τοποτηρητοῦ, ὁ Δεκάνος τοῦ Worcester, καταλαβὼν τὴν προεδρικὴν ἔδραν, εἶπε τὰ ἑξῆς:

«Πρὶν ἢ ὁ σεβ. Ἐπίσκοπος Gore ὁμιλήσῃ, ἐπεθύμουν νὰ κάμω μνηεῖαν ἐνταῦθα περὶ τοῦ συνεδρίου τοῦ συγκροτηθέντος τὸ παρελθὸν θέρος ἐν Beatenberg τῆς Ἑλβετίας. Ὡς σὰς ἀνέφερε προηγουμένως ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος, συνήλθον ἐκεῖ 23 ἔθνη ἀντιπροσωπεύουσαι διαφόρους χριστιανικὰς κοινότητας καὶ κατὰ πρώτην φορὰν εἶχομεν τόσον ἀριθμὸν ἀντιπροσώπων ἐκ τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν. Μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὁ Σύνδεσμος δὲν εἶχεν ἐκλέξει ἕνα πρόεδρον. Ἐκρίθη ἀσύμφορος ἡ ἐκλογὴ προέδρου κατὰ τὰς παραμονὰς πολέμου, μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων μιᾶς ἐθνότητος, ἀλλὰ κατὰ τὴν συνεδρίαν ἐν Beatenberg ἐτέθη ὑπὸ συζήτησιν τὸ ζήτημα κατὰ πόσον συνέφερεν ἢ οὐ ἡ ἐκλογὴ προέδρου.

Ὁ Dr Yamuth ἀντιπρόσωπος τῆς Βουλγαρίας ἐδήλωσεν ἐξ ὀνόματος τῶν παρόντων ἀντιπροσώπων τῶν ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν ὅτι οὗτοι ἐπεθύμουν ὅπως ὁ σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας ἐκλεγῇ πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου καθόσον δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος ἐκτιμώμενος παρ' αὐτῶν τόσον, ὅσον ὁ ἐν λόγῳ ἱεράρχης κατὰ τοσοῦτο δὲ μᾶλλον καθόσον οὗτος ὁ ἱστάμενος ὑπεράνω τῆς στενῆς ἀντιλήψεως τοῦ ἐθνικισμοῦ ἄγεται εἰς πάσας αὐτοῦ τὰς πράξεις ὑπὸ πνεύματος διεθνοῦς, ὡς ἀποδεικνύεται ἐξ ὅλων τῶν ὁμιλιῶν αὐτοῦ εἰς ἃς προέβη διαρκούντος τοῦ πολέμου κατὰ τῶν

ἀντιποίνων, καὶ ἐπομένως ἐπεθύμουν οὗτοι ὅπως ἐκλεγῇ οὗτος πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου, ἰδίως ἕνεκα τῆς ἄκρας ἐμπιστοσύνης ἣν ἔχουσι πρὸς αὐτόν».

Ἐπὶ τούτοις τὸν λόγον ἔχει ὁ σεβ. κ. Gore.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΠΙΧΙΚΗΝ ΕΚΛΟΓΗΝ

Τὰ Δύο Σώματα λαβόντα γνῶσιν τῆς ἐν Ἀδριανουπόλει συγκεντρώσεως τῶν Μητροπολιτῶν τῶν Νέων Χωρῶν πρὸς σύσκεψιν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐκλογῆς Πατριάρχου ἐνέκριναν ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος ὅπως ἀποσταλῶσι τὰ κατωτέρω τηλεγραφήματα πρὸς τε τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν καὶ τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Ἀδριανουπόλεως κ. Πολύκαρπον. Ὡσαύτως ἐνέκριναν τὴν εἰς Ἀδριανούπολιν ἀποστολὴν τοῦ Ἀρχιεπισκοπάρχου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κ. Διονυσίου πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν ἐν τῷ σχετικῷ τηλεγραφημάτων διατυπωμένων, ὅστις καὶ ἀνεχώρησε τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν.

Ἐξοχώτατον Πρόεδρον Κυβερνήσεως
κ. Γούναρην

Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον πληροφορηθὲν ὅτι Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις διέταξε συγκέντρωσιν Ἀρχιερέων κλίματος Αὐτοῦ εἰς Ἀδριανούπολιν ὅπως συσκεψθῶσι περὶ ἐκλογῆς Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἐκφράζει κατάπληξιν Αὐτοῦ τόσῳ μᾶλλον, καθ' ὅσον παρὰ τὴν κρατοῦσαν συνήθειαν ὅπως ἐπὶ γενικῶν ζητημάτων γνωρίζῃ ἐγκαίρως τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰς ἰδίας αὐτῆς σκέψεις καὶ ἀντιλήψεις, ἀπέφυγε νὰ πράξῃ τοῦτο ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἀντὶ δὲ τούτου διέταξεν ἐν ἀγνοίᾳ ὅλως Πατριαρχείου καὶ ἐπεμβάσει καὶ βίᾳ Κυβερνητικῶν ὀργάνων, παραβάσει δὲ ἱερῶν κανόνων, μετάδασιν αὐτῶν ἐκεῖσε. Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον τονίζον σοβαρὰς συνεπειὰς τῶν τοιούτων πράξεων ἀξιοῖ διάλυσιν συγκεντρωθέντων, καὶ ὅπως μὴ παρέχῃται πρόσκομμα εἰς ἐκλογὴν Πατριάρχου, ἐφ' οὗ ζητήματος ἐγκαίρως ἐγνώρισεν Ἑλληνικῇ Κυβερνήσει σοβαροὺς λόγους, ἰσχύοντας ἔτι καὶ νῦν, καὶ ἐπιδημικωτέρους ὁσημέραι ἀποβαίνοντας, ὑπὲρ ἐπισπεύσεως αὐτῆς.

Ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἴκου. Θρόνου
ὁ Καισαρείας Νικόλαος

Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην
Ἀδριανουπόλεως Πολύκαρπον

Ἀδριανούπολιν

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος πληροφορηθεῖσα ἐπιβληθεῖσαν ἀντικανονικὴν συγκέντρωσιν Ἀγίων Ἀρχιερέων αὐτόθι, σπεύδει, προλαμβάνουσα εὐθύνας καὶ σοβαρὰς συνεπειὰς, ἐφέλκυσεν δι' ὑμετέρας Σεβασμιότητος ἐμφρόνα προσοχὴν ἀγαπητῶν ἀδελφῶν καὶ ποιήσεται ἐκκλησίαν αἰσθήματα αὐτῶν πρὸς Μητέρα Ἐκκλησίαν ἀξιούσαν παρὰ πάντων στοργὴν καὶ σεβασμὸν σήμερον πρὸ παντός, ὅτε διέρχεται τὴν κρισιμωτέραν τοῦ δίου Αὐτῆς περίοδον καὶ ἐπανέλθῃ ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια συμμορφούμενος πρὸς ἱεροὺς κανόνας καὶ ἐκκλησιαστικὰ θέσμια, ἀναμένων τὴν ἀνάδειξιν τοῦ Ὑπάτου Πνευματικοῦ Αὐτῆς Ἀρχηγοῦ πρὸς διαρρυθμίσειν ἀκολουθῶν τῶν διαρρυθμίσεως χρηζόντων. Ἀποστέλλομεν ἰδιαίτερον ἀπεσταλμένον,

Ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἴκου. Θρόνου
ὁ Καισαρείας Νικόλαος

Σύλλογος ὀρθοδόξων Ἑλλήνων θεολόγων
Τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Ἑλλ. Φιλολογ. Συλλόγου ἔδωκε διάλεξιν ἀπὸ μέρους τοῦ Συλλόγου τῶν Ὀρθοδόξων Ἑλλήνων Θεολόγων, ὁ ἐκ τῶν ἐταίρων τοῦ Συλλόγου τούτου Σεβ. Μητροπολίτης Σελευκείας κ. Γερμανὸς, Διευθυντὴς τῆς Θεολογ. Ἀκαδημίας Χάλκης, ὑπὸ θέμα «Ἐκκλησία καὶ Ἔθνος» Παρήσαν ὁ Σεβ. Τοποτηρητὴς τοῦ Οἴκου. Θρόνου Μητροπολίτης Γέρων ἅγιος Καισαρείας κ. Νικόλαος, ὁ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου τῶν θεολόγων Σεβ. Μητροπολίτης Γέρων ἅγιος Κυζίκου κ. Κωνσταντῖνος, πολλοὶ ἀρχιερεῖς, πατριαρχικοὶ ὑπάλληλοι καὶ ἄλλοι κληρικοὶ, τὸ προεδρεῖον τοῦ Φιλολογ. Συλλόγου, καθηγηταὶ καὶ ἄλλοι λόγιοι πολλοί. Μετὰ λαμπρὰν εἰσήγησιν τοῦ ἱατροῦ κ. Βαρσάμη προέδρου τοῦ Φιλολογ. Συλλόγου, ἀνῆλθε τὸ βῆμα ὁ σοφὸς ἀγορητής. Ἀναπτύξας κατ' ἀρχὰς τὴν ἔννοιαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους καὶ τὸν σκοπὸν ἑκατέρων, ἐτόνισε τὴν ἀναγκαιότητα καὶ τὸ δυνατόν τῆς συνυπάρξεως τῆς Ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους. Ἀνασκευάζων τὴν παρὰ πολλοῖς κρατοῦσαν θεωρίαν ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς Ἐκκλησίας οὐ μόνον δὲν συμπίπτει, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ Ἔθνους καὶ ὅτι ἐπιτυγχανομένης τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος τῆς φυλῆς παύει κατ' ἀνάγκην καὶ

ἡ ἐθνικὴ ἀποστολὴ τῆς Ἑκκλησίας, ἀπέδειξεν ἐκ τῆς Ἱστορίας τοὺς ἀγλαοὺς καρποὺς τῆς ἀρμονικῆς συζυγίας Ἐθνους καὶ Ἑκκλησίας πρὸ ἡμῶν, οὐ μόνον φιλοστόργως συμμεριζομένης μετ' αὐτοῦ τὸν ἄρτον τῆς κακώσεως, ἀλλὰ καὶ πρωτοστατήσας καὶ πρωτοστατούσης εἰσέτι τῶν ἀγώνων αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας, καὶ ἐτόνισε τὰς λαμπρὰς ὑπηρεσίας τὰς ὁποίας εἶναι δυνατόν ἡ Ἑκκλησία νὰ παράσχη εἰς τὸ ἔθνος διὰ τῆς ἡθοπλαστικῆς καὶ μορφωτικῆς αὐτῆς ἀποστολῆς, ἣτις τυγχάνει εἴπερ ποτε σπουδαία ἐν τῇ σημερινῇ ἐποχῇ τῆς ὕλης, τόσους κινδύνους ἐγκλειούσῃ διὰ τὸ ἐθνικὸν πνεῦμα.

Ἀναφερόμενος εἰς τὰ πρὸς τὴν Ἑκκλησίαν σχέσεις τοῦ ἔθνους ἢ τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας, μετὰ λύπης παρετήρησεν ὅτι ἡ τελευταία αὕτη σχεδὸν παρεγνώρισε τὰς ἐθνικὰς ὑπηρεσίας τῆς Ἑκκλησίας καὶ δὲν παρέσχεν Αὐτῇ τὰ ἀπαιτούμενα ἡθικὰ καὶ ὕλικά μέσα πρὸς ἐξύψωσιν Αὐτῆς καὶ ἐπιτυχῇ διεξαγωγῇ τοῦ ὑψηλοῦ Αὐτῆς προορισμοῦ. Ἐν τέλει καταστρέφων τὸν λόγον ἐτόνισεν ὅτι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἡ Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξος Ἑκκλησία καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος δέον νὰ ἀποτελέσωσιν ἀδιάσπαστον συζυγίαν.

Τὸν σοφὸν ὁμιλητὴν κατερχόμενον τοῦ βήματος ἐχειροκρότησε τὸ πολυπληθὲς ἀκροατήριον, οὗτινος ἀπερίσπαστον ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους διετήρησε τὴν προσοχὴν διὰ τῆς ἐμβριθείας τῶν σκέψεων αὐτοῦ καὶ τῆς καλλιπεοῦς αὐτοῦ γλώσσης.

ΚΛΗΣΙΣ

Ἀριθ. Πρωτ. 3404

Ἡ Ἰφιγένεια Ν. Στυλιανοῦ, τὸ γένος Ἀθανασίου Ἀθανασιάδου, χριστιανὴ ὁρθόδοξος ὑπήκοος ὁθωμανῇ, τέως κάτοικος Κοντοσκαλίου Τσιφλίκιοι ἀριθ. 79 νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, καλεῖται ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 9 π. μ. μετὰ παρέλευσιν ἐξήκοντα καὶ μιᾶς (ἀρ. 61) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Παλαιοῖς Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐναγομένη ὑπὸ τοῦ ἑαυτῆς συζύγου Νικολάου Στυλιανοῦ νοωκόρου, χριστιανοῦ ὁρθοδόξου, ὑπηκόου ὁθωμανοῦ, κατοίκου Ὑψωμαθίων, ἐπὶ διαζεύξει· ἄλλως ἢ κατ' αὐτῆς ἀγωγὴ ἐκδικασθῇσεται ἐρήμην αὐτῆς.

Ἡ παροῦσα δημοσιευθήσεται εἰς τρεῖς κατὰ συνέχειαν ἀριθμοὺς διὰ τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων «Ἑκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Νεολόγου».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 22 Μαΐου 1921.

Ὁ Πρόεδρος

2

(ὑπογρ.) Ὁ Φίλιππουπόλεως Βενιαμὴν

Ὁ Α' Γραμματεὺς Ἀρμόδιος Δ. Χαμουδόπουλος

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

ἀριθ. Πρωτ. 3072

ΚΛΗΣΙΣ

Ὁ Βσεβολὸδ Πετρόβιτς Νικούλην, χριστιανὸς ὁρθόδοξος, ὑπήκοος Ρώσος, ζωγράφος τὸ ἐπάγγελμα καὶ κάτοικος Κωνσταντινουπόλεως, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, καλεῖται ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 9 π. μ. μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς (ἀριθ. 31) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ συζύγου Ἐλισάβετ Βσεβολὸδ Νικούλην, τὸ γένος Πολυκάρπου Γιαννώφ, χριστιανῆς ὁρθοδόξου, ὑπηκόου Ρωσίδος καὶ κατοίκου Κωνσταντινουπόλεως Πέραν ὁδὸς Γκλαβάν (ἀριθ. 14), ἐπὶ διαζεύξει. Ἄλλως ἢ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ ἐκδικασθῇσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα δημοσιευθήσεται διὰ τῆς «Ἑκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ ἀναρτηθήσεται πρὸ τοῦ ἐνταῦθα Ρωσικοῦ Προξενείου.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 12 Μαΐου 1921.

Ὁ Πρόεδρος

2

(ὑπογρ.) Ὁ Φίλιππουπόλεως Βενιαμὴν

Ὁ Α' Γραμματεὺς

Ἀρμόδιος Δ. Χαμουδόπουλος

ΚΛΗΣΙΣ

Ἡ Ναδέζδα Παύλοβιτς Ριαμπουσίνσκη Ἀρβουζόβα, τὸ γένος Μπάλκ, χριστιανὴ ὁρθόδοξος, ὑπήκοος Ρωσὶς τέως κάτοικος νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, καλεῖται ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 9 π. μ. μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς (ἀριθ. 31) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐναγομένη ὑπὸ τοῦ ἑαυτῆς συζύγου Σεργίου Παύλοβιτς Ριαμπουσίνσκι, χριστιανοῦ ὁρθοδόξου, ὑπηκόου Ρώσου, διαμένοντος ἐν Γαλατῇ Παντελεήμων χάν ἀριθ. 1 ἐπὶ διαζεύξει. Ἄλλως ἢ κατ' αὐτῆς ἀγωγὴ ἐκδικασθῇσεται ἐρήμην αὐτῆς. Ἡ παροῦσα δημοσιευθήσεται εἰς τρεῖς κατὰ συνέχειαν ἀριθμοὺς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων «Ἑκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ ἀναρτηθήσεται εἰς τὴν αἵθουσαν τοῦ ἐνταῦθα Ρωσικοῦ Προξενείου.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 19 Μαΐου 1921

Ὁ Πρόεδρος

2

(ὑπογρ.) Ὁ Φίλιππουπόλεως Βενιαμὴν

Ὁ Α' Γραμματεὺς

Ἀρμόδιος Δ. Χαμουδόπουλος

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ἀριθ. Πρωτ. 3232.

(Διατακτικὸν τῆς ὑπ' αὐξ. ἀριθ. 50 καὶ ἡμερομ. 2 Μαρτίου 1920 ἀποφάσεως τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου ἐπὶ τῆς περὶ διαζεύξεως ἐρήμην δίκης μεταξὺ τοῦ Ἡλία Καρακιόζογλου ἢ Τελλῆ καὶ τῆς Εὐανθίας ἢ Μελάνης Η. Καρακιόζογλου ἢ Τελλῆ, τὸ γένος Χατζῆ Ἰωάννου).

Δ ι α τ α ρ τ α

Ἰδὼν καὶ τὰ ἀρθρ. 77, 78, 201 καὶ 207 τῶν Πατριαρχικῶν Δικονομικῶν Ὁδηγιῶν,

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐνάγοντος καὶ ἀποφασίζον παμψηφεί,

Ἀπορρίπτει τὴν ὑπὸ κρίσιν ὑπ' ἀριθμ. Πρωτ. 3578 καὶ ἡμερομ. 1 Μαΐου 1919 περὶ διαζεύξεως ἀγωγὴν τοῦ ἀπολειφθέντος Ἡλία Καρακιόζογλου ἐπὶ τῇ αἰτήσει τῆς παραστάσης ἐναγομένης Μελάνης ἢ Εὐανθίας Η. Καρακιόζογλου, τὸ γένος Χατζῆ Ἰωάννου, καὶ

Ἐπιτίθησι τῷ ἐνάγοντι ὡς ἐρημοδικήσαντι, τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων ἀνιόντα εἰς γρόσια διακόσια ἐξήκοντα δύο (ἀριθ. 262) προκαταβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐκρίθη, ἀπεφασίσθη καὶ ἀπηγγέλθη αὐθημερόν.

Ὁ Πρόεδρος

(Ὑπογρ.) Ὁ Φιλιππουπόλεως Βενιαμῖν

Ὁ Α'. Γραμματεὺς καὶ ἀ. α.

Ὁ Β' Γραμματεὺς

Ἀθανάσιος Ε. Καρούλης

Υ. Γ. Γνωσθέντος ἀρμοδίως διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 998 καὶ ἡμερομ. 7 Μαΐου 1921 πιστοποιητικοῦ τῆς ἐνορίας Σταυροδρομίου ὅτι ἡ Εὐανθία ἢ Μελάνη τὸ γένος Χατζῆ Ἰωάννου, τυγχάνει ἀγνώστου διαμονῆς, ἐνεκρίθη ἵνα ἀντίγραφον τοῦ Διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως δημοσιευθῇ εἰς τρεῖς κατὰ συνέχειαν ἀριθμοὺς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων «Ἑκκλησιαστικῆς Ἀληθείας καὶ «Προόδου».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 13 Μαΐου 1921.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Κ λ ῆ σ ι ς

Ἀριθ. Πρωτ. 3174

Ἡ Ἀννα Εὐαγγ. Ποταμιάνου, τὸ γένος Βλαδημίρου Ζιμπεργ. χριστιανὴ ὀρθόδοξος, ὑπήκοος Ἑλληνίς, τέως κάτοικος Ὁδησοῦ, νῦν δέ ἀγνώστου διαμονῆς, καλεῖται ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 9 π. μ. μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς (ἀριθ. 31) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως εἶδε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισθένου πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου ὡς ἐν ἐναγομένη ὑπὸ τοῦ ἑαυτῆς συζύγου Εὐαγγέλου Ποταμιάνου χριστιανοῦ ὀρθοδόξου, ὑπηκόου Ἑλλήνος κατοίκου Κωνσταντινουπόλεως (Πέρα Κιρὲζ σοκὰκ ἀριθ. 4], ἐπὶ διαζεύξει. Ἄλλως ἢ κατ' αὐτῆς ἀγωγὴ ἐκδικασθήσεται ἐρήμην αὐτῆς.

Ἡ παροῦσα κλήσις δημοσιευθήσεται διὰ τῆς «Ἑκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ ἀναρτηθήσεται πρὸ τοῦ ἐνταῦθα Ρωστικοῦ Προξενείου.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 12 Μαΐου 1921

Ὁ Πρόεδρος

(Ὑπογρ.) Ὁ Φιλιππουπόλεως Βενιαμῖν

Ὁ Α' Γραμματεὺς

Ἀρμόδ. Δ. Χαμουδόπουλος

ΔΗΛΩΣΙΣ

Παρακαλοῦνται οἱ ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ κκ. συνδρομηταὶ ὅπως ἐντὸς τριῶν μηνῶν σπεύσωσι νὰ ἀποστείλωσι τὰς καθυστερουμένας συνδρομὰς των, ἄλλως θέλει διακοπῇ ἡ ἀποστολὴ τοῦ φύλλου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΔΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

Πρόεδρος τῆς διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς † ὁ Δαρδανελλίων ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

Ἐπίτιμος διευθυντῆς καὶ συντάκτης
ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος Μ. Ι. Γεδειών

Διευθυντῆς καὶ συντάκτης
Β. Ἀντωνιάδης καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας

Συνδρομὴ ἐτησίᾳ προκαταβαλλομένη λίραι τουρκ. 2. Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. 55.

ΑΓΥΙΟΠΑΙΔΕΣ

Ταύτην ἔχει τὴν ἐπιγραφὴν τὸ 24ον τῶν Ἠθικῶν Διδαγμάτων, ὅσα προνοία καὶ ἐπιμελεία τῶν διευθυνόντων νῦν τὰ τοῦ ἀρτισυστάτου παρ' ἡμῖν Συλλόγου τῶν Ὁρθοδόξων Θεολόγων, ἐκδίδονται ἀπὸ τινος χάριν τοῦ λαοῦ, ὀφείλονται δὲ εἰς κάλαμον ἀριστοτέχνην περὶ τὰ τοιαῦτα, εἰς τὸν αἰδεσιμώτατον προϊστάμενον τῆς ἐν Μαγχεστρία ὀρθοδόξου ἐκκλησίας κ. Κ. Καλλίνικον. Ἀπὸ τοῦ ἀμέσου σκοποῦ ἀφορᾷ βεβαίως τὸ δίδαγμα εἰς τὸν ἀπλοῦν λαὸν, ἐξ οὗ συνήθως προέρχονται οἱ περιγραφόμενοι ἥρωες τῶν ἀγυιῶν. Ἀλλὰ δὲν στερεῖται καὶ εὐρυτέρου στόχου, ἐν οἷς δεικνύειτ' ὁλέθρια διὰ τὴν κοινωνίαν ἀποτελέσματα τῆς ἐγκαταλείψεως αὐτῶν εἰς τὴν ἰδίαν τύχην, δεικνύει δὲ πῶς καὶ οἱ τοιοῦτοι, οἱ εἰκῇ καὶ ὥς ἔτυχε παραφερόμενοι ὑπὸ τῆς ζωϊκῆς καὶ

κινητικῆς ὁρμῆς, τῆς τῇ ἡλικίᾳ αὐτῶν ἰδιαζούσης, δύνανται νὰ ἀποβῶσι χρήσιμοι καὶ ἑαυτοῖς καὶ τοῖς οἰκείοις καὶ τῇ κοινωνίᾳ, ἐὰν κανονισθῇ ἡ νεανικὴ ὁρμὴ καὶ ζωηρότης, ὃν τρόπον τὰ ρεύματα τὰ ἀκανονίστως φερόμενα καὶ πολλῶν ζημιῶν πρόξενά γινόμενα, ἅμα κανονιζόμενα γίνονται πολλαχῶς χρήσιμα. Πρὸς τὴν ζητουμένην διακανόνισιν πλὴν ἄλλων συνιστᾶται ὡς πρόσφορον καὶ τὸ προσδοκτικὸν κίνημα δι' ᾧ ἔχει πλεονεκτήματα πολλά. Δὲν ἔχομεν νὰ ἀντιτείνωμέν τι εἰς τὰ καλῶς καὶ εὐστόχως λεγόμενα, πλὴν τοῦ φόβου, μήπως καὶ τὸ ρεῦμα τοῦτο, τὸ ὅπωςδήποτε κεκανονισμένον, δὲν χρησιμοποιηθῇ πρὸς ὃ δεῖ, πρὸς τὴν ἀδιάκριτον ἄρδευσιν τῶν ἀγρῶν τοῦ δήμου παντὸς, ἀλλὰ στραφῇ πρὸς ὀρισμένας τινὰς κτήσεις, πρὸς ὀρισμένα τινὰ ἐργοστάσια, ἰδίους σκοποὺς καὶ ἴδια τέλη ἐπιδιώκοντα.

Μετὰ ἐπιφυλάξεων τινων ἔχει ὁ αἰδεσιμώτατος Πατὴρ συμφώνους καὶ ἡμῶς εἰς ὅσα

προτείνων ἄλλα ὥς πρόσφορα πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν, καὶ εἰς αὐτὸ ἔτι τὸ ἔλλογον καὶ ἔνδικον τῆς τιμωρίας τῶν ἀμελῶν γονέων διὰ τὰ παραπτώματα τῶν ἰδίων τέκνων, τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ ἔχει καὶ ἐνιαυθὰ κατὰ κανόνα τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ τὸ κοινὸν λόγιον «κατὰ τὸν κύριον καὶ τὰ κοπέλλια του». Ἀλλ' ἡ σχέσις τῶν τέκνων πρὸς τοὺς γονεῖς αὐτῶν δὲν εἶναι ὁμοία τῇ σχέσει τῶν γονέων πρὸς τὸ μικρὸν ἢ μέγα περιβάλλον, ἐν ᾧ γεννῶμενοι καὶ ἐκτρέφόμενοι δὲν ἐπηρεάζουσι μόνον αὐτοὶ ἐκεῖνο, ἀλλ' ὑφίστανται καὶ αὐτοὶ τὴν ἐκείνου ἐπήρειαν; Οἱ δὲ ἀδιαφοροῦντες διὰ πάντας καὶ μόνον πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ἀτάκτων αὐτῶν ὁρμῶν καὶ κλίσεων ἀφορῶντες, οἱ ἀνησυχοῦντες καὶ ταραπτιοντες τοὺς πάντας καὶ τὰ πάντα, ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν ἀλόγων, οἱ ἀρεσκομένοι εἰς τὸ πετροβολεῖν καὶ θραύειν τὰς ὑάλους τῶν παραθύρων, πρὸ τούτων δὲ ἴσως καὶ τὰ ἑαυτῶν κρανία, οἱ ἀποτρελλαίνοντες τοὺς τρελλοὺς καὶ ἐξιστῶντες τοὺς φρονίμους ἀπὸ τῆς ἰδίας συστάσεως καὶ συνοχῆς, ὅλοι οὗτοι καὶ οἱ τοιοῦτοι ἀπαντῶσιν ἄρᾳ γε μόνον εἰς τὴν μικρὰν ἡλικίαν καὶ εἰς ἀνάλογά τινα κοινωνικὰ στρώματα, ἢ μήπως ἀληθεύει καὶ τοῦτο, ὅτι πᾶσα ἡλικία καὶ πᾶσα τάξις καὶ κλῆσις, ἀπὸ τῶν κοσμικῶν μέχρι τῶν πνευματικῶν, καὶ ἀπὸ τῶν κατωτέρων καὶ παρορωμένων μέχρι τῶν ἀνωτέρων καὶ περιόπτων, ἔχει τοὺς ἰδίους ἐκείνους ἀγυιόπαιδας, οἵτινες, ἀδιάφορον ποῦ, καὶ ἐν τίνι περιβολῇ καὶ ιδιότητι καὶ ὀνομασίᾳ καὶ ὑπὸ τίνα μορφήν ὑπερακοντίζουσιν ἐκείνους εἰς παιδιάς καὶ ἀγῶνας ἀνδραγαθίας καὶ μετὰ ἀποτελεσμάτων πολὺ διαφόρων, μετὰ συγκλονισμῶν καὶ ἀνατροπῶν οἴκων ὅλων καὶ συστημάτων, κοινωνικῶν, θρησκευτικῶν, πολιτικῶν; Δυστυχῶς ἀληθεύει καὶ τοῦτο, ὅπως ἀληθεύει καὶ τὸ ἕτερον ἐκεῖνο, ὅτι οἱ τοιοῦτοι συγκλονισμοὶ καὶ αἱ τοιαῦται ἀνατροπαὶ εἶναι ὥς τόσαι τιμωρίαι, ἐνδίκως καταλαμβάνουσαι τοὺς γονεῖς τοὺς κοινωνικοὺς τῶν κοινωνικῶν τούτων ἀγυιο-

παίδων. Ναί, ἀλλ' αὐταὶ αὗται αἱ ἔνδικοι τιμωρίαι τῶν κοινωνικῶν καὶ τροφῶν γονέων συντελοῦσι πάντοτε πρὸς διόρθωσιν αὐτῶν; Ἡ Ρωσικὴ ἐπανάστασις, ἡ τιμωρήσασα τὰς πρὶν ἐνόχους κοινωνικὰς τάξεις καὶ καταστάσεις, θὰ συντελέσῃ ἄρᾳ γε εἰς τὴν δημιουργίαν κρειττόνων τάξεων καὶ καταστάσεων, ἢ μήπως θὰ γεννήσῃ υἱοὺς καὶ θυγατέρας, γεέννης ἀξίους διπλότερον καὶ τριπλότερον τῶν πρὶν καὶ τῶν νῦν; Ὑπάρχει ἐγγύησις, ὅτι ἀλλεπάλληλοι ἐπαναστάσεις καὶ ἀντεπαναστάσεις θὰ καταλήξωσιν εἰς τὴν γένεσιν υἱῶν καὶ θυγατέρων ἥτιονος γεέννης ἀξίων; Ἡ λεγομένη *ultima ratio* εἶναι καὶ ἡ *optima*; Ὑπάρχουσιν οἱ ἐλπίζοντες βελτίωσιν καὶ ἀλλαχόθεν. Ἐν τῷ *Harvard Theological Review* (τεύχ. Ἰανουαρίου) ἐδημοσιεύθη ἀξιόλογος μελέτη ὑπὸ Γερμανοῦ θεολόγου, τοῦ κ. R. Leppp, περὶ Ἑκκλησίας καὶ Θρησκείας ἐν Γερμανίᾳ, κατακλείεται δὲ διὰ τῶν ἐξῆς: Τὸ πρόβλημα τῆς Προτεσταντικῆς Ἑκκλησίας καὶ τοῦ Γερμανικοῦ πολιτισμοῦ εὐρίσκεται εἰς ὃ σημεῖον καὶ πρὸ δεκαετίας.... Οὐκ ὀλίγοι τῶν πεπαιδευμένων ἐπιθυμοῦσι ζωηρῶς τὴν ἐμφάνισιν νέου τινὸς προφήτου, νέου τινὸς δημιουργικοῦ πνεύματος, ὅστις ἐν τῇ παρούσῃ συγχύσει τῆς σκέψεως καὶ ἀναπηρία τῶν βάσεων νὰ δείξῃ νέαν ὁδὸν καὶ νὰ κηρύξῃ τὸ παλαιὸν εὐαγγέλιον εἰς νέαν γλῶσσαν. Εἴθε ἡ περίοδος ἡ πικρὰ καὶ φοβερὰ, ἣν θεία θελήσει διερχόμεθα, καὶ ἣτις λόγῳ τοῦ μεγέθους τῆς ταλαιπωρίας ἀπειλεῖ νὰ ὑπερβῇ πᾶν ὅ,τι ἐδοκιμάσαμεν ἐν τῷ παρελθόντι, εἴθε νὰ ἐμφανίσῃ ἡμῖν τοιοῦτον ἄνδρα. Βεβαίως θὰ ἀνεδεικνύετο οὗτος εὐλογία τοῦ οὐρανοῦ ὅχι μόνον εἰς τὴν Γερμανίαν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ὅλους τοὺς λαοὺς, τοὺς περιβαλλομένους ὑπὸ τῆς αὐτῆς συγχύσεως καὶ ἔχοντας τὴν αὐτὴν ζωηρὰν ἐπιθυμίαν νέων ἰδεῶν καὶ νέου πνευματικοῦ ἡγήτορος».

Ὁ πόθος τῶν αἰνῶν νέων ἰδεῶν δὲν ἀπεδείχθη ἀκόμη πικρόκαρπος; Δὲν θὰ ἦτο εὐκταiotέρα ἢ ἐπάνοδος μὲν εἰς τὰς πολαιὰς ἰδέας, τὰς τοῦ

Χριστοῦ καὶ τοῦ Εὐαγγελίου αὐτοῦ, ἀλλ' ὑπὸ ἡγήτορα ἄνθρωπον ἢ ἀνθρώπους τοῦ πνεύματος καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ παλαιοῦ Ἡλιοῦ; Ἄλλως θὰ ὑπάρχωσιν ἢ θὰ αὐξηθῶσιν ἐπὶ μᾶλλον, ἔστω καὶ ὑπὸ ἄλλα ὀνόματα, ἀγυιόπαιδες ἐν παντὶ κλάδῳ κοινωνικῷ καὶ ὑπὸ πᾶν σχῆμα καὶ περίβλημα ἢ ἔμβλημα, τὸ πρόσωπον τοῦτο διαδραματιζόντων πολλάκις αὐτῶν τῶν γονέων, αὐτῶν τῶν ἡγητόρων καὶ καθηγουμένων. Θὰ εἶναι ἄρα γε τὸ κατάντημα διάφορον τοῦ ὑποδειχθέντος ὑπὸ τοῦ Κυρίου ὅτι «τυφλὸς ἐὰν τυφλὸν ὀδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον ἐμπεσοῦνται;» Τίς δὲ οἶδεν ἂν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς τοῦ Θεοῦ δικαιοκρισίας οἱ δυστυχεῖς ἥρωες τῶν ἀγυιῶν ἡμῶν, καίπερ καθ' ἑαυτοὺς ἄξιοι καὶ αὐτοὶ πολλῶν πληγῶν μετὰ ἢ ἄνευ τῶν γονέων αὐτῶν, τίς οἶδεν ἂν καὶ τοιοῦτοι ὄντες καθ' ἑαυτοὺς, δὲν θὰ εὐρεθῶσιν ἐν τῇ ἀδεκάστῳ ἐκείνῃ ἡμέρᾳ ἀνεκτότεροι καὶ ἀθρόοτεροι πολλῶν ἄλλων ἄλλοθι καὶ κατ' ἄλλον τρόπον ἀνδραγαθησάντων ἐν τῷ βίῳ.

ΑΙ ΠΡΩΤΑΙ ΓΕΝΕΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΙΝ

(συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ἄλλ' ἀνεξαρτήτως τῶν νέων δυσχερειῶν, αἵτινες παρουσιάζοντο εἰς τοὺς Ἕλληνας τοὺς ζητοῦντας νὰ παιδευθῶσιν ἐν τῇ Δύσει, καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ ὑπάγῳσιν ὅλοι ἐκεῖ διὰ νὰ παιδεύωνται. Διὰ τοῦτο ἔπρεπε νὰ ἔχωσιν αὐτοὶ τὰς σχολὰς τῶν, καθόλου τὰ οἰκεῖα αὐτῶν πρὸς ἐκπαίδευσιν μέσα ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτῶν πατρίδι ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Καὶ εἶχον τοιαῦτα. Εἶχον ἐν πρώτοις σχολεῖα προκαταρκτικά, τὰ ἐνοριακὰ σχολεῖα, ὅπου ἐδίδασκον τὰ γράμματα, τὸ Ὁρολόγιον, τὸ Ψαλτήριον, τὴν Ὀκτώηχον καὶ ἄλλα ἐκκλησιαστικά βιβλία, πρὸ πάντων ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ προπαρασκευάσαι ἀνθρώπους διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον.

Οἱ κτρά ἦσαν τὰ σχολεῖα ταῦτα, ἀλλὰ δι' αὐτὸ ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ ἦσαν πλησίον τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ δὴ ἐν ταῖς πόλεσιν(*). Ἄλλ' οἱ Ἕλληνες ἴδρυσαν καὶ ἀνώτερα σχολεῖα μετὰ εὐρυτέρου κύκλου διδασκαλίας· τοιαύτη δὲ ἦτο μάλιστα ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχικὴ σχολή(**). Τὴν ἴδρυσιν αὐτῆς ἀποδίδουσι τῷ πατριάρχῃ Γενναδίῳ καὶ τῷ ἤδη προμνημονευθέντι Ματθαίῳ Καμαριώτῃ, ὅστις ἦτο υἱὸς ἱερέως ἐκ Θεσσαλονίκης. Λέγεται ὅτι πρὸ τῆς ἀλώσεως ἔτι ἦτο αὐτόθι διδάσκαλος τῆς φιλοσοφίας καὶ ὅτι μεταξὺ τῶν διακεκριμένων αὐτοῦ ἀκροατῶν ἦτο καὶ αὐτὸς ὁ Σχολάριος. Γενόμενος δὲ νῦν πρῶτος διδάσκαλος τῆς νέας πατριαρχικῆς σχολῆς ὁ Καμαριώτης ἐδίδασκεν ἐν αὐτῇ τὴν ἐλληνικὴν φιλολογίαν καὶ φιλοσοφίαν, ἔχων πολλοὺς καὶ διαφόρους μαθητάς. Τοῦτο τοῦλάχιστον ὑπάρχει ἀξιόπιστον, ὅτι τινὲς τῶν γνωστῶν ἐλλήνων λογίων ἐθεωροῦντο μαθηταὶ τοῦ Ματθαίου Καμαριώτου(***). Τοιοῦτος εἶναι Μανουὴλ ὁ Κορίνθιος, διάδοχος τοῦ πρώτου ἐν τῇ σχολαρχίᾳ τῆς πατριαρχικῆς σχολῆς καὶ μέγας ρήτωρ, ὅπερ ὁφθῆκον εἶχεν ἐπὶ δύο πατριαρχῶν, τοῦ Θεολήπτου (1512—20) καὶ Ἱερεμίου Α' (1520—23, 23—44)(****) Δύσκολον ἐν τούτοις εἶναι νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ἡ πατριαρχικὴ σχολὴ ἠδύνατο νὰ ἀκμάζῃ καθ' ὅλους τοὺς χρόνους μέχρι τῶν μέσων τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος κατὰ τὰς ἐν αὐτῷ τῷ πατριαρχεῖῳ γινομένας ταραχάς. Κρείττονα διοργανισμὸν ἔλαβεν ἡ σχολὴ ἀπὸ τῶν πατριαρχῶν Διονυσίου (1544—52) καὶ Ἰωάννου (1552—1565). Νέοι διδάσκαλοι καὶ διοργανωταὶ τῆς Σχολῆς ἀναφαίνονται ἤδη Ἕλληνες ἐκ τῶν παραλίῳν χωρῶν καὶ τῶν νήσων, σπουδάσαντες ἐν

(*) Turcograec. σελ. 205, 246 καὶ ἄλλ.

(**) Ὑπάρχει ἰδιαιτέρα συγγραφὴ τοῦ Πατριάρχου Κ[ων]σταντίας Κωνσταντίου «περὶ τῆς ἐν Κων[σταντίᾳ] πατριαρχικῆς σχολῆς». Μεθ' ὅλας τὰς προσπάθειάς ἡμῶν δὲν ἠδυνήθημεν νὰ τὴν προμηθευθῶμεν. Ἀμφιβάλλομεν ὅμως ἂν θὰ ἠϋξανε πολὺ τὰς πληροφορίες ἡμῶν περὶ τῆς πατριαρχικῆς σχολῆς κατὰ τὸν ΙΕ' καὶ ΙΣΤ' αἰῶνα.

(***) Turcograec. σελ. 90, 187.

(****) Θεοδόσιος Ζυγομαλάς παρὰ Κρουσίῳ σελ. 80 καὶ Σάθᾳ σελ. 60—61.

τῇ Δύσει, ἀλλὰ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ παρὰ τοῖς συμπολίταις αὐτῶν. Τοιοῦτος ἦτο ὁ Ἑρμόδωρος ὁ Λήσταρχος, ὁ ὡς μοναχὸς Μιχαὴλ, τὸ γένος Ζακύνθιος, σπουδάζας ἐν τῷ ἐν Ρώμῃ γυμνασίῳ τοῦ Ἰαννοῦ Λασκάρεως καὶ ἐπειτα ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Φερράρας, ἐνθα ἀκολούθως ἐγένετο καὶ αὐτὸς διδάσκαλος. Τοῦτον τῷ 1547 προσεκάλεσεν ἐκ Ρώμης ὁ πατριάρχης Διονύσιος πρὸς διεύθυνσιν τῆς ἀρτισυστάτου πατριαρχικῆς σχολῆς, εἰς ἣν πιθανῶς εἰσήγαγε τὰ διδακτικὰ βοηθήματα πρὸς διδασκαλίαν τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας ὅσα εἶχεν ἐκπονήσει ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ χάριν τοῦ ἐν Ρώμῃ ἑλληνικοῦ γυμνασίου, ὡς καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον, οὗτινος ἡ γραμματικὴ ἐπὶ πολὺ ἦτο ἐγχειρίδιον διδακτικὸν ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς σχολαῖς(*). Ἀλλ' ἰδιαιτέραν σπουδαιότητα ἔχει τοῦτο, ὅτι ἀπὸ τοῦδε ἀνεφάνη ἐν τῇ πατριαρχικῇ σχολῇ ἡ διδασκαλία τῆς θεολογίας. Τοῦτο προῦκάλεσε ζῶηράν χαρὰν καὶ εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν πατριάρχην παρὰ τοῖς ἀρίστοις ἀντιπροσώποις τοῦ ἑλληνικοῦ κλήρου. Μνημεῖον τῆς πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ διδασκαλικῆς ἀγάπης τοῦ Ληστάρχου ἔμεινε τὸ **προτρεπτικὸν** αὐτοῦ τὸ ὑπὸ τοῦ Θ. Ζυγομαλά ἐπαινούμενον(**). Ἐκτὸς τοῦ Ληστάρχου διέπρεψεν ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Διονυσίου καὶ ἕτερος διδάσκαλος, ῥήτωρ τῆς Μ. Ἑκκλησίας,

Θωμᾶς, ὁ ὡς μοναχὸς **Θεοφάνης Ἐλεάδου-λκος**, καίτοι αὐτὸς δὲν ἦτο διδάσκαλος τῆς σχολῆς, ἀλλ' ἐδίδασκε κατ' ἰδίαν τοὺς ἐν ἡλικίᾳ. Κατὰ τὸν Δωρόθεον Μονεμβασίας καθ' ἐκάστην Κυριακὴν ἐκήρυττε ἐν τῇ ἐν τῇ Κων]πόλει ἐκκλησίᾳ τῆς Χρυσοπηγῆς καὶ ἐμόρφου πολλοὺς καὶ θαυμαστοὺς μαθητὰς, ἐξ ὧν ἐξῆλθον μετὰ ταῦτα ὀνομαστοὶ ποιμένες τῆς Ἑκκλησίας, ἐν οἷς καὶ ὁ Σίλδεστρος Ἀλεξανδρείας(*).

Αἱ ἐν τῷ Πατριαρχείῳ καὶ ἐπὶ τοῦ Διονυσίου ἀνανεωθείσαι ταραχαὶ διετάραξαν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Σχολῆς, οὕτως ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ Λήσταρχος τὴν ἐγκατέλιπεν. Ἀλλ' ὑπεστήριξε τὴν σχολὴν ὁ πατριάρχης Ἰωάσαφ, εὐρὼν νέον διδάσκαλον καὶ διευθυντὴν Ἰωάννην τὸν Ζυγομαλᾶν, ὅστις καταγόμενος ἐκ Πελοποννήσου καὶ σπουδάζας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Πατατίου, ἦδη ἐν Ναυπλίῳ ὧν εἶχε τὸ ὀφθίκιον τοῦ ῥήτορος. ἦτο γνωστὸς τοῖς πατριαρχαῖς Ἱερεμία Α' καὶ Διονυσίῳ Β' ἀπὸ τε τῆς παιδείας αὐτοῦ καὶ τοῦ πρὸς τὴν Ἑκκλησίαν ζήλου. Προσεκάλεσε δὲ αὐτὸν ὁ Ἰωάσαφ τὸ πρῶτον εἰς Ἀδριανούπολιν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἵδρυσεν ἐνταῦθα σχολὴν περὶ ἧς πάντοτε ἐφρόντιζε. Δι' ὑποθέσεις ἀπελθὼν εἰς Κ]πολιν ἔγραψεν ἐκεῖθεν πρὸς τὸν Ζυγομαλᾶν «τοὺς δὲ μαθητὰς, πρὸς Θεοῦ, μὴ ἀμέλει, ἀλλὰ πάσῃ δυνάμει ἐν ἐπιμελείᾳ καὶ καθαῶ συνειδήσει σπούδασον, καὶ τοὺς τοῦ κελλίου καλογή-

(*) Σύνοψις (breviarium) Στεφάνου Γέρλαχ εἰς τὸ χρονικὸν Φιλίππου τοῦ Κυπρίου 507—508. Helladi Stat. Eccl. Graec. σελ. 42.

(**) Περὶ τοῦ Ληστάρχου παρὰ Κρουσίῳ σελ. 216. 241. 244. 433. 497. ὡς καὶ παρὰ Σάθ. σελ. 143—44. Κατ' αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ ἔτος, καθ' ὃ ἦνοιξεν ὁ Λήσταρχος τὴν τελειοποιηθεῖσαν πατριαρχικὴν σχολὴν, ὁ ἐκ Ναυπλίου πρωθιερεὺς Νικόλαος ἐν ἐπιστολῇ αὐτοῦ πρὸς τὸν πατριάρχην Διονύσιον πρὸς τοῖς ἄλλοις λέγει (Turcograec.) σελ. 250—251 «Πρὸς δέ γε καὶ ὁ πολλοὶ μὲν ἄλλοι, οὐκ οἶδ' ὅπως (ὡς μὴ εἶθε παρέδραμεν), τοῦτο διὰ σπουδῆς τιθέμενος ἀνακαλέσασθαι, τὴν τῶν θείων, φημί, μαθημάτων ἀνὰ τὸ γένος ἡμῶν σπουδὴν ἦν ὥσπερ φωτισμὸν ψυχῆς καὶ σώματος πρότερον ὑπὲρ τὰ ἐν κόσμῳ τῶν ἀνθρώπων ἅπαντα γένην κερκτημένοι ἐλεεινῶς, οἶμι, ἀπεβαλόμεθα καὶ τὴν τούτων στέρησιν ὥσπερ τύφλωσιν ἐδεξάμεθα. Ἀλλ' ἐπιβλέπων ἐπέβλεψεν ἐφ' ἡμᾶς, ὡς ἔοικεν,

ὁ Κύριος καὶ ἡγείρε κέρας σωτηρίας ἡμῖν ἐν τῷ οἴκῳ τῆς Ἑκκλησίας αὐτοῦ. Διόπερ καὶ εὐχαριστοῦμεν καὶ δοξολογοῦμεν τὴν αὐτοῦ ἀνείκαστον ἀγαθότητα καὶ τὴν περὶ ἡμᾶς αὐτοῦ κηδεμονίαν, ἣν διὰ τῆς σῆς ἀγαθῆς προθέσεως τοῖς πᾶσιν ἐνδείκνυται καὶ προοίμια μεγάλων ἀγαθῶν δίδωσι τεκμαίρεσθαι».

(*) Δωροθέου Χρονογράφος σελ. 141—2 (1681). Σάθ. σελ. 141. Ὁ Θεοφάνης εἶχεν ἀλληλογραφίαν μετὰ τοῦ Ληστάρχου. Εἶναι γνωστὸς καὶ ἐκ τοῦ θεολογικοῦ αὐτοῦ συγγράμματος, ἔχοντος, ὡς δυνατόν νὰ ὑποτεθῇ, ἐπιστημονικὴν καὶ συλλογιστικὴν διάταξιν (Φαβρικ. σελ. 719) καὶ πιθανῶς χρησιμεύοντος πρὸς διδασκαλίαν τῶν μαθητῶν. Ὁ Θεοφάνης οὗτος δὲν εἶναι ἐκεῖνος, οὗ τῷ 1581 μνημονεύει Θεοδ. Ζυγομαλᾶς, παρατηρῶν ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἦσαν γνωστοὶ 30 μαθηταὶ τοῦ Θεοφάνους (Turcogr. σελ. 216.

ρους δὲ ἐπὶ τὸ κρεῖττον νουθέτει... Καὶ σὺ Δημήτριε (ἴσως ἐκ τῶν νεαρῶν καλογήρων), σπουδασὸν ἐπιμελῶς καὶ ἐπίβλεπε καὶ τὸ κελλίον... Καὶ ἅπαντα τὰ παιδιά ἐπιμελῶς σπουδασάτωσαν. Ἦδη γὰρ ἀποστελῶ ὑμῖν θάττον βιβλία κάλλιστα». Γενόμενος δὲ πατριάρχης Κ]πόλεως προσεκάλεσεν αὐτόθι τῷ 1555 τὸν Ἰ. Ζυγομαλᾶν καὶ μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τὸ βέλτιον διωργάνωσε τὴν πατριαρχικὴν σχολήν. Ἐνταῦθα συνέδραμεν αὐτῷ χρηματικῶς καὶ ὁ ἡμέτερος Ἰωάννης ὁ Φοβερός πρὸς ὃν ἔγραψεν ὁ Ἰωάσαφ «ἐλέω Θεοῦ καὶ τῇ βασιλικῇ σου δωρεᾷ ἐπροσθέσαμεν νέα κελλία εἰς τὸ σχολεῖον καὶ προσελάβομεν σοφοὺς ἄνδρας, φιλοσόφους. Εἶναι καὶ ἄλλοι διδάσκαλοι τῆς ρητορικῆς, τῆς ποιήσεως, τῆς γραμματικῆς, τῆς μουσικῆς καὶ τούτους κρατοῦμεν αὐτόθι ἐμμίσθως ἀντὶ οὐχὶ ὀλίγων δαπανῶν. Ἐκεῖ διδάσκονται παῖδες χριστιανοί, μοναχοὶ καὶ λαϊκοὶ πάσης ἡλικίας, ἐξ ὧν σὺν Θεῷ ἀναλόγως τοῦ καιροῦ καὶ τῆς πολλῆς προθυμίας θὰ ἐξέλθωσι σοφοὶ ἀρχιερεῖς, καὶ θὰ μάθωσι ἀξίως νὰ ποιμαίνωσι καὶ νὰ διδάσκωσι τοὺς χριστιανούς, ὥς ἐγίνετο ἐν τῷ παρελθόντι ἐπὶ τῶν εὐσεβῶν βασιλέων. Χάριν τῆς διδασκαλίας ταύτης καὶ παιδείας πληρόνομεν μισθὸν ὄχι μόνον εἰς τοὺς διδασκάλους, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἀπόρους μαθητὰς ἵνα ἐπιδίδωνται εἰς τὰ μαθήματα». Προσέτι παρατηρεῖ ὁ πατριάρχης, ὅτι εἰς τὴν βασιλικὴν συνεισφορὰν, τὴν προορισθεῖσαν εἰς τὴν σχολήν, καὶ τι προσθέτει καὶ αὐτὸς ἐξ ἑαυτοῦ. Ἡ μαρτυρία αὕτη τοῦ Ἰωάσαφ περὶ τῆς σχολῆς αὐτοῦ ἀρκούντως χαρακτηρίζει τὴν κατάστασιν αὐτῆς. Κατ' ἀρχὰς ὑπῆρχον ἐν αὐτῇ ἕως 15 μαθηταί, ὧν 10 ἦσαν γνωστοὶ τῷ υἱῷ τοῦ Ζυγομαλᾶ Θεοδοσίῳ ἔτι τῷ 1581. Ὡς ὁ Λήσταρχος καὶ ὁ Ζυγομαλᾶς συνέταξε διὰ τοὺς μαθητὰς του **προτρεπτικόν**. Ὁ ἡγεμὼν τῆς Μολδαβίας ἐμακάριζε τὴν βασιλίδαν τῶν πόλεων, διότι ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἰωάννου Ζυγομαλᾶ ἀπέκτισε τοιοῦτον διδάσκαλον, ὥσπερ τι λείψανον τῆς παλαιᾶς εὐδαιμονίας. Δυστυχῶς τὴν ἀκμὴν τῆς σχολῆς, ἣν εἶχεν ἐπὶ διευθυντοῦ ἐκτιμωμένου διὰ τὴν πολυμάθειαν καὶ τὰ ἄλλα πλεονεκτήματα αὐτοῦ, καὶ ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν ἐνδιαφερομένου καὶ μεμορφωμένου πατριάρχου, πάλιν ἐδυσχέραναν

νέαι ταραχαὶ ἐν τῷ πατριαρχείῳ, οὗ θῦμα ἐγένετο καὶ αὐτὸς ὁ πατριάρχης(*). Ἐν τούτοις ἡ παιδευτικὴ ἐνέργεια Ἰ. Ζυγομαλᾶ δὲν ἔπαυσε, ἦν ἐξασκοῦντα αὐτὸν εὐρήσομεν καὶ ἐπὶ Ἱερεμίου τοῦ Β'. Προβεδικῶς ἦδη τὴν ἡλικίαν ὡς μέγας πατριαρχικὸς ἐρμηνεὺς ἐποιεῖτο διαλέξεις ἐν Γαλατῇ καὶ Πέραν, ἐξηκολούθει δὲ καὶ τῆς διδασκαλικῆς αὐτοῦ ἐνασχολήσεως, διδάσκων ἡλικιωμένους, ἐν οἷς καὶ αὐτὸν τὸν πατριάρχην. Ἐν τῇ νεότητι αὐτοῦ ἐλλείψει διδασκάλου δὲν νύτῃχσεν νὰ παιδευθῇ ὁ Ἱερεμίας. Καὶ ὁμῶς γράφει περὶ αὐτοῦ σύγχρονος αὐτόπτης ὁ Γέρλαχ ἐν ἐπιστολῇ ἀπὸ 17 Μαΐου 1576. Ταῦτα πάντα ἀποδεικνύουσι πόσον ζῆλον εἶχεν ὁ Ἱερεμίας εἰς τὰ τῆς παιδείας. Ὑπῆρχον καὶ ἄλλοι διδάσκαλοι, ὡς Ἱερόθεος Μονεμβασίας, μαθητὴς τοῦ γνωστοῦ ἡμῖν Θεοφάνους, διδάσκαλος δὲ καὶ φίλος τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου.

(ἔπεται συνέχεια)

(*) Turcograec. σελ. 205. «Δὲν ἡσχύνετο ἐν ἀνδρικῇ ἡλικίᾳ νὰ ἀκούῃ μαθήματα Διαλεκτικῆς, Ρητορικῆς καὶ Ἠθικῆς παρὰ τῷ ρήτορι αὐτοῦ Ἰωάννῃ Ζυγομαλᾶ τῷ πρεσβυτέρῳ, ἐρμηνεὺς νῦν τῶν Γραφῶν ἐν τῇ Πατριαρχικῇ Ἑκκλησίᾳ» num Cathedralis Ecclesiae Scripturarum interprete . . .) Μεταφράζει χάριν τοῦ Πατριάρχου ἐπίτομον ἔκθεσιν Ρητορικῆς, Διαλεκτικῆς καὶ Ἠθικῆς, ἐκδιδομένης ἐν Βασιλείᾳ. Ἐπεθύμει ἐκ Γερμανίας νὰ ἐστέλλετο αὐτῷ ἐλληνικόν τι ἐγχειρίδιον τῶν μαθημάτων καὶ νὰ ἐχρησίμευεν ὡς βοήθημα εἰς τὰς σπουδὰς τῶν εὐσεβῶν». Ἐν ἄλλῃ ἐπιστολῇ ἀπὸ 26 Νοεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὁ Γέρλαχ ὁμιλῶν περὶ τῆς σπάνιως τῶν παιδευτικῶν μέσων ἐν Ἑλλάδι προσθέτει: «Τινὲς φοιτῶσιν εἰς Ἱταλικὰς Ἀκαδημίας, καὶ διδάσκονται ἐκεῖ τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ἀρχὰς φιλοσοφίας καὶ τὴν θεολογίαν τῶν Πατέρων. Ἐπανερχόμενοι οἴκαδε διδάσκουσιν ἐνίοτε ἄλλους. Οὕτως ἱατρός τις ἐκ Χίου Λεονάρδος ἐνταῦθα ἐν τῷ Πατριαρχείῳ διδάσκει τὸν Πατριάρχην καὶ ἄλλους καλογήρους τὰς Ἑρμηνείας τοῦ Ἀμμωνίου εἰς τὸ Ὅργανον τοῦ Ἀριστοτέλους, ὁ δὲ ρήτωρ τὸν Ἐρμολογένην καὶ τὸν Ἡσίοδον, ἀπέναντι μικρᾶς ἀμοιβῆς» (αὐτόθι σελ. 205 καὶ 497).

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΠΙΧΙΚΗΝ ΕΚΛΟΓΗΝ

Κατόπιν τηλεγραφήματος τοῦ Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱ. Συνόδου ἐξ Ἀδριανουπόλεως, ὑποδεικνύοντος τὴν ἀνάγκην τῆς ἐλεύσεως ἐνταῦθα Ἐπιτροπῆς ἐξ ἀρχιερέων, ἐκ τῶν ἐκεῖ εὐρισκόμενων, πρὸς σύσκεψιν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐκλογῆς Πατριάρχου, ἡ Ἱ. Σύνοδος μετὰ γνῶσιν τῶν Δύο Σωμάτων, συγκατετέθη πρὸς τοῦτο. Πράγματι δὲ, τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ἀφίκετο ἐξ Ἀδριανουπόλεως μετὰ τοῦ Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱ. Συνόδου τετραμελής Ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν Σεβασμ. Μητροπολιτῶν Ἡρακλείας Γρηγορίου, Ἀδριανουπόλεως Πολυκάρπου, Ἰωαννίνων Σπυρίδωνος καὶ Σμύρνης Χρυσοστόμου, ἡτις καὶ παραστᾶσα τὴν ἐπιούσαν Τρίτην ἐπὶ Συνόδου ἐπέδωκεν ὑπόμνημα τῶν ἐν Ἀδριανουπόλει συγκεντρωθέντων ἀρχιερέων, δι' οὗ ζητεῖται α') ἡ ἀναβολὴ τῆς πατριαρχικῆς ἐκλογῆς μέχρις ὁριστικῆς λύσεως τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος καὶ β') ἡ ἐν τῷ μεταξὺ σύσκεψις καὶ μελέτῃ ἐκατέρωθεν περὶ νέου τρόπου ἐκλογῆς, ὑπὸ συμπάσης τῆς Ἱεραρχίας συνερχομένης ἐν τῇ βασιλευούσῃ ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν λαϊκῶν ἀντιπροσώπων ἀπασῶν τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Κλίματος. Ἡ Ἱ. Σύνοδος λαβοῦσα γνῶσιν τοῦ ἐν λόγῳ ὑπομνήματος καὶ ὅσων προφορικῶς ἀνέπτυξεν ἡ Ἐπιτροπὴ, ὥς καὶ τοῦ πληρεξουσίου ἐγγράφου τῆς Ἱεραρχίας, δι' οὗ ἐντέλλεται ἡ Ἐπιτροπὴ ὅπως μὴτε προσθέσῃ τι εἰς τὸ ὑπόμνημα, μὴτε ἀφαιρέσῃ, ἀπεφάσισεν ὅπως διασκεφθῇ καὶ ἀποφασίσῃ ἐπ' αὐτοῦ ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς Πέμπτης, καθ' ἣν ἀντηλλάγησαν μὲν διάφοροι γνῶμαι καὶ σκέψεις, ἐνεκρίθη δὲ ὅπως ὁριστικὴ ἀπόφασις ληφθῇ κατὰ τὴν ἀμέσως ἐπομένην συνεδρίαν, μετὰ συνέλευσιν τῶν Δύο Σωμάτων.

Ἐθνικὸν μνημόσυνον.—Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ 29 παρελθόντος μηνός, ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς Ἀλώσεως, περὶ ὥραν 10 π. μ. ἐψάλη κατανυκτικώτατον τρισάγιον παρὰ τὴν ἱστορικὴν Πύλιν τῶν Πατριαρχείων ὑπὸ τοῦ Σεβασμ. Τοποτηρητοῦ ὑπὲρ τοῦ τελευταίου αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου, τοῦ ἀεμνήστου Πατριάρχου Γρηγορίου Ε' καὶ πάντων τῶν ἀπὸ τῆς ἀλώσεως μέχρισήμερον ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος μαρτυρησάντων ὁμογενῶν. Παρῆσαν ἅπαντες οἱ πῖκοι ὑπάλληλοι καὶ λαὸς ἱκανός. Εἰς τὸ μνημόσυνον εὐλαβῶς προσήλθε καὶ ὁ γνωστός φιλέλλην αὐστραλὸς κ. Οὐίλλιαμ Λόυδ, ἀφιερῶσας καὶ στέφανον, ἐντολῇ τῆς ἐν

Λονδίνῳ Ἑλληνοβρετανικῆς Ἐνώσεως, μετ' ἐπιγραφῆς ἀγγλιστὶ γεγραμμένης, ἡτις ἐλληνιστὶ ἔχει ὥς ἑξῆς: «**Μαΐου 29 1453—Μαΐου 29 1921. Τῇ ἐνδόξῳ καὶ ἀθανάτῳ μνήμῃ τοῦ εὐλογημένου μάρτυρος Γρηγορίου, Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ Ἱεράρχου τῆς Ἀγίας Οἰκουμένης, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῶν ἐπὶ τῷ Οἴκῳ. Συνόδων.**

Κύριε, ἕως πότε;

W. A. Lloyd

Κωνσταντινούπολις 29 Μαΐου»

Τὸν ἐνθουσιώδη φιλέλληνα καὶ θερμὸν θιασώτην τῶν ἐλληνικῶν δικαίων, ἡ Α. Σεβ. ὁ Τοποτηρητὴς μετὰ τὴν λήξιν τοῦ μνημοσύνου ἠνχαρίστησε διὰ τὰ ἐπιδειχθέντα αἰσθήματα εὐλαβείας καὶ τιμῆς πρὸς τὸ Οἶκον. Πατριαρχεῖον. Ἀπαντῶν ὁ κ. Λόυδ μετὰ προφανοῦς συγκινήσεως διετράνωσε τὰ βαθύτατα αἰσθήματα σεβασμοῦ καὶ λατρείας πρὸς τε τὴν Μεγ. Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Γένος, εὐχηθεὶς εὐδόωσιν τῆς ἱερᾶς αὐτῶν ἀποστολῆς.

Ὁ κ. Οὐίλλιαμ Λόυδ μετὰ πολλῆς εὐλαβείας παρηκολούθησε καὶ τὴν θείαν λειτουργίαν τῆς παρελθούσης Κυριακῆς ἐν τῷ ἱ. ναῷ τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου, χοροστατοῦντος τοῦ Σεβασμ. Τοποτηρητοῦ, μεθ' ἣν γενόμενος δεκτὸς κατὰ τὴν ἐπακολουθήσανδεδείξωσιν, εὔρε καὶ πάλιν εὐκαιρίαν νὰ παρασχη δείγματα τοῦ ἀκραιφνοῦς φιλελληνισμοῦ αὐτοῦ.

Μητρόπολις Ρόδου.—Εἶναι ἄξιος συγχαρητηρίων καὶ παντὸς ἐπαίνου ὁ φιλόπατρις ζῆλος, μεθ' οὗ προσήνεγκον καὶ ἐξακολουθοῦσι προσφέροντες τὸν ὑπὲρ τοῦ στρατοῦ ἔρανον αὐτῶν οἱ χριστιανοὶ τῆς ἐπαρχίας Ρόδου. Παρὰ πάσας τὰς ἐκ τῶν καιρικῶν περιστάσεων προκυπτούσας δυσχερείας, τὰ ἀποτελέσματα ὑπερέβησαν πᾶσαν προσδοκίαν. Μόνη ἡ νῆσος Ρόδος προσήνεγκε μέχρι τοῦδε 280000 φράγκων, ὑπολογίζεται δὲ ὅτι τὸ ποσὸν τοῦτο ταχέως θέλει ἀνέλθῃ εἰς 350000. Ἐφάμιλλοι πρὸς τὴν Ρόδον ἀνεδείχθησαν κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἀναλογίας τοῦ πληθυσμοῦ καὶ αἱ περιοικίδες νῆσοι, καὶ δὴ ἡ Σύμη, ἡ Χάλκη καὶ ἡ Νίσυρος, ἔνθα οἱ ἔρανοι ὑπερέβησαν τὰς 150000 φρ. Ἐνδεικτικὰ τοῦ ἀκραιφνοῦς πατριωτισμοῦ καὶ τῆς ἐθνικῆς φιλοτιμίας, ὑφ' ὧν ἐμφοροῦνται οἱ φιλοπάτριδες καὶ ἐνθουσιώδεις κάτοικοι τῆς ἐπαρχίας Ρόδου εἶναι ἡ προθυμία καὶ ἡ γενναιότης μεθ' ὧν προσέρχονται πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς ὑπάτης ταύτης ἐθνικῆς ἀνάγκης. Οἱ γεωργοὶ προθύμως παρέχουσιν ἐκ τῶν προϊόντων τῶν ἀγρῶν, ἀμπελώνων καὶ ἐλαιῶνων αὐ-

τῶν, καὶ οἱ κτηνοτρόφοι ἐκ τῶν κτηνῶν, αἱ οἰκοδέσποιναι προφρόνως ἀνοίγουνσι τὰς ἀποθήκας καὶ χορηγοῦσι εἰς τὴν ἐπὶ τούτῳ συστηθεῖσαν ἐπιτροπὴν τὰ ἀναγκαιοῦντα, αἱ δὲ νεάνιδες ἐν ἐνθουσιασμῷ πατριωτικῷ προσφέρουσιν ἐκ τῶν κοσμημάτων καὶ τῶν τιμαλφῶν αὐτῶν διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ στρατοῦ. Ὁ ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας διεξαγόμενος ἐθνικὸς ἔρως ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ρόδου, ἀναμιμνήσκων παρομοίας σκηναίς τῆς ἐνδόξου ἡμῶν ἀρχαίας καὶ νεωτέρας Ἱστορίας καὶ καθιστῶν τοὺς Ροδίους ἀξιόους τῆς ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης, ὑπολογίζεται ὅτι θὰ ὑπερβῇ τὰς 500000 φράγκων.

Ἐπίσημοι ἐπισκέψεις.—Τὸ παρελθὸν Σάββατον τὴν Α. Σεβ. τὸν Τοποτηρητὴν ἐπισκέφθη καὶ ὁ ἐκ τῶν ἱερέων Σικάγου αἰδес. κ. Σπὸρ μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ, διαβιβάζων τοὺς χαιρετισμούς τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Σικάγου κ. Ἀνδερσον. Ἡ συνδιάλεξις περιστραφεῖσα κυρίως περὶ τὰς σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἐκατέρωθεν ὑπῆρξε λίαν ἐγκάρδιος. Ὁ αἰδес. κ. Σπὸρ προπεμφθεὶς μετὰ τῶν προσηκουσῶν τιμῶν, παρεκλήθη ὅπως ἀπὸ μέρους τοῦ Σεβ. Τοποτηρητοῦ διαβιβάσῃ τὰ δέοντα πρὸς τὸν Σεβ. κ. Ἀνδερσον.

Ἐπίσκεψις Ρουμάνων εἰς τὰ Παλχεῖα.—Κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν τῆς παρελθούσης Κυριακῆς ἐν τῷ Πλῆκῳ Ναῷ παρέστησαν οἱ φοιτηταὶ τοῦ ἐν Γαλαζίῳ Θεολογικοῦ Σεμιναρίου τοῦ Ἀγ. Ἀνδρέου μετὰ τοῦ Διευθυντοῦ αὐτῶν αἰδес. κ. Ε. Κωνσταντινέσκου καὶ τῶν καθηγητῶν αὐτῶν. Μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν περιῆλθον τὰ Πατριαρχεῖα, ἐν δὲ τῇ αἰθούσῃ τῶν Πατριαρχῶν ὡς καὶ ἐν τῷ περιβόλῳ ἔψαλλαν διάφορα ἐκκλησιαστικὰ ᾠσματα, καὶ δὴ «Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ» ρουμανιστὶ, ὡς καὶ τὸν ἐθνικὸν ὕμνον τῶν Ρουμάνων.

Κίνησις ἀρχιερέων.—Ἀφίκετο ἐντὸς τῆς ἑβδομάδος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Βεροῖας κ. Καλλίνικος, προερχόμενος ἐξ Ἱεροσολύμων.

δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας κλήσεως, ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Παλχεῖοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐναγομένη ὑπὸ τοῦ ἑαυτῆς συζύγου Νικολάου Στυλιανοῦ νοωκόρου, χριστιανοῦ ὀρθοδόξου, ὑπηκόου ὁθωμανοῦ, κατοίκου Ὑψωμαθίων, ἐπὶ διαζεύξει. Ἄλλως ἢ κατ' αὐτῆς ἀγωγὴ ἐκδικασθῆσεται ἐρήμην αὐτῆς.

Ἡ παροῦσα δημοσιευθήσεται εἰς τρεῖς κατὰ συνέχειαν ἀριθμούς διὰ τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Νεολόγου».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 22 Μαΐου 1921.

Ὁ Πρόεδρος

1

(ὑπογρ.) Ὁ Φίλιππουπόλεως Βενιαμὶν

Ὁ Α' Γραμματεὺς Ἀρμόδιος Δ. Χαμουδόπουλος

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

ἀριθ. Πρωτ. 3072

ΚΛΗΣΙΣ

Ὁ Βσεβολὸδ Πετρόβιτς Νικούλην, χριστιανὸς ὀρθόδοξος, ὑπήκοος Ρώσος, ζωγράφος τὸ ἐπάγγελμα καὶ κάτοικος Κωνσταντινουπόλεως, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, καλεῖται ὅπως τὴν πρῶτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 9 π.μ. μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς (ἀριθ. 31) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας κλήσεως, ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ συζύγου Ἑλισάβετ Βσεβολὸδ Νικούλην, τὸ γένος Πολυκάρπου Γιαννώφ, χριστιανῆς ὀρθοδόξου, ὑπηκόου Ρωσίδος καὶ κατοίκου Κωνσταντινουπόλεως Πέραν ὁδὸς Γκλαβάν (ἀριθ. 14), ἐπὶ διαζεύξει. Ἄλλως ἢ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ ἐκδικασθῆσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα δημοσιευθήσεται διὰ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ ἀναρτηθήσεται πρὸ τοῦ ἐνταῦθα Ρωσικοῦ Προξενείου.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 12 Μαΐου 1921.

Ὁ Πρόεδρος

2

(ὑπογρ.) Ὁ Φίλιππουπόλεως Βενιαμὶν

Ὁ Α' Γραμματεὺς

Ἀρμόδιος Δ. Χαμουδόπουλος

Ὑπεύθυνος Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

ΚΛΗΣΙΣ

Ἀριθ. Πρωτ. 3404

Ἡ Ἰφιγένεια Ν. Στυλιανοῦ, τὸ γένος Ἀθανασίου Ἀθανασιάδου, χριστιανὴ ὀρθόδοξος ὑπήκοος ὁθωμανῆ, τέως κάτοικος Κοντοσκαλίου Τσιφλίκιοι ἀριθ. 79 νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, καλεῖται ὅπως τὴν πρῶτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 9 π.μ. μετὰ παρέλευσιν ἑξήκοντα καὶ μιᾶς (ἀρ. 61) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ἀριθ. Πρωτ. 3232.

(Διατακτικὸν τῆς ὑπ' αὐξ. ἀριθ. 50 καὶ ἡμερομ. 2 Μαρτίου 1920 ἀποφάσεως τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου ἐπὶ τῆς περὶ διαζεύξεως ἐρήμην δίκης μεταξὺ τοῦ Ἡλία Καρακιόζογλου ἢ Τελλῆ καὶ τῆς Εὐανθίας ἢ Μελάνης Η. Καρακιόζογλου ἢ Τελλῆ, τὸ γένος Χατζῆ Ἰωάννου).

Δ ε ῥ α σ ε ι ς

Ἰδὼν καὶ τὰ ἄρθρ. 77, 78, 201 καὶ 207 τῶν Πατριαρχικῶν Δικονομικῶν Ὁδηγιῶν,

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐνάγοντος καὶ ἀποφασίζον παμψηφεί,

Ἀπορρίπτει τὴν ὑπὸ κρίσιν ὑπ' ἀριθμ. Πρωτ. 3578 καὶ ἡμερομ. 1 Μαΐου 1919 περὶ διαζεύξεως ἀγωνίην τοῦ ἀπολειφθέντος Ἡλία Καρακιόζογλου ἐπὶ τῇ αἰτήσῃ τῆς παραστάσης ἐναγομένης Μελάνης ἢ Εὐανθίας Η. Καρακιόζογλου, τὸ γένος Χατζῆ Ἰωάννου, καὶ

Ἐπιτίθησι τῷ ἐνάγοντι ὡς ἐρημοδικήσαντι, τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων ἀνιόντα εἰς γρόσια διακόσια ἐξήκοντα δύο (ἀριθ. 262) προκαταβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐκρίθη, ἀπεφασίσθη καὶ ἀπηγγέλθη αὐθημερόν.

Ὁ Πρόεδρος

(Ὑπογρ.) Ὁ Φίλιππουπόλεως Βενιαμὶν

Ὁ Α'. Γραμματεὺς καὶ ἀ. α.

ὁ Β' Γραμματεὺς

Ἀθανάσιος Ε. Καρούλης

Υ. Γ. Γνωσθέντος ἀρμοδίως διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 998 καὶ ἡμερομ. 7 Μαΐου 1921 πιστοποιητικοῦ τῆς ἐνορίας Σταυροδρομίου ὅτι ἡ Εὐανθία ἢ Μελάνη τὸ γένος Χατζῆ Ἰωάννου, τυγχάνει ἀγνώστου διαμονῆς, ἐνεκρίθη ἵνα ἀντίγραφον τοῦ Διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως δημοσιευθῇ εἰς τρεῖς κατὰ συνέχειαν ἀριθμοὺς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας καὶ Προόδου».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 13 Μαΐου 1921.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Κ λ ῆ σ ι ς

Ἀριθ. Πρωτ. 3174

Ἡ Ἀννα Εὐαγγ. Ποταμιάνου, τὸ γένος Βλαδημίρου Ζιμπεργ. χριστιανὴ ὀρθόδοξος, ὑπήκοος Ἑλληνίς, τέως κάτοικος Ὁδησοῦ, νῦν δέ ἀγνώστου διαμονῆς, καλεῖται ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 9 π. μ. μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς (ἀριθ. 31) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως εἶδε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισθένου πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου ὡς ἐν ἐναγομένη ὑπὸ τοῦ ἑαυτῆς συζύγου Εὐαγγέλου Ποταμιάνου χριστιανοῦ ὀρθοδόξου, ὑπηκόου Ἑλλήνος κατοίκου Κωνσταντινουπόλεως (Πέρα Κιρὲξ σοκάκ ἀριθ. 4], ἐπὶ διαζεύξει. Ἄλλως ἢ κατ' αὐτῆς ἀγωγὴ ἐκδικασθῆσεται ἐρήμην αὐτῆς.

Ἡ παροῦσα κλήσις δημοσιευθῆσεται διὰ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ ἀναρτηθῆσεται πρὸ τοῦ ἐνταῦθα Ρωσικοῦ Προξενείου.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 12 Μαΐου 1921

Ὁ Πρόεδρος

(ὑπογρ.) Ὁ Φίλιππουπόλεως Βενιαμὶν

Ὁ Α' Γραμματεὺς

Ἀρμόδ. Δ. Χαμουδόπουλος

ΔΗΛΩΣΙΣ

Παρακαλοῦνται οἱ ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ κκ. συνδρομηταὶ ὅπως ἐντὸς τριῶν μηνῶν σπεύσωσι νὰ ἀποστείλωσι τὰς καθυστερουμένους συνδρομάς των, ἄλλως θέλει διακοπῇ ἡ ἀποστολὴ τοῦ φύλλου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΔΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

Πρόεδρος τῆς διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς † ὁ Δαρδανελλίων ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

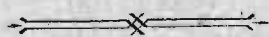
Ἐπίτιμος διευθυντῆς καὶ συντάκτης
ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος Μ. Ι. Γεδεών

Διευθυντῆς καὶ συντάκτης
Β. Ἀντωνιάδης καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας

Συνδρομὴ ἐτησίᾳ προκαταβαλλομένη λίραι τουρκ. 2. Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. 55.

Η ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ ΚΑΙ Η ΤΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΓΟΝΥΚΛΙΣΙΑΣ

Καίτοι ἡ ἑορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς, ἡ ἐν τοῖς βιβλίοις τῆς Κ. Διαθήκης μνημονευομένη (Πράξ. 1. 20. 20, 16. 1 Κορ. 16, 8), δὲν εἶναι ἀκόμη ἡ ἡμετέρα, ἀλλ' ἡ τῶν Ἰουδαίων, ὅμως καὶ ἡ χριστιανικὴ Πεντηκοστὴ, ἡ ἀποτελοῦσα τὴν σήμερον μίαν τῶν μεγάλων ἑορτῶν τῆς χριστιανοσύνης, εἶναι ἀρχαιοτάτη, ἀνερχομένη πιθανώτατα μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ πρώτου αἰῶνος. Ἐπὶ πολὺν μάλιστα χρόνον ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Πεντηκοστῆς ἐσημαίνατο ὅχι μία τις μεγάλη καὶ χαρμόσυνος χριστιανικὴ ἑορτὴ, ἡ ἑορταζομένη τὴν πεντηκοστὴν ἡμέραν ἀπὸ τῆς λαμπροφόρου ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, ἀλλ' ὁλόκληρος ἡ πεντηκονθημερία, ἡ ἀρχομένη ἀπὸ τῆς Κυριακῆς τῆς Ἀναστάσεως καὶ λή-

γουςα εἰς τὴν ἐβδόμην μετ' αὐτὴν Κυριακὴν, ὥσει ἦτο μία συνεχὴς ἑορτὴ. Ἐντεῦθεν πάντως προῆλθε καὶ ἡ ὀνομασία ὡς Πεντηκοστρίου τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἐκείνου βιβλίου, ὅπερ περιλαμβάνει τὰς κατὰ μικρὸν καθιερωθείσας ἀκολουθίας τῶν ἡμερῶν τούτων.

Καὶ παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις ἡ πεντηκοστὴ ἀπὸ τοῦ Πάσχα αὐτῶν ἡμέρα, καὶ ἀκριβέστερον ἀπὸ τοῦ Σαββάτου τοῦ ἀκολουθοῦντος τῷ Πάσχα, ἦτο ἀρχαιοτάτη καὶ μεγάλη ἑορτὴ, παρατεινομένη βραδύτερον καὶ εἰς τὴν ἐπομένην ἡμέραν, καίτοι τὸ ὄνομα τῆς Πεντηκοστῆς σπανιώτατα ἀπαντᾷ ἐν τοῖς ἱεροῖς βιβλίοις τῆς Π. Διαθήκης, καὶ τοῦτο ἐν τοῖς μεταγενεστέροις ἐξ αὐτῶν (Τωβ. 2, 1. 2. Μακκ. 12, 32), ἐκαλεῖτο δὲ παρ' αὐτοῖς ἑορτὴ ἐβδομάδων ἢ ἑορτὴ θερισμοῦ πρωτογεννημάτων ('Εξοδ. 23, 16. Λευιτ. 23, 15—17. Δευτ. 16, 9), διότι συνέπιπτεν εἰς τὸ τέλος τοῦ θερισμοῦ τοῦ σίτου, καὶ ὡς πρωτεύουσαν προσφορὰν εἰς

τὸ ἱερὸν εἶχε δύο ἄρτους ἐνζύμους ἀπὸ τῶν νέων γεννημάτων. Ἡ συσχέτισις τῆς αὐτῆς ἑορτῆς πρὸς τὴν ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ δοθεῖσαν νομοθεσίαν καὶ τὰ θαυμάσια γεγονότα τὰ συνοδεύσαντα αὐτήν, δὲν ἀναφέρεται μὲν ρητῶς ἐν τοῖς ἱεροῖς βιβλίοις, ὑπεστηρίχθη ὁμῶς ὑπὸ πολλῶν σοφῶν ἐκ τῶν μεταγενεστέρων Ἰουδαίων, ἔχει δὲ ὑπὲρ ἑαυτῆς τὸν σπουδαῖον τοῦτον λόγον, ὅτι τὰ γεγονότα ἐκεῖνα πράγματι συνέπεσαν εἰς τὸν χρόνον τῆς πεντηκοστῆς ἡμέρας, ἀφ' οὔτου οἱ Ἑβραῖοι ἐκκινήσαντες ἐξ Αἰγύπτου τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ Πάσχα, ἔφθασαν εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ καὶ ἔλαβον ἐκεῖ τὸν θεῖον νόμον ἐν μέσῳ βροντῶν καὶ ἀστραπῶν καὶ νέφους γνοφώδους (Ἐξοδ. 12, 26—30. 19, 1—19). Ἀλλ' εἴτε ὑπὸ τὴν μίαν ὄψιν εἴτε καὶ ὑπ' ἀμφοτέρας τὰς ὄψεις ἡ νομικὴ Πεντηκοστὴ οὐχὶ ἀλόγως ἐξελήφθη ἐν τῇ χριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ ὡς τύπος καὶ προεξικόνισις τῆς χριστιανικῆς Πεντηκοστῆς, τῆς Πεντηκοστῆς τῆς χάριτος, καὶ ἡ μὲν προσφορὰ τῶν δύο ἐνζύμων ἄρτων ἀπὸ τῶν γεννημάτων τοῦ νέου θερισμοῦ τοῦ σίτου ἐθεωρήθη ὡς εἰκὼν καὶ προδιατύπωσις τῆς νέας πρὸς τὸν Θεὸν προσφορᾶς τοῦ νέου Ἰσραὴλ, τοῦ συνιστωμένου ἐξ Ἰουδαίων καὶ Ἑθνικῶν, ἡ δὲ ὑπὸ ἑκτακτα σημεῖα συντελεσθεῖσα τότε ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ παλαιὰ τοῦ Θεοῦ διαθήκη μετὰ τοῦ παλαιοῦ Ἰσραὴλ ἐφάνη προεξικονίζουσα τὴν νέαν αὐτοῦ διαθήκην μετὰ τοῦ νέου αὐτοῦ λαοῦ, τὴν ὁμοίως συντελεσθεῖσαν ὑπὸ ἑκτακτα τινα σημεῖα, ὑπὸ τὰ σημεῖα τοῦ ἤχου τοῦ ἐξ οὐρανοῦ, τοῦ φερομένου ἐν εἵδει βιαίας πνοῆς, καὶ τῶν γλωσσῶν τῶν πυρίνων, αἵτινες καθίσασαι ἐφ' ἑνα ἕκαστον τῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνηγμένων πιστῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ, ἀπέδειξαν αὐτοὺς πνευματοφόρους καὶ ἱκανοὺς εἰς τὸ λαλεῖν ἐτέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ, καθὼς τὸ Πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι.

Τὸ ἑκτακτον τοῦτο καὶ ὄντως μυστηριῶδες

γεγονὸς, τὸ γλώσσαις ἐτέραις ἢ καιναῖς λαλεῖν, ἄνευ τινὸς προλαβούσης μαθήσεως, ἐξέπληξε μὲν τότε τοὺς παρόντας ξένους καὶ προεκάλεσεν ἐξηγήσεις ἐκ τῶν προχείρων, δὲν ἔπαυσε δὲ ἔκτοτε νὰ ἀπασχολῇ καὶ τοὺς εἰδικωτέρους περὶ τὰ τοιαῦτα, τοσοῦτω μᾶλλον, ὅσω, κατὰ μαρτυρίας ἀσφαλεῖς καὶ βεβαίως, τὸ γεγονὸς δὲν ἦτο μεμονωμένον, ἀλλὰ μᾶλλον ἢ ἦττον σύνηθες ἐν τῇ ἀρχηγόνῳ Ἐκκλησίᾳ, ἀπαντῶν μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ τρίτου αἰῶνος. Δι' αὐτήν ὁμῶς ταύτην τὴν σπουδαιότητα τοῦ ζητήματος, τὴν ἀπαιτοῦσαν εὐρυτέραν ἀνάπτυξιν, δὲν θὰ ἐπιληφθῇ τὸ παρὸν ἄρθρον τῆς ἐξετάσεως αὐτοῦ, θὰ περιορισθῇ δὲ εἰς τὴν τελευτὴν τῆς γονυκλισίας, τῆς ἀπὸ αἰώνων παρ' ἡμῖν καθιερωμένης εἰς τὸν Ἑσπερινὸν τῆς μεγάλης ταύτης ἑορτῆς.

Τὸ γόνυ κλίνειν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ὡς ἐκδήλωσις τῆς ἐσωτερικῆς ταπεινώσεως ἀπέναντι τοῦ θεοῦ, εἶναι παγκοίνου χρήσεως, εὐχρηστοῦν δὲ ἑκπαλαι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀπὸ πρώτης ἀρχῆς εἰσῆχθη καὶ ἐπὶ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κ. Διαθήκης, κατὰ παράδειγμα δοθέν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Κυρίου καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν Ἀποστόλων αὐτοῦ, ἔστω καὶ ἐν ταῖς κατ' ἰδίαν προσευχαῖς αὐτῶν (Λουκ. 22, 41. Πραξ. 7, 59. 9, 40. 20, 36. 21, 5. Ἐφεσ. 3, 14). Εἰς τὰς κοινὰς συνάξεις τῶν πιστῶν ἦτο ἐν χρήσει καὶ ἡ ὀρθοστασία καὶ ἡ γονυκλισία, ἡ τελευταία αὕτη διαδεχομένη ἐκείνην καθ' ὠρισμένα μέρη τῆς ἱερᾶς ἀκολουθίας, δεικνυόμενα καὶ δι' ἐπὶ τούτῳ προσφωνήσεων τοῦ Διακόνου, καθ' ὁμοιότητα τῶν καὶ νῦν ἐν τῷ ἑσπερινῷ τῆς Πεντηκοστῆς ἐπαναλαμβανομένων τοιούτων κλίνοντες τὰ γόνατα τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Εἶναι βεβαίως ἄλλο ζήτημα ἂν καὶ κατὰ πόσον τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἀνταπεκρίνεται πρὸς τὴν ἐπίσημον πρόσκλησιν. Αἱ Κυριακαὶ ἐξηροῦντο τοῦ κανόνος τούτου, ἐξηρεῖτο δὲ καὶ ὁλόκληρος ἡ προνομιασθεῖσα πεντηκονθημερία ἀπὸ τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα μέχρι τῆς Κυριακῆς τῆς Πεντηκοστῆς,

λογιζομένη ὡς μία συνεχὴς καὶ χαρμόσυνος Κυριακή. Ἡ σήμερον, καὶ μάλιστα ὄχι κατὰ τὴν λειτουργίαν τῆς Πεντηκοστῆς, ἀλλὰ μετ' αὐτὴν, κατὰ τὸν ἑσπερινὸν αὐτῆς, τελουμένη ἀκολουθία τῆς γονυκλισίας, κατὰ τὸ ἀρχαῖον τῆς Ἐκκλησίας ἔθιμον ἔχει προφανῶς τὴν σημασίαν ταύτην, ὅτι ἔληξεν ἡ μακρὰ Κυριακὴ καὶ ἄρχεται πάλιν ἡ κατὰ τὰς κοινὰς προσευχὰς εἰθισμένη γονυκλισία. Ἀπαξ ἐξαιρετικῆς τῆς Κυριακῆς, καὶ τῶν ἄλλων, τῶν καθημερινῶν συνάξεων τῶν πιστῶν, ὅλον ἐν ἀραιωθεισῶν, εἶναι εὐνόητον ὅτι περιήλθε παρ' ἡμῖν εἰς παντελῆ σχεδὸν ἀχρηστίαν ἡ γονυκλισία, καὶ τὴν θέσιν αὐτῆς ἔλαβον κατὰ τὴν μεγάλην ἰδίᾳ Τεσσαρακοστὴν αἱ λεγόμεναι **Μετάνοιαι**. Παρ' ἄλλοις ὀρθοδόξοις λαοῖς, καὶ ἰδίᾳ ἐν Ρωσίᾳ, ἐξακολουθεῖ ἡ ἀναντιρρήτως ἀξιόζηλος συνήθεια τοῦ προσεύχεσθαι καὶ ἐν **γονάτων κλίσει**, ἀλλ' ἄνευ τινὸς διακρίσεως τῶν Κυριακῶν, καὶ μᾶλλον ὡς ἑκφράσις προσωπικῆς εὐλαβείας ἢ καὶ συνηθείας, παρὰ ὡς ἀπαιτήσεις τάξεως ἐκκλησιαστικῆς. Καὶ οὕτως ὅμως ἀσκουμένη ἔχει τι τὸ ἐπιβλητικὸν καὶ ἐποικοδομητικὸν ἢ θεὰ ὀλοκλήρου ἐκκλησιασματος καθ' ὠρισμένα τινὰ σημεία τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν ἐν αὐχένος καὶ γονάτων κλίσει δεομένου τοῦ Θεοῦ τοῦ ἐλέους καὶ τῶν οἰκτιρῶν, ὑπὲρ ἁμαρτημάτων ἰδίων τε καὶ κοινῶν, ζώντων τε καὶ τεθνεώτων γονέων, τέκνων, ἀδελφῶν, οἰκείων καὶ συγγενῶν ἐν πίστει ἢ κατὰ σάρκα.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Παρακαλοῦνται οἱ ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ κκ. συνδρομηταὶ ὅπως ἐντὸς τριῶν μηνῶν σπεύσωσι νὰ ἀποστείλωσι τὰς καθυστερουμένους συνδρομὰς των, ἄλλως θέλει διακοπῇ ἡ ἀποστολὴ τοῦ φύλλου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΡΩΣΣΩΝ

Ἐχομεν ὑπ' ὄψιν φύλλαδιον ἐκδοθὲν ρωσιστὶ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς, ἣτις συνέστη πρὸς προετοιμασίαν τοῦ Ἐκκλ. συνεδρίου τῶν Ρώσων ἐν τῇ ξένῃ.

Ἐπεστήσαμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἐπὶ σημείων τινῶν αὐτοῦ, ἅτινα ἐνδιαφέρουν γενικώτερον. Ἐν τῶν σημείων τούτων εἶνε ἡ συγκέντρωσις ὅλων τῶν δυνατῶν παραδειγμάτων ἐκ τῆς ἱστορίας καὶ τῆς πράξεως τῆς Ἐκκλησίας, τείνουσα προδήλως εἰς τὴν δικαιολογίαν αὐτοτελείας καὶ ἀνεξαρτησίας πλήρους Ἐκκλησιαστικῆς τῶν ἐν τῇ ξένῃ καὶ δὴ παρ' ἡμῖν Ρώσων προσφύγων. Οὕτω ἐν σελ. 16 τοῦ ρηθέντος φιλλαδίου ἀναγινώσκομεν: « Ἀπαιτεῖται πρὸ παντὸς, ὅπως διασαφηνισθῇ ἡ πρωτοφανὴς θέσις τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ ξένῃ. Παρόμοιον τι μόλις ἀπαντᾷ ἐν τῇ ἀρχαιότητι τὸ παράδειγμα τῆς φυγῆς τοῦ ποιμνίου τοῦ ἁγ. Γρηγορίου τοῦ Νεοκαισαρείας καὶ τῆς φυγῆς ἐπίσης εἰς τὸν Εὐξείνιον Ἰωάννου τοῦ Κύπρου μετὰ τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ. Ἀνάλογα φαινόμενα [παρουσιάζουν] ἐν ταῖς διατάξεσι ταῖς ἀφορώσαις τὰ ἐν ξέναις ἐπαρχίαις καὶ χώραις **σταυροπήγια**, ἢ ὑπαρξίς τῶν **μετοχίων** τῶν Ἀγιορειτικῶν μονῶν πανταχοῦ τῆς Ἀνατολῆς, τὰ **μετόχια** τῶν διαφόρων Μονῶν ἐν Ρωσίᾳ, τῶν τοῦ Ἀθῶνος ἐν Κων] πόλει μετὰ πλήρους σχεδὸν ἀνεξαρτησίας ἀπὸ τῆς ἐπιτοπίου Ἐκκλ. ἀρχῆς καὶ δὴ καὶ τοῦ Πατριάρχου. Ἐν τῇ Παρρωσικῇ Συνόδῳ (1) ἐλύθη τὸ ζήτημα **γενικοῦ ἐπισκόπου τῶν Παλαιοπίστων**. Οἱ ἐν Ἀμερικῇ Ἕλληνες διατηροῦν ἐν μέσῳ τῆς Ὀρθοδόξου Ρωσσο-Ἀμερικανικῆς Ἐκκλησίας ἴδιον αὐτῶν ἐπίσκοπον διὰ τοὺς Ἕλληνας. Ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας ἐγείρει τὴν σήμερον ζήτημα ἰδίου ἐπισκόπου ἐν Ἀμερικῇ διὰ τοὺς [χριστιανούς] Ἀραβας καὶ Σύρους. Τέλος ἡ θέσις ἰδίου ἐπι-

1) συγκροτηθεῖση πρὸ τινῶν ἐτῶν ἐν Ρωσίᾳ.

σκοπού τοῦ στρατοῦ, σταθμεύοντος ἐν τισιν ἐπαρχίαις...»

Εἰς τὴν ἀπαρίθμησιν ταύτην ἐπακολουθεῖ καὶ ἡ ἐξῆς δήλωσις. «Ἀπαξ ὑπάρχουν νόμιμοι βιωτικαὶ ἀνάγκαι, θὰ ἀνακύψουν καὶ νέοι κανόνες Θεοῦ βοηθοῦντος». Ἄλλο σημεῖον ἄξιον ἀναγραφῆς ἐκ τοῦ ἐν λόγῳ φυλλαδίου εἶνε τὰ ἐν σελ. 20 σημειούμενα. Ὅσον ἀφορᾷ [εἰς τὴν ἐργασίαν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, τῆς Ρωστικῆς δηλ. ἐν τῇ ξένῃ] τὴν ἐξωτερικὴν πρὸ παντὸς ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον, ὅπως τείνωμεν καὶ ὅπως δημιουργῶμεν ὄρους ἀδελφικῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἐπικοινωνίας. Ζῶμεν ἐν τῇ Τουρκικῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐκτὸς τῆς μιᾶς πίστεως, τῶν μυστηρίων σπανίων ἐπισήμων ἐπισκέψεων καὶ ὑπηρεσιακῶν σχέσεων ποῦ ἡ ἐπικοινωνία ἡμῶν; Κάτι τι πρέπει νὰ γίνῃ καὶ ἐδῶ. Δύο ἑκατονταετηρίδες διέκοψαν τὴν ἐγκάρδιον καὶ ἀληθῶς ἀδελφικὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐλξιν καὶ κοινωνίαν.... Ἀνάγκη νὰ ἐπαναφέρωμεν αὐτὴν καὶ νὰ δημιουργήσωμεν πρὸς τοῦτο συστήματα ἀνταποκρινόμενα πρὸς τὸν σκοπὸν... Μεταξὺ τῶν ἄλλων γεννᾶται τὸ ζήτημα τῆς ἀμοιβαίας προσελκύσεως ἀλλήλων εἰς τὴν ἐκκλ. ζωὴν. Πρέπει νὰ προσκαλῶμεν αὐτοὺς [ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας δηλ.] παρ' ἑαυτοῖς, ὅπου τοῦτο δυνατόν, καὶ εἰς τὰς ἐπιτροπὰς καὶ εἰς τὰ συνέδρια καὶ εἰς τὰς διοικήσεις καὶ δὴ καὶ εἰς γεύματα, εἰς «ἀγάπας». Καὶ ἐκεῖνοι ἡμᾶς... Πόσον θὰ ἦτο ὠραῖον, παρὰ μνηστικὸν καὶ ὠφελιμώτατον». Συναφῆ πως πρὸς τὰνωτέρω καίτοι ἀναφερόμενα εἰς εὐρυτέρας καὶ σοβαρωτέρας ἀπόψεις εἶνε καὶ τὰ ἐν σελ. 10. «Ἐκτὸς τούτου [τῆς διακατορίσεως τῆς Ἐκκλ. ζωῆς τῶν προσφύγων] τὸ Συνέδριον τοῦτο τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Ὁρθοδ. Ρωστικῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ ξένῃ τίς οἶδε, δὲν θὰ συνεπαγάγῃ καὶ μείζονα προσέγγισιν ὅλων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, Σλαβικῶν, Ἑλληνικῶν καὶ τῶν ἀποσπασθεισῶν ἀπὸ τῆς Ρωστικῆς; Ἰδοὺ, μέχρι τοῦδε ζῶμεν ἐτι σχεδὸν κεχωρισμένοι. Δὲν θὰ ἀποτελέσῃ τοῦτο προνοία Θεοῦ προηγούμενον καὶ παρασκευαστικὴν δοκιμὴν καὶ πρὸς Οἰκουμενικὴν ἐτι Σύνοδον; Δὲν θὰ διασαφηνίσῃ ἔστω καὶ ἐν μέρει τὰς ἀμοιβαίας σχέσεις τῶν Ὁμολογιῶν [Ἐκκλησιῶν δηλ.]

Ἐν σχέσει πρὸς τὸ τελευταῖον ζήτημα οἱ συντάκται τοῦ φυλλαδίου γράφουν ἐν σελ. 20 ἂν ἀνεφάνησαν ἐκ νέου ζητήματα περὶ τῆς σχέσεως πρὸς τὰς ἄλλας χριστιανικὰς Ὁμολογίας. Τινὲς δὲν ἐπικοινωνοῦν μετὰ τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν, ἀλλ' ἐπιτρέπουν τὴν μετ' αὐτῶν συν-λειτουργίαν Ἀγγλικανῶν κληρικῶν. Οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ ἀφ' ἑτέρου ἐπιζητοῦν φαίνεται ἐπικοινωνίαν μετὰ τῶν Ρώσων καὶ χωροῦν εἰς προϋπάντησιν αὐτῶν. Ἄλλους δὲ ἀνησυχεῖ τὸ ζήτημα τῆς προσηλυτιστικῆς ἐνεργείας αὐτῶν.

Σχετικῶς πρὸς τὸ ζήτημα τῶν Ἑτεροδόξων ἄξια σημειώσεως καὶ τὰ ἐν σελ. 27. «Πρὸς τῷ Προσδοκωμένῳ μεγάλῳ θριάμβῳ τοῦ Ρωστικοῦ βασιλείου δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ ἀναμένωμεν καὶ τὸν καθολικὸν θριάμβον τῆς Ὁρθοδοξίας. Δὲν θὰ ἀποτελέσῃ τότε ἀντικείμενον ὄχι μόνον τοῦ νοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς καρδίας, τὸ ζήτημα τῆς ἐνώσεως μεθ' ἡμῶν τῶν Ἀγγλων, τῶν Ἐπισκοπιανῶν τῆς Ἀμερικῆς, τῶν Παλαιοκαθολικῶν ἴσως δὲ καὶ τῶν Γαλλικανῶν καὶ δὴ καὶ τῶν ὀρθοδοξοτέρων Προτεστάντων; Δὲν θὰ πέσουν τότε ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας τὰ καλύμματα, δι' ὧν περιέδεσε σφικτὰ ἑαυτήν; Δὲν θὰ γνωρίσῃ καὶ αὕτη, ὅτι ὅπου ἀγάπη ἐκεῖ καὶ πραοίτης, ὅπου τὸ Πνεῦμα Κυρίου, ἐκεῖ καὶ ἐλευθερία (Β' Κορ. Γ' 14-17), ἐκεῖ καὶ γνήσιος ἀγνὸς χριστιανισμός; Δὲν θὰ κρίσῃ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς ὁ Κύριος διὰ κολλυρίου ἵνα ἴδῃ; (Ἀποκ. Δ' 18).

Πρὸς τούτοις ἄξια σημειώσεως εἶναι καὶ ἡ περὶ Ἀγίου Ὄρους παρατήρησις, τῶν συντακτῶν τοῦ ἐν λόγῳ Ρωστικοῦ φυλλαδίου, καθ' ἣν «Δὲν δύναται τις νὰ παρέλθῃ σιγῇ τὸ περὶ Ἀθηνῶν ζήτημα. Ἡ μετάβασις εἰς αὐτὸν δὲν ἐπιτρέπεται τώρα ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τοὺς Ρώσσους... Ἐκεῖ πεινοῦν. Οἱ μοναχοί μας ἐκεῖ ἡλαττώθησαν φοβερά. Ἀνάγκη καὶ νὰ κάμωμεν».

Ἐν σελ. 17 ἀπαριθμοῦνται οἱ ἐν τῇ ξένῃ Ἱεράρχαι ἀνερχόμενοι εἰς 15. Ἐκ τούτων 2 εἶνε Μητροπολίται, ὁ Κιέβου καὶ ὁ Ὁδησσοῦ, 4 Ἀρχιεπίσκοποι, ἐν οἷς ὁ ἐν τῇ πόλει ἡμῶν ἀρχιεπ. Κισνοβίου Ἀναστάσιος καὶ ὁ ἐσχά-

τως ἀπελθὼν εἰς Σερβίαν Πολτάβας Θεοφάνης, οἱ δὲ λοιποὶ Ἐπίσκοποι. Περὶ τοῦ λοιποῦ ρωσικοῦ κλήρου δὲν παρέχονται ἐν τῷ φυλλαδίῳ εἰδήσεις διότι δὲν εἶνε φαίνεται ἀκόμη ἐξηκριβωμένος ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ.

Τίνα σημασίαν ἔχουν τὰ ἀνωτέρω παρατεθέντα ἀποσπάσματα ἕκαστος ἐννοεῖ.

Ἡ περὶ τοῦ ἀγ. Ὁρους δήλωσις ἐνθυμίζει τὴν παλαιὰν πολιτικὴν μᾶλλον ἢ Ἑκκλησιαστικὴν κατεύθυνσιν τῶν Ρώσων ἐν Ἀνατολῇ, πολιτικὴν, ἣτις καθ' ἡμᾶς δέον νὰ ἐγκαταλειφθῇ τελείως ὑπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ρωσικῆς Ἑκκλησίας, ὅπως καταστῇ δυνατὴ ἢ στενωτέρα προσέγγισις καὶ οἰκειότης τῶν Ἑκκλησιῶν, ἣν φαίνονται εἰλικρινῶς ἐπιθυμοῦντες οἱ συντάκται τοῦ φυλλαδίου.

Παντὸς ἐπαίνου καὶ ἐνθαρρύνσεως ἀξία εἶνε ἀναντιρρήτως ἡ πρόνοια περὶ τῆς Ἑκκλησιαστικῆς καταστάσεως καὶ τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς τῶν πολυπληθῶν ἐν τῇ ξένῃ προσφύγων Ρώσων, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει ἐπίσης ἀμφιβολία ὅτι ἡ Ἑκκλησιαστικὴ αὕτη ὁργάνωσις ἐν τῷ συνόλῳ καὶ ἐν ταῖς λεπτομερείαις πρέπει νὰ σχεδιασθῇ καὶ τεθῇ εἰς ἐφαρμογὴν κατὰ τρόπον μὴ προσκρούοντα εἰς τὴν θέσιν τῶν ἄλλων Ὁρθοδόξων Ἑκκλησιῶν καὶ ματαιοῦντα οὕτω τὰς καλὰς προθέσεις οἰκειότητος καὶ ἀδελφικῆς συμβιώσεως. Τὸ ζήτημα δὲν εἶνε εὐκόλον. Τὰ προσαχθέντα σχετικὰ παραδείγματα ἔχουν βέβαια κάποιαν σημασίαν καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, καίτοι δὲ ἀληθεύει, ὅτι νέοι ἀνάγκαι δύνανται καὶ δικαιοῦνται νὰ φέρουν εἰς φῶς νέους κανόνας, εὐκταῖον, νομίζω, θὰ ἦτο νὰ μὴ ζητηθῇ ἡ ἐφαρμογὴ ἐν τῇ πλήρει τοῦλάχιστον σημασίᾳ αὐτῆς τῆς ἀρχῆς τοῦ κράτους ἐν κράτει.

Ἀξίαι πολλῆς προσοχῆς καὶ ἐνδιαφέροντος αἱ ἐν σχέσει πρὸς τοὺς Ἐτεροδόξους ἀπόψεις, αἵτινες φυσικὸν ἦτο νὰ ὠριμάσουν ἐν τῇ συνειδήσει τῶν Ἑκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν τῆς Ρωσίας μᾶλλον ἐν τῇ ξένῃ ἢ οἱκοί, καὶ δὲ ὑπὸ τὸ τέως καθεστῶς. Τὰς ἀπόψεις ταύτας

ἐπικροτοῦμεν θερμότατα. Εἶνε ἐκ τῶν καλλιτέρων γραμμῶν τοῦ φυλλαδίου.

Ἀξιοσημεῖωτος ἐν τέλει καὶ ἡ καθόλου νηφαλία ἀποψις τῶν συντακτῶν ἐν τῇ ἐκτιμῇ-σει τῶν νέων ὁρῶν τοῦ μέλλοντος τῆς Ρωσσίας καὶ αἱ παρεχόμεναι σχετικαὶ συμβουλαὶ καὶ νουθεσίαι.

Π. Κουμνηνός

ΑΙ ΠΡΩΤΑΙ ΓΕΝΕΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΙΝ

(συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Φαίνεται ὅτι ὁμοίως τῷ πατρὶ, Ἰωάννῃ Ζυγομαλᾷ, ἐνησχολεῖτο εἰς τὸ διδάσκειν καὶ ὁ υἱὸς, ὁ πρωτονοτάριος τοῦ πατριαρχείου Θεοδόσιος, παρακινούμενος εἰς τοῦτο καὶ ὑπὸ οἰκογενειακῶν ἀναγκῶν τοῦ οἴκου, ὅστις δὲν ἦτο μὲν πλούσιος, ἀλλ' οἰκοκυρευμένος* «τὸ γένος ἡμῶν, γράφει πρὸς τὸν Κρούσιον, οὔτε πλοῦτον οὔτε πενίαν, ἀλλὰ τὰ δέοντα ἔχει, οὔτε τῶν περιδλέπτων οὔτε τῶν ἀφανῶν, μούσαις πογούντων καὶ ὑπηρετούντων αὐταῖς, καὶ τῇ μεταδόσει τούτων καὶ ταῖς ἐπιστήμας βοηθούμενοι καὶ τρεφόμενοι» (*). Οὕτω δὲ ἐκτιμωμένης τῆς παι-

(*) Turcograec. σελ. 93, 103, 217. Προσέτι ἀμφότεροι οἱ Ζυγομαλάδες ἐλάβανον ἀπὸ τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου καὶ ἐπιχορήγησιν ὁ μὲν πατὴρ 150 τάληρα, ὁ δὲ υἱὸς 200 δονάτα ἢ 300 τάληρα (αὐτόθ. 491). Μεθ' ὅλα ταῦτα δὲν ἦσαν πλούσιοι, ὥστε ὁσάκις ὁ Ἰωάννης Ζυγομαλᾶς μετὰ τοῦ Γέρλαχ ἐταξείδενε που εἴτε διὰ ξηραῖς εἴτε διὰ θαλάσσης (πιθανῶς διὰ νὰ παρατηρήσωσιν ἀξιόλογα πράγματα καὶ παρόμοια), διὰ τὸν Ζυγομαλᾶν ἐπλήρωνεν ὁ Γέρλαχ, ἐκεῖνος δὲ τὸ βαλάντιον εἶχε κενόν. Τοῦτο εἶναι ἀπίθανον ὅτι ἦτο μικροπρέπεια ἢ προσποίηση τοῦ Ζυγομαλᾶ. Ὁ Γέρλαχ ἐπαινεῖ πολὺν τὰ ἠθικὰ πλεονεκτήματα ἀμφοτέρων τῶν Ζυγομαλάδων, πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀποκαλῶν αὐτοὺς εἰλικρινεῖς καὶ εὐθεῖς. Τοσοῦτον δὲ τοὺς ἡγάπησεν, ὥστε περιέγραψεν εἰς τὸν Κρούσιον καὶ αὐτὴν τὴν ἐξωτερικὴν αὐτῶν ὄψιν, ὥς καὶ τοῦ πατριάρχου.

δείας ἐν τῷ πατριαρχείῳ δὲν ἠδύνατο νὰ λησμονηθῇ καὶ ἡ ἰδίως διδασκαλία τῶν παίδων ἐν τῇ πατριαρχικῇ σχολῇ. Ὁ εἰς βαθὺ γῆρας φθάσας καὶ ἤδη ἀσθενὴς Ἰωάννης Ζυγομαλᾶς ἔζη ἔτι τῷ 1581. Ἀλλ' εἶναι ἀπίθανον ὅτι ἐνησχολεῖτο εἰσέτι εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν παίδων. Διὰ τοῦτο ἀπὸ τοῦ 1577 ἀπαντῶμεν ἐν Κ]πόλει ὡ σχολοδιδάσκαλον τὸν ἤδη γνωστὸν ἡμῖν Ἀκαρνᾶνα διάκονον Συμεὼν Καβάσιλαν, γενόμενον ἀκροατὴν τοῦ ἐν Παταύῳ πανεπιστημίου, ἀνθρώπον κατὰ τὸ λέγειν τοῦ γνωρίσαντος αὐτὸν Gerlach, bonum et modestum, nec eruditione graecorum postremum, διδάσκοντα τοὺς παῖδας τὰ στοιχεῖα, rudimenta, τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης(**). Περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἀνεκοίνωσεν ὁ Γέρλαχ τῷ Κρουσίῳ περὶ ἐνὸς ἔτι διδασκάλου, τοῦ γνωστοῦ ἡμῖν Μιχαὴλ Μαλαξοῦ. «Εἶναι ἀρκοῦντως γέρον, διδάσκει παῖδας καὶ νέους ἑλλήνας ἐν στενῇ καὶ ἀθλίᾳ καλύβῃ πλησίον τοῦ πατριαρχείου, τρέφεται ἀπὸ ἰχθῦς τεταριχευμένους, τοὺς ὁποίους ἔχει κρεμασμένους εἰς τὴν

χου Ἱερεμίου. Τῷ 1578 ὁ γέρον Ζυγομαλᾶς εἶχεν ὑπὲρ τὰ 80 ἔτη, καὶ ἐφαίνετο τῷ Γέρλαχ ὡς ἀκριβῆς εἰκὼν τοῦ Μελάγχθονος.

Σ. Σ. Κατ' οὐσίαν τὰ λεγόμενα ταῦτα τοῦ Μαλισέβσκη, εἶναι πιστὴ ἀπόδοσις τῶν ὑπὸ τοῦ Κρουσίου ἐν Τουρκογραφίᾳ (σελ. 491) ὡς ἀπὸ μέρους τοῦ Γέρλαχ γραφομένων, καίτοι ἀναφέρονται καὶ εἰς τὸν πατέρα ὅσα λέγονται περὶ μόνου τοῦ υἱοῦ, τοῦ Θεοδοσίου Ζυγομαλᾶ ὅτι prae multis graecis, candido, non diffidente et fallaci ingenio est. Ἀλλ' αὐτόθι ὡς ἀπὸ μέρους τοῦ αὐτοῦ Γερλαχίου γράφονται καὶ περὶ τοῦ πατρὸς Ἰωάν. Ζυγομαλᾶ ταῦτα: vir elegantibus moribus et ingenio italico est et patriarchatui ornamento Ἀλλήν εἰκόνα ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ **Ἡμερολογίου** τοῦ αὐτοῦ **Γέρλαχ** (σελ. 234—239, 268, 323, 428), δίδει ἡμῖν ὁ Φιλ. Meyer (Die theolog. litteratur der Gr. Kirche, 1899) περὶ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας, ὅτι die ganze Familie Zygomalas, war sittlich bedenklich. Der alte führte ein ausschweifendes Leben im schlimmsten Sinne und lebte in grossem Unfrieden mit den Söhnen, Dabei war er geldgierig und servil. Der beste war noch Theodosius, obwohl er sich gelegentlich auch mit dem Vater prügelte. Εἶναι ἄξιον κόπου νὰ ἐξετασθῇ ποία εἰκὼν εἶναι πιστὴ, αὕτη ἢ τελευταία, ἢ ἐκείνη ἢ πρώτη, ἢ ἀμφοτέραι, καὶ πῶς.

(**) αὐτόθι σελ. 103. 495. 500. Σάθα σελ. 200.

κατοικίαν του, καταγίνεται εἰς ἀντιγραφὴν διδλίων ἐπὶ πληρωμῇ(*). Εἶναι ὅλως ἀπροσδόκτος ἡ τοιαύτη περιγραφὴ τῆς σχολῆς μετὰ τὰ περὶ αὐτῆς λεγόμενα τοῦ Ἰωάσαφ καὶ τὰς ὑπὸ Μαλαξοῦ αὐτοῦ ἀναφερομένας οἰκοδομὰς, ὥς ἐν τῷ πατριαρχείῳ ὠκοδόμησεν ὁ Ἱερεμίας. Ἡ σχολὴ τοῦ Μαλαξοῦ νομίζομεν ὅτι ἦτο μόνον μία τῶν παρὰ τῷ πατριαρχείῳ σχολῶν παραδόσεων, ἐνθα ἐκτὸς τοῦ Μαλαξοῦ ὑπῆρχον καὶ ἄλλοι διδάσκαλοι. Εἰς αὐτοὺς δύναται νὰ ἀνήκῃ καὶ ὁ ρήτωρ τῆς Μ. Ἑκκλησίας Ἀντώνιος, (Σάθα σελ. 229). Ἐν γένει ἐπὶ Ἱερεμίου, ἀγαπῶντος νὰ ἔχῃ πλησίον του μεμορφωμένους ἀνθρώπους, ἐν τῷ πατριαρχείῳ ἐσχηματίσθη οὐ μικρὸς αὐτῶν κύκλος(**), χάρις εἰς τὰς μορφωτικὰς ἐκείνας δυνάμεις, ὥς συνῆγε τὸ πατριαρχεῖον, ἀντλοῦν αὐτὰς κατ' ἐξοχὴν ἀπὸ τῶν παραθαλασσίων καὶ νησιωτῶν ἐλλήνων. Ἐκεῖ ὑπῆρχον καὶ ἴδια, ἀν μὴ πολλὰ, ἐπιτόπια σχολεῖα, ἰδρυόμενα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑπὸ ἐλλήνων, παιδευθέντων ἐν τῇ Δύσει, καὶ ὑποστηριζόμενα ὑπὸ τινων ἱεραρχῶν(***). Ἐκτὸς δὲ τῶν σχολῶν πρὸς ὑποστήριξιν τῆς παιδείας ἐχρησίμευον ἐνταυθά τε καὶ ἀλλαχοῦ ἡ κατ' οἶκον σπουδὴ, ἡ κατ' ἰδίαν ἐνασχόλησις, τούτέστιν ἡ πολυμαθεῖα καὶ τὸ αὐτοδίδακτον, καὶ τέλος ἡ κατὰ τάξιν σχολικὴ μετάδοσις γνώσεων μεταξὺ τῶν ἐν ἡλικίᾳ. ὡς ἐγίνετο κατὰ τοὺς ἀρχαίους καὶ καλλιτέρους χρόνους τῆς ἑλληνικῆς Ἑκκλησίας εἰς πολὺ εὐρυτέρας διαστάσεις(****). Τοιοῦτοτρόπως ἡ παι-

(*) Turcograec. σελ. 185.

(**) Θ. Ζυγομαλᾶς παρὰ Κρουσίῳ σελ. 96 ὡς καὶ 497, 506—7.

(***) Περὶ τῶν σχολῶν τούτων ἴδε «Χριστιανικὸν ἀνάγνωσμα» 1861 ἐν τῷ ἄρθρῳ περὶ τῆς καταστάσεως τῆς Ἑκκλησίας Κων]πόλεως κτλ. (σελ. 241—2) ὡς καὶ ἐν τῷ ἄρθρῳ τοῦ καθηγητοῦ Γολουβίνσκη, σχεδίασμα ἱστορικὸν περὶ τῆς παιδείας παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ ἐπιθεωρήσει 1872 Μάϊος.

(****) Περὶ τῆς καταστάσεως καὶ τῶν ἐνασχολήσεων τῶν λογίων ἢ σπουδαίων ἐλλήνων, τῶν παιδευθέντων παρὰ διαφόροις ἐν μέρει ὑποδειχθεῖσιν ὑφ' ἡμῶν διδασκάλους, Θεοδ. ὁ Ζυγομαλᾶς ἔγραφε πρὸς τὸν Κρούσιον τῷ 1581. ἴδε Turcograec. σελ. 93. 216. Οἱ ἄλλοι τῶν σπουδαίων ἄλλοις προσέχουσιν. Σπου-

δεία διεπλάττετο καὶ εἰς τινὰ μοναστήρια, ἰδίᾳ δὲ ἐν Ἀθῶ, ἐνθα ἄλλως ἠδύνατο νὰ ἀπαντήσῃ τις ἀνθρώπους ἔχοντας καὶ εὐρωπαϊκὴν πανεπιστημιακὴν παιδείαν(*). Ὅσον ἀφορᾷ τὰ τυπογραφεῖα, τὴν ἰσχυρὰν ταύτην κινητικὴν δύναμιν τῆς παιδείας ἐν τῇ Δύσει ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ΙΕ' αἰῶνος, δὲν ὑπῆρχον τοιαῦτα καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα, πλὴν τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ, τοῦ ὁποίου ἡ ἐνέργεια καὶ αἱ τύχαι σχεδὸν εἶναι ἀγνωστοὶ ἡμῖν(**). Ἐντυπα βιβλία ἐλάμβανον οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τῆς Δύσεως, καὶ πολλάκις ἐπ' ἀνταλλαγῇ χειρογράφων ἐκκλησιαστικὰ καὶ πατριωτικὰ βιβλία ἐχορήγει αὐτοῖς κυρίως ἡ Βενετία. Ἐκεῖ δὲ ἐν τῇ Δύσει ἐξετύπουν καὶ τὰ ἴδια συγγράμματα καὶ ἐκδόσεις ὅσοι ἠδύναντο· ἀλλὰ πολλὰ ὀλίγοι ἠδύναντο, ἐφ' ᾧ πολλάκις οἱ διδάσκαλοι τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας ἐλυποῦντο ἐν συνειδήσει τῆς ἀξίας τῶν συγγραφικῶν αὐτῶν πονημάτων καὶ ἐν συναισθήσει τῆς ὀφειλέας, ὁποῖαν ἠδύναντο νὰ προσφέρωσι τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ ἔθνει ἐὰν ἠδύναντο νὰ ἐκδοθῶσιν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐν τῷ λυπηρῷ τούτῳ γεγονότι δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ διαβλέψωμεν ἐν τῶν κυριωτέρων αἰτίων, δι' ἃ τόσον ὀλίγον γνωρίζομεν τὴν ἱστορίαν τῆς ἑλληνικῆς παιδείας καὶ φιλολογίας ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ΙΕ' αἰῶνος καὶ ἐφεξῆς.

(ἔπεται συνέχεια)

Δαῖτος σημαίνει ἐν γένει τοῖς εἰς τὰ γράμματα προσκειμένοις, εἴτε εἶναι ἰδίως μαθητῆς, εἴτε νέος ἑραστής τῶν ἐπιστημῶν, αὐτοὶ καταγινόμενοι εἰς τὴν ἐκμάθησιν αὐτῶν. Σπουδαῖον μέσον πρὸς παιδείαν ἐν αὐτῷ τῷ πατριαρχείῳ ἐχρησίμευσεν ἡ βιβλιοθήκη αὐτοῦ, ὥς καὶ ἡ μεγάλη βιβλιοθήκη ἐν τῇ Χάλκῃ, ἣτις ἦτο τοῦ μητροπολίτου Βερροίας Μητροφάνους καὶ εὕρισκετο ἐν τῇ μονῇ τῆς Ἀγ. Τριάδος. Τὰς βιβλιοθήκας ταύτας εἶδε καὶ ἐν μέρει περιέγραψεν ὁ Στέφ. Γέρλαχ Turcograec. σελ. 498—99. 502—512.

(*) Τοιοῦτοι ἄνδρες ὀνομάζονται ἐν τῷ προμνημονευθέντι ἄρθρῳ τοῦ χριστιανικοῦ ἀναγνώσματος τοῦ 1861 σελ. 244—245. Ὁ Σάθας ἀναφέρει καὶ τινες ἄλλους τοιούτους.

(**) Turcograec. σελ. 210.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΠΙΧΙΚΗΝ ΕΚΛΟΓΗΝ

Ἡ ὑπὸ τῶν Δύο Σωμάτων καταρτισθεῖσα ἑξαμελὴς Ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Κυζίκου, Ἀμασείας καὶ Ἀγκύρας καὶ τῶν Ἐθνικ. Συμβούλων Ἀγγ. Ἰωαννίδου, Π. Καραθεοδωρῆ καὶ Ν. Φερμάνογλου μετ' ἀνταλλαγῇ σκέψεων μετὰ τῆς τετραμελοῦς ἀντιπροσωπείας τῶν ἐν Ἀδριανουπόλει ἀρχιερέων ἀναφορικῶς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς παλῆς ἐκλογῆς, ὑπέβαλεν εἰς τὰ Δύο Σώματα κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς παρελθούσης Τρίτης τὰ σχετικὰ σημεῖα, ἐφ' ὧν ἐπῆλθε συμφωνία μεταξὺ τῶν ὡς ἄνω δύο Ἐπιτροπῶν, ἅτινα ἔχουσιν ὧδε: α') προσωρινὴ ἀναστολὴ τῆς πατριαρχικῆς ἐκλογῆς πρὸς προπαρασκευὴν τῆς ἀπαιτουμένης προεκλογικῆς ἐργασίας· β') συμμετοχὴ ἀπάντων τῶν ἱεραρχῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Κλίματος ἐν τῇ Ἐκλογικῇ Συνελεύσει· γ') οἱ ἐκ τῶν ἀρχιερέων κωλυόμενοι νὰ ἔλθωσιν εἰς βασιλεύουσαν δικαιοῦνται νὰ ἀναθέσωσιν εἰς ἄλλους τὴν ψήφον αὐτῶν ἰσχύουσαν μόνον κατὰ τὴν ἐν τῷ Ναῷ κανονικὴν ἀνάδειξιν· δ') τὸ ἐκλογικὸν σχέδιον, τὸ ὑπὸ τῶν Δύο Σωμάτων ἐκκριθὲν, ὥς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐνοριῶν, συντεχνιῶν, τοῦ συστήματος τῶν ἐπιστημόνων, ἐμπόρων, τραπεζιτῶν κτλ. τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, παραμένει ἀναλλοίωτον· ε') πᾶσαι αἱ ὑπὸ τὸν Οἰκουμ. θρόνον ὑπαγόμεναι ἐπαρχίαι δικαιοῦνται νὰ ἀποστείλωσιν ἀντιπροσώπους.

Τὰ ἀνωτέρω σημεῖα ἀνέλαβον νὰ ἀνακοινώσωσι πρὸς τοὺς ἐν Ἀδριανουπόλει ἀρχιερεῖς οἱ Σεβ. Μητροπολίται Ἀδριανουπόλεως καὶ Σμύρνης, οἵτινες καὶ ἀνεχώρησαν εἰς Ἀδριανούπολιν. Τὰ δὲ Δύο Σώματα θέλουσι προβῇ εἰς ὁριστικὴν ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω ἀπόφασιν, μετὰ τὸν διακανονισμὸν λεπτομερειῶν τινῶν καὶ δὴ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐπαρχιῶν.

Ἑκκλησιαστικὴ συνάθροισις Ρώσων.—Κατόπιν αἰτήσεως τῶν ἐνταῦθα Ρώσων, διὰ καταλλήλου πιττακίου πρὸς τὸν Σεβ. Ἐπίσκοπον Σεβαστουπόλεως κ. Βενιαμὶν ἀνεκοινώθη ἡ ἀπόφασις τῆς Ἱ. Συνόδου, ὅτι ἡ Ἐκκλησία παρέχει τὴν ἄδειαν καὶ εὐλογίαν Αὐτῆς πρὸς συνάθροισιν τῶν ἐνταῦθα Ρώσων καὶ σύσκεψιν ἐπὶ θεμάτων ἀφορώντων εἰς πνευματικὰς αὐτῶν ἀνάγκας, ἣτις καὶ ἤρξατο τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς ἀπὸ τῆς παρελθούσης Τετάρτης ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Ἑλλην. Φιλολογικοῦ Συλλόγου, προφρόνως παραχωρηθεῖσα διὰ τινὰς ἡμέρας ὑπὸ τοῦ Προεδρείου κατό-

πιν γράμματος τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας. Κατὰ τὴν ἑναρξιν παρέστη ἀπὸ μέρους τοῦ Σεβ. Τοποτηρητοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ὁ τοποτηρητὴς τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας Σεβ. Μητροπολίτης Νεοκαισαρείας καὶ Κοτυώρων κ. Πολύκαρπος, ἐν συνοδείᾳ τοῦ ἑλλογ. Διευθυντοῦ τοῦ Α' Πατριαρχικοῦ Γραφείου κ. Χρ. Παπαϊωάννου. Κατὰ δὲ τὴν τελεσθεῖσαν αὐθημερόν λειτουργίαν συνιερούργησε τῷ Σεβ. Ἐπισκόπῳ Σεβαστουπόλεως ὁ θεοφ. Ἐπίσκοπος Εἰρηνουπόλεως κ. Φώτιος, ἀρχιερατικῶς προϊστάμενος Σταυροδρομίου, κατ' ἐντολὴν καὶ ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Σεβ. Τοποτηρητοῦ, ἐν τῷ ἐν Πέραν ἱ. Ναῷ τῆς Ἀγίας Τριάδος.

Διεθνὴς ἔνωσης περὶ βοηθείας τῶν ὀρφανῶν παίδων.—Τοῦ ἱερατικῶς προϊσταμένου τῆς ἐν Λωζάνῃ ἑλλην. Κοινότητος Πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. Κ. Βαλλιάνου ἀποστείλαντος τὰ πρακτικὰ τοῦ δευτέρου ἑτησίου Συνεδρίου περὶ βοηθείας τῶν ὀρφανῶν παίδων, τοῦ ἐν Γενεύῃ συνελθόντος, ἡ Ἱ. Σύνοδος μετὰ μελέτην αὐτῶν διώρισε τριμελὴ ἐπιτροπὴν ἐκ τοῦ αἰδεσιμολ. Κατηχητοῦ κ. Στεφ. Ἀθανασιάδου ὡς προέδρου, τοῦ Παν. ἀρχιμ. κ. Γενναδίου Ζησιάνου καὶ τῆς δεσποινίδος Νοεμῆς Ζωηροῦ, ἐπιφορτισθεῖσαν ἵνα καταρτίσῃ στατιστικὸν πῖνακα τῶν παρ' ἡμῖν ὀρφανοτροφείων, τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τροφίμων αὐτῶν, τοῦ φύλου καὶ τῆς ἡλικίας τῶν ὀρφανῶν, τοῦ χρόνου καὶ τοῦ αἰτίου τῆς ἀπορφανίσεως αὐτῶν, καὶ ἐπιμεληθῇ τῆς ἀποστολῆς φωτογραφιῶν καὶ διαφόρων σχετικῶν πληροφοριῶν πρὸς τὴν Γεν. Γραμματεῖαν τοῦ ὡς ἄνω Συνεδρίου, πάντοτε διὰ τῆς Ἱ. Συνόδου. Ὁ δὲ ἱερατικῶς προϊστάμενος Λωζάνης ἐνετάλη, ὥπως τηρῇ τακτικῶς ἐνήμερον τὴν Ἑκκλησίαν περὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου.

Ἐπιμελητεία Πηχικοῦ Μυροφυλακίου.—Κατηρτίσθη τριμελὴς ἐπιτροπὴ ἐκ τοῦ Μ. Ἑκκλησιάρχου, ὡς προέδρου, τοῦ Μ. Συγκέλλου καὶ τοῦ Μυρεψοῦ τῆς Μ. Ἑκκλησίας κ. Κ. Θωμάδου, ἐπιφορτισθεῖσα τὸν ἔξωραϊσμόν τοῦ Πηχικοῦ Μυροφυλακίου.

Ε' ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

συνδρομητῶν Ἐπιτροπῆς Ἑλεῶν

Κατὰ μῆνα: Ἑταιρία Ὑδάτων Κων(σ)πόλεως γρ. 300 — Λεὼν Οὐρέ, Σ. Π. (ἀνωνύμως), καὶ Σπ. Ἰωάννιδης ἀνὰ 200 — Νικ. Παπάξονλου 150 — Ὀλγρ Λαζαρίδου (μετὰ τῆς ὑπαλληλίας τῆς) 130 — Ἀλκ. Οἰκονομίδης, Π. Καμάρας, Στέλιος Λούλος, Κοσμᾶς Νικολαΐδης, Κ. Β. Ἀποστολίδης, Φ. Π. Μπουλανᾶς, Σ. Βουβαλίκης, Σπ. Πλούτης, Ἰωάν. Βάσαλος Σταμ.

Βασίλας, Θωμᾶς Δροσόπουλος, καὶ Πέτρος Συριτέκης ἀνὰ 100 — Εὐφημία Καλλιβρούση, Κ. Γιαμούρογλου, Ἑταιρία «Δάφνη» Ἀγγ. Κοντολάμπης, Κ. Τρίπος καὶ Υἱοί, Σ. Μπέμπος, Ν. Τουνιάδης, Ἡλ. Καπλανίδης Ἀλφρέδος, Ἀγαπιάδης, Κυρ. Παρασκευάδης, Μιχ. Ἀναστασίου, Δ. Χατζηγιαννάκης, Μ. Φούφας, Ὁδ. Δανιηλίδης, Β. Κυριακίδης, Χαρ. Παυλίδης, Συμ. Συμεωνίδης, Σαρρῆς καὶ Νικολοῦ, Π. Κορωνιάδης, Χαρ. Γεωργιάδης, καὶ Υἱοί Ἰσαὰκ Νομίδου (αὐξήσαντες τὴν ἐξ 20 γρ. εἰσφορὰν των) ἀνὰ 50 — Ἀντ. Χανουμόπουλος, Πέτρος Παπαδόπουλος, καὶ δεσποινὶς Δελασούδα ἀνὰ 40 — Καπλανίδης καὶ Κοντζίδης, Ι. Μ. Βαλιάδης, Ν. Τουνιάδης, Γ. Γιασεμῆς, καὶ Ἀδελφοὶ Καρα-Ἰορδανίδου, ἀνὰ 25 — Α. Χαραλαμπίδης, Γ. Χ. Ντόπτολγου, Φίλ. Ἀβανίδης, Θ. Βράνος, καὶ Ζωζέφ Στεπανιάν ἀνὰ 20 — Θεμ. Χρησιτίδης γρ. 15.

(ἀκολουθεῖ)

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

ἀριθ. Πρωτ. 3072

ΚΛΗΣΙΣ

Ὁ Βσεβολὸδ Πετρόβιτς Νικούλην, χριστιανὸς ὀρθόδοξος, ὑπὴκος Ρῶσσοις, ζωγράφος τὸ ἐπάγγελμα καὶ κάτοικος Κωνσταντινουπόλεως, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, καλεῖται ὥπως τὴν πρῶτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 9 π.μ. μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς (ἀριθ. 31) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ συζύγου Ἐλισάβετ Βσεβολὸδ Νικούλην, τὸ γένος Πολυκάρπου Γιαννώφ, χριστιανῆς ὀρθοδόξου, ὑπηκόου Ρωσίδος καὶ κατοίκου Κωνσταντινουπόλεως Πέραν ὁδὸς Γκλαβάν (ἀριθ. 14), ἐπὶ διαζεύξει. Ἄλλως ἢ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ ἐκδικασθῆσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παρούσα δημοσιευθήσεται διὰ τῆς «Ἑκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ ἀναρτηθήσεται πρὸ τοῦ ἐν ταῦθα Ρωσικοῦ Προξενείου.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 12 Μαΐου 1921.

Ὁ Πρόεδρος

(ὑπογρ.) Ὁ Φιλίππουπόλεως Βενιαμίν

Ὁ Α' Γραμματεὺς

Ἀρμόδιος Δ. Χαμουδόπουλος

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΔΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

Πρόεδρος τῆς διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς + ὁ Δαρδανελλίων ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

Ἐπίτιμος διευθυντῆς καὶ συντάκτης
ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος Μ. Ι. Γεδεών

Διευθυντῆς καὶ συντάκτης
Β. Ἀντωνιάδης καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας

Συνδρομὴ ἐτησίᾳ προκαταβαλλομένη λίραι τουρκ. 2. Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. 55.

Η ΚΡΑΥΓΗ ΤΗΣ ΟΔΥΝΗΣ

αὐταὶ αἱ ἴδιαι αὐτῶν σκέψεις καὶ βλέψεις καὶ ἐπιθυμίαι.

Καὶ ἀνεξαρτήτως τῶν ἐν τοῖς ἡμερησίοις φύλλοις τοῦ ὁμογενοῦς Τύπου ἐκάστοτε ἀναγραφομένων γεγονότων, δὲν παρέρχεται σχεδὸν ἡμέρα χωρὶς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον νὰ λάβῃ ποθὲν εἰδήσεις καὶ πληροφορίας περὶ φυλακίσεων

μελῶν τῆς πνευματικῆς αὐτοῦ ποιμένης, τούτων ἢ ἐκείνων τῶν κληρικῶν, τούτων ἢ ἐκείνων τῶν δημογερόντων, τούτων ἢ ἐκείνων τῶν ιδιωτῶν ἐκ τῶν ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ ὑπολειφθέντων χριστιανῶν. Ἔστιν ὅτε τηροῦνται τινες τύποι δικαστικοί. Μόνον οἱ δικάζοντες καὶ καταδικάζοντες εἶναι οἱ αὐτοὶ καὶ οἱ διώκοντες καὶ καταδιώκοντες, εἰς δὲ τοὺς ζητοῦντας προφάσεις δύνανται τὰ πάντα νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς προφάσεις, πρῶτιστα δὲ πάντων

Ἔχει λόγον καὶ τοῦτο. Εἶναι τόσοι πολλοί, ὅχι οἱ ἑκπαλαι, ἀλλ' οἱ ἐντὸς τῶν ὀλίγων τούτων ἐτῶν, καθ' οἷον δὴποτε τρόπον ἐκ τῶν συνήθων ἀναγκασθέντες νὰ μεταστῶσι τῶν τῆδε, ὥστε πράγματι ἀπαιτεῖται ἴδιον Πατριαρχεῖον, ἴδιος Κλῆρος καὶ ἰδίᾳ Ἱεραρχία, μετὰ σκοποῦ καὶ προορισμοῦ αὐτοῦ τούτου, τοῦ ἐνταφιασμοῦ μὲν τῶν ἔτι ὑπολειπομένων καὶ ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν ἀναμενόντων τὸ φάσγανον τοῦ ἀγγέλου τῆς ἀβύσσου, τελέσεως δὲ τῶν νενομισμένων μνημοσύνων ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν ἀποι-

χομένων. Νὰ εὕρωσι τοῦλάχιστον ἐκεῖ, ὅ,τι μάτην ἐζητοῦν ἐνταῦθα. Εἶναι ἀξία εὐγνωμοσύνης καὶ ἡ πρόνοια αὕτη· ἀλλὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ὀφειλῆς ταύτης δὲν δύναται νὰ ἀναλάβῃ τὸ Οἶκον. Πατριαρχεῖον, ἡναγκασμένον νῦν νὰ θέσῃ ἐν πολλοσὶν μοίρα πάντα τὰ λοιπὰ αὐτοῦ μελήματα, καὶ νὰ σκεφθῇ περὶ τούτου, περὶ τῆς διασώσεως τῶν ἔτι ὑπολειπομένων τέκνων αὐτοῦ ἐν τῇ δυστήνῳ ἐκείνῃ χώρᾳ. Βεβαίως ἔχει ἡ Ἑκκλησία σκοπὸν πολλῶ ὑψηλότερον, τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν παρασκευὴν τῶν ἰδίων αὐτῆς μελῶν εἰς τὴν αἰωνίαν ζωὴν καὶ μακαρίαν ἀνάπαυσιν. Ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο προϋποτίθῃσι μέλη ζῶντα ἐν τῷ βίῳ τῷ παρόντι καὶ ἐπιβάλλει τῇ Ἑκκλησίᾳ τὸ καθήκον νὰ μεριμνᾷ καὶ περὶ τῆς ἐνταῦθα ζωῆς καὶ ἀνέσεως τῶν ἰδίων αὐτῆς τέκνων. Τὸ καθήκον τοῦτο ἀναλαμβάνει ἄλλοθι ἄλλη ἀρχὴ καὶ ἐξουσία, ἡ πολιτικὴ, πρῶτιστον μέλημα ἔχουσα τὴν διαφύλαξιν τῆς ζωῆς, τῆς τιμῆς καὶ τῆς περιουσίας τῶν ἰδίων πολιτῶν ἢ ὑπηκόων. Εὐτυχεῖς αἱ Ἑκκλησίαι ἐκεῖναι, αἵτινες εἶναι ἀπηλλαγμένοι τῆς προνοίας ταύτης. Ἐλεύθεροι αὗται τοῦ μελήματος τούτου δύνανται νὰ ἀφιερῶνται ἀνέτως εἰς ἃ ἔχουσι καθήκοντα καὶ μελήματα ἄλλα. Δὲν θὰ ἀπετέλει ἐξαίρεσιν ἡ ἡμετέρα Ἑκκλησία, ἐὰν ἐκ γνωστῶν λόγων ἱστορικῶν δὲν ἦτο ἡναγκασμένη νὰ ἔχῃ καὶ τοῦτο τὸ μέλημα, νὰ ἔχῃ δὲ ὅχι μόνον ἠθικῶς, ἀλλὰ καὶ νομικῶς καὶ πολιτικῶς, διὰ διεθνῶν πράξεων ἀνεγνωρισμένον αὐτῇ. Δύνανται τὰ ἄτομα νὰ ἐπιλανθάνωνται τῆς ἰδίας κλήσεως καὶ νὰ τυρβάζωσι περὶ πᾶν ἄλλο ἢ περὶ τὰ μελήματα καὶ τὰ καθήκοντα τῆς ἰδίας κλήσεως. Ἀλλ' ἡ Ἑκκλησία ὡς Ἑκκλησία δὲν ἐπιλανθάνεται τῆς ἰδίας κλήσεως καὶ ἀποστολῆς, ἄκουσα δὲ περισπωμένη περὶ τὰ ἄλλα αὐτῆς μελήματα καὶ καθήκοντα, τὰ ἐκ τῶν δυσμενῶν περιστάσεων ἐπιλαχόντα αὐτῇ, θὰ ἀπηλλάσσεται μὲν αὐτῶν εὐχαρίστως, ἅμα ἐκλιπουσῶν τῶν ἀναγκῶν τῶν ἐπιβαλουσῶν αὐτῇ καὶ τὸ φορτίον τοῦτο

τὸ βαρὺ, δὲν δύναται ὅμως, ἄνευ ἐγκλήματος λιποταξίου, νὰ ἀποτινάξῃ αὐτὸ ἀφ' ἑαυτῆς, ἐφ' ὅσον ὑφίστανται, καὶ παρὰ τὴν πρὸς καιρὸν διαλάμψασαν ἐλπίδα, προβαίνουσιν ὁσημέραι ἐπιδεινούμεναι αἱ πονηραὶ περιστάσεις καὶ ἀνάγκαι. Ὅχι, μυριάκις ὅχι. Δὲν ἄλλοτριπραγεῖ οἰκειοφτελῶς τὸ Οἶκον. Πατριαρχεῖον, οὐδὲ πολιτικολογεῖ εἰς οὐδὲν δέον τὸ ἐπίσημον αὐτοῦ ὄργανον, ὅσάκις ἐν τῇ ἀγωνίᾳ καὶ ἀμηχανίᾳ αὐτῶν ἀπέναντι τῶν εἰς βάρος τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος τελουμένων ἐκπέμπωσι κραυγὴν ὀδύνης, ὅχι ὅπως διορθωθῶσιν οἱ αἰεὶ ἀδιόρθωτοι καὶ συνεπισθῶσιν οἱ αἰεὶ ἀσυνέτιστοι, ἀλλ' ὅπως δοθῇ ἀφορμὴ εἰς τοὺς σοφοὺς τοὺς ἐν τῇ Δύσει καὶ ἐν τῷ Εὐρωπαϊκῷ Τύπῳ ὡς κατ' ἀποκοπὴν ὑπερασπίζοντας αὐτοὺς κατὰ παντὸς καὶ πρὸς πάντας, ἵνα γένωνται σοφώτεροι περὶ τοὺς πελάτας αὐτῶν, ἵνα μὴ λησμονῶσιν ὅτι πρόκειται περὶ τῶν αὐτῶν ἐκείνων, οἵτινες μόλις πρὸ μικροῦ, πρὸ ἐτῶν ἀριθμουμένων ἐπὶ τῶν δακτύλων τῆς μιᾶς μόνης χειρὸς, τὸ δὴ λεγόμενον *μέ τὴν δοῦκα στὸ στόμα*, ἄνευ λόγου καὶ ἄνευ αἰτίας, σύσσωμοι καὶ σύμπυχοι ἦσαν τὰ ὅπλα κατὰ τῶν πατρῶων αὐτῶν προστατῶν καὶ σωτήρων, καὶ ὥσεί μὴ ἦρχον ταῦτα, ἡμιλλῶντο νὰ ἐξευτελίσωσι παντοιοτρόπως ὡς τὴν ὑποστάθμην τῶν λαῶν τῆς ὑψηλίου ὅσους νῦν ἐκθειάζουσιν ὡς τὰ ἄνθη τοῦ πολιτισμοῦ. Ἀλλ' εἶναι παράγελμα τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ τὸ ἐβδομηκοντάκις ἐπτὰ ἀφιέναι τοῖς ἁμαρτάνουσιν. Ἀναντιρρήτως, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως τοῦτον, ὅτι αἱ γινώμαι αὗται δὲν θὰ ἐκλαμβάνωνται ὡς ἐνθαρρύνσεις καὶ προτροπαὶ εἰς τὴν ἐπανάληψιν τῶν αὐτῶν *da capo*. Δὲν εἶναι μόνον τοῦτο. Ἐχει τί τὸ περίεργον νὰ βλέπῃ τις τὴν συγγνωμονικὴν ταύτην διάθεσιν παρ' αὐτοῖς ἐκείνοις, οἵτινες δὲν ἐννοοῦσι νὰ συγχωρήσωσι διότι δρᾷ τις ἐξημμένων ἢ ἀπονενομημένων ἀνθρώπων προέβῃ εἰς τὰ γεγονότα ἐκεῖνα τοῦ Νοεμβρίου. Ἦσαν οἰκτρὰ καὶ τρίσοικτρα τὰ τότε γενόμενα, καὶ ἐννοεῖ τις ὅπωςδῆποτε τὴν ὑπάρχουσαν

rancune κατὰ τῶν νομιζομένων πρωτουργῶν. Ἄλλ' ἦσαν ἐκεῖνα ὡς τις κώνωψ παρὰ κάμηλον τῆς Βουχάρας τὴν δίσυβον, καὶ τὸ κέντημα τοῦ κώνωπος ἐξακολουθεῖ νὰ προβάλληται πρὸς δικαιολογίαν τῆς δεικνυομένης συγγνώμης πρὸς τοὺς σπαραγμοὺς τῶν ὀδόντων τῆς λυσσώσης καμήλου. Εἶναι ταῦτα σκῆψις καὶ πρόσφρασις, ἡ δὲ ἀληθὴς αἰτία ζητητέα ἐν ὑπολογισμοῖς πολιτικοῖς.

Θὰ λάβωμεν βεβαίως ἐγγυήσεις. Ἀλλ' ἐν πρώτῃ ἐπαναλήψει τῶν αὐτῶν ἐπιτηδευμάτων, δι' ὁμοίους πολιτικοὺς λόγους θὰ ἀπονίπτωμεν τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ κόσμου καὶ τῆς ἱστορίας λέγοντες «μὴ φύλαξ εἰμὶ τοῦ ἀδελφοῦ μου;»

ΔΗΛΩΣΙΣ

Παρακαλοῦνται οἱ ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ κκ. συνδρομηταὶ ὅπως ἐντὸς τριῶν μηνῶν σπεύσωσι νὰ ἀποστείλωσι τὰς καθυστερουμένας συνδρομὰς των, ἄλλως θέλει διακοπῇ ἡ ἀποστολὴ τοῦ φύλλου.

ΑΙ ΠΡΩΤΑΙ ΓΕΝΕΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΙΝ

(συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ἐν τούτοις χάρις εἰς τὸν ἄσβεστον τῶν ἐλλήνων ἔρωτα πρὸς τὴν παιδείαν καὶ εἰς τὰ μέγα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα εὗρισκον παρ' ἑαυτοῖς καὶ ἐν τῇ Δύσει, ἡ ἱστορία τῆς ἐλληνικῆς παιδείας εἶναι ἀξία προσοχῆς δι' αὐτὴν ἥδη τὴν πληθύν τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῆς κατὰ τὸν ἀπασχολοῦντα ἡμᾶς ἡμιόλιον αἰῶνα ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ΙΕ' αἰῶνος μέχρι τέλους τοῦ ΙΣΤ'. Παρὰ τῷ Σάθᾳ δυνατὸν νὰ ἀριθμῇ τις εἰς τὴν περίοδον ταύτην ὑπὲρ τὰ τριακόσια ὀνόματα πεπαιδευμένων ἐλλήνων, μεταξὺ δὲ τούτων ἕως διακοσίους συγγραφεῖς. Ἐξαιρέσει ὀλίγων συγκριτικῶς ἀνδρῶν, οἵτινες ἀνάγονται κυρίως εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐν λόγῳ περιόδου, καὶ παριστῶσι τὸν σπινθῆρα ἐκεῖνον τῆς ἐλληνικῆς παιδείας, ὁποῖος διέμεινεν σῶος ἀπὸ τοῦ παρελθόντος, πάντες οἱ ἄλλοι κατὰ μὲν τὸ γένος ἀνήκουσιν εἰς τὰς προδηλωθείσας χώρας τῆς ἀρχαίας κλασικῆς Ἑλλάδος, κατὰ δὲ τὴν παιδείαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τοὺς λεγομένους **δυτικούς** Ἕλληνας, τούτέστι τοὺς σπουδάσαντας καὶ τελειοποιηθέντας ἐν τῇ Δύσει. Καὶ μέγα δὲ μέρος ἐκείνων, ὅσοι ἀμέσως δὲν ὑπάγονται εἰς τὰς ὑποδειχθείσας δύο κατηγορίας, ὀφείλουσι τὴν ἀρχὴν ἢ τὴν τελειοποίησιν τῆς παιδείας αὐτῶν εἰς ἀνδρας, τῶν κατηγοριῶν τούτων(*). Δείξαντες τὸν ἐξωτερικόν

(*) Διὰ τοῦτο κυρίως ἀναφερόμεθα εἰς τὸν Σάθαν, διότι ἔχει τὸν πληρέστατον βιογραφικὸν καὶ βιβλιογραφικὸν κατάλογον τῶν λογίων ἐλλήνων τῆς περιόδου ταύτης. Ὁ Σάθας ἀπαριθμεῖ οὐ μόνον τοὺς συγγραφεῖς, ἀλλ' ἐν γένει τοὺς ἐπὶ μαθήσει καὶ παιδείᾳ διαπρέψαντας, γνωστοὺς ὡς καθηγητὰς καὶ σπουδαστὰς τῶν ἐν τῇ Δύσει πανεπιστημίων, ὡς μέλη ἐκπαιδευτικῶν ἐταιριῶν, ἀντιγραφεῖς καὶ ἐκδότας ἀρχαίων ἐλλήνων συγγραφέων, ἱατροὺς καὶ νομομαθεῖς καὶ γραμματεῖς ἐπισήμων προσώπων καὶ τὰ παρόμοια. Πρὸς τούτοις εἰς τὰ ἐν τῷ κειμένῳ γεγενημένα συμπεράσματα δυνάμεθα νὰ φθάσωμεν καὶ ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν ἰδίως συγγραφέων ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Φαβρικίου γενομένη ἐκδόσει τοῦ Karless, ἐνθα ὁμοῦς

μὲν τοῦτον ἀλλὰ σπουδαῖον χαρακτῆρα τῆς ιστορίας τῆς ἑλληνικῆς παιδείας κατὰ τὸν ἀπασχολοῦντα ἡμᾶς ἡμιόλιον αἰῶνα, συντόμως θέλομεν σημειώσει τὰ καθ' ἡμᾶς κυριώτατα χαρακτηριστικὰ τῶν φαινομένων αὐτῆς φιλολογικῆ ἐνεργείᾳ τῶν ἐλλήνων.

Τὴν ἱστορίαν τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ιε' αἰῶνος συγγραφεῖς τινες ἀρχίζουσι, καὶ δικαίως, διὰ δύο ὀνομάτων, Γεωργίου Γεμιστοῦ Πλήθωνος, ἐκ Σπάρτης, καὶ Γεωργίου Γενναδίου Σχολαρίου ἐκ Βυζαντίου, κατ' ἄλλους δὲ ἐκ Χίου. Ταῦτα τὰ ὀνόματα κατέστησαν τυπικά. Τὸν Πλήθωνα ἐνόμιζον ἀναβεβιωκότα Πλάτωνα καὶ ἀπέδιδον εἰς αὐτὸν τὴν πρόθεσιν νὰ ἀνεγείρῃ οὐ μόνον τὴν ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ἑλληνικὴν πολυθείαν. Ἐχὼν τοὺς ὁπαδοὺς αὐτοῦ καὶ ἐν Ἑλλάδι, καὶ δὴ ἐν Πελοποννήσῳ, ἀλλὰ μὴ ζήσας αὐτόθι, ἀπεχώρησεν ὁ Πλήθων εἰς τὴν Δύσιν, ἔνθα ἐν Φλωρεντία ἀπέκτησε τὴν εὐνοίαν τοῦ Κοσμᾶ Μεδίκου, ὅστις ἀκροασάμενος τὸν Πλήθωνα ἀπεφάσισε νὰ ἰδρύσῃ πλατωνικὴν Ἀκαδημίαν(**). Πῶς δὲ νὰ

ἐφιστῶν ὁ βιβλιογράφος τὴν προσοχὴν εἰς τὰ μνημεῖα τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας δὲν ὀμιλεῖ συχνάκις περὶ τοῦ τόπου τῆς καταγωγῆς τῶν ἀριθμουμένων συγγραφέων, καὶ ἔτι σπανιώτερον περὶ τοῦ τόπου τῆς ἐκπαιδεύσεως αὐτῶν. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἄρθρου περὶ τῆς κατὰστάσεως τῆς ἐν Κων]πόλει Ἑκκλησίας ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῶν τούρκων κατὰ τὸν πρῶτον ἡμιόλιον αἰῶνα ἀπὸ τῆς ἀλώσεως, λέγει ὅτι Δημήτριος Προκ. Μοσχοπολίτης ἀριθμεῖ μεταξὺ τῶν λογίων ἐλλήνων μόνον κατὰ τὸν ιστ' αἰῶνα ἕως 990 ἀνθρώπους (σελ. 272). Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἀπροσεξία. Δημήτριος Προκ. Μοσχοπολίτης γράφας τὸν κατάλογον αὐτοῦ τῷ 1721 ἄρχεται ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ ιστ' αἰῶνος καὶ τελευτᾷ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ ιη' αἰῶνος. Ὁ κατάλογος εἶναι λίαν σύντομος καὶ ὀλίγα περιέχει.

(**) Ἐπέστρεψεν ὁμοῦς ὁ Πλήθων εἰς τὴν Σπάρτην ἔνθα καὶ ἀπέθανεν ἑκατοντούτης περίπου ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τοῦ ιε' αἰῶνος. Ἡ φιλοσοφία τοῦ Πλήθωνος παρήγαγε παρὰ τοῖς ἔλλησι ἀρκούντως εὐρείαν φιλολογίαν. Κατ' αὐτοῦ ἡ ἀφορμὴν ἐξ αὐτοῦ λαβόντες ἔγραψαν ὁ Γεννάδιος, ὁ Βησσαρίων, Γεώργιος ὁ Τραπεζούντιος, Ματθαῖος Καμαριώτης καὶ ἄλλοι· ἡ πολεμικὴ μετεβλήθη εἰς ἀμφισβήτησιν περὶ Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους.

ἐξηγήσῃ τις παρὰ τῷ Πλήθωνι τὴν φαντασιοληξίαν ταύτην τοῦ νὰ ἀνεγείρῃ τὸν ἀρχαῖον πρωτόγονον ἑλληνισμόν; Ἴσως πρὸ πάντων ἐξ αἰσθήματος ἀπογοιτεύσεως εἰς τὴν ἱστορικὴν ζωὴν τῆς ἐν τῷ Βυζαντίῳ Ἑλλάδος, ἥτις κατ' αὐτὸν εἶχε περιέλθει εἰς ἀγενῆ δεσποτισμὸν, ἐξάντησιν καὶ ἀποσύνθεσιν. Ὁ Πλήθων ἐφάνταζετο διὰ τῆς ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλλάδος ὁλοτελῶς νὰ φέρῃ αὐτὴν εἰς τὴν ἐνδοξὸν ἐποχὴν τοῦ Πλάτωνος. Ἡ φαντασιώδης αὕτη ἰδέα αὐθωρεῖ κατακριθεῖσα ὑπὸ ἐλλήνων ἐκκλησιαστικῶν διδασκάλων (καὶ δὴ τοῦ Γενναδίου) δὲν ἠδυνήθη νὰ ἔχῃ εἰλικρινεῖς ὁπαδοὺς. Ἀλλ' εἶχε καὶ μέρος τι οὐχὶ φαντασιῶδες. Ἡ παρὰ τοῖς διανοουμένοις ἔλλησι διεγερθεῖσα αὕτη τάσις, νὰ ἀναζωογονήσῃ, νὰ ἀνακαινίσῃ ἐαυτοὺς διὰ τῆς μελέτης τῆς κλασικῆς αὐτῶν Ἑλλάδος, ἦτο φυσικὴ παρ' αὐτοῖς νῦν, ὅτε μετὰ τοσοῦτον οἰκτρὸν τέλος τοῦ πολιτικοῦ αὐτῶν βίου, δεδουλωμένοι καὶ διεσπαρμένοι κατὰ τὴν οἰκουμένην, ἐξ ἀνάγκης παρωρμήθησαν ἐν τῷ βράθει τῆς συνειδήσεως αὐτῶν νὰ ἐξετάσωσιν ἅπαντα τὸν παρελθόντα αὐτῶν βίον· ἐν δὲ τῇ τοιαύτῃ διαθέσει συνήθως ἄρχονται οἱ ἄνθρωποι ἀπ' ἀρχῆς. Εὐνόητον, ὅτι ἡ ὁρμὴ αὕτη ζωηρότερον διηγέρθη ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ὑπὸ τὸν εὐεργετικὸν αὐτῆς ἥλιον, ἐν τῷ μέσῳ τῶν εὐωδιῶν τοῦ πρωτογόνου τούτου πατρίου ἐδάφους, ἄλλοτε μὲν εὐδαίμονος, νῦν δὲ ἀποβάσεως εἰς τελευταῖον καταφύγιον ἂν μὴ τῆς εὐτυχίας, ἀλλὰ σχετικῶς ἡσυχίας καὶ τινος πολιτικῆς ἐλευθερίας διὰ τοὺς ἔλληνας. Διὰ τοῦτο οἱ ἔλληνες νῦν εἶπερ ποτε καὶ ἄλλοτε καυχῶνται ἐπὶ τῇ καταγωγῇ αὐτῶν ἐκ πόλεων καὶ ἐπαρχιῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, διὰ τοῦτο μετὰ τοσαύτης στοργῆς ὀμιλοῦσι περὶ τῶν εὐεργετημάτων τῆς ὥραίας αὐτῆς φύσεως, καταλλήλου νὰ ἐπιδράσῃ καὶ εἰς διανοητικὴν ἀνάπτυξιν τῶν κατοίκων αὐτῆς. Προσέτι ὁ παρὰ τοῖς ἔλλησι ἔρος πρὸς μελέτην τῶν κλασικῶν αὐτῶν συγγραφέων διηγείρετο καὶ ὑπεστηρίζετο καὶ ὑπὸ τῆς ἐπιρροῆς τῆς Δύσεως. Εἵπομεν ἥδη περὶ τῆς σημασίας τῆς σπουδαίας ταύτης ἐν τῇ Δύσει κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἀναγεννήσεως καὶ περὶ τῆς συνδρομῆς, ἣν εἰς τοῦτο παρέσχον τῇ Δύσει οἱ Ἕλληνες.

ὑπολείπεται μόνον νὰ ἐξαγάγωμεν τὰ συμπεράσματα ἢ νὰ ἐφαρμόσωμεν τὰ εἰρημένα. Νῦν ἰδίως ἐπὶ τῶν ἐλλήνων ἐμφαντικῶς ἐπραγματοποιήθη ἡ παροιμία· *dicendo discimus*. Ἐργαζόμενοι ἐπὶ τῶν κλασικῶν δι' ἄλλους εἰργάζοντο δι' ἑαυτοὺς καὶ διὰ τοὺς ἰδίους. Καθ' ἅπασαν σχεδὸν τὴν χιλιετῇ ἱστορίαν τοῦ Βυζαντίου ποτὲ δὲν εἶχον ἀφιερωθῆ μετὰ τοιαύτης φιλοπονίας εἰς τὴν σπουδὴν τῶν κλασικῶν, ὅσον νῦν. Μόλις ἴσως εἶχον μάθει τὸ ἀναγινώσκειν καὶ ἐννοεῖν αὐτοὺς, νῦν δὲ ἐκ νέου ἐσπούδαζον. Οἱ βιβλιογράφοι ἀριθμοῦσι μεγάλην πληθύν ἀντιγράφων καὶ ἐκδόσεων κλασικῶν, σχολίων εἰς αὐτάς, ἐλληνικῶν γραμματικῶν, λεξικῶν καὶ τῶν ὁμοίων γενομένων ὑπὸ τῶν ἐλλήνων ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ΙΕ' καὶ τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος, πρὸς δὲ τούτοις τινὰ ἐξ αὐτῶν ἦσαν προωρισμένα κυρίως διὰ νέους Ἕλληνας καὶ πράγματι ἐδίδοντο αὐτοῖς οὕτως ὥστε καὶ οὗτοι ἀνετρέφοντο δι' αὐτῶν ὥς καὶ ἡ σπουδάζουσα νεολαία τῆς Δύσεως. Ἀξιοσημεῖωτον δὲ εἶναι ὅτι ὄχι μόνον κοσμικῆς παιδείας καὶ διαθέσεως ἄνθρωποι, κατεγίνοντο εἰς τὴν σπουδὴν τῶν κλασικῶν, ἀλλὰ καὶ κληρικοὶ καὶ ἐν γένει ἄνθρωποι θρησκευτικῶς διατεθειμένοι. Οὐχὶ σπανίως αὐστηροὶ μοναχοὶ ἐξεπόνουν σχόλια εἰς τὸν Ὅμηρον, Πίνδαρον καὶ ἄλλους(*). Εἶναι ἀληθὲς ὅτι εἰς τοὺς Ἕλληνας τοὺς φιλοπονοῦντας περὶ τὴν συλλογὴν, ἐκδοσιν καὶ εἰς μάθην τῶν κλασικῶν ἐν τινι μέτρῳ δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσιν οἱ στίχοι τοῦ Βιργιλίου *Sic vos non vobis mellificatis apes,*

Sic vos non vobis aratrum fertis boves.

Πολὺ περισσότερον τῶν ἐλλήνων αὐτῶν ὠφελοῦντο ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν οἱ λαοὶ τῆς Δύσεως, ἔχοντες καὶ ἄλλα παιδευτικὰ στοιχεῖα, ὅποια

ἔλειπαν παρὰ τοῖς Ἕλλησι. Ἡ ἐπιρροὴ τῶν κλασικῶν δὲν συνέτεινεν εἰς ἰδιαιτέραν ἀνύψωσιν τῆς αὐτοτελοῦς διανοητικῆς καὶ δημιουργικῆς τῶν ἐλλήνων παραγωγικότητος. Οὔτε Πλάτωνα οὔτε Μένανδρους καὶ Σοφοκλεῖς ἠδύναντο νὰ ἀναστηθῶσι μετὰ αὐτῶν, καίτοι ὄχι μόνον ἐσπούδαζον αὐτοὺς, ἀλλ' ἔγραφον καὶ ᾠδὰς εἰς τιμὴν τοῦ Πλάτωνος, ἐλεγεία εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα καὶ τὰ παρόμοια(*). Οὐχ ἦττον ἡ ζωογόνος καὶ ἀνθρωπιστικῆς ἐπιρροὴ τῆς κλασικῆς μαθήσεως ἀνύψωσε τὸ πνεῦμα τῶν διανοουμένων ἀντιπροσώπων τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους, καὶ παρηγοροῦσα αὐτοὺς διὰ τοῦ παρελθόντος ἐπειθεν αὐτοὺς ὅτι ἀνήκουσιν εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν πεπαιδευμένων ἐθνῶν, καὶ ἔτρεφεν ἐλπίδας περὶ τοῦ μέλλοντος. Παρατηροῦντες ὅτι ὡς χριστιανοὶ δὲν ἐφέλκουνσι πάντοτε τὴν συμπάθειαν τῶν προΐσταμένων τῆς λατινικῆς δύσεως, ἥλπιζον νὰ διεγείρῳσιν αὐτὴν ἐν ὀνόματι τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, τῶν ποιητῶν, τῶν φιλοσόφων καὶ τῶν ἱστορικῶν. Τῷ 1525 ὁ γνωστὸς ἦδη ἡμῖν λόγιος καὶ φιλόπατρις Ἕλλην Ἰάνος Λάσκαρις, παρουσιασθεὶς πρὸς τὸν νικηφόρον αὐτοκράτορα Κάρολον Ε', (πρὸς ὃν εἶχε συστηθῆ ὑπὸ τοῦ Πάπα Κλήμεντος Ζ'), ἀπέτεινε πρὸς αὐτὸν τὸν ἐξῆς λόγον: «Ὅχι μόνον ὁ Πάπας, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀρχαία Ἑλλάς, Μεγαλειότατε, μὲ στέλλει ἐνταῦθα διὰ νὰ σὰς καθικετεύσω καὶ λάβετε ἔλεος ὑπὲρ αὐτῆς. Λέγων ἀρχαίαν Ἑλλάδα ἐννοῶ τοὺς μεγάλους ἐκείνους ἄνδρας, τοὺς ὁποίους ἡ γῆ αὐτὴ παρήγαγε, καὶ οἵτινες καθωράϊσαν καὶ ἐδίδαξαν εἰς τὸν κόσμον πᾶσαν ἀρετὴν καὶ πολιτισμόν. Τοιοῦτοι εἶναι οἱ ἥρωες Ἡρακλῆς, Θησεύς, Ἰάσων καὶ οἱ ἄλλοι ὅμοιοι τούτοις· οἱ νομοθεταί

(*) Ἐν γένει τὰ εἰς τὴν κλασικὴν φιλολογίαν ποιήματα ἀποτελοῦσι τὸ μέγιστον μέρος τῶν φιλολογικῶν ἔργων τῶν ἐλλήνων ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ΙΕ' αἰῶνος μέχρι τοῦ ΙΣΤ'. Ἐκ τοῦ Φαβρικίου καὶ τοῦ Σάθα θὰ ἡδύνατο νὰ σχηματίσῃ τις μακρὸν κατάλογον ὀνομάτων καὶ πονημάτων ἐλλήνων φιλολόγων τῆς ἐποχῆς ταύτης, ὅστις θὰ ὑπερέβαινε τὸν κατάλογον τῶν ἄλλων ἐλληνικῶν ἔργων καὶ συγγραφῶν ὁμοῦ λαμβανόμενων.

(*) Τὰ ἐλεγειακὰ ποιήματα τῶν (νέων) ἐλλήνων εἶναι καλλίτερα τῶν ἄλλων εἰδῶν· ἐν αὐτοῖς ἡ βαθεῖα καὶ ἄδολος θλίψις ἐπὶ τῇ δυστυχεῖ Ἑλλάδι ἐκχεῖται μετὰ τινος αἰσθημάτων σεβασμοῦ καὶ στοργῆς πρὸς τοὺς ἥρωας καὶ διασήμεους ἄνδρας τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Τοιοῦτον ἐπὶ παραδείγματι ποίημα εἶναι τὸ τοῦ Ἀντωνίου Ἐπάρχου τοῦ Κερκυραίου (1491—1568). «Θρῆνος εἰς τὴν Ἑλλάδος καταστροφὴν». Φαίνεται ὅτι οἱ Ἕλληνες εὐηρεστοῦντο νὰ ἀναγινώσκωσι καὶ νὰ ἐπαναλαμβάνωσι τοὺς στίχους τούτους. Ζυγομαλᾷ παρὰ Κρουσίῳ σελ. 94. Σάθα σελ. 163—168.

Μίνως, Λυκοῦργος καὶ Σόλων· οἱ μεγάλοι στρατηγοὶ καὶ πολῖται Ἐπαμεινώνδας, Θεμιστοκλῆς, Ἀριστείδης· οἱ βασιλεῖς Ἀγισίλαος, Φίλιππος καὶ Ἀλέξανδρος. Οἱ πρῶτοι δημιουργοὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἐπιστήμης, ποιηταὶ καὶ ἱστορικοὶ, Ὅμηρος, Πίνδαρος, Ἡσίοδος, Ξενοφῶν, Θουκυδίδης, Πλούταρχος· οἱ ἐρευνῆται τῆς φύσεως καὶ παραγωγοὶ τῶν θείων καὶ ἀνθρωπίνων γνώσεων, Πυθαγόρας, Πλάτων, Ἀριστοτέλης καὶ ἕτεροι· οἱ μαθηματικοὶ καὶ γεωγράφοι Στράβων, Πτολεμαῖος· οἱ κληροδοτήσαντες εἰς τὸν κόσμον τὴν ὑγίαν Ἱπποκράτης καὶ Γαληνός· ὁ χορὸς τῶν θεολόγων καὶ πλῆθος ἄλλων περιφανῶν εἰς πάντα κλάδον τῶν ἐπιστημῶν. Οἱ Ἕλληνες ἐφεύρον καὶ ἐδίδαξαν τὰς ἐπιστήμας εἰς ὅλα τὰ ἔθνη τῆς γῆς, καὶ ἰδίως τοὺς κατοίκους τῆς Εὐρώπης ὡς τοὺς Ἰταλοὺς, Γερμανοὺς, Ἰσπανοὺς, Γάλλους καὶ ἄλλους. Οἱ Ἕλληνες οὗτοι ἐδωρήσαντο τῷ κόσμῳ τοὺς νόμους, τὴν θρησκείαν, καὶ τὰ τελειοποιούντα τοὺς ἀνθρώπους ἦθι. Πάντες οὗτοι μὲ στέλλουσιν εἰς τὴν Καισαρικήν σας Μεγαλειότητα. Μὴ νομίσητε, Μεγαλειότατε, ὅτι εἶναι ὄνειρον. Ὁ λαὸς οὗτος, οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες περιϋπτάμενοι ἐδῶ εἰς τὸν ἀέρα, δηλ. τὰ πνεύματά των, σὰς παρακαλοῦσι καὶ σὰς καθικετεύουσι, Μεγαλειότατε, νὰ ἐλευθερώσητε τὴν Ἑλλάδα»(*).

Τοιαύτας τῶν ἐλλήνων ἐκκλήσεις πρὸς τοὺς ἡγεμόνας τῆς δυτικῆς Εὐρώπης ἠδυνάμεθα νὰ φέρωμεν πολλάς· ἀλλ' αὗται δὲν ἠδύναντο ταχέως νὰ ἔχωσιν ἀποτέλεσμα. Ἐπρεπε τὴν ἀρχὴν τῆς σωτηρίας αὐτῶν νὰ κάμωσιν αὐτοὶ οἱ Ἕλληνες. Τὸ ἄσβεστον αὐτῶν πνεῦμα τῆς πατρίου παιδείας ἐχρησίμευσεν ὡς ἐγγύησις περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς τοιαύτης ἀρχῆς ἐν τῷ μέλλοντι. Μετὰ τῆς ἑλληνικῆς κλασικῆς παιδείας ἀνεπτύσσετο μεταξὺ τῶν ἐλλήνων καὶ ἡ λατινικὴ, διότι ἔζων νῦν καὶ ἐδίδασκον καὶ ἐδιδάσκοντο μεταξὺ λατίνων καὶ ἐν γένει ἐν τῇ Δύσει, ἐνθα τοὺς λατίνους κλασικοὺς ἐπίσης ἐσπούδαζον ὡς καὶ τοὺς Ἕλληνας, καὶ ἐνθα ἡ λατινικὴ γλῶσσα διετήρει ἔτι τὴν σπουδαιότητα αὐτῆς, ὡς γλῶσσα τῆς ἐπιστήμης, τῆς διπλωματίας, τῶν ἀλληλο-

γραφῶν, καὶ δὴ τῶν ἐπιστημονικῶν καὶ φιλολογικῶν καὶ τῶν ὁμοίων· ὥστε καὶ ἡ λατινικὴ ἦτο ἀναγκαία αὐτοῖς εἰς τὰς ἐκδόσεις ἐκείνας καὶ τὰ ὑπομνήματα καὶ τὰς μεταφράσεις τῶν ἐλλήνων συγγραφέων, ὅσας ἐπεχείρουν διὰ τὴν Δύσιν. Ἡ λατινικὴ παιδεία ἦτο νεωτερισμὸς ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει τῶν ἐλλήνων, μεταξὺ τῶν ὁποίων πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κ]πόλεως ὀλίγοι μόνον (μᾶλλον οἱ ἐν Καλαβρία καὶ Σικελία Ἕλληνες) ἐγνώριζον αὐτήν. Διὰ τοῦτο πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν γλῶσση ἡ γνῶσις καὶ τῆς λατινικῆς ἐνομίζετο τότε τεκμήριον πεπαιδευμένου ἀνδρὸς μεταξὺ τῶν ἐλλήνων. Θεοδόσιος ὁ Ζυγομαλάς, ὅστις ὡς ὁ πατὴρ του δὲν ἐσπούδασεν ἐν τῇ Δύσει, καὶ ὡς ἐκ τούτου κάκιστα ἐγνώριζε τὴν λατινικὴν, ἐλυπεῖτο πολὺ διὰ τοῦτο· καίτοι δὲ ἦτο ἥδη τριακοντούτης, ἐν τούτοις ἐσκέπτετο νὰ τὴν ἐκμάθῃ. Οἱ ἐκ τῶν ἐλλήνων συγγράψαντες καταλόγους καὶ ἱστορίαν τῆς φιλολογίας δὲν λησμονοῦσι νὰ διακρίνωσι τὸ ὑποδειχθὲν γνῶρισμα περιγράφοντες τὴν παιδείαν τῶν συμπολιτῶν αὐτῶν, ὡς καὶ τὸ ἕτερον, τὴν γνῶσιν δηλ. τῶν ἐθνικῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν, καὶ δὴ τῆς ἰταλικῆς (*). Καθόλου δὲ ἐπεκράτει παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἡ κλασικοφιλολογικὴ παιδεία. Ἐκ τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν μάλιστα ἐκλινον εἰς τὴν ἱατρικὴν, ἡ ὁποία κατὰ τοὺς προγενεστέρους ἔτι

(*) Παρὰ Δημητρίῳ Μοσχοπολίτῃ ἐν τῶν συνήθων χαρακτηριστικῶν τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀπαριθμουμένων λογίων ἐλλήνων χρησίμευε ἡ φράσις «εἰδήμων τῆς ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς ἢ καὶ ἰταλικῆς φωνῆς». Ἴδε τὸν κατάλογον αὐτοῦ παρὰ Φαβρικίῳ ἐκδ. Harl τόμ. ΙΑ', σελ. 521—50. Νο. 9, 15, 17, 20, 23, 24, 40, 43 καὶ ἄλλ. Μόνον δὲν ἐσημείωσεν ἢ δὲν ἐγνώριζεν, ὅτι ὁ χαρακτηρισμὸς οὗτος ἀρμόζει καὶ εἰς τοὺς μᾶλλον λογιώτερους Ἕλληνας καὶ τοῦ ΙΕ' καὶ ΙΣΤ' αἰῶνος, καὶ ὅτι τότε ἀνεπτύχθη. Ὁ Σάθας παρατηρεῖ τοῦτο πολὺ περισσότερον· παρ' αὐτῷ συχνὰ προσάγονται χαρακτηρισμοὶ ὑπὸ δυτικῶν λογίων διδόμενοι πρὸς τοὺς λογίους Ἕλληνας τοῦ ΙΕ' καὶ ΙΣΤ' αἰῶνος, ὅμοιοι τῷ ἐπομένῳ: *vir latinis graecisque litteris eruditissimus*. Οἱ ἐν τῇ ἀπωτέρῳ Ἀνατολῇ ζῶντες Ἕλληνες ἐφημίζοντο καὶ ἐπὶ τῇ γνῶσει τῆς ἀραβικῆς γλώσσης. Ἀνέζησε καὶ ἡ ἐκμάθησις τῆς ἐβραϊκῆς καὶ χαλδαϊκῆς γλώσσης, καίτοι ὀλίγοι ἦσαν οἱ διακρινόμενοι ἐπ' αὐταῖς.

(*) Σάθας σελ. 117—118.

χρόνους ἔσωζεν αὐτὰς ἐν τῇ ἀπωτέρω ἀνατολῇ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν ἀράβων, τῶν μαμελούκων καὶ ἔπειτα τῶν τούρκων. Μεταξὺ τῶν πεπαιδευμένων ἐλλήνων τοῦ δευτέρου ἡμίσεως τοῦ ΙΕ' καὶ ΙΣΤ' αἰῶνος εἶναι γνωστοὶ πολλοὶ ἱατροὶ ἐν τε τῇ Ἑλλάδι καὶ ἐν τῇ Δύσει. Ἡ γνῶσις τῆς ἱατρικῆς ἦτο δι' αὐτοὺς μέσον βιοπορισμοῦ, ἐνίοτε δὲ καὶ χριστιανικῆς ἀγαθοεργίας πρὸς τοὺς ἀπόρους συμπολίτας. Περὶ ἄλλα πρακτικῆς παιδεύσεως ἀντικείμενα ὀλίγον διεκρίθησαν οἱ Ἕλληνες. Ἐν γένει δὲ ἡ μόρφωσις αὐτῇ φαίνεται ὅτι δὲν εὑρίσκει παρ' αὐτοῖς ἔδαφος πρὸς καλλιέργειαν. Ἀλλὰ δὲν πρόκειται νὰ ἐξετάσωμεν ἐνταῦθα πόσον τὸ φαινόμενον ἐπηρέασε τὴν σπουδαιότητα τῆς παιδείας ἐν ταῖς τύχαις τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ.

(ἔπεται συνέχεια)

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΞΑΡΧΙΑΣ ΕΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

Ζήτημα σοβαρὸν ἀνεφύη ἐν Βουλγαρίᾳ ἐξ ἀφορμῆς τῆς ψηφίσεως τοῦ καταστατικοῦ χάρτου τῆς Ἐξαρχίας. Αἱ συζητήσεις ἀνεκίνησαν κυρίως τὸ λίαν λεπτὸν, ἰδίᾳ ἐν ταῖς χώραις τῆς Ἀνατολῆς, ζήτημα τοῦ χωρισμοῦ Ἑκκλησίας καὶ Πολιτείας.

Ἡ «Ἠχώ τῆς Βουλγαρίας» ἐπιρρίπτει τὸ σφάλμα ὡς πρὸς τοῦτο εἰς τοὺς θερμοὺς καὶ ἀπερισκέπτους προμάχους τῶν ἀπολύτων δικαιωμάτων τῆς ἐπισκοπικῆς Ἀρχῆς. Κατέδειξαν πάντοτε, λέγει ἡ ἐν λόγῳ ἐφημερίς, ὅτι ἡ Βουλγαρικὴ Πολιτεία προσπαθεῖ νὰ καταστήσῃ τὴν ὀρθόδοξον Βουλγαρικὴν Ἐκκλησίαν ὄργανον ἑαυτῆς (*instrumentum regni*) καὶ ὅτι ἡ ἀνωτάτη ἐξουσία τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, ἡ Ἱ. Σύνοδος, μετ' αὐταπαρνήσεως ἐπάλαισε καὶ ἐξακολουθεῖ εἰσέτι παλαίουςα πρὸς διατήρησιν τῆς αὐτονομίας τῆς ὀρθοδόξου Βουλγαρικῆς Ἑκκλησίας.

Ἀπέδειξαν μάλιστα συχνάκις, ὅτι ὅλαι αἱ ἐν τῇ ἀρχῇ κυβερνήσεις μέχει τῆς παρούσης ἐφάνησαν φειδωλαὶ πρὸς αὐτὴν καὶ οὐδαμῶς παρέσχον εἰς αὐτὴν τὰ μέσα, ὧν εἶχον ἀνάγκην πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν σκοπῶν, ὧν οὐδέποτε παρητήθη.

Ἀλλὰ πάντα ταῦτα ἐλέγοντο πάντοτε παρ' ἀνθρώπων, οἵτινες ἀνῆκοντες εἰς τὸν νεώτερον κλῆρον, ἄφηνον ἑαυτοὺς νὰ παρασύρωνται ὑπὸ τῶν ἰδίων λόγων, καὶ οἵτινες μένοντες πάντοτε μακρὰν τῆς ἀνωτάτης ἐξουσίας τῆς ὀρθοδόξου Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας, κατ' ἀνάγκην ἐλάχιστα ἐγνώριζον τὰς πρὸς τὴν τελευταίαν ταύτην σχέσεις τῆς Βουλγαρικῆς Πολιτείας—ἐν τῷ προσώπῳ τῶν βουλγαρικῶν κυβερνήσεων—καὶ εἰδικῶς τὰς πρὸς τὴν ἀνωτάτην διοίκησιν τῆς Ἑκκλησίας ταύτης.

Τέλος, ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 14 Μαΐου ῥήτορες εἰδικοί ὠμίλουν ὡσαύτως ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου καὶ ἐκ τῶν λόγων των κατενοήθη ἡ ἀποψις τῆς Κυβερνήσεως ὡς πρὸς τὸ ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα καὶ ἡ ἀποψις τοῦ κλήρου ὡς πρὸς τὰς σχέσεις Πολιτείας καὶ Κυβερνήσεως. Ὁ πρῶτος ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἐθνικοῦ Συνεδρίου κατέδειξεν ὅτι ἡ αἰτία τῆς παρούσης κακῆς καταστάσεως τῆς ὀρθοδόξου Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας ὀφείλεται εἰς τὴν ἀνωτάτην διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, τὴν Ἱ. Σύνοδον. Παρέστησεν ὡσαύτως τὴν ἀθλίαν οἰκονομικὴν κατάστασιν τοῦ βουλγάρου ἱερέως, κατάστασιν ἣτις ἐβελτιώθη χάρις εἰς τὴν παρούσαν κυβερνήσιν, ἣτις εἶναι ἐτοίμη, δι' ὧν διαθέτει μέσων, νὰ συντελέσῃ πρὸς ἐξύψωσιν τοῦ ὀρθοδόξου βουλγαρικοῦ κλήρου, πρὸ παντὸς δὲ νὰ ἐφοδιάσῃ τὴν Ἐκκλησίαν διὰ κλήρου μεμορφωμένου. Ἐκ τῶν λόγων τούτων τοῦ ἀντιπροέδρου τῆς Βουλῆς, δύναται τις νὰ συναγάγῃ, ὅτι ἡ Πολιτεία, ἀντιπροσωπευομένη διὰ τῆς παρούσης Κυβερνήσεως, οὐ μόνον δὲν σκέπτεται νὰ ὑποτάξῃ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ νὰ μεταβάλῃ αὐτὴν εἰς ὄργανον πειθάνιον πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ της, ἀλλ' ἀποβλέπει εἰς αὐτὴν ὡς πρὸς μοχλὸν ἰσχυρὸν πρὸς θρησκευτικὴν καὶ ἠθικὴν προαγωγὴν τοῦ ἔθνους καὶ εἶναι ἐτοίμη νὰ ἐπικουρήσῃ αὐτῇ δι' ὅλων τῶν δυνάμεων καὶ μέσων, πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν ὑψηλῶν αὐτῆς ἱερῶν σκοπῶν.

Ἐν ἑκ τῶν μελῶν τῆς Ἱ. Συνόδου ἀπήντησε πρὸς τὸν ἀντιπρόεδρον, προσπαθοῦν νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν Ἱ. Σύνοδον καὶ τὴν μέχρι τοῦδε ἀναπτυχθεῖσαν ὑπ' αὐτῆς δραστηριότητα καὶ νὰ παραστήσῃ τὰς μέχρι σήμερον ἐν τῇ ἀρχῇ Κυβερνήσεις ὡς τὰς μόνας ὑπευθύνους διὰ τὴν

ἀξιοθρήνητον κατάστασιν τῆς ὀρθοδ. Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἱ. Σύνοδος, εἶπε περίπου, μέχρι τοῦδε κατέβαλε τὸ ἀνώτατον ὄριον τῶν προσπαθειῶν τῆς πρὸς θρησκευτικὴν μὀρφωσιν τοῦ κλήρου, δυστυχῶς ὅμως, δὲν ἔτυχεν ἐπαρκoῦς βοήθειας ἀπὸ μέρους τῶν Κυβερνήσεων, αἵτινες πάντοτε ἐδείχθησαν φειδωλαί, ὡς αἱς προὔκειτο περὶ ὑλικῶν χορηγιῶν διὰ τὸν ὡς ἄνω σκοπόν. Προὔχωρησε μάλιστα μέχρι τοιοῦτου σημείου ὥστε νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Βουλγαρίας ἀπὸ τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ καὶ τῆς διοργανώσεως τοῦ βουλγαρικοῦ κράτους, τὸ τελευταῖον τοῦτο, ὅπερ τόσα ὀφείλει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν δι' ὅσα αὕτη κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀναγεννήσεως ἐπετέλεσεν ὡς καὶ κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀπελευθερώσεως, ἔπαυσε νὰ ἀσχολῇται δι' αὐτήν, διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ἐκείνην ἥτις, θὰ ἐλεγέ τις, κατέστη ἄχρηστος εἰς τὸ κράτος.

Ἡ ὀλιγορτία τῆς Πολιτείας διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας, εἶπεν ὁ ρήτωρ, εἶναι αἰτία τῆς ἀδύσσου, ἐὰν ὑπάρχῃ τοιαύτη, μεταξὺ τοῦ λαοῦ καὶ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας. Ἀναγνωρίζοντες τὴν ἀναγκαιότητα εὐρυτέρας θεολογικῆς παιδείας, θὰ ζητήσωμεν παρὰ τῆς βουλγαρικῆς κυβερνήσεως τὴν ἰδρυσιν ἐκκλησιαστικοῦ σεμιναρίου ἐν πάσῃ πρωτευσίῃ νομοῦ καὶ πιστεύομεν εἰς τοὺς λόγους τοῦ ἀντιπροέδρου, ὅτι ἡ παροῦσα κυβέρνησις θὰ παράσχῃ τὴν ὑλικὴν αὐτῆς συνδρομὴν καὶ βοήθειαν.

Πράγματι δὲν ὑπῆρξε κυβέρνησις βουλγαρικὴ ἡ ὁποία νὰ μὴ ἱκανοποιήσῃ πάντα τὰ αἰτήματα τῆς Ἱ. Συνόδου περὶ ἰδρύσεως καὶ συντηρήσεως ἐκκλησιαστικῶν σχολῶν.

Τοιαῦτα εἶναι τὰ αἰτία, ἅτινα ἐκθέτει ἡ ἐφημερίς τῆς Σόφιας. Ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι ἀπὸ τινων ἐτῶν παριστάμεθα πρὸ σοβαρᾶς καταπτώσεως τῆς χριστιανικῆς πίστεως ἐν Βουλγαρίᾳ. Ἀλλ' ἐνθυμούμεθα, ὅτι, πρὸ τινων ἐτῶν, ὁ ὑπουργὸς τῆς δημοσίας βουλγαρικῆς ἐκπαιδεύσεως εἶχεν ἀπολύσει ἐγκύκλιον πρὸς τὰ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα, δι' ἧς ἡρώτα τίνα γνώμην ἔχουσι περὶ θρησκείας. Ἐπὶ 800 καθιδρυμάτων 4 μόνον ἀπάντησαν, ὅτι ἐπίστευον ἀκόμη εἰς Θεόν. Ὅλα τὰ ἄλλα διεκήρυξαν ὅτι εἶναι ἐλευθερόφρονες. Εἶναι φρικῶδες! Καὶ μάλιστα τὰ καθιδρύματα

ταῦτα προορισμὸν ἔχουσι νὰ διαπαιδαγωγήσωσι τὴν θήλειαν βουλγαρικὴν νεότητα. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς ἀνδρας, ἡ κατάστασις θὰ εἶναι θεβαίως χειροτέρα, διότι συνήθως, οἱ ἄνδρες φαίνονται μᾶλλον ἀδιάφοροι ὡς πρὸς τὰ τῆς θρησκείας παρὰ αἱ γυναῖκες.

Ἰδοὺ ἡ ἀληθὴς αἰτία τῆς παρακμῆς τῆς βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας. Ὁ βουλγαρικὸς λαὸς, κατ' ἐξοχὴν ὁπαδὸς τοῦ ὠφελίμου δὲν θεωρεῖ, ἴσως, τὴν θρησκείαν ἀναγκαίαν διὰ τὴν ἀνύψωσιν ἐνὸς ἔθνους. Δὲν εἶναι λοιπὸν παράδοξον, ἂν ἡ Ἐκκλησία χάνῃ καθ' ἐκάστην ἑδαφός, παρὰ τοιοῦτῳ λαῷ.

(Bosphore)

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΕΠΙΣΗΜΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ:

Ἀποφάσει τῶν Δύο Σωμάτων διεβιβάσθη τὸ ἑξῆς γράμμα:

Πρὸς τὴν Α. Ἐξοχότητα τὸν κ. Δ. Γούναρην
Πρόεδρον τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως
εἰς Ἀθήνας

Καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Ἐθνικὸς στρατὸς ἀναλαμβάνει τὴν υπεράσπισιν τῶν ἐθνικῶν δικαίων ἐν τῇ ἐννοίᾳ, ἣν τόσον πατριωτικῶς διετύπωσεν ἡ ὑφ' ὑμᾶς Κυβέρνησις, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον συμβολίζον ἐν γε τῷ παρόντι καὶ τῷ παρελθόντι τὴν ἐθνικὴν ἰσότητα καὶ ὡς κεφαλὴ τοῦ Ἀλυτρώτου Ἑλληνισμοῦ, ἐκφράζει πρὸς τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα τὴν ὁμόφωνον ἐπιδοκιμασίαν ὁλοκλήρου τοῦ Γένους πρὸς τὴν στάσιν τῆς Κυβερνήσεως ὑμῶν, ἐπικαλεῖται δὲ τὴν εὐλογίαν τοῦ Ὑψίστου πρὸς εὐόδωσιν τοῦ ὑπὲρ τοῦ πολυπαθοῦς ἔθνους ἀναληφθέντος δικαίου ἀγῶνος, τοῦ μέλλοντος νὰ ἐξασφαλίσῃ τὰς τύχας αὐτοῦ καὶ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ ἐν τῇ ἀρχηγόνῳ κοιτίδι αὐτοῦ.

Ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἴκου. Θρόνον
† Ὁ Καίσαρ εἰς ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΔΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

Πρόεδρος τῆς διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς + ὁ Δαρδανελλίων ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

Ἐπίτιμος διευθυντῆς καὶ συντάκτης
ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος Μ. Ι. Γεδεών

Διευθυντῆς καὶ συντάκτης
Β. Ἀντωνιάδης καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας

Συνδρομὴ ἐτησίᾳ προκαταβαλλομένη λίραι τουρκ. 2. Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. 55.

ΟΛΙΓΟΝ ΦΩΣ

Ὅχι μόνον παρὰ τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Ρώσων προσφύγων, ἀλλὰ καὶ παρ' ἡμῶν ὀφείλονται χάριτες εἰς τὸ ἐνταῦθα Μετόχιον τῆς ἐν Ἀθῶ σκῆτης τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέου, διότι ἐφρόντισεν ὅπως καὶ ὅπως νὰ προμηθευθῇ τι ἀντίτυπον καὶ ἔκρινε σκόπιμον νὰ προβῇ, ἔστω καὶ μετὰ μῆνας ὅλους, εἰς ἀνατύπωσιν τοῦ ἐν Πετροπόλει διὰ τὸ τρέχον ἔτος ἐκδοθέντος Ὁρθοδόξου Ἐκκλησιαστ. Ἡμερολογίου. Μεθ' ὅλην τὴν φαινομένην αὐτῶν προσαρμογὴν εἰς τὴν νέαν αὐτῶν κατάστασιν, κατὰ βάθος αἰσθάνονται καὶ οἱ δυστυχεῖς οὗτοι πρόσφυγες τὰ δεινὰ καὶ τὰς πικρίας τῆς ξενιτείας, καὶ τὸν πόνον αὐτῶν αὐξάνει ἐπὶ μᾶλλον ὅτι διψῶντες νέα περὶ τῆς μακρὰν καὶ βαρέως νοσοῦσης μητρὸς, τῆς ἀγαπητῆς πατρίδος, δ' ὃν δύνανται νὰ ἔχωσιν οὐδὲ ταύτην τὴν ἱκανο-

ποίησιν καὶ παρηγορίαν. Οἱ παντελῶς ἀδιάφοροι ἢ καὶ χαίροντες εἰς τὰ θολὰ, καὶ κρύφα ἢ ἀναφανδὸν ἐργαζόμενοι ἢ συνεργαζόμενοι πρὸς μείζονα θόλωσιν τῆς καταστάσεως, ἵνα δυνηθῶσι νὰ ὠφεληθῶσιν ἀπὸ τῶν θολῶν, εἶναι ὀλίγοι καὶ ὡς ἐξαιρέσεις. Ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι δὲν ἀντιπροσωπεύουσι τὸν Ρῶσον. Διὰ τὸν Ρῶσον τῆς μεγάλης ρωσικῆς πατρίδος, τῆς εὐρείας, ὡς λέγουσι, ρωσικῆς ψυχῆς ἢ καρδίας, ἔχουσιν ἐνδιαφέρον πάντα τὰ τῆς μακρὰν καὶ ἀγωνιώσης πατρίδος, εἶναι λίαν εὐπρόσδεκτοι αἱ παρεχόμεναι ὑπὸ τοῦ Ἡμερολογίου εἰδήσεις, ἔστω καὶ μὴ εὐχάριστοι κατὰ πάντα. Εἶναι εὐπρόσδεκτοι καὶ δι' ἡμᾶς τοὺς συνδεομένους μετὰ πολλῶν δεσμῶν συμπαθείας πρὸς τοὺς ἐν πίστει ἀδελφοὺς ἡμῶν τῆς χώρας ἐκείνης καὶ ἐνδιαφερομένους διὰ τὴν Ἐκκλησίαν αὐτῆς, Ἐκκλησίαν, ἄλλοτε μὲν θυγατέρα, ἀπὸ μακροῦ δὲ μεγάλην καὶ εὐδαίμονα ἀδελφὴν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ παρὰ τὸ

ζοφερόν τοῦ παρόντος τῆς ὀρθοδόξου ὁλομειλίας ἐπίζηλον μέλος μένουσαν. Τὸ νέφος τὸ παρὸν θὰ ὑποχωρήσῃ ἐπὶ τέλους εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Παρὰ τὰ σποράδην ἀγγελλόμενα καὶ γραφόμενα κυρίως εἰπεῖν εὐρισκόμεθα ὡς ἐν σκότει περι τῶν ἐκεῖ, περι τῶν ὀπισθεν τῆς ἀπὸ πολλοῦ καθειμένης μεγάλης αὐλαίας τελουμένων καὶ ἐκκλησιαστικῶς. Τὸ Ἡμερολόγιον ἦλθε νὰ ἄρῃ γωνίαν τινὰ τῆς αὐλαίας ταύτης καὶ νὰ φωτίσῃ μικρόν τι σημεῖον τῶν ἔνδον. Εἶναι παντελῶς ἀνώδυνα τὰ ἀμέσως προσπίπτοντα εἰς τὴν ὄψιν, ἡ μεταρρύθμισις ἢ περι τὴν ὀρθογραφίαν τῆς ρωσικῆς γλώσσης καὶ ἡ ἀντικατάστασις τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου διὰ τοῦ Γρηγοριανοῦ ἐν τοῖς ἀστικοῖς καὶ πολιτικοῖς. Προβάλλει ἔπειτα ὁ χωρισμὸς **Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας**, ἐπισήμως καὶ νομοθετικῶς καθιερωθεὶς ὑπὸ τῆς Σοβιετικῆς Κυβερνήσεως καὶ ὅπου ἄλλοτε ἠδρευνεν ἡ διοικοῦσα Συνόδος ἀπασῶν τῶν Ρωσιῶν, μόλις διαβλέπει τις **ἐταιρείαν τῶν ὀρθοδόξων ἐνοριῶν Πετρουπόλεως καὶ τοῦ κυβερνείου αὐτῆς**, τὴν καὶ φροντίσασαν περὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἐν λόγῳ Ἡμερολογίου. Ὑποτίθεται ὅτι καὶ ἄλλοθι τῆς εὐρείας χώρας συνέστησαν ἤδη ὅλως ἰδιωτικῶς τοιαῦται **ἐταιρεῖαι τῶν ὀρθοδόξων ἐνοριῶν** ἐκάστης πόλεως καὶ ἐκάστης περιφερείας. Αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν θεωρούμενος **χωρισμὸς Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας**, θὰ ἦτο ἴσως τὸ ἐλάχιστον τῶν δεινῶν. Ἀπὸ πολλοῦ καθιερωθεὶς καὶ ἄλλοθι, ἔχει εὐδοκιμήσει θαυμασίως, ἐπ' ἀγαθῷ μάλιστα τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς, ὅχι μὲν κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν αὐτῆς ἐπιβολὴν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῆς εὐρωστίαν καὶ δύναμιν.

Ἡ Ἐκκλησία οὐδὲν πλέον καὶ οὐδὲν ἔλαττον εἶναι ἢ **ἐταιρεία ἰδιωτικὴ**, καὶ αὕτη ἄνευ τινὸς δικαιώματος **νομικοῦ προσώπου**. Ἀπογυμνοῦται ἥς ἔχει ἰδιοκτησίας ἀπάσης ὑπὸ οἵανδήποτε μορφὴν, καὶ εὐρίσκεται ἐστερημένη δικαιώματος προσκτήσεως οἵαςδήποτε περιουσίας. Ἀνέκουσιν εἰς τὸ κοινὸν τὰ πάντα, καὶ αὐτοὶ οἱ ναοὶ, καὶ αὐτὰ τὰ ἱερὰ σκεύη τὰ πρὸς τὴν θεῖαν λατρείαν προωρισμένα, μετὰ τῆς ἐπιεικοῦς συγκαταβάσεως, ὅτι τὰ κατὰ τόπους συμβούλια δύνανται νὰ παραχωρήσωσι πρὸς χρῆσιν **δωρεὰν** ναοὺς, παρεκκλήσια, σκεύη ἱερὰ ἐκ τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων πρὸς ἱεροτελεστίας, ἐὰν οἱ κάτοικοι τοῦ τόπου, καὶ οὗτοι ὅχι ὀλιγώτεροι τῶν 20, καὶ ἐντὸς ὁρισμένης προθεσμίας δηλώσωσιν ὅτι ἀποτελοῦσιν ὁρισμένην τινὰ θρησκευτικὴν ἐταιρείαν καὶ χρήζουσι τοῦ ἀναγκαιούντος οἰκήματος καὶ τῶν ἀναγκαιούντων σκευῶν ἐκ τῶν πρὶν καθιερωμένων πρὸς χρῆσιν τῆς ἰδίας ὁμολογίας. Παρελθούσης τῆς προθεσμίας κλείονται οἱ ναοὶ καὶ οἱ ναῖσκοι, ἢ κατὰ τὸ δοκοῦν τοῖς κατὰ τόπους συμβουλίοις χρησιμοποιοῦνται πρὸς ἄλλους κοινωφελεῖς σκοπούς. Ἡ δὲ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν Μουσείων, τῶν ὠραίων τεχνῶν καὶ τῶν ἀρχαιοτήτων δύναται νὰ ἀποφανθῇ καὶ περὶ τῆς εἰς Μουσεῖα ἀνάλογα μετατροπῆς ναῶν καλλιτεχνικῶν καὶ ἱστορικῶν χαρακτῆρα ἐχόντων. Πλὴν τῶν ἀπολύτως ἀναγκαιούντων εἰς τὴν λατρείαν ἐν τοῖς χρησιμοποιουμένοις ναοῖς, τὰ λοιπὰ πάντα τὰ ἐν τοῖς ἀνοικτοῖς τε καὶ κλειστοῖς ναοῖς εὐρισκόμενα, ἔχοντα τε καὶ μὴ σημασίαν καὶ ἀξίαν καλλιτεχνικὴν μεταφέρονται πάντα εἰς τὰ Μουσεῖα. Ὑπὸ τινος ὅρου καὶ αὐτὰ τὰ ἅγια λείψανα τὰ ἐν τοῖς εὐκτηρίοις οἴκοις ὑπάρχοντα καὶ εἰς προσκύνησιν προκείμενα, δύνανται νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς ἰδιαιτέραν ἐξέτασιν καὶ νὰ μετενεχθῶσιν εἰς Μουσεῖον. Κλείονται καὶ αἱ μοναὶ ὡς ἰδιαίτεραι θρησκευτικαὶ κοινότητες, ὀνομαστὰ δὲ μοναστήρια, ὀλοτελῇ καὶ ὀλόκληρα, μεθ' ὧν ἐνέχουσι πάντων πολυτίμων

καὶ τιμαλφῶν, τῶν ζώντων ἐξαιρουμένων, μετατρέπονται εἰς μουσεῖα. Καταργοῦνται πάντα τὰ ἐκκλησιαστικὰ καθιδρύματα ἢ συστήματα τὰ ἐν εἴδει νομικῶν προσώπων ἀσκοῦντα πρὶν οἰανδῆποτε δικαιοδοσίαν δικαστικὴν ἢ ποινικὴν ἢ διοικητικὴν ἢ οἰκονομικὴν ἢ φορολογικὴν ἢ ἄλλην τοιαύτην, μόνον δὲ ἐπιτρέπεται πρὸς συντήρησιν τῶν ναῶν, συλλογὴ προαιρετικῶν ἐράνων ποσοστῶν, ἐν οἷς καὶ καυσίμου ὕλης. Τὰ τέως ὑφιστάμενα θρησκευτικῆς καὶ θεολογικῆς μορφώσεως καθιδρύματα, Ἀκαδημίαι, σεμινάρια, ἐκκλησιαστικὰ σχολεῖα, καταργοῦνται ὡς τοιαῦτα, καὶ περιέρχονται εἰς τὴν κυριότητα τῆς πολιτείας πάντα τὰ ἀνήκοντα αὐτοῖς. **Εἰδικῶς θεολογικὰ μαθήματα ἀλλ' ἄνευ τινὸς ἄλλης οἰαομένης θύραθεν μαθήσεως καὶ ἐπιστήμης, ἐπιτρέπονται μόνον εἰς πρόσωπα, ἀφιχθέντα ἤδη εἰς τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας καὶ τοῦτο οἶονεῖ ἰδιωτικῶς καὶ καθ' ὥρας μὴ κατειλημμένας ὑπ' ἄλλων κοινωφελῶν ἐργασιῶν. Οἱ ἱερωμένοι, οἰουδῆποτε βαθμοῦ καὶ ἂν εἶναι, οὐδεμιᾶς ἀπολαύουσι διακρίσεως καὶ προνομίας παρὰ τοῖς ἄλλοις, μόνον δὲ ἀποφάσει τοῦ λαϊκοῦ δικαστηρίου δύνανται νὰ ἀπαλλαγῶσι τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, ἀντικαθιστάμενοι δι' ἄλλων. Στεροῦνται ἀφ' ἐτέρου καὶ παντὸς ἐκλογικοῦ δικαιώματος, εἶναι δὲ ἀπηγορευμένη αὐτοῖς ἡ ὑπηρεσία ἐν τῇ ἐργατικῇ σχολῇ, ὡς ἀποτελοῦσι στοιχεῖα ἐπιβλαβῆ εἰς τὸν κομμουνισμόν.** Εἶναι ἰσότης

ἐπιβάλλει τῷ κληρικῷ τὰ καθήκοντα πάντα τοῦ πολίτου, δὲν ἀναγνωρίζει ὅμως αὐτῷ οὐδὲν τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ· τούτων ἄξιοι ὑπάρχουσιν οἱ τῆς ἐργατικῆς τάξεως, καὶ ἀκριβέστερον οἱ ἐν ὀνόματι τῆς τάξεως ταύτης ἄρχοντες, καὶ ἐὰν ἔτι αὐτοὶ δὲν ἐργάζωνται πρὸς δημιουργίαν καὶ ἀνοικοδόμησιν, ἀλλὰ περιεργάζονται πρὸς καθαίρεσιν καὶ καταστροφὴν.

Εἶναι ἀνάλογος καὶ ἡ ἄλλη διάταξις. Κηρύσσεται τοιαύτη θρησκευτικὴ ἐλευθερία καὶ τοιαύτη ἐλευθερία τοῦ κηρύγματος ἐν τοῖς ναοῖς,

ὥστε θεωρεῖται ὡς παρανόμως πράττων πᾶς ὅστις ἤθελε παρεμποδίσει κήρυγμα θρησκευτικὸν οἰουδῆποτε περιεχομένου, ἔστω καὶ ἀντιχριστιανικοῦ, ἔστω καὶ ἀθέου. Κηρύσσεται δηλ. ἔκνομον καὶ ἔκτροπον καὶ τιμωρίας ἄξιον ὅχι τὸ ἐντὶνι συνάξει οἰωνδῆποτε πιστῶν κηρύσσειν παρὰ τὰς πεποιθήσεις αὐτῶν καὶ πλήττειν κατὰ κόρης τὴν συνείδησιν αὐτῶν, ἀλλὰ τὸ παρεμποδίζειν τὰ τοιαῦτα κηρύγματα καὶ ἐν αὐτοῖς ἔτι τοῖς ναοῖς. Ἐλεύθερος καὶ ἀνεύθυνος εἶναι ὁ πνευματικῶς καὶ ἠθικῶς φονεύων. Ἀπαγορεύεται καὶ εἶναι ὑπεύθυνος ἢ ἄμυνα κατὰ τοῦ τοιούτου φόνου. Ἀπίστευτον μὲν, ἀλλ' ἀληθὲς καὶ ἀπλοῦν ἐπακολουθήματα τοῦ προγράμματος ἀνθρώπων, ἔργον ἐχόντων ὅχι τὸ ἐργάζεσθαι πρὸς δημιουργίαν καὶ ἀνοικοδόμησιν, ἀλλὰ τὸ περιεργάζεσθαι πρὸς καθαίρεσιν καὶ καταστροφὴν.

Ἔχει καὶ ἄλλα προσοχῆς ἄξια τὸ Ἡμερολόγιον.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΤΟΥ ΣΕΒΑΣ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΑΙ ΠΡΙΜΑΤΟΥ
ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ Κ. Κ. ΜΤΡΩΝΟΣ

Ἀγιώτατε,

Λαβόντες τὴν ἐγκύκλιον τὴν ἀπευθυνθεῖσαν ὑπὸ τῆς Ἀγ. καὶ Ἱ. Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κων]πόλεως πρὸς πάσας τὰς χριστιανικὰς Ἐκκλησίας ἐνεπλήσθημεν ἀφάτου πνευματικῆς χαρᾶς, κατιδόντες τὴν πρωτοβουλίαν, ἣν ἀνέλαβεν ἡ Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκ]σία, ὅπως ἐν κοινῇ συνεργασίᾳ ἐπιτύχῃ τὴν ἑνωσιν ὅλων τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ὁμολογιῶν ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἱερῶν ἠθικοκοινωνικῶν διδασκαλιῶν τῶν περιλαμβανομένων ἐν τῷ ἱερῷ Εὐαγγελίῳ.

Ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία, ὡς γνωστὸν, ἐκράτησε πάντοτε καὶ ἐσεβάσθη οὐ μόνον τὰς ἀληθείας τῆς πίστεως, τὰ αἰῶνια δηλαδὴ καὶ ἀμεταθετα

δόγματα καὶ τὴν ἰ. Παράδοσιν καὶ ὅλους τοὺς θεσμοὺς τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης μεθ' ὅλων τῶν Ἑκκλησιῶν τῶν ἀνηκουσῶν εἰς τὴν μίαν, ἀγίαν, καθολικὴν καὶ οἰκουμενικὴν Ἑκκλησίαν, ἀλλὰ συγχρόνως ἐτήρησεν ἀδελφικὴν στάσιν καὶ ἀπέναντι τῶν ἄλλων χριστιανικῶν ὁμολογιῶν, ἀπήντησε δὲ μετὰ πάσης ἀγάπης πρὸς τὴν πρόσκλησιν τὴν γενομένην αὐτῇ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐκ τῆς Δύσεως, ἵνα λάβῃ μέρος εἰς τὸ παγκόσμιον χριστιανικὸν συνέδριον τῆς Γενεύης καὶ Βεάτεμπεργ, τὸ συγκληθὲν μεταξὺ ἄλλων καὶ διὰ τὴν πραγμάτωσιν τῆς ἐνώσεως ὅλων τῶν χριστιανικῶν Ἑκ]σιῶν καὶ ὁμολογιῶν εἰς μίαν καὶ μόνην Ἑκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ.

Θεωροῦμεν ἀξίαν ἐπαίνου καὶ ταύτην τὴν ἀπόπειραν καὶ φρονοῦμεν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀφεθῇ ἄνευ ἀπαντήσεως ἐξ οἰουδήποτε μέρους καὶ ἂν προέρχεται αὕτη, ἀλλ' εἶνε ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον, ὅπως αἱ Ὁρθόδοξοι Ἑκκλησίαι καθορίσωσιν ἐκ τῶν προτέρων οἷαν στάσιν θέλουσι τηρήσει ἀπέναντι τῶν ἄλλως τόσον ὠραίων τούτων ἀποπειρῶν.

Ἡμεῖς ἐδώκαμεν εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους ἡμῶν ὁδηγίας, ὅτι ἡ ὀρθόδοξος Ρουμανικὴ Ἑκ]σία εἶνε ἐτοιμή ὅπως συνεργασθῇ μεθ' ὅλων τῶν χριστιανικῶν ὁμολογιῶν εἰς ὑποστήριξιν τῶν χριστιανικῶν συμφερόντων καὶ εἰς τὸν σχηματισμὸν κοινοῦ καὶ ἐνιαίου μετώπου ἀπέναντι τῶν τόσων ἀντιχριστιανικῶν ρευμάτων καὶ προσβολῶν διὰ νὰ ἐγχυθῶσιν ὅσον τὸ δυνατόν ζωηρότερον αἱ διδασκαλῖαι τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ ἀδελφότητος μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἰδέαν τῆς ἐνώσεως εἰς μίαν καὶ μόνην Ἑκκλησίαν ὅλων τῶν ὁμολογιῶν, ἡμεῖς εἴμεθα πεπεισμένοι, ὅτι ἡ ὀρθόδοξος Ἑκ]σία ἐτήρησεν ἐν*τελειοτάτῃ καθαρότητι τὰς εὐαγγελικὰς ἀληθείας συμφώνως πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῶν ἀποστόλων καὶ τὰς ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμ. Συνόδων. Ἐπίσης πιστεύομεν, ὅτι μόνον τὸ ἡμέτερον σύμβολον τῆς πίστεως δύναται νὰ τεθῇ ὡς θεμέλιον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου θὰ ἀνεγερθῇ τὸ οἰκοδόμημα τῆς θρησκευτικῆς ἐνώσεως ὅλων τῶν ὁμολογιῶν, αἵτινες ἐγκαταλεί-

ποῦσαι τὸν «ἀκρογωνιαίον τοῦτον λίθον» διηρέθησαν εἰς ἀπειρίαν αἵρέσεων.

Ἡ ἰ. Σύνοδος τῆς ὀρθοδόξου Ἑκκλησίας τοῦ θεοφρουρήτου Βασιλείου τῆς Μεγάλης Ρουμανίας, λαβοῦσα γνῶσιν τῶν προτάσεων, ἃς ἡ ἀγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Οἴκουμ. Πατριαρχείου ἀπηύθυνεν εἰς ὅλας τὰς Ἑκ]σίας καὶ χριστιανικὰς ὁμολογίας, κατείδεν ὅτι ἐνεπνεύσθησαν ὑπὸ τοῦ ἐν Χριστῷ πνεύματος τῆς ἀγάπης καὶ εὗρε ταύτας ἐπωφελεῖς διὰ τὴν πραγμάτωσιν τῆς γενικῆς ἐνώσεως ἐπὶ τοῦ θεμελίου τῶν ἐντολῶν τῆς εὐαγγελικῆς ἠθικῆς, αἵτινες συντρέχουν νὰ γίνουν θεμέλιον ὅλων τῶν χριστιανικῶν κρατῶν.

Ἡ Ρουμανικὴ Ἑκκλησία δὲν θὰ διστάσῃ νὰ παράσχῃ ὅλην τὴν εἰλικρινῇ καὶ ἐνεργὸν συνδρομὴν τῆς διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐξυψώσεως τῆς Ἑκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Παραλλήλως πρὸς τὰ σημεῖα τὰ διατυπώμενα ἐν τῇ Ἐγκυκλίῳ τῆς ἰ. Συνόδου τοῦ Πατριαρχείου, ἡμεῖς φρονοῦμεν ὅτι καὶ τὰ ἐπόμενα δὲν θὰ ᾔσαν ἀνωφελῆ καὶ μάταια.

Α') Ὁ καταρτισμὸς κοινῶν ἀποστολῶν (missions) διὰ τὴν διάδοσιν ἀνὰ τὸν χριστιανικὸν κόσμον ἀδελφοτήτων (associations) ἀμοιβαίας ἠθικοποιήσεως.

Β') Ἰδρυσις τυπογραφείου καὶ κοινῶν ἐκδόσεων ὑποστηριζομένων ὑπὸ συλλογικῶν (collectives) κεφαλαίων ἀνὰ τὸν χριστιανικὸν κόσμον — ἐὰν εὗρεθῶσι τὰ ἀναγκαῖα κεφάλαια — διὰ τὴν ἐκτύπωσιν ἔργων πρὸς διάδοσιν τῶν ἠθικῶν διδασκαλιῶν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τοῦ πνεύματος τῆς ἀδελφότητος καὶ τῆς συνεργασίας μεταξὺ τῶν λαῶν.

Γ') Δημιουργία κεντρικοῦ καὶ διεθνοῦς ὀργάνου, τὸ ὁποῖον νὰ ἀπασχολῇται μὲ ἔργα τοιαύτης φύσεως καὶ τὸ ὁποῖον νὰ συγκρατῇ ζωηρὰν καὶ ἐνεργὸν τὴν ἰδέαν τῆς ἐνώσεως μεταξὺ τῶν χριστιανικῶν Ἑκκλησιῶν καὶ ὁμολογιῶν καὶ μεταξὺ ὅλων τῶν λαῶν τῆς γῆς.

Πεποιθότες ὅτι ἡ Ὑμετέρα Ἀγιότης, ἡ λίαν ἀγαπητὴ καὶ σεβαστὴ ὑφ' ἡμῶν θέλει ἐκτιμῇσαι τὴν ἀγάπην καὶ εὐμένειαν, μεθ' ἧς ἡ ὑμετέρα Ἑκκλησία συμμερίζεται τοὺς ἐν τῇ Ἐγκυκλίῳ

ἐκδηλωθέντας πόθους παρακαλοῦμεν ὅπως δεχ-
θῇτε τὰς εἰλικρινεστέρας μας εὐχὰς ἐπὶ τῇ
εὐκαιρίᾳ τῶν ἑορτῶν τῆς ἀναστάσεως τοῦ
Κυρίου καὶ ὅπως μὴ παύσησθε δεόμενοι ἐν
ταῖς πρὸς τὸν Θεὸν δεήσεσιν ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν.

Εἴθε ὁ ἀγαθὸς καὶ παντοδύναμος Θεὸς ὁ ἐν
τρισὶ προσώποις δοξαζόμενος ἐπευλογείσῃ καὶ
ἀγιάζῃ τὴν ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ Ἑκκλησίαν εἰς
τοὺς αἰῶνας.

ΜΤΡΩΝ Μητροπολίτης Πριμάτος
τῆς Ρουμανίας

1921 Μαΐου 18

Πρὸς τὴν Ἀ. Ἀγιότητα τὸν Οἰκουμ. Πατριάρχην
Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης

ΑΙ ΠΡΩΤΑΙ ΓΕΝΕΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΙΝ

(συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ἐν τῷ Γενναδίῳ Σχολαρίῳ διεκρίθη τὸ ἕτερον
ἐξέχον σημεῖον τῆς παιδευτικῆς ἐνεργείας τῶν
ἐλλήνων, ὅπερ ἔχει ἐκκλησιαστικὸν χαρακτῆρα
καὶ τοῦτο εἶναι ἡ ἀπολογία ὑπὲρ τῆς ὀρθοδό-
ξου πίστεως· καὶ ἐν πρώτοις ἀπολογία ὑπὲρ
τοῦ χριστιανισμοῦ κατὰ τῆς μωαμεθανικῆς θρη-
σκείας. Τὸ πρῶτον δοκίμιον τῆς διδασκαλικῆς
ἐνεργείας τοῦ Γενναδίου μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς
Κ[ο]νσταντινουπόλεως ἦτο ὁμιλία περὶ τῆς χριστιανικῆς
θρησκείας πρὸς τὸν Μωάμεθ Β' καὶ πρὸς τοὺς
πεπαιδευμένους μουσουλμάνους, τὴν ὁποίαν
εἷς ἐξ αὐτῶν Ἀχμέτ μετέφρασεν εἰς τὴν τουρκο-
αραβικὴν γλῶσσαν. Ἡ σύντομος μὲν ἀλλ' ἐκ-
φραστικὴ αὕτη ἀπολογητικὴ ὁμιλία ἐκθέτει τὰς
ἀποδείξεις περὶ τῆς ἀληθείας καὶ θεϊότητος τῆς
χριστιανικῆς θρησκείας. Ἡ τελευταία ἀπόδειξις
ἔχει οὕτω· «Τῇ πίστει ταύτῃ ἐπολέμησαν διὰ
πολλῶν τιμωριῶν καὶ φόνον οἱ βασιλεῖς τότε καὶ
οἱ ἑπαρχοὶ αὐτῶν ἐν τῇ οἰκουμένῃ 318 χρόνους,
πολύθεοι ὄντες καὶ εἰδωλόλατραι καὶ οὐδὲν
ἴσχυσαν, ἀλλὰ ἐνίκησεν ἡ πίστις καὶ διαμένει

μέχρι τοῦ νῦν. Καὶ ἐλθὼν ὁ Κύριος εὐρήσει
αὐτήν. Καὶ εἰ μὴ ἡ πίστις αὕτη ἐκ θελήματος
Θεοῦ, διελύθη ἂν τότε εὐκόλως. Αὐτῷ τῷ Κυρίῳ
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ δόξα, ἀμήν»(*).

Λέγεται ὅτι διακούσας τὴν ὁμιλίαν ὁ Μωάμεθ
ἐξεπλάγνῃ διὰ τὰς διδασκαλίας καὶ τὸ μεγαλεῖον
τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, καὶ αὐστηρῶς ἀπη-
γόρευσε νὰ μὴ ὑβρίζωσιν αὐτήν καὶ τοὺς χρι-
στιανοὺς, εὐχαριστούμενος ἅμα ὅτι ἐγένετο κύ-
ριος τοιοῦτου λαοῦ. Φαίνεται ὅτι ὁ Γεννάδιος
πολλάκις συνωμίλει περὶ τῆς χριστιανικῆς θρη-
σκείας μετὰ τῶν ἐπισήμων καὶ λογιωτέρων
τούρκων, εὕρισκομένων ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Μωάμεθ
Β'. Κατ' αἵτησιν δὲ αὐτοῦ καὶ μετνηέχθησαν εἰς
τὴν τουρκοαραβικὴν γλῶσσαν βιβλία τινὰ χρι-
στιανικὰ καὶ οἱ νόμοι τῶν Βυζαντινῶν αὐτο-
κρατόρων. Ὁ πεφωτισμένος καὶ διδακτικὸς ποι-
μὴν, πατριάρχης Μάξιμος ὁ Πελοποννήσιος(1481
—88) καὶ αὐτὸς ἐπεσπάσατο τὴν προσοχὴν τοῦ
σουλτάνου, καὶ κατὰ πρόσκλησιν αὐτοῦ παρου-
σίασεν ἐκθεσιν τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως μετ'
ἐκτενοῦς καὶ τολμηρᾶς αὐτοῦ ἐρμηνείας(**). Καὶ
οὕτως ὁ πρῶτος ἄρχων τοῦ Βυζαντίου δὲν εἶχεν
ἐλλειψιν βοηθημάτων πρὸς γνῶσιν τῆς χριστια-
νικῆς θρησκείας. Οἱ Ἕλληνες εἶχον παράδοσιν
τινα, καθ' ἣν ὁ Μωάμεθ Β' πειθόμενος ὑπὸ τῶν
ὁμιλιῶν καὶ τῶν θαυμάτων τοῦ Γενναδίου ἐδέχθη
τέλος ἀπ' αὐτοῦ καὶ τὸ βάπτισμα καὶ ἀπέθανε
χριστιανός(***). Τοῦτο εἶναι ἀπῆχημα εὐσεβοῦς
φαντασίας. Ἐκ τῶν ὑποδειχθέντων τελευταίων
γεγονότων λαβὼν ἀφορμὴν Ἕλληνας ἱστορικοὺς τοῦ
ΙΣΤ' αἰῶνος παρατηρεῖ «Ἀλλ' οὐδὲν ἐγένετο·
ὥς γὰρ ἀσυνέτου καρδιῶν Θεὸς οὐκ εἰσελεύ-
σεται»(****).

(*) Ἐσώθησαν 4 ὁμιλίαι τοῦ Γενναδίου μετὰ τῶν
Τούρκων περὶ πίστεως Turcograec. σελ. 109—120.
Ἑλλήν. Πατέρ. ἔκδοσ. Migne T. CLX σελ. 319-351.
πρβλ. τὸ ἄρθρον τοῦ πανιερ. Φιλαρέτου· «Γεννάδιος
πατριάρχης Κων[σταντινουπόλεως], ἐν τῇ ὀρθοδόξῃ. ἐπιθεωρήσει
1860, T. I', σελ. 524—25.

(**) Turcograec. σελ. 25—27. 131—35.

(***) Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς ἐν Μόσχᾳ
Συνδικῆς Βιβλιοθήκης, ἔκδ. 2, 1859, σελ. 566--86.

(****) Turcograec. σελ. 27.

Ἡ παρατήρησις αὕτη δύναται ἐν μέρει νὰ ἐξηγήσῃ διατὶ ἡ χριστιανικὴ ἀπολογητικὴ δὲν ἔλαβεν νῦν παρὰ τοῖς Ἕλλησιν εὐρυτέραν ἀνάπτυξιν. Οἱ χριστιανοὶ διδάσκαλοι κατενόουν τὸ ἄκαρπον αὐτῆς πρὸς τοὺς τούρκους, τοὺς ὁποίους ὁ ἰσλαμισμὸς κατέστησεν ἀνικάνους πρὸς ἀποδοχὴν τοῦ χριστιανισμοῦ, καὶ εἰς τὴν ἀνεξιθρησκείαν αὐτῶν ἠδύναντο νὰ ἐπιδράσωσι μόνον πολιτικοὶ λόγοι. Ἡ ἀπολογία αὕτη δὲν εἶχε μορφὰς κατὰ τοῦ ἰσλαμισμού, αἵτινες δὲν ἠδύναντο νὰ ἐπιστρέψωσιν, ἀλλὰ μόνον νὰ παροξύνωσι τοὺς τούρκους καὶ νὰ φέρωσι τῇ Ἑκκλησίᾳ νέους κινδύνους. Ἀλλως ἡ ἀπολογητικὴ ἦτο χρήσιμος δι' αὐτοὺς τοὺς χριστιανούς, ἢ πίστις τῶν ὁποίων ἠδύνατο νὰ κλονισθῇ ὑπὸ τοῦ θριάμβου τῶν ἀπίστων. Αἱ ὁμιλίαι τοῦ Γενναδίου φαίνεται ὅτι ἀρκούντως ἦσαν διαδιδόμεναι παρὰ τῷ λαῷ. Ἐν τούτοις μετ' αὐτὸν καὶ τὸν Μάξιμον ἐφάνησαν καὶ νέοι ἀπολογηταὶ προβάντες καὶ εἰς ἐλέγχους κατὰ τοῦ ἰσλαμισμού, ὁποῖος ἦτο ὁ μοναχὸς Παχώμιος Ρουσάνης, περὶ οὗ γενήσεται λόγος κατωτέρω.

Εὐρυτέραν ἀνάπτυξιν ἔλαβεν ἡ ἀπολογητικὴ τῆς ὀρθοδοξίας μετὰ πολεμικῆς κατὰ τῆς ἑτεροδοξίας. Κυρίως ἐσκόπει τὴν ὑπεράσπισιν τῆς ὀρθοδόξου διδασκαλίας ἀπὸ λατίνων καὶ ἔτι μᾶλλον ἑλλήνων διδασκάλων, ἀλλὰ λατινοφρονούντων. Ἀναγκάζεται ἢ νὰ ἀπαντήσῃ ἢ ἀπλῶς ἢ νὰ ξαίνει παραλλήλως πρὸς τὴν ἐχθρικὴν ἀπολογητικὴν τῶν τελευταίων. Ἀφειρημένην ἔχει τὴν ἐν Φλωρεντία ἔνωσιν, τὰ δὲ πέντε γνωστὰ κεφάλαια, ἐφ' ὧν ἐστηρίζετο ἡ νομιζομένη αὕτη ἔνωσις ἢ σύμβασις, ἔδιδον εἰς τὴν ἀπολογητικὴν τὸ κύριον αὐτῆς περιεχόμενον. Ὁ περιορισμὸς οὗτος τῶν ἀντικειμένων τῆς πολεμικῆς κατὰ τὸ φαινόμενον ἐκούφιζε τὸ ἔργον αὐτῆς ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ παρελθόν, ὅτε λατῖνοι καὶ Ἕλληνες ἠγωνίζοντο νὰ καταβάλλωσιν ἀλλήλους διὰ τῆς πληθύος τῶν ἀπαριθμουμένων καινοδοξιῶν. Ἀλλὰ τὸ ἔργον ὑπεβάλλετο εἰς ἄλλας ἀπαιτήσεις. Ἀπητεῖτο εὐρεία γνῶσις τῶν συγγραμμάτων τῶν πατέρων, καὶ οὐ μόνον τῶν ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ τῶν λατίνων, ἐπειδὴ οἱ δυτικοί, ἰδίᾳ δὲ οἱ λατινόφρονες Ἕλληνες ἐπεσώρευον μαρτυρίας ἐξ αὐτῶν ὑπὲρ ἑαυτῶν, χάρις εἰς τὴν ἀναπτυχ-

θεῖσαν γνῶσιν μεταξὺ μὲν τῶν λατίνων τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας, μεταξὺ δὲ τῶν ἑλλήνων τῆς λατινικῆς φιλολογίας, εἰς τὰς ἀρξαμένας καὶ ἐξακολουθούσας συλλογὰς εἶτα δὲ καὶ ἐντύπους ἐκδόσεις τῶν ἑλληνικῶν χειρογράφων(*). Ἀπητεῖτο ἰδιαιτέρα προσοχὴ ἐν τῇ χρήσει τῶν συγγραμμάτων τῶν πατέρων συνεπείᾳ τῆς ἥδη ὑπαρχούσης καὶ αὐξανομένης ὑποψίας περὶ παραφθορᾶς αὐτῶν ὑπὸ τῶν λατίνων ἢ καὶ νοθείας τινων ἐξ αὐτῶν. ἀπητεῖτο νὰ γνωρίζωσι τὰ ἀξιώματα τῆς λατινικῆς μεσαιωνικῆς θεολογίας καὶ ἐν γένει τὰ εἶδη τῆς συλλογιστικῆς μεθόδου, δι' ὧν καὶ οἱ λατῖνοι καὶ οἱ λατινόφρονες ἐσυνείθιζον νὰ ὑπερασπίζωσι τὰς γνώμας αὐτῶν, οἱ δὲ τελευταῖοι ἠλπιζον νὰ ἀποδείξωσιν, ὅτι αἱ μεταξὺ τῆς ὀρθοδόξου καὶ λατινικῆς Ἑκκλησίας διαφοραὶ ἢ συμβιβάζονται ἢ εἶναι τοιαῦται ὥστε δὲν εἶναι δυνατόν νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς κώλυμα ὅχι μόνον εἰς ἐκκλησιαστικὴν κοινωνίαν ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ πρωτείου αὐτῆς καὶ τοῦ πάπα. Οἱ λατινόφρονες Ἕλληνες παρήγαγον πλείονας τῶν ὀρθοδόξων ἀπολογητὰς, ἐπειδὴ εὐρίσκονται ὑπὸ εὐνοϊκότερους ὅρους πρὸς πολεμικὴν ἐργασίαν καὶ ἐπειδὴ περισσότερον τῶν ὀρθοδόξων ἠθάνοντο καὶ τὴν ἀνάγκην νὰ ὑπερασπίσωσι καὶ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐξαπλώσωσι τὰς δοξασίας αὐτῶν. Τοῦτο ἐδυσχέραινε, ἀλλὰ καὶ ἀνύψου τὸν ἀγῶνα τῶν σχετικῶς ὀλίγων ἐκείνων ἀπολογητῶν τῆς ὀρθοδοξίας, ὅσοι εἶναι γνωστοὶ ἡμῖν. Πρὸ πάντων ἀναφαίνονται τοιοῦτοι ἐκ τῶν ἀδιαφθόρων μενόντων μαρτύρων τῆς ἐν Φλωρεντία ἐνώσεως. Τοιοῦτος δὲ ἦτο καὶ ὁ πατριάρχης Γεννάδιος. Μὴ ἀπαριθμοῦντες τὰ ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας ἀπολογητικὰ αὐτοῦ πονήματα, τὰ ὁποῖα ἐν τῇ ρωσικῇ φιλολογίᾳ εἶναι πολὺ γνωστότερα ἢ τὰ τῶν ἄλλων ἀπολογητῶν(**), παρατηροῦμεν μόνον ὅτι πιθανῶς

(*) Περὶ αὐτοῦ γνωστοῦ Βησσαρίωνος ἔλεγον· Latini-
norum graecissimus, et graecorum latinissimus. Ὅχι
μὲν κατὰ τὸ αὐτὸ μέτρον, ἀλλ' ἐν τούτοις ἠδύνατο νὰ
ἐφαρμοσθῇ ἡ φράσις αὕτη καὶ εἰς πλείους ἄλλους
λατινόφρονες Ἕλληνας.

(**) Πλήρης συλλογὴ τῶν συγγραμμάτων (πλὴν τῶν
ἀνεκδότων) τοῦ Γενναδίου ἐν τῇ πατρολογίᾳ τῶν
ἑλλήνων τοῦ Migne. T. CLX. Ἐκτενέστερα δὲ περὶ
αὐτῶν ἴδ. ἐν τῷ προμνημονευθέντι ἄρθρῳ τοῦ Φίλαρ.

ἅπαντα ἀνεφάνησαν πρὸ τῆς πτώσεως ἔτι τοῦ Βυζαντίου, ὅτι μεταβαίνοντα, μετ' αὐτῆς εἰς νέαν ἐποχὴν ἔλαβον ἰδιαιτέραν σημασίαν παρὰ συγγραφεῖ οὐ μόνον ζῶντι ἀλλὰ καὶ πρῶτῳ πατριάρχῃ τῆς θλιβεραῆς ταύτης ἐποχῆς, ὅτι ἀντανακλῶνται ἐν ἑαυτοῖς εἰς ἀνώτατον βαθμὸν τὰ ὑποδειχθέντα στοιχεῖα τῆς ὀρθοδόξου ἀπολογητικῆς καὶ ὄντα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἰκαρπὸς τῶν ἐναγχοῦς ζωσῶν καὶ προφορικῶν συζητήσεων αὐτοῦ τοῦ Γενναδίου, κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους προεφύλαξαν τοὺς ὀρθοδόξους κατὰ τοῦ ἀληθοῦς τῶν ἐκδοθέντων καὶ ὁλονὲν ἐκδιδομένων πονημάτων τῶν λατινοφρόνων(*). Ἀναμφιδόλως ἡ συναίσθησις τῆς σπουδαιότητος τῶν ἀπολογητικῶν ἔργων τοῦ Γενναδίου ἦτο ἐν τῶν ἐλαττωρῶν οὐ μόνον πρὸς παραφθορὰν ἀλλὰ καὶ πρὸς νόθευσιν αὐτῶν ἐν ταῖς κατὰ δύσιν ἐκδόσεσι(**). Μετὰ τὸν Γεννάδιον ἔρχεται Θεόδωρος ὁ Ἀγαλλιανὸς, δικαιοφύλαξ τῆς Μ. Ἐκκλησίας, τέως συναγωνιστὴς Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ, τοῦ Γενναδίου καὶ ἄλλων, μετὰ δὲ τοῦ Γενναδίου ἐπιζήσας καὶ τὴν ἄλωσιν τῆς Κων]πόλεως. Ἐγγραψε κατὰ τοῦ Ἰωάννου Ἀργυροπούλου, ὅστις ἀνατραφεὶς ἐν τῷ γυμνασίῳ τοῦ Πατανίου, δι' ἐξόδων τοῦ Βησσαρίωνος ὑπῆρξεν εἰς τῶν πρώτων εἰσαγαγόντων τὴν ἑλληνικὴν παιδείαν εἰς τὴν Φλωρεντίαν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Μεδίκων Κοσμᾶ καὶ Πέτρου, καὶ ἔπειτα ὡς διδάσκαλος μετώκνησεν εἰς Ρώμην, ἔνθα καὶ ἀπέθανε περὶ τὰ 1489 ἀποκτήσας φήμην λογιωτάτου ἑλλήνου. Δυστυχῶς ἦτο λατινόφρων καὶ εἰς τὰ πολλὰ αὐτοῦ συγγράμματα προσέθηκε καὶ δύο πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν λατινικῶν δοξασιῶν, καὶ ἰδίως περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος· σύντονος διαλεκτικὴ διήκει πᾶσαν τὴν θεο-

λογίαν τοῦ λατινόφρονος τούτου. Ἰδίως ἀγωνίζεται νὰ ὑποστηρίξῃ τὸ προσφιλὲς τῶν λατινοφρόνων θέμα, ὅτι εἰς τὴν ἐν τῇ Τριάδι μοναρχίαν (μία ἀρχὴ) δὲν ἀντιφάσκει ἡ ἰδέα περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ, «οὐχ ὡς αἰτίου τοῦ Υἱοῦ ὄντος, οὐδ' ὡς ἀρχῆς ἀπλῆς καὶ προβολέως τῆς τοῦ Πνεύματος ὑποστάσεως, ἀλλ' ὡς συναικίου ἀρχῆς καὶ ἐξ ἀρχῆς». Ὁμολογῶν ἐν ἀρχῇ τὴν μεγάλην πολυμαθειαν τοῦ Ἀργυροπούλου καὶ λυπούμενος διὰ τὴν λατινοφροσύνην αὐτοῦ καὶ τὰς ἀποπείρας αὐτοῦ νὰ προσελκύσῃ εἰς αὐτὴν καὶ ἄλλους, μέμφεται αὐτὸν ὁ Ἀγαλλιανὸς δι' αὐτοὺς τοὺς θεολογικοὺς ὅρους, ἀνηκούστους παρὰ τοῖς πατράσι καὶ ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, ἐξελέγχει τὸ μηδαμινὸν τῶν ἀποπειρῶν αὐτοῦ, διὰ δολίων διαλεκτικῶν ἐρμηνειῶν νὰ ἀντικαθιστᾷ τὴν ἀληθῆ τοῦ δόγματος διάνοιαν, καὶ νὰ ζητῇ οὕτω στηρίγματα τοιούτων ἐρμηνειῶν παρὰ τοῖς πατράσι, καὶ δὴ τῷ Αὐγουστίνῳ. Ὁρθῶς ἐξηγεῖται ὁ Ἀγαλλιανὸς ὅτι τὸ σόφισμα τῶν λατινοφρόνων ὅχι μόνον δὲν συμβιβάζει τὴν λατινικὴν διδασκαλίαν μετὰ τῆς ὀρθοδόξου, ἀλλὰ συνορεύει πρὸς τὰς βλασφήμους γνώμας τοῦ Ἀρείου καὶ Μακεδονίου καθ' οὓς τὰ πρόσωπα τῆς ἁγίας Τριάδος παρίστανται ὡς κτίσματα. Ὁ Ἀγαλλιανὸς ὡς ὁ Γεννάδιος ἐξόχως ὦν ἐντρίβης εἰς τοὺς ἑλλήνας πατέρας, ἦτο ἐντρίβης καὶ εἰς τοὺς λατίνους, καὶ δὴ τὸν Αὐγουστίνον, εἰς ὃν ἠννόει ὁ Ἀργυρόπουλος νὰ στηριχθῇ. Ἐνίοτε διὰ χωρίον τι προσαγόμενον ὑπὸ τοῦ Ἀργυροπούλου ἀπὸ τοῦ Αὐγουστίνου, παρατηρεῖ ὁ Ἀγαλλιανὸς ὅτι τοιοῦτον χωρίον οὐδαμοῦ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Αὐγουστίνου ὑπάρχει ἐξ ὧν γνωρίζομεν καὶ ὅτι τούναντίον πανταχοῦ διδάσκει ἄλλως, συμφώνως πρὸς τοὺς ἄλλους πατέρας, ἐπάγει δὲ αὐτὸς ἕτερα χωρία ἀπὸ τοῦ Αὐγουστίνου(*).

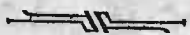
(ἔπεται συνέχεια)

(*) Τοῦ Βησσαρίωνος, Γρηγορίου Μάμμα, Γεωργίου Τραπεζουντίου, Θεοδώρου Γαζῆ, Ἰωσήφ Μεθώνης, Ἰωάν. Ἀργυροπούλου καὶ ἄλλων.

(**) Ζοιρικιάβιος tract. II, σελ. 250—256. Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς ἐν Μόσχᾳ συνοδικῆς βιβλιοθήκης· αὐτόθι σελ. 567. Φιλάρετος αὐτόθι. Περὶ τῆς ἀπολογίας τοῦ Ἰωσήφ Μεθώνης, ἀποδιδομένης τῷ Γενναδίῳ εἰπομένων τῇ 49 καὶ 62 σημειώσῃ εἰς τὴν ἀπόκρισιν, ἔκδοσ. 1870.

(*) Τὰ πολυμικὰ ἔργα τοῦ Ἀγαλλιανοῦ ἐξεδόθησαν παρὰ Δοσιθέῳ ἐν τόμ. Ἀγάπης (σελ. 333—366 καὶ Καταλλαγῆς σελ. 437—68).

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΕΠΙΣΗΜΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἐπὶ τῇ διασώσει τῆς Α. Β. Ὑψηλότητος τοῦ Ἀντιβασιλέως τῆς Σερβίας Ἀλεξάνδρου, ἀπὸ δολοφονικῆς ἀποπείρας, ἀποφάσει Συνοδικῇ ἀπεστάλη τὸ κάτωθι τηλεγράφημα:

Α. Β. Ὑψηλότητα τὸν Ἀντιβασιλέα Ἀλέξανδρον

Ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία μετὰ μητρικῆς χαρᾶς πληροφορηθεῖσα τὴν ἀποτυχίαν τῆς γενομένης στυγεραῆς δολοφονικῆς ἀποπείρας κατὰ τοῦ προσώπου τῆς Ὑμετέρας Ὑψηλότητος διαβιβάζει δι' ἐμοῦ θερμότερα συγχαρητήρια αὐτῆς καὶ διαπύρους εὐχὰς ὅπως ὁ Ὑψιστος διαφυλάττῃ ἀπὸ παντὸς κινδύνου τὴν πολύτιμον διὰ τοὺς λαοὺς Αὐτῆς ζωὴν τῆς Ὑμετέρας Ὑψηλότητος.

Ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Οἴκου. Θρόνου
† Ὁ Καισαρείας ΝΙΚΟΛΑΟΣ

— Εἰς ἀπάντησιν τοῦ εὐχετικοῦ τηλεγραφήματος τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ Ἐθνικοῦ ἀγῶνος, ἐλήφθη ἐκ Σμύρνης τὸ ἐξῆς τηλεγράφημα:

Σεβασμιώτατον Τοποτηρητὴν Οἴκου. Θρόνου
Καισαρείας Νικόλαον

Βαθέως συγκεκινημένος ἐπὶ ὑμετέρῳ τηλεγραφίᾳ παρακαλῶ δεχθῆτε ἐκφράσιν εὐγνωμοσύνης Κυβερνήσεως δι' αἰσθήματα τὰ ὅποια δι' αὐτοῦ ἐκδηλοῖ Οἴκου. Πατριαρχεῖον. Τὸ Οἴκου. Πατριαρχεῖον πάντοτε ἐθεωρήσαμεν ὡς σύμβολον τῆς ἐνότητος τοῦ Γένους. Οὐδεμία περιπέτεια διέσεισε ποτὲ τὴν πίστιν ἡμῶν, ὅτι ὁ ὑπὲρ τοῦ Γένους ἀγὼν εἰς ὃν μετὰ τόσον θαυμαστῆς ἐθελοθυσίας ἀποδύεται ὁ ἑλληνικὸς λαὸς θὰ ἐτύγχανε τῶν εὐλογιῶν τῶν περὶ τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον Ἱεραρχῶν, ἐμπεποτισμένων τὰς παραδόσεις, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦσι τὸ καύχημα τῆς Φυλῆς μας.

Ὁ Ὑψιστος ἄς εἰσακούσῃ τῶν δεήσεων ὑμῶν.

ΓΟΥΝΑΡΗΣ

Ἐπίσημοι ἐπισκέψεις.— Τὸν Σεβ. Τοποτηρητὴν ἐπεσκέφθη ὁ ἐπιτετραμμένος τῆς Πολωνίας κ. Κίνγκσλανδ μετὰ τοῦ στρατιωτικοῦ ἀκολούθου ἀπὸ μέρους τοῦ Πρέσβευς, ἐπειγόντως προσκληθέντος εἰς Βαρσοβίαν, καὶ διερμήνευσε τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς Πολωνικῆς Κυβερνήσεως διὰ τὰς εὐχὰς τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ συστάσει τοῦ Πολωνικοῦ κράτους.

— Τὴν Α. Σεβασμιότητα ἐπεσκέφθησαν ὡσαύτως ὁ Ἐξοχώτατος Ἀρμοστής τῆς Σερβίας κ. Σάποβιτς μετὰ τοῦ ἑλληνομαθοῦς Πανος. Ἱεροδ. κ. Αἰμιλιανοῦ Ἱππέρκοβιτς κομίζοντες ἐπίσημα ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα παρὰ τοῦ Πρωθυεράρχου τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας.

— Ἐπὶ τῇ Ἐθνικῇ ἑορτῇ τῶν Ἀμερικανῶν μετέβη ἀπὸ μέρους τοῦ Σεβ. Τοποτηρητοῦ εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν Ἀρμοστείαν ὁ Σεβ. Τοποτ. τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας Μητροπολίτης Νεοκαισαρείας κ. Πολύκαρπος καὶ διεβίβασε τὰς εὐχὰς καὶ τὰ συγχαρητήρια τῆς Ἐκ[κ]σίας, γενόμενος δεκτὸς μετὰ πολλῶν ἐνδείξεων τιμῆς.

— Ἀπὸ μέρους τοῦ Σεβ. Τοποτηρητοῦ ἐπὶ τοῦ θεωρηκτοῦ «Ἀβέρωφ» ἐπεσκέφθη καὶ προσηγόρευσε τὰ εἰκότα ὁ Μ. Ἀρχιδιάκονος κ. Νέοφυτος τὸν Ἀρχιναύαρχον κ. Ἡπίτην, τυχὼν λίαν τιμητικῆς ὑποδοχῆς.

— Ὁ Ἐξοχώτατος Ἀρχιναύαρχος τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην διὰ τοῦ ἀρχιεπιστολέως τοῦ στόλου κ. Βούβουλη διεβίβασε τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ διὰ τὴν γενομένην αὐτῷ τιμὴν.

— Τὴν ἐπιοῦσαν Πέμπτην ἡ Α. Ἐξοχότης καὶ αὐτοπροσώπως ἐπεσκέφθη τὸν Σεβασμιώτατον Τοποτηρητὴν μετὰ τῆς ἀκολουθίας αὐτοῦ, γενόμενος δεκτὸς μετὰ τῶν προσηκουσῶν τιμῶν.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΖΗΛΩΝ ΕΥΘΥΜΙΟΣ

Δι' ἐκθέσεως αὐτοῦ, ἀναγνωσθείσης ἐπὶ Συνόδου, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀμασειας κ. Γερμανὸς ἀγγέλλει τὸν θάνατον τοῦ θεοφ. ἐπισκόπου Ζήλων κυροῦ Εὐθυμίου, ἀπὸ ὀκταμήνου ἐγκαθεύκτον, συμβάντα ὑπὸ ἀγνώστους συνθήκας. Ὁ ἀείμνηστος ἐκ Μιτυλήνης ὁρμώμενος, ἀπόφοιτος τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογ. Σχολῆς ἀπὸ τοῦ 1907, διετέλεσε κατ' ἀρχὰς Πρωτοσύγκελλος παρὰ τῇ ἱ. Μητροπόλει Μηθύμνης καὶ εἶτα βοηθὸς ἐπίσκοπος παρὰ τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Ἀμασειας κ. Γερμανῷ, κατὰ τὴν τελευταίαν ἑπταετίαν. Διακριθεὶς διὰ τὸν ὑπὲρ τῆς Ἐκ[κ]σίας ζῆλον αὐτοῦ καὶ τὴν πρὸς τὸ καθῆκον ἀφοσίωσιν, καταλείπει μνήμην σθεναροῦ ἀγωνιστοῦ τῆς Ἐκκλησίας.

Αἰώνια αὐτοῦ ἡ μνήμη!